

(5-6) YAŞ GRUBU OKUL ÖNCESİ
KURUMSALLAŞMIŞ ÇOCUKLARDA HAZIR
MATERYALLERDEN BAKARAK ÇİZME VE
SPONTANE ÇİZME UYGULAMALARININ
ÇİZGİ BECERİLERİ GELİŞİMİ AÇISINDAN
KARŞILAŞTIRILMASI

K.Ceren CENGİZ

Yüksek Lisans Tezi

(5-6) YAŞ GRUBU OKUL ÖNCESİ KURUMSALLAŞMIŞ ÇOCUKLARDA
HAZIR MATERYALLERDEN BAKARAK ÇİZME VE SPONTANE ÇİZME
UYGULAMALARININ ÇİZGİ BECERİLERİ GELİŞİMİ AÇISINDAN
KARŞILAŞTIRILMASI

707744

K. Ceren CENGİZ

101744

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Cemil YÜCEL

Afyon

Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ağustos 2001

TE. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ ÖZETİ

(5-6) YAŞ GRUBU OKUL ÖNCESİ KURUMSALLAŞMIŞ ÇOCUKLARDA HAZIR
MATERYALLERDEN BAKARAK ÇİZME VE SPONTANE ÇİZME
UYGULAMALARININ ÇİZGİ BECERİLERİ GELİŞİMİ AÇISINDAN
KARŞILAŞTIRILMASI

K.Ceren CENGİZ

İlköğretim Ana Bilim Dalı
Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı
Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ağustos 2001

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Cemil YÜCEL

Bu araştırmanın amacı 5-6 yaş grubu okul öncesi kurumsallaşmış çocuklarda hazır materyallerden bakarak çizme ve spontane çizme uygulamalarının çizgi becerileri açısından karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın örneklemini, Uşak İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı, ilköğretim anasınıfları ve kreşlerden 320 çocuğun resim uygulamaları oluşturmaktadır. Araştırma, betimsel bir nitelik taşımaktadır. Gidilen okullarda çocuklar iki gruba ayrılmış; birinci gruba hazır materyal verilmiş, ikinci gruba ise hazır materyaldeki konunun içeriği anlatılarak resim yaptırılmıştır. Elde edilen verilerin yüzdeleri hesaplanmıştır. Analizlerden t, ki-kare ve korelasyon testleri kullanılmıştır.

Araştırmanın bulguları incelendiğinde hazır materyale bakarak resim yapan çocuklar perspektif ve oranlamada spontane resim yapan çocuklara göre daha

başarılıdır. Ayrıca düzleme, saydamlık ve hiyerarşi özelliklerini spontanelere göre daha fazla gösterirler. Hazır materyal grubundaki çocukların kendilerine verilen resimde var olmayan ayrıntıları yapmadıkları gözlenmiştir. Yani hazır materyal çocukları sınırlamıştır. Bunun yanında spontane resim yapan çocuklarda hiyerarşi özelliği daha fazla görülmüştür.

Spontane resim yapan çocukların geneline bakıldığında ayrıntı ve tamamlamalara daha çok dikkat ettikleri tespit edilmiştir. Spontane resim yapan çocukların ortalamalarının, kavram değişmesi, tamamlama ve düzlemede daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Spontane resim yapan çocukların çizgi becerisi yapıcı tip özelliği gösterir. Hazır materyale bakan çocuklara göre çizgi becerisi daha fazladır. Spontane yapan çocukların renk kullanımı genellikle ara renklerdir. Genel olarak hazır materyale bakan çocukların hayal gücünün kısıtlandığı görülür.

Bu araştırmanın sonucuna göre çocukların yaratıcılığını geliştirilmesi açısından spontane resimlerin daha etkili olduğu buna karşın oranlama ve perspektif özelliklerinin çocuklara kazandırılması açısından da hazır materyalin daha etkili olduğu gözlenmiştir. Buna göre hazır materyal çocuklara bilinçli olarak verildiğinde çocukta istenen özelliklerin kazandırılması daha kolay olacaktır denilebilir.

ABSTRACT

The purpose of this study is to compare the kindergarten students at the age of 5-6 who draw looking at a ready material with the kindergarten students at the same age who draw spontaneously. The use of ready-materials such as coloring books is very common in kindergartens, but we do not have clear evidence that helps students draw better.

The data were collected from a sample of 320 students from eight kindergartens in the center of Usak by means of drawings of these students . Thus, this is a survey study. The students in each kindergarten were divided into two groups. First group of children were shown a picture and asked to copy it. The second group were not shown the picture but the content of the picture orally described. The data collected were analyzed by T- test For Equality of Means, Chi-square and Correlation testes.

Drawings of these two groups were compared based on color use, time typology, perspective, design, details, symmetry, transparency, leveling, hierarchy, conceptual-maintenance, and completion.

As a result of these comparisons ,it was observed that drawing spontaneously was more effective in developing creativeness in these students whereas drawing by looking at a ready material was more effective in making them acquire the peculiarities of perspective and symmetry. Thus, it can be said that if ready drawing materials are given to these students rationally, desired skills can be achieved in them easily.

TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

Tez Danışmanı : Yrd.Doç.Dr.Cemil YÜCEL
Jüri Üyeleri : Prof.Dr.Mustafa ERGÜN
Yrd.Doç.Dr.Ilham GÜNBAZI

İmza
.....
.....
.....

İlköğretim Anabilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi K.Ceren CENGİZ'in "(5-6) Yaş Grubu Okul öncesi Kurumsallaşmış Çocuklarda Hazır Materyallerden Bakarak Çizme ve Spontane Çizme Uygulamalarının Çizgi Becerileri Gelişimi Açısından Karşılaştırılması" başlıklı tezi 23.08.2001 tarihinde yukarıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

.....

Yrd.Doç.Dr.Ali ELEREN
MÜDÜR V.

ÖNSÖZ

Bu Araştırma, (5-6) yaş gurubu okul öncesi kurumsallaşmış çocuklarda hazır materyallerden bakarak çizme ve spontane çizme uygulamalarının çizgi becerileri gelişimi açısından karşılaştırılması amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışma pek çok kişinin katkısıyla gerçekleştirilmiştir. Öncelikle tez çalışmalarım sırasında bitmeyen hoşgörüsünü esirgemeyen, bilgilerini ve yardımlarını paylaşan danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Cemil YÜCEL'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca, yüksek lisans eğitimimde desteğini gördüğüm değerli hocam Prof. Dr. Mustafa ERGÜN'e, manevi desteklerini esirgemeyen Kayınpederim Yrd. Doç. Dr. Necati CENGİZ'e, Afyon Kocatepe Üniversitesi Uşak Eğitim Fakültesindeki tüm öğretim elemanlarına ve öğrencilerime teşekkürü borç bilirim.

ÖZGEÇMİŞ

K. Ceren CENGİZ

İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı

Yüksek Lisans

Eğitim

Lisans: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun Eğitim Fakültesi, Resim-İş
Bölümü

Lise: Havza Lisesi , Havza

İş/İstihdam

1994- Öğretmen : Beyşehir Anadolı Lisesi

1996- Öğretim Görevlisi : Afyon Kocatepe Üniversitesi, Uşak Eğitim
Fakültesi

Kişisel Bilgiler

Doğum Yeri ve Yılı : Havza, 01.09.1971

Cinsiyeti : Kız

Yabancı Dili : İngilizce

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	vi
TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
ÖZGEÇMİŞ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvii

BÖLÜM I

GİRİŞ

I. PROBLEM DURUMU.....	1
A) SANAT EĞİTİMİ VE GEREKLİLİĞİ.....	3
B) RESİM SANATINDA ÇİZGİ.....	7
1. Çizgi Çeşitleri.....	7
a) Çocuklarda Çizgi.....	8
b) Çocuk Çizgilerinin Psikolojik Yansıması.....	10
C) ÇOCUK RESİMLERİNİN ÖZELLİKLERİ.....	11
1. Şeffaflık Ve Görünürlük (Saydamlık).....	11
2. Boy Düzenlemesi (Hiyerarşik Yapı).....	14
3. Kavram Değişmesi.....	14
4. Düzleme.....	16
5. Tamamlama.....	16
D) ÇOCUKLARDA PLASTİK SANATLARA GÖRE TİPLER.....	19
1. Görücü Tipler.....	19
2. Yapıcı Tipler.....	20
3. Karışık Tipler.....	21
E) ÇOCUK RESMİ ÜZERİNE GELİŞİM AŞAMALARI.....	22
1. Karalama Dönemi (2-4) Yaş.....	23
2. İlk Sembol (Şematik Öncesi Dönem) 4-7 Yaş.....	26
3. Şematik Dönem (7-9) Yaş.....	28

4. Nesnel Gerçekçi (Gruplaşma) Dönemi 9-12 Yaş.....	30
5. Ortaokul Çağı Gerçekçi Devri.....	30
6. Artistik İfade Devri.....	31
F) ÇAĞDAŞ SANAT AKIMLARININ ÇOCUK RESİMLERİNE YANSIMASI.....	31
G) RESİM SANATI EĞİTİMİNİN ÇOCUKLARI ANLAMAMIZDA KAZANDIRDIĞI NİTELİKLER.....	34
H) ÇOCUK RESİMLERİNİN DUYUŞSAL ALANDA İNCELENMESİ.....	36
1. Çocuk Resminde Kaygı (Korku).....	36
2. Çocuk Resminde Kızgınlık Ve Öfke.....	37
3. Çocuk Resminde Heyecan	39
4. Çocuk Resminde Tekrar ve Simetri.....	39
5. Çocuk Resminde Renk.....	40
6. Çocuk Resminde Espri.....	42
7. Çocuk Resminde Oran.....	43
8. Çocuk Resminde Perspektif.....	45
9. Çocuk Resimlerinde Mutluluk.....	48
10. Çocuk Resminde Utangaçlık.....	50
11. Çocuk Resminde Ayrıntı.....	50
12. Çocuk Resminde Erkek ve Kız Resimleri.....	51
13. Çocuk Resminde Hareket.....	51
14. Çocuk Resminde Figür.....	52
I) 5-6 YAŞ ÇOCUKLARIN RESİMLERİNE GENEL BİR BAKIŞ.....	54
İ) ÇOCUKLARIN YARATICILIĞINI OLUMLU VE OLUMSUZ YÖNDE ETKİLEYEN ETMENLER.....	56
1. Çocuk Resminde Özgünlük.....	56
2. Çocuk Resminde Hazır Materyalin Olumlu Etkisi	58
3. Çocuk Resminde Hazır Materyalin Olumsuz Etkisi.....	60
II. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	63
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	66
III. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	68
IV. TANIMLAR.....	69

BÖLÜM II

YÖNTEM

I. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	72
II. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	72
III. VERİ TOPLAMA ARACI.....	75
IV. VERİ TOPLAMA ARACININ GELİŞTİRİLMESİ VE UYGULANMASI.....	75
a) Resim Uygulamasında İzlenen Yollar.....	75
b) Hazır Materyalin Seçilme Gerekçesi.....	77
c) Verilerin Toplanması.....	78
d) Verilerin Analizi.....	80

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

BULGULAR.....	81
YORUMLAR.....	180

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇLAR.....	205
ÖNERİLER.....	211
EKLER.....	211
EK 1 İLKÖĞRETİM OKULLARI ANA SINIFLARI İÇİN İZİN BELGESİ.....	212
EK 2 ÖZEL KREŞLER İÇİN İZİN BELGESİ.....	213
EK 3 Hazır Materyal ÖRNEĞİ.....	214
KAYNAKLAR.....	215

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Çocuk Resminde Gelişim Aşamaları.....	23
Tablo 2 Araştırma Evreni.....	73
Tablo 3 Araştırmanın Örneklemini Oluşturan Çocukların Ana Sınıfı ve Kreşlere Göre Dağılımı.....	74
Tablo 4 Çocukları Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.....	74
Tablo 5 Hazır Materyal ve Spontane Resim Yapan.....	75
Tablo 6 Anaokulu 5-6 Yaş Grubundaki Öğrencilerin Resim Gelişimlerini Değerlendirme Kriterleri.....	76
Tablo 7 Değişkenlerin Güvenirlik Katsayıları.....	77
Tablo 8 Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan Çocukların Benzerlik Düzeyi.....	81
Tablo 9 Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan Kız ve Erkek Çocukların Verilen Resime Benzetme Düzeyleri.....	82
Tablo 10 Kızlar İle Erkekler Arasında Benzerlik Değişkenine Ait t Testi.....	82
Tablo 11 Ev Resminde Hazır Materyale Bakarak ve spontane Yapan Çocukların Renk Dağılımı.....	84
Tablo 12 Güneş Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı.....	85
Tablo 13 Bulut Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı.....	86
Tablo 14 Yer Çizgisi Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı.....	87
Tablo 15 Çiçek Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı.....	88
Tablo 16 Baca Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı.....	88
Tablo 17 Pencere Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı.....	89
Tablo 18 Kapı Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı.....	90

Tablo 19 Ağaç Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı.....	92
Tablo 20 Simetri Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı.....	93
Tablo 21 Kuş Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı.....	94
Tablo 22 Espiri Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı.....	95
Tablo 23 Tekrar Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı.....	96
Tablo 24 Figür Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı.....	97
Tablo 25 Ev Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı.....	98
Tablo 26 Güneş Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı.....	98
Tablo 27 Bulut Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı.....	99
Tablo 28 Yer Çizgisi Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı.....	99
Tablo 29 Çiçek Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı.....	100
Tablo 30 Baca Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı.....	100
Tablo 31 Pencere Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı.....	101
Tablo 32 Kapı Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı.....	102
Tablo 33 Kapı Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı.....	102
Tablo 34 Simetri Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı.....	103
Tablo 35 Kuş Resminde Cinsiyete Göre Çocukların Renk Dağılımı.....	103

Tablo 36 Espri Resminde Cinsiyete Göre Çocukların Renk Dağılımı.....	104
Tablo 37 Tekrar Resminde Cinsiyete Göre Çocukların Renk Dağılımı.....	105
Tablo 38 Figür Resminde Cinsiyete Göre Çocukların Renk Dağılımı.....	105
Tablo 39 Ana Okuluna Giden Çocukların Çizgi Becerisine Göre Genel Dağılımı.....	106
Tablo 40 Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan Çocuklarla Spontane Resim Yapan Çocukların Çizgi Becerisine Göre Dağılımı.....	107
Tablo 41 Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan Çocuklarla Spontane Resim Yapan Çocukların Çizgi Becerisine Göre t Testi.....	110
Tablo 42 Benzerlik Yönünden Cinsiyete Göre Çocukların Çizgi Dağılımı.....	110
Tablo 43 Cinsiyete Göre Çocukların Benzerliğinin t Testi Dağılımı.....	111
Tablo 44 Perspektif Anlayışına Göre Çocukların Genel Dağılımı.....	112
Tablo 45 Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan Çocuklarla Spontane Resim Yapan Çocukların Perspektif Anlayışına Göre Dağılımı.....	113
Tablo 46 Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan Çocuklarla Spontane Resim Yapan Çocukların Perspektif Anlayışına Göre t Testi.....	113
Tablo 47 Cinsiyete Göre Çocukların Perspektif Dağılımı.....	115
Tablo 48 Cinsiyete Göre Çocukların Perspektif Dağılımı.....	115
Tablo 49 Ev Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı.....	118
Tablo 50 Güneş Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı.....	119
Tablo 51 Bulut Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı.....	119
Tablo 52 Pencere Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı.....	120
Tablo 53 Yer Çizgisi Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı.....	121
Tablo 54 Çiçek Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı.....	121
Tablo 55 Simetri Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı.....	122

Tablo 56 Baca Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı.....	123
Tablo 57 Kapı Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı.....	124
Tablo 58 Ağaç Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı.....	124
Tablo 59 Kuş Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı.....	125
Tablo 60 Kapı Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı.....	126
Tablo 61 Tekrar Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı.....	126
Tablo 62 Figür Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı.....	127
Tablo 63 Ev Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı.....	128
Tablo 64 Güneş Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı.....	129
Tablo 65 Bulut Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı.....	129
Tablo 66 Pencere Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı.....	130
Tablo 67 Pencere Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı.....	131
Tablo 68 Çiçek Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı.....	131
Tablo 69 Baca Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı.....	131
Tablo 70 Kapı Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı.....	132
Tablo 71 Ağaç Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı.....	132
Tablo 72 Kuş Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı.....	133
Tablo 73 Şimetricide Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı.....	133
Tablo 74 Espride Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı.....	134
Tablo 75 Tekrarda Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı.....	134
Tablo 76 Figürde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı.....	135
Tablo 77 Çocukların İstenilen Resimlerde Ayrıntıya Girme Düzeyine Ait Genel Dağılımı.....	135
Tablo 78 Ayrıntı Değişkenine Ait Hazır Materyale Bakan Çocuklarla Spontane Yapan Çocukların Genel Dağılımı.....	136

Tablo 79 Ayrıntı Değişkenine Ait t Testi Dağılımı.....	136
Tablo 80 Ayrıntı Değişkenine Ait Kız ve Erkek Çocukların Genel Dağılımı.....	139
Tablo 81 Ayrıntı Değişkenine Ait Kız ve Erkek Çocukların t Testi Değerleri.....	140
Tablo 82 Orantı Değişkenine Ait Genel Dağılımı.....	141
Tablo 83 Oran Değişkeninde Hazır Materyale Bakarak ve Spontane Yapan Öğrencilerine Ait Dağılımı.....	142
Tablo 84 Oran Değişkeninde Hazır Materyale Bakarak ve Spontane Yapan Öğrencilere Ait t Testi Dağılımı.....	142
Tablo 85 Oran Değişkeninde Hazır Materyale Bakarak ve Spontane Yapan Kız ve Erkek Öğrencilere Ait Dağılımı.....	144
Tablo 86 Oran Değişkeninde Hazır Materyale Bakarak ve Spontane Yapan Öğrencilerin t Testi Dağılımı.....	145
Tablo 87 Saydımlık Değişkenine Ait Genel Dağılımı.....	146
Tablo 88 Saydımlık Değişkeninde Hazır Materyale Bakarak ve Spontane Resim Yapan Çocukların Dağılımı.....	147
Tablo 89 Saydımlık Değişkenine Ait t Testi Dağılımı.....	147
Tablo 90 Saydımlık Değişkeninde Kız ve Erkek Öğrencilere Ait Dağılım	149
Tablo 91 Saydımlık Değişkeninde Kız ve Erkek Çocuklara Ait t Testi Dağılımı.....	150
Tablo 92 Düzleme Değişkenine Ait Genel Dağılımı.....	150
Tablo 93 Düzleme Değişkenine Ait Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklarla Spontane Yapan Çocukların Genel Dağılımı.....	151
Tablo 94 Düzleme Değişkenine Ait Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklarla Spontane Yapan Çocukların t Dağılımı.....	152
Tablo 95 Düzleme Değişkenine Ait Kız Ve Erkeklerin Genel Dağılımı.....	154
Tablo 96 Düzleme Değişkenine Ait Kız Ve Erkeklerin t Testi Dağılımı.....	154
Tablo 97 Hiyerarşi Değişkenine Ait Genel Dağılım.....	155
Tablo 98 Düzleme Değişkenine Ait Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklarla Spontane Yapan Çocukların Genel Dağılımı.....	156
Tablo 99 Düzleme Değişkenine Ait Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklarla Spontane Yapan Çocukların t Testi Genel Dağılımı.....	157
Tablo 100 Düzleme Değişkenine Ait Kız ve Erkeklerin Genel Dağılımı.....	158

Tablo 101 Düzleme Değişkenine Ait Kız ve Erkeklerin t Testi Dağılımı.....	159
Tablo 102 Kavram Değişmesi Değişkenine Ait Genel Dağılımı.....	160
Tablo 103 Kavram Değişmesi Değişkenine Ait Hazır Materyale Bakan Çocuklarla Spontane Yapan Çocukların Genel Dağılımı.....	161
Tablo 104 Kavram Değişmesi Değişkenine Ait Hazır Materyale Bakan çocuklarla Spontane Yapan Çocukların t Testi Dağılımı.....	162
Tablo 105 Kavram Değişmesi Değişkenine Ait Kız ve Erkeklerin Genel Dağılımı.....	165
Tablo 106 Kavram Değişmesi Değişkenine Ait Kız ve Erkeklerin t Testi Dağılımı.....	165
Tablo 107 Tamamlama Değişkenine Ait Genel Dağılımı.....	166
Tablo 108 Tamamlama Değişkenine Ait Hazır Materyale Bakan Çocuklarla Spontane Resim Yapan Çocukların Genel Dağılımı.....	167
Tablo 109 Tamamlama Değişkenine Ait Hazır Materyale Bakan Çocuklarla Spontane Resim Yapan Çocukların t Testi Dağılımı.....	168
Tablo 110 Tamamlama Değişkenine Ait Resim Yapan Çocukların Kız ve Erkeklerin Genel Dağılımı.....	171
Tablo 111 Tamamlama Değişkenine Ait Kız ve Erkeklerin t Testi Genel Dağılımı.....	172
Tablo 112 Bütün Değişkenlerin Korelasyon Tablosu.....	172

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Kellogg'un Karalama Örnekleri.....	9
Şekil 2 Saydamlık Özelliğine İlişkin Örnek Resim I.....	13
Şekil 3 Saydamlık Özelliğine İlişkin Örnek Resim II.....	13
Şekil 4 Kavram Değişmesine İlişkin Resim Örneği I.....	15
Şekil 5 Kavram Değişmesine İlişkin Resim Örneği II.....	15
Şekil 6 Düzleme Özelliğine ilişkin Resim Örneği I.....	17
Şekil 7 Düzleme Özelliğine ilişkin Resim Örneği II	17
Şekil 8 Tamamlama Özelliğine ilişkin Resim Örneği I.....	18
Şekil 9 Tamamlama Özelliğine ilişkin Resim Örneği II.....	18
Şekil 10 Görücü Tipe İlişkin Örnekler.....	20
Şekil 11 Yapıcı Tipe İlişkin Örnekler.....	21
Şekil 12 Karışık Tiplemeye İlişkin Örnekler	21
Şekil 13 Karalama Dönemine ilişkin Resim Örneği I.....	25
Şekil 14 Karalama Dönemine ilişkin Resim Örneği II.....	25
Şekil 15 Çocuğun Mandala Çizimine Örnek	26
Şekil 16 İlk Sembol Dönemine Örnekler.....	28
Şekil 17 Çocuğun Resimde Kaygı ve Korku İfadesi	38
Şekil 18 Çocuğun Espri Yeteneğini Gösteren Çizim I.....	44
Şekil 19 Çocuğun Espri Yeteneğini Gösteren Çizim II.....	44
Şekil 20 Çocukta Perspektif Algısını Gösteren Örnek I.....	46
Şekil 21 Çocukta Kuş Bakışı Perspektifi Anlatan Örnek.....	46
Şekil 22 Çocukta Mutluluğu Anlatan Resim Örneği I.....	49
Şekil 23 Çocukta Mutluluğu Anlatan Resim Örneği II.....	49
Şekil 24 Çocukta İnsan Figürü Çizimindeki Aşamalar.....	52
Şekil 25 Çocukların Yaptığı Ev Figürü Örnekleri.....	79

BÖLÜM I

GİRİŞ

Araştırmamızın bu bölümünde; sanat eğitiminin gerekliliği, resim sanatında çocuk çizgilerinin çeşitleri, yansımaları, özellikleri, ve gelişim aşamaları, çizgiye kuramsal bakış, plastik sanatlar, çocuk resminin dönemsel gelişimi, çağdaş sanat akımlarının çocuk resimlerine yansımaları, resim sanatının çocuklar açısından önemi ve çocukları anlamamızı sağlayan nitelikleri, çocuk resminin duyuşsal niteliklerini ortaya koyacak kriterlerin belirlenmesi, renklerin çeşitlendirilerek çocuk resimlerinde ele alınarak ve ayrımlarının ortaya konularak algısal yapılandırma ile çocukluğun çocuk resmindeki olumlu ve olumsuz yönlerin ortaya çıkarılması ve bütün bunların yardımı ile çocuk resminde hazır materyallerin etkisi incelenerek araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları ve ilgili tanımlarına yer verilmiştir.

I. PROBLEM DURUMU

Ülkemizde sanat eğitimin geliştirmek amacıyla yaygınlaşan hazır materyal kullanımı çoğunluktadır. Çocukların çizgi çizme yeteneğinin ve yaratıcılığının geliştirilmesi için ilk atılan adım olarak kırtasiyelerde bolca bulunan hazır materyal yani; boyama kitaplarının alımıyla başlamaktadır. Bu tip eğitim yöntemine hazır materyal kullanımı denilmektedir. Hazır materyal kullanımı çocuklarda temel eğitim aşamasında; çocuğun el kaslarının gelişmesinde, boyama gücünün arttırılmasında, çevreyi ve nesnelere tanımada, yararlı olduğu düşünülmektedir. Fakat çocuğun duygu ve düşüncelerinin ortaya koyulmasında, yaratıcılığının geliştirilmesinde olumlu katkısının ne kadar olduğu bilinmemektedir.

Bu konuda fazla bir araştırmaya rastlanılmamaktadır. Bu alanda uzmanlar genellikle, çocuğun yaratıcılığının ve öz güveninin gelişmesinde hazır materyallerin kısıtlayıcı özelliği olduğunu savunurlar. “Bir yerden bakılarak kopya edilen, boyatılan biçimler yaratıcılığı engeller. Verilen bir modeli kopya etmek çocuğa bir şey

kazandırmadığı gibi aksine zararlı bir yöntemdir.”¹ Şeklinde genel bir görüş hakimdir. Son yıllarda ülkemizde resim sanatının önemi iyi bir şekilde benimsenmiştir. Bu yönde gelişmelerde olmuştur. Bunlar ilköğretime bağlı okul öncesi ve ana sınıfları ile kreşlerin açılmasıdır. Bu kurumlarda verilen sanat eğitiminin bilinçli verilmesi çocuğun gelişimini olumlu yönde etkileyecektir. Ana okullarında verilen sanat eğitimlerinde hazır materyal kullanılan bir eğitimle, spontane yani; kendiliğinden oluşturulan resimlerin çocukların gelişiminde ne gibi etkiler bıraktığı toplumumuzca pek bilinmemektedir. Sanat eğitiminin eksikliği anne babaların ve eğitimcilerin yeterli sanat eğitimini almamasından kaynaklanabilir.

Günümüz koşulları, kendi kendine yetebilen bireyler istemektedir. Dolayısıyla ilköğretimde resim sanatı; çocukların gizli kalmış yönlerini ortaya çıkartmaya yönelik bir eğitim sürecidir. Çünkü sanat; insanın duygularını, düşüncelerini, heyecanlarını, korkularını, toplumsal baskıların olumlu veya olumsuz yönlerini kendi potasında eritip yeniden insanlığa sunması yani; “Kişinin, içten ve dıştan, kendinden ve toplumdan gelen baskıların en faydalı ve en iyi bir şekilde ortaya çıkışıdır.”² Şeklinde tanımlayabiliriz.

Tarih öncesi devirlerde yazıdan önce resim sanatı vardı. Çünkü insanlar resim sanatını iletişim aracı olarak kullanmışlardır. Temeli çok eski devirlere dayanan resim sanatını günümüz koşullarına uyarlamaya çalışırsak şu şekilde bir görüşü sunabiliriz: Resim sanatını; olayların ve objelerin en ekstrem ölçülerde ele alınmasını ve ifade edilmesini sağlayacak çağdaş bir eğitim aracıdır. Bu şekilde ele alınan bir anlayışta elbette ki; özellikle 5-6 yaş grubu çocuğun resim sanatı eğitiminde kullanılan araçların günümüz koşullarına uygun ve çağdaş eğitim yaklaşımını sağlayacak nitelikte olmalıdır. Bu dönemdeki çocukların hazır materyal kullanımı, objeleri ve olayları tanıma açısından yararlı olmasına rağmen yoğun olarak kullanılması çocukta kısıtlamanın oluşmasına neden olacağı için hazır materyal ve spontane çizim arasındaki dengenin çok iyi sağlanması gerekmektedir. Bu denge sağlama çalışmaları, her

¹ M. Zahit BÜYÜKİŞLEYEN, *Sanat ve İş Eğitimi Metodu*, (Ankara, 1975), s. 15

² BÜYÜKİŞLEYEN, a.g.e. , s: 10

çocuğun farklı algılama düzeylerinin olacağı ilkesi göz önünde bulundurularak çağdaş ve bilimsel yaklaşım stratejilerinden yararlanma çerçevesinde olmalıdır.

“Arkeolojinin ve kültür tarihinin bulgularına göre, insanoğlu, yazmayı akıl etmesinden çok önce, resmi, yapmayı akıl etmiştir. İnsanlar kimi zaman tek bir çizgisel hayvan betimlemesiyle, kimi zaman geometrik bir düzenlemesiyle duygularını, düşüncelerini, edimlerini açıklamak istemiştir. Bu isteğin altında ister korku, ister kaçış, isterse belgeleme dileği olsun hepsinde ortak olan yan resimlendirme yolu ile bir bildirimde bulunma dileği ya da gereksimidir.”³

İlk sanat eserleri Paleolitik dönemin sonuna doğru ortaya çıkmış ve mağaralara yapılan eserleri, isimsiz sanatçılar gördüklerini samimiyetle çizmişlerdir. Günümüze kadar da cesaretli adımlarla gelmiştir. “Toplumsal durumlar değişse bile sanatın hiç değişmeyen bir gerçeği yansıtma niteliği vardır.”⁴

A) SANAT EĞİTİMİ VE GEREKLİLİĞİ

Bir toplumun gelişmesinde sanat eğitimi önemli bir yer tutar. “Sanat insanlara dünyadaki yerlerini bulmalarına yardımcı olur”⁵

Eğer sanat olmasaydı insanlar çok daha katı monoton kulvarlarda yaşarlardı ve toplumlar sert ve kuralcı olurlardı. Read’a göre de “Sanat hayata uygulanan öyle bir mekanizmadır ki, onsuz toplumlar dengelerini kaybederler.”⁶ Daha sonra, önce “Sürekli bir çaba olarak sanat tarihi Güney Fransa’nın Kuzey Amerika’nın yenileri arasında başlamış, zamanımızın sanatını, günümüzün herhangi bir evini veya reklam afişini, yaklaşık beş bin yıl önce Nil vadisinde yeşeren sanata bağlayan, ustadan çırağa, ondan da sanatsevere veya kopyacıya aktaran doğrudan bir gerçektir.”⁷ “Sanat eğitiminin amacı ne salt sanatçı yetiştirmek ne de salt öğrencilerin yaratıcı yapmaktır. Gelecekte Türkiye’nin sanatçılara, sanat değerlendircilerine kültür araştırmacılarına, yaratıcı sorun çözücülerine ve eleştirmenlere de gereksinimi olacağından”⁸ sanat eğitiminin

³ M. Sitki ERİNÇ, *Resim Eleştirisi Üzerine*, (Nil Yayın, Kasım 1995), s. 9.

⁴ Ernest FICHER, *Sanatın Gerekliliği*, Çeviren: Cevat Çapan (V yayınları 7. Basım, Ankara 1993)s. 14

⁵ Mary STOKROCKİ, Olcay KIRIŞOĞLU, *İlköğretim Sanat Öğretimi YÖK Dünya Bankası*, (Ankara,1996), s.35.

⁶ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s. 10

⁷ G. H. GOMBRICH, *Sanatın Öyküsü*, Çeviren: Bedrettin Cömert (Remzi Kitapevi 4 basım İstanbul,1992), s.31.

⁸ STOKROCKİ ve KIRIŞOĞLU, a. g. e. , s. 3

gerekliliğine inanılmaktadır. Bütün öğrencilerin yaratıcılığını ve üretkenliğini geliştiren özgün bir kişiliğe sahip olmasına sanat eğitimi yardımcı olur. Sanata büyük önem veren Mustafa Kemal Atatürk' de sanatın gerekliliğini "Bir millet, sanattan ve sanatkardan mahrum ise tam bir hayata malik olamaz."⁹ diyerek sanat eğitiminin toplumlarda barışı, güzelliği vermek için, insanları bir yere toplayıcılık görevi yapmış olduğuna ışık tutmuştur. Böylece toplumların arasında da sevgiyi artırıcı bir etken olmak istemiştir.

Toplumlarda "Kişiyi zihinsel birikimlerini kendi kendine anlatıp yorumlayarak bir şeyler yapma ve yaratma olanağı sağlanırken birey böylece ruhen mutlu olma düzeyine ulaşarak dengeli bir tavır içine girer, kişiyi bu noktaya sanat eğitimi getirir."¹⁰ Ayrıca sanat eğitimi toplumlarda belirli yerleri işgal edip önem verilmeye başlanmıştır. Sanat eğitimi çocuklardan, yetişkinlere doğru bir eğitim sürecinden geçirilmek istemi doğmuştur. "Çocuk sanatına olan ilginin 1885-1920 yılları arasında oldukça fazla olduğu dikkati çekmektedir. Bu dönemde birçok değişik ülkede kendiliğinden çizilmiş olan çocuk resimlerini biriktirme, onları betimleme ve sınıflandırma çabaları görülmüştür. Önceleri birçok araştırmacı tarafından çocuk resminin onun zihnindeki imajın kopyası olduğu görüşü savunuluyor, bu nedenle de çocuk resmi çocuğun duygu ve düşüncelerinin bir penceresi olarak kabul ediliyordu."¹¹

Yaratıcılığı açıklayacak olursak "Yaratma; Kişinin eski bilgi ve yaşantılarına dayanarak yeni nesne ve düşünceler ortaya koyma olayına eğitimde yaratma denir."¹² Başka bir tanımlamada ise "Yaratıcılık, bireylere çekici gelen sihir, deha, üstün yeteneklilik vs. gibi çoklu kavramlar çağrıştıran bir kişilik özelliği olarak bilinmektedir."¹³

Sungur'un Torronce'den aktardığına göre yaratıcılık :

"Yaratıcılık topa sahip olmaktır, yaratıcılık derine dalmaktır, yaratıcılık derin kazmaktır, yaratıcılık içini görmek için delik açmaktır, yaratıcılık kumdan kaleler inşa etmektir, yaratıcılık kendi notalarıyla şarkı söylemektir, yaratıcılık yanlışları düzeltmektir, yaratıcılık bilmeyi istemektir, yaratıcılık iki kere bakmaktır, yaratıcılık köşeleri kesmektir, yaratıcılık

⁹ Milli Eğitim Bakanlığı, *Resim -İş Öğretmen Kılavuzu* (Milli Eğitim Basım Evi İstanbul ,1998). s. 11.

¹⁰ Bahattin AKAY, *Resim Sanatı* (İstanbul, 1976), s. 18.

¹¹ Haluk YAVUZER, *Resimleriyle Çocuk* (Dördüncü Basım, Remzi Kitapevi İSTANBUL, 1993), s. 22.

¹² Galip TÜRKOĞAN, *Sanat Eğitimi Yöntemleri* (Kadioğlu Mat. Ankara,1984), s. 28.

¹³ Nuray SUNGUR, *Yaratıcı Düşünce* (Özgür Yayın Dağıtım, İstanbul,1992), s. 19.

daha fazla enerji sağlamaktır, yaratıcılık kokuları dinlemektir, yaratıcılık yarınla el sıkışmadır, yaratıcılık güneşe fişi sokmaktır.”¹⁴

Kılıçkan’a göre, yaratıcılık: araştırmanın, incelemenin ve değerlendirmenin olduğu yerlerde ortaya çıkar, gittikçe gelişir. Bunu Gordon’da “Yaratıcılık öğrenilebilen, geliştirilebilen bir güç.” olarak tanımlamaktadır.¹⁵

Yaratıcı düşünme kişinin zekasını artırıcı olabilmektedir. Zekanın temelini, gelişimini yaratıcılık olgusu oluşturur. İnsanların değişik aktarımlarda bulunması, ilginç ve kalıcı şeyler ortaya koyması zekanın yaratma düzeyine bağlıdır. Yaratıcılık bütün alanlarda gereklidir. “Hangi alanda olursak olalım, yeni dünyanın yapısını biçimlendirmeye yardım ediyor olmanın gerçekliğinde bir coşku buluruz. Bu yaratıcı cesarettir.”¹⁶ Hayatımızda önemli anlar vardır. O an sanki kendimizi dahi hissederiz. Herkes zaman zaman; kafamda bir şimşek çaktı, birdenbire içime doğdu, o an uyandım, bende şafak söktü, kafama dank etti gibi ifadeleri kullanır durur. Bunlar yaygın bir yaşantıyı anlatmanın yolları; farkında olma düzeyinin altındaki bir derinlikten fikirlerin fırlayıp gelmeleridir.¹⁷ Farklı fikirlerin olmasıyla kopyacılık olmayacak ve hep aynı tip değil özgün düşünceli insanları oluşturmuş olacağız. Bunun sonucunda da “Bir mimar gökdelen yaparken; savunma avukatına hakimi etkilerken, öğretmen ise dersini daha ilginç ve eğlenceli bir yolla vermeye çalışırken yaratıcılık yardımcı olur.”¹⁸

Yaratıcılık üç bölümden oluşur. “İlk şart algıdır. İkincisi ise bu elde ettiğimiz algıların analiz ve sentez yoluyla bizi bir takım kavramlara götürmesidir. Son bölüm ise ve çevresinden esinlenip denetleyerek yaratma gücünü ortaya çıkarır. Bu yaratma problem çözme aşamasıdır.”¹⁹ Bir kişi bir yaratıcı düşünce ortaya koyarken belirli bir süreç içinde tamamlar. Kişi yaratıcı düşünce için ilk önce hazırlanır. Daha sonra planlar sürecini. Her çocukta belirli bir şekilde yaratıcılık vardır. Bunları çocuklar oyunlarında,

¹⁴ SUNGUR, a. g. e. , s. 19

¹⁵ Hüseyin KILIÇKAN, *Resim Bilgisi* (Fil Yayınları, İstanbul, 2000), s. 12.

¹⁶ Rollo MAY, *Yaratma Cesareti*, Çeviren: Alper Oysal (Metis Yayınları, İstanbul,1987), s. 59.

¹⁷ MAY, a. g. e. ,s. 75

¹⁸ Cynthia MACGREEOR, *Yaratıcı Bir Çocuk Yetiştirme*, Çeviren: Esin Soylu (Papirüs Yayınları, İstanbul, 1996), s. 4.

¹⁹ M. E. B. , a. g. e. , s. 40

resimlerinde, gösterirler. “Sanat etkinlikleri çocuk yaratıcılığını geliştirecek şekilde planlamalı, bu çalışmalar sırasında çocuklara kesinlikle örnek gösterilmemelidir.”²⁰

Yapılan araştırmalara göre çocuklara müdahalelerde çocukların daha ürkek, kopyacı ve kendine güvensiz olarak yetiştikleri gözlenmiştir. Çocukların heyecan ve heveslerine katı sınırlar getirilmemelidir. Çünkü çocukların aklına sınırsız şeyler gelir. “Öyle yapma, böyle yap” şeklindeki kesin konuşmalar zararlıdır.²¹ “Aslında çocukta var olan hayal gücü doğru uyarılarla harekete geçirilirse büyükleri düşünemeyecekleri kadar güçlü, orijinal yeniliklere yönlendirilebilirler. Çocukları kesinlikle büyüklerin standartları ile sınırlamak, garip yasalar koymak, ölçüler veya kıyaslamalarla orijinal yapılarını öldürmemek gerekir.”²²

Çocukların imgelemi (hayal gücü) nü arttırabilmek için çocukları düşünme ve üretme çabalarına sürüklemek gerekir. Bunu da çocuğa verirken, çocuk rüya görmüş ise anlatırılır, en çok sevdiği şeylerin, annesinin, babasının ve öğretmenin resmi yaptırılır. Bir gün evvel geçen bir olayın çizilmesi ve bu arada onlara müzik dinletilmesi çocukların yaratıcılığını mutlaka etkileyecektir.

Çocukların yaratıcılığını geliştiren başka bir olayda yaratıcı dramadır. Çocuklar drama izlerken o olayı yaşar ve devamını da çok farklı boyutlarda bitirebilir. “Yaratıcı drama bir öğretme yöntemi, sanat eğitimi alanı ve disiplin olarak bireyleri 2000’li yıllarda kendini rahatça ifade edebilen yaratıcı grup çalışmalarına açık kişiler olmalarını sağlayacak bir yaklaşımdır.”²³

Bazı durumlarda çocuklar yaratıcı düşüncelerini sergileyecek ortamların olmaması çocuğu olumsuz yönde etkiler. Düşündüklerini yapamayınca çocuk kısır döngü içine girer, hareketleri monotonlaşır. Çocuğun yaratıcılığının gelişmemesinin başka nedenleri de vardır. Bunlar:

²⁰ Neriman ARAL , Adalet KANDIR, ve Muammer CAN YAŞAR, *Okul Öncesi Eğitim I* (Ya-Pa, İstanbul, 1981), s. 154.

²¹ Necla TUZCUOĞLU, “ Çocukta Yaratıcılık,” *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, Sayı no:33, (1994), s27.

²² Nevide GÖKAY DIN, *Eğitimde Temel Sanat Eğitimi ve Görsel Algı* (Sedir Yayınları, Ankara, 1995), s. 9.

²³ Tülay ÜSTÜNDAĞ, “Yaratıcı Dramanın Üç Boyutu.” *Yaşadıkça Eğitim*. Sayı no: 49, (1996), s. 19.

“Sanat eğitimcisinin derse ilgisinin az olması, çocukların kendilerine ait olmayan bazı biçimleri tekrarlamaları (taklit, sahte çocuk resimleri), araç ve gerecin yetersiz oluşu, konu seçiminin yanlış olması, bir resim yapın diyerek, tamamen serbest bırakılması, ortamın uygun olmayışı, sürenin yeterli olmaması sanat eğitimcisinin sert ve otoriter tavrıdır.”²⁴

Bu gibi olumsuz davranışlar çocuğu sanat eğitiminden uzaklaştırabilir.

B) RESİM SANATINDA ÇİZGİ

Çizgi pek çok noktaların bir düzey üzerinde birleşmesinden oluşur. Sanatçı Paul Klee'ye göre “Çizgi yürüyüşe çıkmış bir noktadır. Kimi çizgiler tanınabilir nesnelere gösterir. Kimileri ise duyguları nesnel olmayan tanımlar.”²⁵ Çizgi kişinin duygu ve düşüncelerini aksettirirken o kimsenin karakterini de ortaya koyabilir. Sert mizaçta ise katı dik çizgileri, yumuşak mizaçta ise diyagonal bir davranış sergiler.

1. Çizgi Çeşitleri

Çizgi çeşitleri ; doğru çizgiler, yatay doğru çizgiler, dikey doğru çizgiler, eğik doğru çizgiler, eğri çizgilerdir. Çocukların çizgilerini anlamamızda çizgi çeşitleri bize yardımcı olur.

Doğru Çizgiler: Durgunluğu, sağlamlığı anlatırlar. Düz çizgilere bakan göz hiçbir kırılmaya, iniş-çıkışa ve dalgalanmaya takılmadığı için, bir durgunluk, durulma yerleşme etkisi altında kalır.

Yatay Doğru Çizgiler: Yerleşme ve hareketsizlik duygusunu uyandırır. Durgun deniz, binanın yatay hatları.

Dikey doğru çizgiler: Göz seviyesinden aşağıya doğru sarkan doğru çizgiler; bitkinlik, halsizlik, korku ve düşüş duygularını uyandırır. Yüksek bir binada aşağıya bakmak, kuyunun

²⁴ M. E. B. , a. g. e. , s. 42

²⁵ STOKROCKI ve KIRIŞOĞLU, a. g. e., s. 18

dibini görmek. Bir başka değişle kişinin sevincini belirtmek için kollarını havaya kaldırır, kederini anlatmak için yere indirir.

Eğik Doğru Çizgiler: Sağlamlık duygusunun yanında birde hareket sağlar. Tren rayları, dikey ve yatay düz çizgilerin sağa ve sola eğilmesi hareket ve kıpırdanma duygusuna yol açar.

Eğri Çizgiler : “ Kıpırdanma, kaynaşma, hareket ve neşe duygusunu uyandırır. Fırtınalı rüzgarda doğada doğru çizgiler hareketlenir göğe yükselen ağaçlar boşlukta zikzaklar çizer ve denizin durgunluğu dalgaları.”²⁶

a) Çocuklarda Çizgi

Çocuklar ilk olarak kalem ve kağıtla tanıştıklarında kalemin kağıtta iz bıraktığını görünce şaşırırken oluşturdukları çizgiler çocukların çok hoşuna gider. Devamlı ve tekrar tekrar çizmek isterler. Çocukların neden çizdikleri sorusuna ise çizimi bir çeşit oyun faaliyeti olarak düşünür. Çocuklar yalnız oldukları zaman oyuncaklara gösterdikleri ilgiyi çizime de gösterirler. Çocukları bu çizimleri yaparken serbest bırakmalıdır çünkü;

“Çocukların çizgilerdeki cıvı cıvı yaşayan bir şeyler vardır. İşte bu çizgilerde olan, heyecan neşe vb. olan pek çok duygu ve daha önemlisi yaşam vardır. Çocuk ne denli özgür bırakılırsa, onun resim yaparken ki bu oyun eylemine karışılmazsa o denli yaratıcı ve başarılı olur. Onun resimlerine sınır getirmek çizgilerdeki o kendiliğinden ortaya çıkan oyun karakterini bozar.”²⁷

Çocuk nasıl ki oyun oynarken o anı yaşıyorsa, çizerken de o olayın içinde yer alır. Maceralara girer. Eğer müdahale edersek o maceranın büyüsunü bozmuş oluruz. Çocuk o zaman duygu ve düşüncelerini tam olarak aksettirmez.

“ Çocuğun duygularının ifade edilmesinde yeterli olanaklar verilmediği sürece çocuk düşüncelerini anlatmada başarısızlık yaşayabilecektir. Çizimler üzerinde kültürel ve kişilik farklarının büyük bir tamamlayıcı olmadığı ancak çizimlerin gelişiminde sinir sisteminin esas rol

²⁶ KILIÇKAN, a.g.e., s. 35

²⁷ Zeynep TEKİN, “ Çocuk Resimleri ve Oyun”(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995), s. 62.

oynadığı ve etkili belirtilmektedir. Çocuk ne gördüğünü, neyi hatırladığını veya ne anladığını erken yaşlardan itibaren resimleri yoluyla yansıtmaktadır.”²⁸

Çocuk geliştikçe çizgileri de gelişir. Çocuk çizgilerini uzmanlar grafiksel boyutlarda incelediğinde farklı anlamlar yüklerler. Kellogg’un Karalama Örnekleri aşağıda Şekil 1’de verilmiştir.

Karalama 1	•	Nokta
Karalama 2		Tek dikey çizgi
Karalama 3	—	Tek yatay çizgi
Karalama 4	↘ ↙	Tek çapraz çizgi
Karalama 5	⤿	Tek kavisli çizgi
Karalama 6		Çok sayıda dikey çizgi
Karalama 7	====	Çok sayıda yatay çizgi
Karalama 8	↘ ↙ ↘ ↙	Çok sayıda çapraz çizgi
Karalama 9	⤿ ⤿ ⤿	Çok sayıda eğri çizgi
Karalama 10	~	Yarı bükülmüş açık çizgi
Karalama 11	~	Yarı bükülmüş kapalı çizgi
Karalama 12	~	Zikzak ya da dalgalı çizgi
Karalama 13	o	Tek çember çizgi
Karalama 14	ooo	Çok sayıda çember çizgi
Karalama 15	o	Helezonik çizgi
Karalama 16	o	Üst üste çizgilerle dolgu çember
Karalama 17	o	Üst üste çizgilerle çember
Karalama 18	o	Açılmış dairesel çizgiler
Karalama 19	o	Tek kesişmeli çember
Karalama 20	o	Kusurlu çember

Şekil 1 Kellogg’un Karalama Örnekleri

²⁸ Aygen AYVALI, “7-11 yaş Grubu Ailesi Yanında ve Kurumda Büyüyen Kız ve Erkek Çocuklarının, Anne Baba Figürü Çizimlerinin Duygusal Gelişim ve Gelişimsel Düzey Açısından İncelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997), s. 8.

b) Çocuk Çizgilerinin Psikolojik Yansıması

Çizgi oluşurken; “Kaleminiz sizin çizginizi meydana getirir. El yazınız vücudumuzun ritmini yansıtır. Hiç kimse bu ritmi tekrarlayamaz.”²⁹ Çocuk eline aldığı kalemi ilk önce bilinçsiz çizse de çocuğun kendiliğinden gelen bir hareketin sonucudur. Çocuğun hareketleri hızlı ise çocuk kalemi daha seri kullanır. Yavaşsa, çizgilerinde de yavaşlama olur.

Düz ve kırık çizgi kullanıyorsa çocuğun gerçekçi, genelliklede saldırgan tepkici çocuklardır. Çocuk sinirli ve huzursuz yapısı varsa çocuk kalemi çok sert vuruşlarla çizebilir. Eğrilerden oluşan abartılı biçimlerse duyarlı ve zengin hayal gücü, güvensizlik duyan, çevresindekilere kendisini kabul ettirtmeye çalışan çocuklardır.

Yuvarlak çizgiler ise, olgunlaşmamışlığı ve bu yuvarlak ve bu yuvarlak veya düşey çizgilerin dengeli kullanımı çocuklarda ılımlı ve ölçülü girişkenlik sağlar. Çocuklar engellenmişlik, otoriteye karşı çıkma, denetim yetmezliği ve olgunlaşmamışlık gösterirler.

Kağıdın simetrik kullanışı yine olgunlaşmamışlığın belirtisi sayılabilir. Yüzeyin bir bölümüne resim yaparken genellikle bir uyum sorunu olan çocuklar ve cesareti az olanlar yapmaktadır. Kağıdın üst tarafını kullananların gururlu, kendine güven duyan çocuklardır. Bu çocuklar kendilerini ön plana çıkartmak isterler. Öğretmenle diyaloglarında ön plana çıkmak isterler. Kağıdın alt tarafını kullananlar tutarlı çocuklardır. Çünkü çizdiği figürleri havada hisseder. Kağıdın alt tarafını kullananlarda ise çocuğun figürleri, nesnelere tabana çizmesi “alt” ve “üst” kavramının anlaşıldığı görülür.

Silik, sönük çizgiler ise korkaklığı, çekingenliği kendine güvensizliği hisseden çocuklarda görülür. Bu çocuklar resim yaparken kalemi bastırmadan silik biçimde korkarak çizerler genellikle de kağıdın çok küçük bölümünü doldururlar.

²⁹ GÖKAYDIN , a.g.e., s. 40

Bastırılmış sert ve zıt çizgiler ise çocuğun güçlülük, aşırı kendine güven ve hırçınlık duyguları yaşarlar. Bu çocuklar kağıdı cesaretle kullanarak boyaya hakim olma duygusu yaşarlar.³⁰

Çizgilerin bilinç altında gizli kalmış duyguların ortaya çıkışı olarak da yorumlanabilir.

"Pek çok araştırmacıya göre karamalar, amaçsız ve içgüdümsüz değildir. Tersine örüntülerin (desenlerin) farkında olduğunu ve göz- el eşgüdümünün giderek arttığını gösterir. Yıllarca araştırma amacıyla 8000 kadar çocuğun toplanan resimlerini inceleyen Rhoda Kellogg çocukların sanatını çözümleme (analyzing children's art) adlı kitabında 20 temel karalama türünden söz eder. Kellog'a göre tek çizgi yada çok çizgilerden oluşan bu karalama ilkelerinde temel ilke, göz kontrolü olsun ya da olmasın kendiliğinden yapılan bir hareketin ürünü olmalıdır."³¹

C) ÇOCUK RESİMLERİNİN ÖZELLİKLERİ

Çocuğun çevreye bakış açısı ben merkezlidir. Bu dönemlerde bildiklerini olduğu gibi yansıtmaya eğilimleri içindedirler. "Çocuğun bu dönemde gördüğünü değil bildiği şeyleri çizdiğini ifade eder."³² Çocuklar yetişkinleri şaşkınlığa düşüren yüreklilikle resimler yaparlar. Bu dönemlerde çocuk nesnelere kavradığı gibi çizerler. Çocuklarda bu dönem 4-12 yaşa rastlar. Çocuk resimlerinin özellikleri;

Şeffaflık ve görünürlük (saydamlık), boy düzenlemesi (hierarchy yapı), kavram değişmesi, düzleme ve tamamlama şeklinde sıralanabilir.

1. Şeffaflık ve Görünürlük (Saydamlık)

Çocuklar resim yaparken bir formun görünen taraflarını değil de o formda bütün bildiklerini yansıtmak isterler. Çocukta bütünlük endişesi vardır.³³ Çocuğa ev çiz denildiğinde çocuk evi dış yüzeylerini ve evin içini detaylarına kadar çizmek ister. Çocuk görünmesi imkansız görüntüleri böylece yansıtmış olur. Bunun sonucunda "Saydam" ya da "Röntgen" çizim denen şeffaf resim ortaya çıkar. Bu; Laguet'in

³⁰ M.E.B., a.g.e., s.38

³¹ YAVUZER , a.g.e., s.34,35

³² TEKİN, a.g.e., s.46

³³ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s. 32

“zihinsel gerçekçilik (entelektüel realizm) diye tanımladığı evrenin belirleyici niteliğidir.”³⁴

“Bu yaş dönemindeki çocuğun anlatımcı özelliğinden kaynaklandığını, konuyla ilgili bilgilerini eksiksiz olarak betimleme ve bunları hazır bulunduğu yüzeye sığdırma kaygısının bir sonucu olduğunu belirtir.”³⁵ Bu özellik Pablo Picasso'nun savunduğu kübizm akımında da görüldüğü gibi üçüncü boyutu ortaya çıkartan yeni "Arnheim'in üçüncü boyutun resim düzleminde yansıtılması sonucunda çocuğun bulduğu çözümdür." açıklamasını yapıyor.³⁶ (Şekil 2-3'de görüldüğü gibi evin içindeki yanan ışığı yapmıştır.)

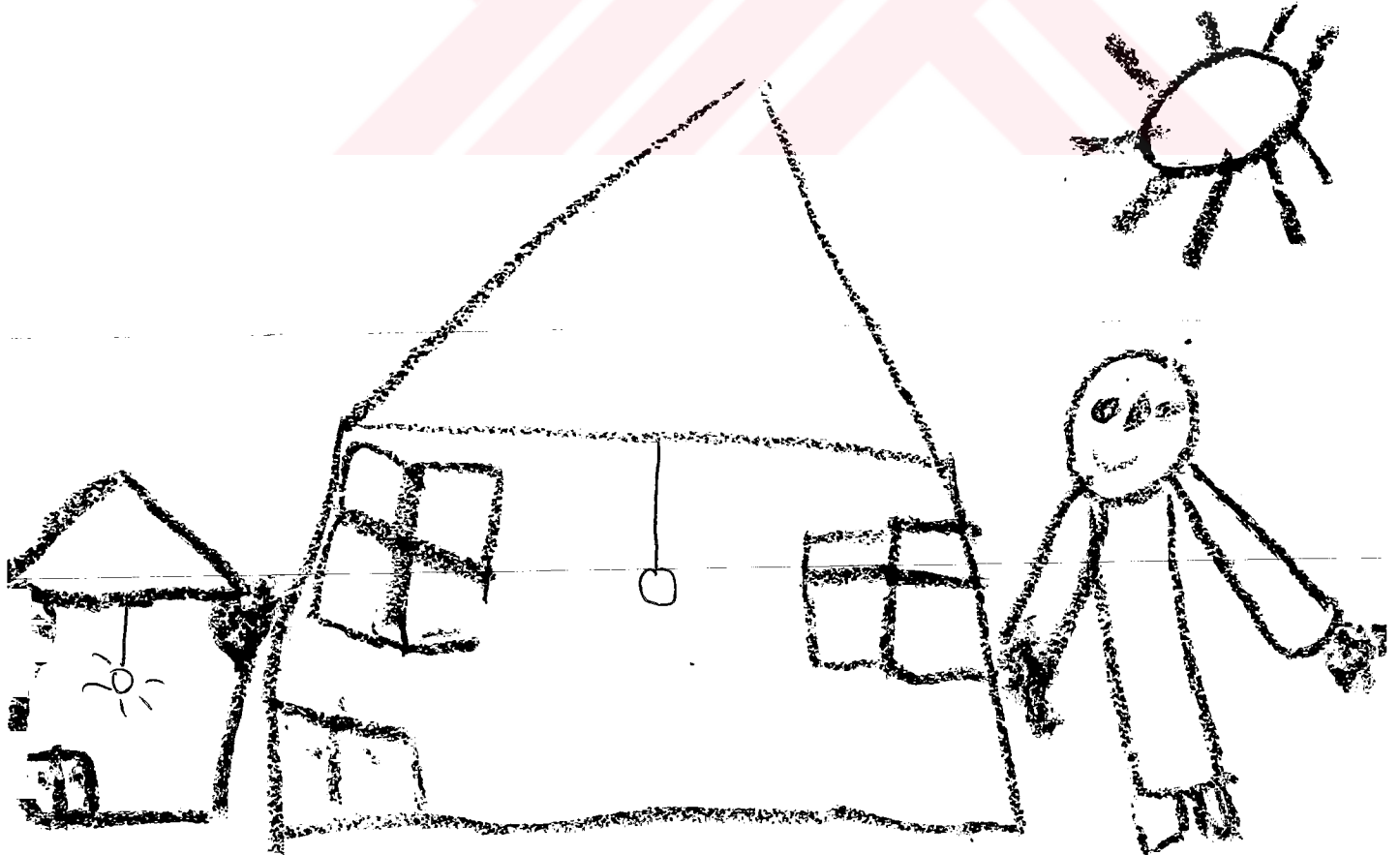
³⁴ YAVUZER, a. g. e. , s. 46

³⁵Zafer GENÇAYDIN, *Güzel Sanatlar Eğitimi*, (Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 1987), s. 31.

³⁶ KIRIŞOĞLU Olcay, *Sanatta Eğitim* (Demircioğlu Mat. , ANKARA 1991).

and 56

Şekil 2 Saydamlık Özelliğine İlişkin Örnek Resim I
Şekil 3 Saydamlık Özelliğine İlişkin Örnek Resim II

2. Boy Düzenlemesi (Hiyerarşik Yapı)

Çocuk hayatında önemli bulduğu, sevdiği kişileri yaptığı resimlerinde büyük ve kağıdın en görünen yerine çizmek ister. “ Bu özellik tüm çocuk resimlerinde çok belirgin özelliktir. Çocuğun psikolojik ve ruhsal tahlilleri bu çizimlerine dayanarak açıklar.”³⁷ Boy hiyerarşi özelliği ortaçağda ve Mısır resimlerinde görülmüştür. Tanrılar daha büyük çizilmiş, hatta abartılmıştır. “Bazı çocuklar ise abartarak çizdiği bu figür ya da nesnelere daha da vurgulaması için yanındakileri daha küçük olarak resmeder.”³⁸ (Şekil 3-4-5’de yapılan figürün evle aynı boyda olduğunu görürüz.)

3. Kavram Değişmesi

Çocuk belirli bir konuyu çizmeye başlar. Bu sürecin sonunda konunun değiştiği görülür.³⁹ Çocuk yapmış olduğu konuyu farklı görüntülerde sunabilir. Seçtiği konunun ana temasını ya da en göze batan ayrıntısını alıp defalarca onu abartarak çizebilir. “Çocuğun simgeleri değiştirmesindeki bu kolaylık nesnelere arasındaki ayrımları ayırt edebilme yetisinin henüz sınırlı olmasındandır. Çocuk düşündüğü bir nesnenin ayrıntısını seçmekte, onun genel özellikleri üzerinde hiç durmayıp, bu tek ayrıntı ile nesnenin kendisini özdeşleştirmektedir.”⁴⁰ (Şekil 4’de ev, Şekil 5’de ise ev,ağaç ve figürde kavram değişmesi görülmüştür.)

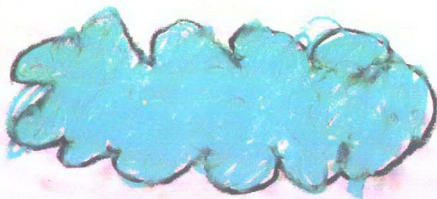
³⁷ AYIK Fuat “Çocukların Çağdaş Resim Sanatındaki Dışavurumcu Yansımaları” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 1996). s.48.

³⁸ Sevinç YANBEYİ, “6-12 Yaş Arasındaki Çocuk Resimleri” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994), s. 7.

³⁹ YANBEYİ, a. g. e. ,s.7

⁴⁰YANBEYİ, a. g. e. ,s. 8

222 Hazir M

Şekil-4

2019

spartan 240

Buse Genç

Şekil-5

Şekil 4 Kavram Değişmesine İlişkin Resim Örneği I
Şekil 5 Kavram Değişmesine İlişkin Resim Örneği II

4. Düzleme

Çocuk bilinçsiz bir şekilde kağıdın düzlüğünden yararlanarak çizgilerini yaptığı resimlerde nesnelere yüzeye göre düzleştirir. “Resim yapılan yüzeye göre eşyanın uydurulması”⁴¹ diyebiliriz. “Çocuk çizdiği nesne hakkındaki tüm bildiklerini göstermek amacıyla onları kağıda düz olarak yansıtır. Bu çocuğun herşeyi bildiğini kanıtlama dürtüsünden kaynaklanır.”⁴² Çocuk gördüğünü değil bildiğini resmetmektedir. (Şekil 6’da evin çitlerinde Şekil 7 ise evin çatısında düzleme özelliği görülmektedir.)

5. Tamamlama

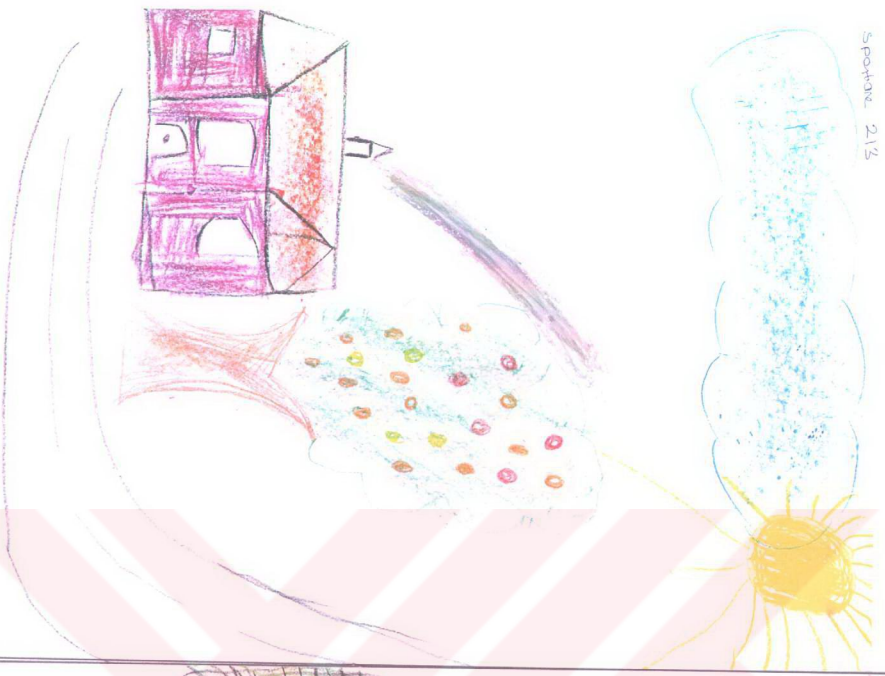
Çocuk ben merkezci düşünür. Her şeyi kendine göre yorumlar. “Çocuk dünyaya dıştan değil merkezden bakar. Çocuğa göre bütün olaylar kendisi içindir.”⁴³ Çocuk çevresinden gördüklerini değil de nesnelere izlerler, bilgi edinirler ve hatırladıklarının tümünü resimlerde yansıtır. (Şekil 8’de ve Şekil 9’da kağıdın tümünde ayrıntılar tamamlama özelliğini göstermektedir.)

⁴¹ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s. 31

⁴² YANBEYLİ, a. g. e. , s. 9

⁴³ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s. 32

Sporhan 213

Sporhan 23

Mine

Şekil 6 Düzleme Özelliğine ilişkin Resim Örneği I
Şekil 7 Düzleme Özelliğine ilişkin Resim Örneği II

Menic Kradnos.

antare 231

D) ÇOCUKLARDA PLASTİK SANATLARA GÖRE TİPLER

Çocukların çevreye bakışı, yorumlayışı farklı farklıdır. Tabii ki bu farklılık çizimi de doğrudan etkiler. “Erken çocukluk yaşlarında ortaya çıkan huy ayrımları çocuğun plastik uğraşlarına da yansır.”⁴⁴ Bu yansımaları çocukların resimlerine göre değerlendirdiğimizde

" Bir kuş resmi yapmak gerekse; birinci tipte olanlar onu bir kalemde çizecekler . ikinci tipte olanlar kuşun bakışını, gövdesini, kanatlarını, kuyruğunu ve ayaklarını ayrı ayrı çizeceklerdir. üçüncü tiptekiler ise kuşun başını, gövde ve kuyruğunu bir kalemde çizecek, sonra kanat ve ayaklarını ekleyecektir. ”⁴⁵

Pedegoglara göre tipler üçe ayrılır:

1. Görücü Tipler

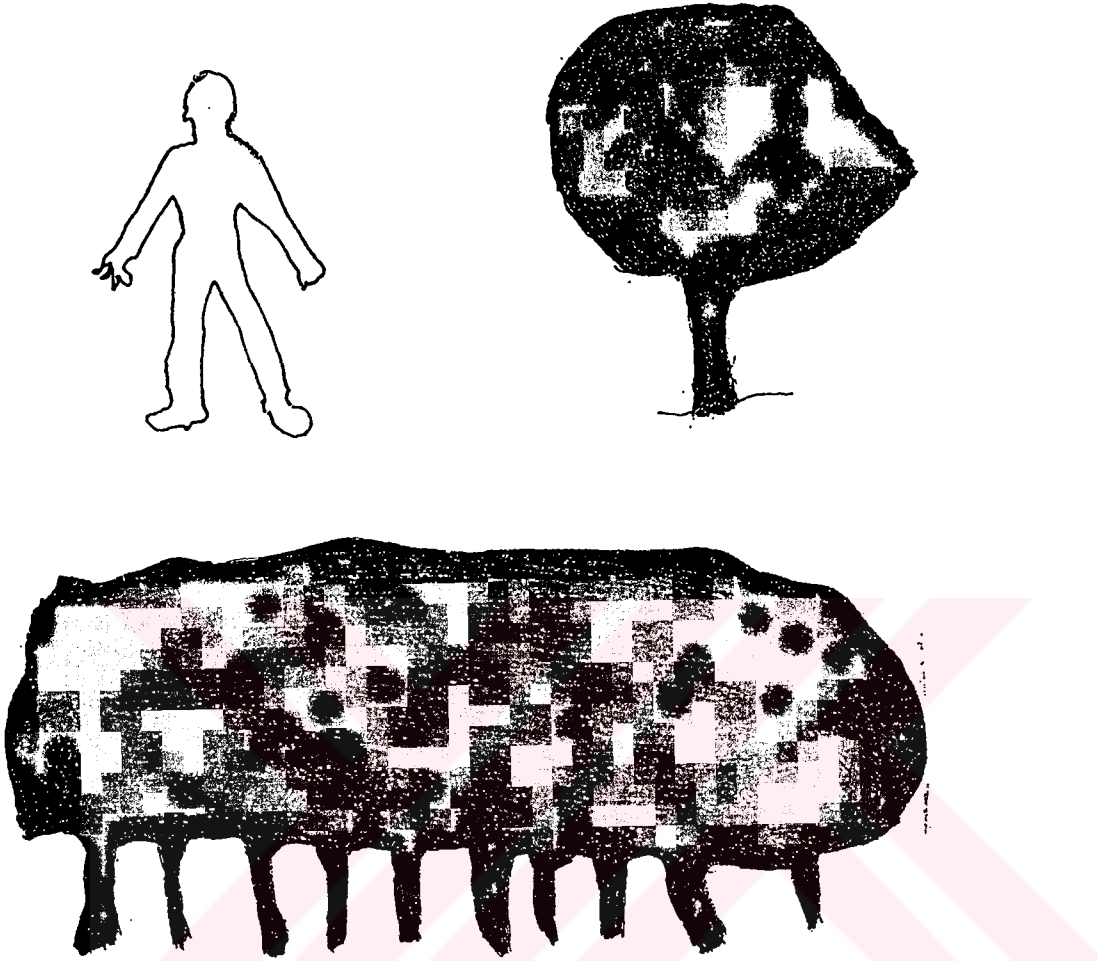
Görücü tipler gördükleri resmi bütünüyle dış hatları ile, anlatmak ister. “Böyle tiplerin resimlerine baktığımızda bir küçük motif dikkatimizi çeker. Mesela; on ağaç bütünlüşerek bir leke şeklini almıştır.”⁴⁶Çocuk resmin dış hatlarını çizebiliyorsa orada bir soyutlama yapmışta denilebilir. Çizimleri çocuk kalemi kaldırmadan çizer. Çizdiği şeklin genel karakterini yakalamaya çalışır. Bu çocuğun genel bakış açısını geliştirir. Resmin iskeletinin oluşmasında bize yardımcı olur. Şekil 10’da görücü tipe örnekler verilmektedir.⁴⁷

⁴⁴ Şenay ÖZTÜRK, “Duyuşsal Alanın Bir Objektivasyon Olarak Çocuk Resimlerine Yansıması”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Gazi Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994), s. 14.

⁴⁵ Cemal BİNGÖL, *Resim Nedir, Resim Nasıl Yapılır, Nasıl Öğrenilir* (Milli Eğitim Basımevi, İstanbul,1995), s. 102.

⁴⁶ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s. 30

⁴⁷ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s. 28

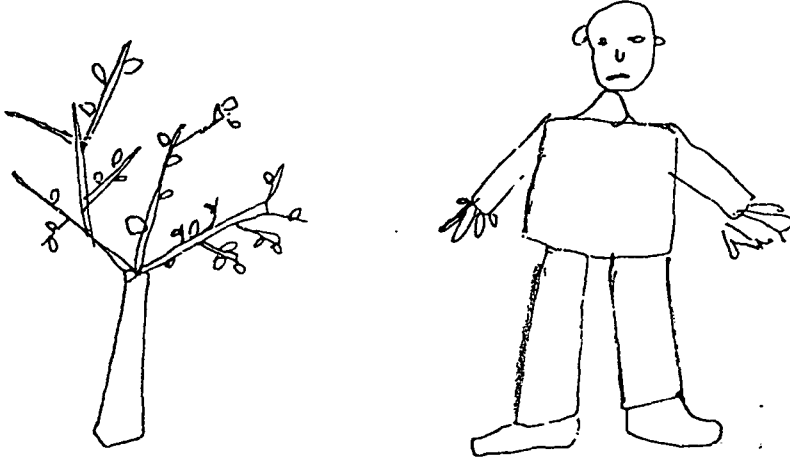
Şekil 10 Görücü Tipe İlişkin Örnekler

2. Yapıcı Tipler

Bu tipteki çocuk parçaları tek tek birleştirerek resim yapar. “Desende nesne parça parça düşünülerek bütünleştirilir.”⁴⁸

Bu tipte çocuklara insan model çiz denildiğinde baş, gövde, kol ve bacakların ayrı ayrı eklenerek bütüne ulaşılan insan figürlerinin özenle yapılmasıdır. Bu tipteki çocuklara ağaç çiz denildiğinde yaprakları irili ufaklı tek tek duvar örer gibi resim yaparlar. Bütün detayları yaptığı resme eklerler.

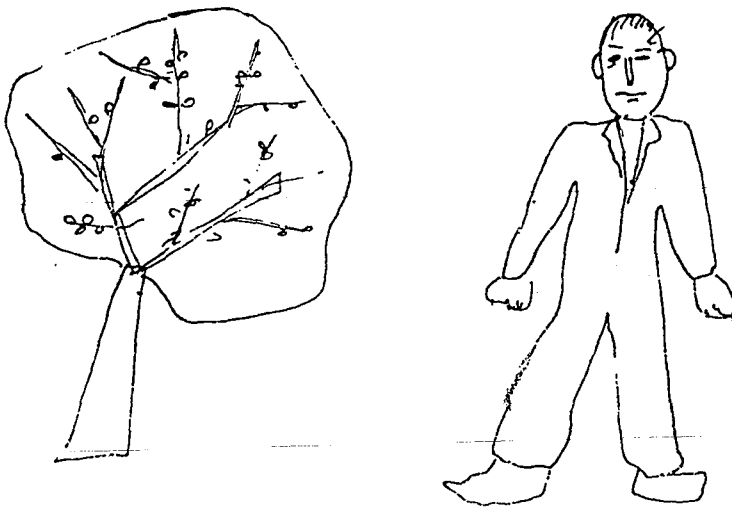
⁴⁸ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s. 30

Şekil 11 Yapıcı Tipe İlişkin Örnekler

3. Karışık Tipler

Bu tipteki çocuklar her iki tipin özelliğini taşırlar. Bütünü çizerler daha sonra parçalarını da çizerler. “Bütünü içinde parçalara yer veren bu tip okullarımızda çoğunluktadır.”⁴⁹ Çocuk yaptığı resimde ilk önce çizeceği şeklin tümünü çizer daha sonra ayrıntıları ekler.

Şekil 12 Karışık Tiplere İlişkin Örnekler

⁴⁹ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s 31

E) ÇOCUK RESMİ ÜZERİNE GELİŞİM AŞAMALARI

Çağımız sürekli olarak gelişen ve değişen bir gelişme içindedir. Çocuklar bu gelişim sürecinde bildiklerini, gördüklerini bedensel ve zihinsel gelişimine paralel olarak sanat faaliyetlerinde belirgin bir değişimini bireysel farklılıklarla ortaya koyar. Değişik gelişim gösterir. Bu değişiklik çocuğun yetiştiği coğrafi, kültürel, kalımsal özelliklere göre değişir. Çocuk bu gelişimlere kalem tutarak başlar. Daha sonra ki basamakları kavrayarak ilerler. Eğer bu basamakları atlayan çocuk bilinçli bir sanat eğitimiyle geçiriyorsa çocuk son basamağa kadar ilerler. Çocuğa bu basamaklarda müdahale (kopya resim) edilirse hangi basamakta ise orada kalır, ilerlemez.

Çocuğun yaş durumu ile ilgili aşamalarını tablo 1 de bu dönemleri şema renk ve uzam olarak değerlendirilmiştir. Fakat bu baktığımız zaman değerlendirmeler “Yaş ortalamasının gösterdiği şartlar (ekonomik, coğrafik tarihsel dinsel vs.) etkinliğini ve farklılığını gösterirler. Bu nedenle yaşlar kesin olarak değil ortalama olarak alınmalıdır.”⁵⁰ Lowenfed’in zihinsel gelişim evreleri kuramı ve Piaget’in zihinsel gelişim evreleri ile eşleştirilerek yapılmış gelişim evreleri tablosunda gösterilmiştir.

⁵⁰ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s. 48

Tablo 1. Çocuk Resminde Gelişim Aşamaları⁵¹

	Şema	renk	uzam
Karalama dönemi 2-4 yaş (devim-duygusal)	Denetimli Denetimsiz Kimileri isimlendirilmiş el ve göz uyumu hep aynı çizim	Duygusal isteğe bağlı	Her yer
Şema öncesi dönem 4-7 yaş	Kaba formlar Düşsel öyküler Ben merkezli 6 yaşında daha sosyal, dil kazanmış yavaş ve somut düşünen	Sevdikleri renkleri kullanır	Yüzen şekiller
Şematik dönem 7-9 yaş somut işlem	Tipik biçimler somut nesneler ve olaylarla mantıksal işlem, örneğin; seri yapma ölçülere göre düzenleme sınıflandırma durumu koruma başkalarının görüşlerine inanma	Eşyaya bağlı renk Bilinen renkler	Taban çizgisi Maskeleye karışık boyutlandırma boşlukta
Gerçekliğin doğuşu 9-12 yaş çete çağı	Kimi hareketle görüşler roller (kız erkek) belirlenir. Giysiler farklılaşır Cinsiyetlere dikkat etme sevgi nefret resimleri eski şemalar tekrarlanır.	Gerçekçi kimi gölgelemeler, Karışık renkler	Çok yönlü taban çizgisi İlkel görünümlü perspektif

1. Karalama Dönemi (2-4) Yaş

⁵¹ STOKROCKİ ve KIRIŞOĞLU, a. g. e. , s. 19

Çocuğun ilk çizgileri doğrudan hareketle oluşan izlerdir. “Karalama evresinde çocukların hazır materyallerden yararlanmaları çevresindeki nesnelere tanıması, algılaması açısından olumlu yönleri vardır. Günlük hayatla bağlantı kurması daha iyi sağlamaktadır.

Naville (1950) göre; “ Karamalar elin ya da kolun basit bir devinimsel hareki anlatımından doğmuş bulunmaktadır. İlk karalamalar yani; ilk grafizm, ilk adım atmalar ve ilk kelimeleri söylemeler ile aynı zamanda ortaya çıkmaktadır.”⁵² Bu çizgiler psikolojik olarak yorumlandığında" Piaget ilk çocuktaki karalamaları saf oyun olarak niteler. Aynı zamanda resmi bir terapi olarak kullanma fikrinin Piaget'in özümleme kuramına benzediği görülür. Çocuksal çizimlerini kişisel olarak önemli olayları yeniden yaratmak için kullandıkları ölçüde o çizim özümletici bir işlem taşıyabilir.”⁵³ Bu çizgiler “İlk önceleri geniş kavislerle kol hareketleri ile doğan izler sonraları bilek hareketleri ile meydana gelen yuvarlak ve karışık çizgilere dönüşür. Daha sonra bu yuvarlanan ve kalıplaşan çizgiler kopup kendi aralarında guruplaşır.”⁵⁴ “Laguet'in dediği gibi çocuğun çizgileri onun algılarının verileridir.”⁵⁵

“Düzenli çizgiyi yakalayan çocuk, zeka ve el arasında oluşan kontrollü bir çizgi evresine girmiştir. Hareketlerini kontrol ederek çizgileri istediği yönde çizer istediği nesnenin en ayrıntılı kısmını alarak yaptıklarını adlandırmaya başlar. Bu ona güven sağlamakla birlikte kinetik yol ile neler oluşturabileceğini kanıtlar.”⁵⁶

“Bu dönemde öğretmenin görevi ilk defa bir şeyler yaratma sevincini yaşayan çocuktan daha iyisini istemek yerine onun başarısını onaylamak ve sevincine atılmak olmalıdır. Bazen de çocuğun elini tutarak haydi! Beraber resim çizelim gibi iyi niyetli davranışlar çocuk için zarar verici olabilir.”⁵⁷

Çocuk düşüncelerini aktarırken çizgilerini kullanır. Zekasını çizgilere indirger. Çocuklar pozitif enerjilerini ortaya koyarken iyi bir sanat eğitimi ile gözetilirse çocuk kendisini daha iyi anlatmaya ortam bulmuş olur.

⁵² YAVUZER, a. g. e. , s. 33

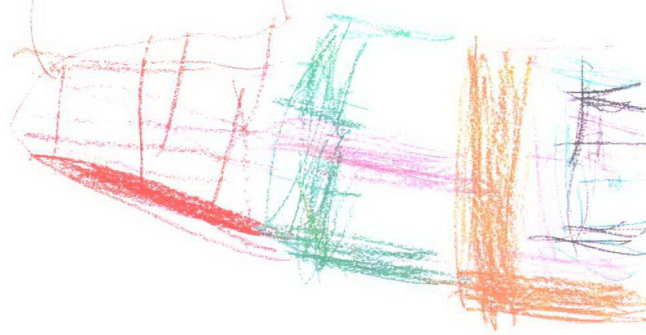
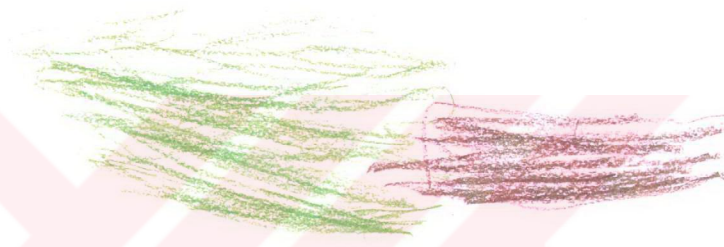
⁵³ YAVUZER, a. g. e. , s. 25

⁵⁴ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s. 48

⁵⁵ Serap KILIÇ, “ Çocuk Resimleri ve Expresif Resimlerin Renk Armonileri Açısından Karşılaştırılması. ” (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi , Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996), s. 51.

⁵⁶ ÖZTÜRK, a. g. e. , s. 25

⁵⁷ Şükran OĞUZHAN, Özgür DEMİRAL ve Gülseren TÜR, *Okul Öncesinde Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri* (Ya-Pa Yayınları, İstanbul, 1981)s. 96.

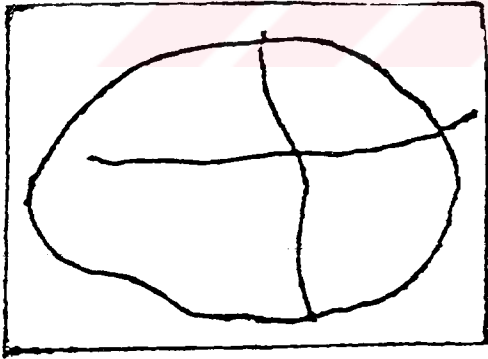

Çocuk siki

2. İlk Sembol (Şematik Öncesi Dönem) 4-7 Yaş

İlk sembol basamağında çocuk resimlerinin özelliği olan saydamlık, boy hiyerarşisi ve düzleme özellikleri 5-6 yaş çocuklarında görülür. Ev figürü bu dönemde çok çizilir. “3,5-4 yaş çocuk anlatımının (dilin) daha iyi gelişmesiyle sembolik ifadeye ilk sembolik ifade insandır.”⁵⁸

Çocuğun dış dünyası zenginleşir. Tabii ki düz çizgiler gün geçtikçe gelişir. “Bir gün çizdiği insan figürünü, ertesi gün değişik çizerek sürekli biçim simgeleri bulmaya çalışır.”⁵⁹ Yuvarlak çizgiler birleşerek insan kafasını çizerler ve ana kafadan bacaklar eklerler. “Çocuk için önemli olan yalnız kafadır. Gövde yoktur.”⁶⁰ Vücudun diğer özelliklerine daha ileriki aşamalarda dikkat ederler. En çok parmaklara, göz bebeklerine ve kulakları çizerler. Çocuklara masal anlattığımızda resimlerinde de yaşarlar. Çocuğun rengi ise içinden geldiği gibi kullanır. “Yani mavi bir kuş, mavi insan, yeşil bir kedi resmi yapabilirler. Onlar için önemli olan, rengin kendi güzelliği ve canlılığıdır. Eşyaya uyumluluğu değildir.”⁶¹ Çocuk çizdiği dik ve yatay çizgileri, zikzakları parça parça çizer. Anlamli bütünler haline çizemez. “Birleşen şekiller arasında en anlamli olanı yuvarlak içine yerleştirilmiş çapraz iki çizgiden oluşan şekildir. Buna Mandala adı verilir.”⁶²

Şekil 15 Çocuğun Mandala Çizimine Örnek

⁵⁸ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s. 48

⁵⁹ M. E. B. , a. g. e. , s. 34

⁶⁰ Nimet ERKUNT, *Okul Öncesi Eğitimi İle İlgili Uygulamalı Çalışmalar*, (Esin Yayınevi, İstanbul 1996), s. 27.

⁶¹ Selçuk KANTARCIOĞLU, *Anaokullarında Çocuk Faaliyetleri*, (Kasım, Ankara, 1983), s 34.

⁶² Fuat AYIK, “Çocuksunun Çağdaş Resim Sanatındaki Dışa Vurumcu Yansımaları”(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996), s. 40.

Mandala bütünlüğü sembolize eder. Paleolitik çağlarda görülmüştür. Bu dönemde çocuk ana okulundan, ilkokula geçme aşamasında iken genelde konularını anaokulu çocuklarından, ev hayatından, çevredeki ev, güneş, bulut gibi doğadan seçer. Çocukta ev figürü ;

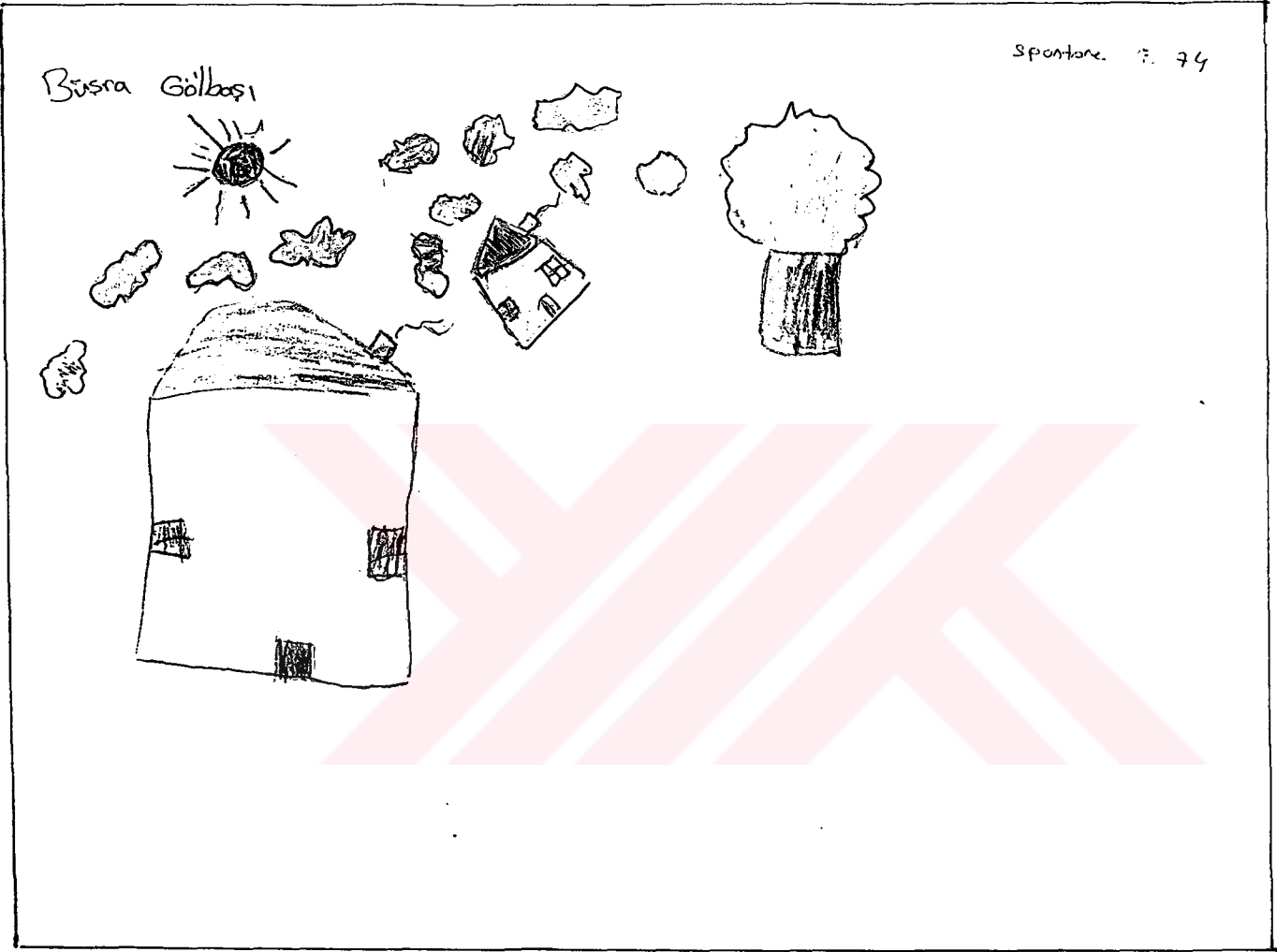
“ Çocuğun duygusal yaşamının oluştuğu bir mekandır. Ev figürü çocuk resimlerinde çok erken belirir. Çocuk dünyasında evin önemli bir yeri vardır. Ev; güvenliğinin, aile içtenliğinin, yaşam garantisinin yansımasıdır. Evlerin çok sayıda ve çeşitli olmasına karşın çocuk için tek bir ev vardır: Kendi evi. ”⁶³

Çocuk mutluluğunu ifade ederken güneşi yapması ailesi ile mutlu yaşamını sembolize eder. “Çiçekleri ve ağaçları doğada var olan ölçülerinden farklı olan ölçülerinden farklı olarak çizerler. Çocuk için ağacın ölçüsü, çizimi içinde var olan diğer şekilleri tamamlamak kaygısından gelmektedir.⁶⁴ Bu dönemde perspektif gelişmemiştir. Saydamlık özelliği de görülmektedir. “Çocuk arka arkaya gördüğü biçimleri sanki hepsini görüyormuş gibi bütün haliyle çizer. Bu da çocuğun bu dönemde gördüğünü değil bildiği şeyleri çizdiğini ifade eder. ”⁶⁵Çocuğun mekan fikri gelişmemiştir.(Şekil 16 da gördüğümüz gibi resimdeki ev ve ağaç havada uçuyor gibi çizilmiştir.)

⁶³ YAVUZER, a. g. e. , s. 6

⁶⁴ YAVUZER, a. g. e. , s. 71

⁶⁵ TEKİN, a. g. e. , s. 46

Şekil 16 İlk Sembol Dönemine Örnekler

3. Şematik Dönem (7-9) Yaş

Çocukta yer çizgisi kavramı bu dönemde çok gelişir. Vücudu çizerken gerçek oranlara yakın çizmeye başlar. Çocuk anaokulunda ilköğretime geçiş süresi etkileşimle

yaşayış tarzlarını, kültürlerini inanışlarını, giysilerini çocuk resimlerine aktarmaya çalışır. Bu resimler bu dönemde şemalarla anlatılır. Şema kelimesini; “Çocuğun mevcut kapasitesini ve çeşitli durumlarda gizli kalmış hayallerin sembolik resimlerle ifade edilmesi şeklinde yorumlayabilir.”⁶⁶ Çocuğun ulaştığı şemalar, gördüğü eğitim ve kişiliğiyle bağlantılı olabilir.

Ulaşılmak istenen başarı bilinç altından çıkıp bilince ulaştığında sonuca ulaşır. Bu şemalar bazısında zengin çizgilerle bazısında da daha gelişmiş olabilir. Bu da çocukların bireysel farklılığıyla bağlantılıdır. “Çocuğun bir şeyi nasıl gördüğü; o şeye verdiği duygusal anlam, deneyimleri, bir objeye dokunarak ya da objenin nasıl hareket ettiğini veya davrandığını izleyerek etkilenmesi şemanın oluşunu belirler.”⁶⁷ İlk yapılan şemalardan birisi insan şemasıdır. İnsan şeması oluşurken insanın gövdesini kendi bilgisi üzerine parça parça yerleştirir. Baş, göz, boyun, el, ayak gibi organları kendine göre betimler. Genelde dış görünüm elbiselidir. İnsan şeması geometrik şekillerden de oluşabilir.

Daha sonra çocukların çizimleri büyüdükçe gerçekçi olmaya başlar. Çocuk bu dönemde mekan çizgisi dediğimiz, yer çizgisine çok önem verir. “Artık çocuk: ben toprak üzerideyim, otomobilde toprak üzerinde duruyor. Ot toprak üzerinde yetişiyor, toprakta çamur var. Hepimiz toprak üzerideyiz”⁶⁸ şeklinde düşünür. Yer çizgisinin çocukların resimlerinde olmasından biz “Çocuğun kendisi ve çevresi arasındaki ilişkiyi anladığının bir belirtisi olarak ortaya çıkar.”⁶⁹ düşüncesini söyleyebiliriz. Bu dönemde çocuk, resimlerinde süsleyici resimler yapmayı çok sever. İnsan üzerindeki en ince ayrıntılar, gözdeki kirpikleri bile tek tek yapmasından çok fazla detaya indiğini anlamaktayız.

Bu dönemdeki çocuklar yaptıkları resimlerin renklerine, şekillerine önem verirken rastlantısal resim dediğimiz, resimler yapıyordu. Daha sonra yaptıkları resimlerde nesnel görüntüleri ve renkleri gerçeğe yakın yapmaktadır. Ayrıca

⁶⁶ AYVALI , a. g. e. , s. 19

⁶⁷ YAVUZER, a. g. e. , s. 54

⁶⁸ YAVUZER, a. g. e. , s. 57

⁶⁹ YAVUZER, a. g. e. , s. 58

perspektife ve mekan fikrine dikkat ederler. “İnsandaki vücut ölçülerinde yahut parçaların birleştirilmesinde daha doğru belirir. Resimlerinde kağıt tam anlamıyla dolmaz. Hiçbir eşya diğerini örtmez. Kağıt zorla öğretmenin desteğiyle dolar. Arka fona bir renk sürülür.”⁷⁰

4. Nesnel Gerçekçi (Gruplaşma) Dönemi (9-12) Yaş

Bu dönemdeki çocuklar resimlerinde gerçekleri yansıtmak isterler. Eğer çocuğa bilinçli bir sanat eğitimi verilmediğinde çevresindeki olayları kendine göre yorumlamak yerine kopya ederler. Çocuklar bu dönemde kendilerini toplumun bir parçası olarak düşünürler ve kendini bir gruba dahil etmek ister. Çizgilerini daha gerçekçi çizerler.

“Bu evrede çocuk ayrıntıya ilgi duyar. Resmini göstermekten hoşlanmaz. Renkler uygun seçilir. Çocukların en büyük gereksinimlerinden biri kendi kişiliklerini bulmaları, kendi güçlerinin farkına varmaları, kendi grupları içinde ilişkileri geliştirebilmeleri, kız ve erkek giysilerindeki ayrımları özenle gösterirler. Ne çizeceklerini şaşırırlar. Güvenin desteklenmesi, teşvik edilmesi gerekir.”⁷¹

Bu dönemde çocuk gerçekle baş başa kalır. Doğayı çocuk taklit etmek yerine doğayı yorumlamaya yönelmesi gerekir. Çocuk sosyal özgürlüğünün bilincinde olur. Kızlar erkeklerden, erkeklerde kızlardan nefret eder. Çizimlerinde geometrik şekillerden çok gerçek çizimlere yönelir. Çocuk kendini keşfetme yoluna girer. “Bu dönem çocuğunun resminde artık erken yılların güçsüz fakat özgür havası kalkmış, içinde yaşadığı kültür ve toplumun bazı zevk ölçülerine uyma kaygısı egemen olmuştur.”⁷²

5. Ortaokul Çağı Gerçekçi Devri

Bu dönemde çocuğun bedeninin değişmesiyle ruhsal bir değişimden geçer. Çocuk daha korkak ve ürkek olur. Fakat bu çocuğa bu dönemde doğru bir eğitim verildiğinde buluş çağını kolayca atlatır. “Zengin bir yaratma gücü olmasına karşın

⁷⁰ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s. 49

⁷¹ YAVUZER, a. g. e. , s. 66

⁷² YAVUZER, a. g. e. , s. 66

eleştirme bilinci geliştikten sonra yaptığı ile gerçeği karşılaştırması halinde duyduğu güvenin azalmasına neden olur.”⁷³ Burada sanat eğitimcileri destekleyici olmalıdırlar. “Özgür olma duygusu bu kişiliklerini bulma hevesi yaratıcılığı iyi yönde etkiler. Resimlerinde ayrıntılı olmaya başlar. Eşyayı ayrıntılarıyla görüp gerçeği bize verme çabası içindedirler. Işığın eşya üzerindeki etkisini görüp, bize vermek heves ve isteği ayrıntılı olmalarını daha çok etkiler.”⁷⁴

6. Artistik İfade Devri

Bu dönemde çocuk 15 yaşında olur. Hem anlatım bakımından hem de düşüncesi gelişir. Perspektif tam anlamıyla gelişmiştir. Gördüğünü aynen geçirmeyi hedefler. Sanat eğitimcisi öğrenmeyi özgür bırakmalı, kendi etkisinde bırakmamalıdır. “Soyut kavram devresine karşılık olduğu için bazı sanat konuları, sanat tarihi, sanat estetiği bu devirde daha kolay verilir.”⁷⁵

F) ÇAĞDAŞ SANAT AKIMLARININ ÇOCUK RESİMLERİNE YANSIMASI

Çocukların resimlerinde yaratıcılığı iyi olan çocuklarda çağdaş akımlarının özelliğine rastlanılmaktadır. Çünkü çocuk içinden geldiği gibi resim yapar. Bu özellikte çağdaş sanat akımlarında rastlanılmaktadır. Eğer çocuğa hazır materyal ağırlıklı eğitim verildiğinde çocuğun bu özelliğini kaybetmiş oluruz. Çocuklar duygularını çok rahatlıkla ortaya koymak isterler. Bu tıpkı “Anlatım sezgilerindeki coşkuda arıların peteği yapışlarındaki, kuşların ötüşlerindeki doğallık ve özgünlük vardır.”⁷⁶ çocuklar bu özelliklerinden dolayı olayları, çevreyi, kişileri, ilişkilerini saf ve temiz duygularla yorumluyorlar. Bu da yaptıkları resimlerde açıkça ortaya koyulur. Zaten biz onlara bir sanatçı, bir bilim adamı gibi bakmamız gerekir. Çünkü “Çocuk, araştıran bulan ve - ne - ,niçin- sorularına da tıpkı bir bilim adamı gibi yanıt arayan bir yaratıktır. Görme dokunma ve sezgilerinin yardımı ile başlangıçta belki pek az fakat kendilerine yetecek

⁷³ M. E. B. , a. g. e. , s. 35

⁷⁴ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s. 51

⁷⁵ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s. 51

⁷⁶ GÖKAYDIN, a. g. e. . s. 2

kadar yanıt alırlar.”⁷⁷ Çocuk resimlerini inceleyen Paul Klee onların bu anlatım gücünü anlamaya çalışan ilk sanatçılardan birisidir.

Çocukları resimlerine baktığımızda bir çok sanatçının zorlanarak yapmak istediği akımları çocuklar bir çırpıda ortaya koyarlar. Ekspresyonizm (anlatımcılık) akımında;

“Önemli olan kişinin ruhsal durumudur. Doğa ikinci planda kalır. Bu akımın sanatçıları kendilerini boğan, ezen, ızdırapları sanatlarına sokmuşlar, haksızlara karşı olan isyanlarını yeni bir renk ve biçim görüşüyle anlatmak istemişlerdir. Yapıtlarında kadın vücutlarını çekinmeden çirkinleştiriyorlar. Çizgileri kaprisli, kullandıkları renkler ise fovist ressamlarınki.”⁷⁸

Çocukta gibi cesaretlidir duyduğu, hissettiği olumlu olumsuz olayları resminde anlatır. Sevmediği kışkırdığı kişileri çirkinleştirir. Üzerini karalar. Gördüklerini değil bildiklerini çizerler. “Vücut araçları gerçek dışıdır.”⁷⁹ Fovizm akımında ise; “ Bir tabloya bakarken onun neyi göstermek istediğini unutmak gerek diyen Matisse 1905 yılında resimlerini sergilediğinde halk daha ekspresyonizme hazır değilken bu akım aha çok yadırgandı. Renkler birbiri ile tamamen karışmamışlardı. Biçimlerde derinlik yoktu, ressamlar hiçbir kayıt tanımadan kendi duygularını vermişlerdir.”⁸⁰

Sanki çocuklar bir fovist gibi renkleri karıştırmadan kullanırlar. Kullanırken, 4-7 yaş şematik dönemdeki gibi renkler hiçbir zaman eşyanın kendi rengi değildir. “Kübik sanat akımında, evrendeki bütün, obje, nesne ve canlılar geometrik bir düzen içerisinde perspektif derinlikten uzak, ışık-gölgeden sıyrılmış, cisimler parçalanmış, sanatçının insiyatifinde sağ- sol, ön arka üç boyutlu yüzeye dağınık olarak gösterilebiliyordu.”⁸¹ Çocuklar 4-7 yaş döneminde perspektife önem vermeden kendine göre geliştirdiği şemaları çiziyordu. Çizdiği nesneyi şemalaştırıyor, değişik geometrik şekilleri kullanıyor “Doğadaki her şeyi gölgesiz aydınlıkta düşünüyor, güneş ışığı olmadığı zaman gökyüzü mavidir.”⁸² Işık gölgeye önem vermez. Nesnelere kendi renklerinde. “Soyut sanat varlıkların gerçekliğinden faydalanarak bire bir sadık

⁷⁷ GÖKAYDIN, a. g. e. , s. 3

⁷⁸ KILIÇKAN, a. g. e. , s. 179

⁷⁹ YAVUZER, a. g. e. , s. 41

⁸⁰ KILIÇKAN, a. g. e. , s. 178

⁸¹ Turfan YAŞAR, *Okullarda Resim-iş Eğitimi*, (Yaşar Yayınları, Ankara, 2000), s.78.

⁸² KILIÇ, a. g. e. , s. 58

kalmadan renk, form, estetik duygular içerisinde ürettiği ve sanatsal kaygılarla yapılan eserlerdir.”⁸³ Renkleri ustaca kullanan çocuk nesnelere ilk insanlar gibi profesyonel bir biçimde soyutlanmayı başarıyor. Nesnenin en ilgi çeken kendine hoş gelen kısmı seçerek abartması soyut sanatta da resimleri de bizi hayrete düşürüyor.

“ İnsanda resim yapma isteği güçlü bir içtepiden doğar. Bu isteğin bir yüzüne çocuklarda sık sık rastlanır. Küçükler hayatın henüz bozup değiştirmedeği saf duyarlıklarını, rengin ve çizginin yalın sembollerine aktarmada büyük başarı gösterirler. Gerçekle düş arasını bölen çizginin bütün sırları da çocuklara açıktır.

Çevrelerini içtenlikle resim diline aktarmada pek rahattırlar. Resimlerde teknik kuralların ötesinde çalışan imgelemleri, onlara çocuğun özgün duygusunu sağlar. Nice resim sanatçısı çocuk içtenliğine ve saflığına erişebilmek için çabalar. Ama bilinçle ve saf yalınlığa varan büyük ustalar dışında bir çoğu başarısız olur.”⁸⁴

Paul Klee, Joan Miro gibi sanatçılar çocuk tarzında resimler yapmayı ekol haline getirmiştir. Bir grup çok zor olan çocuk sanatını bir seviyeye yükseltmiştir. Daha sonra çok iyi bir ifade ile çocuk sanatını bir almanakta sergilemiştir.⁸⁵ Paul Klee'nin çocuk resmini ekol olarak seçmesinin nedenlerinden biriside ;

“Çocuk maskesinin veya palyaçosunun arkasından çökmüş bir toplumda kötü bir adamın derin ahlaki duyguları ve etkileyici manevi durumunun yatıyor olması, onun çalışması Fransız sürrealistlerinin Freudian fantezileri veya Paris tabanlı soyut sanattan daha çok ekspresyonizme bağlamıştır. Hayatındaki çatışmaları çocuk resmindeki saflıkla açıklamaya çalışmıştır.”⁸⁶

Çünkü içimizde çok güzel bir duygu ile baktığımız çocuk resimleri saflığı cazipleştiriyor.

“Nedir çocuk resimlerinde bizi sevindiren, çeken bazı ressamın adlarını bütün dünyaya kabul ettirmiş olanlar bir Picasso bir Matisse bir Bonnard bir Drouot bir Dubuffet bu ünlü ressamalarda çocuk resminin akrepçe etkisi vardır. Yani bu ünlüler eski büyük ustalardan faydalandıkları kadar çocuk hazretlerinden de faydalandılar.”⁸⁷

⁸³ YAŞAR, a. g. e. , s. 82

⁸⁴ Sezer TANSUĞ, *Resim Sanatının Tarihi*, (Remzi Kitapevi, İstanbul, 1992), s. 17.

⁸⁵ Sam HUNTER, *Modern Art*, (Secont Edition, Prentice-Hall, Englewood Ciffs, 1985),s.124.

⁸⁶ HUNTER, a.g.e., s.124

⁸⁷ Bedri Rahmi EYÜPOĞLU, “Çocuktan Al Haberi” (Milliyet Sanat Dergisi, 1974-Ekim). s.103.

G) RESİM SANATI EĞİTİMİNİN ÇOCUKLARI ANLAMAMIZDA KAZANDIRDIĞI NİTELİKLER

Resim sanatı ilk çağlardan beri ayrı devirlerde yaşadığımız dilini bilmediğimiz halde görsel anlatım olduğundan yorumlarımızla anlamamızı sağlar. İlk insanlarla çocukları benzeştirdiğimizde, çocukları anlayamadığımızda görsel sanatlardan yararlanıyoruz. “Çocuğun gelişiminin erken dönemlerinde çizim kelimelerden daha çok anlamlıdır. Bu nedenden ötürü resim, çocuğun iç dünyasını keşfetmek için oldukça ideal, projektif bir tekniktir.”⁸⁸ Çünkü resmin dili yoktur. “Ayrıca çocuk yaptığı resimde kişiliğini ortaya koyduğuna göre demek ki başlıca anlatım araçlarından biri olarak resim iki yaşından başlayarak çocukta kişiliğin yeşerip serpilmesine yardım ediyor.”⁸⁹

Çocuk resim yaparken kendi masalını kendisi yorumlama ve çizme olanağı bulur. düşüncelerini anlatırken, boyayı bir arkadaş gibi görür. Çizdiği her resimde istediği olaylarda kahramanı kendisi tayin eder. Resim çizen çocukta sosyal, estetik ve duygusal alanda ilerleme fırsatı bulur. Bunu kendi başına öğrenir. “Çekingen ve sessiz bir çocukta ya da konuşma ve dil zorlukları olan çocuklarda resim ve gözlem yöntemlerini kullanmak sağlıklı sonuçlar verir.”⁹⁰

Bir araştırmada;

“Koppitz (1968) çocuklarda duyuşsal bozuklukların teşhis edilmesinde bir adam çiz- yaklaşımını kullanmakta, özel işaretlerin yorumlanmasında alternatif fikirler ortaya çıkar. bu yöntem problemlili çocukların eğitimi sırasında gizli kalmış duyguların sözsüz bir şekilde ifade edilmesi ve çocuğun rahat bir ortam içerisinde bulunması sağlanarak değerlendirilmesi mümkün olur.”⁹¹

⁸⁸ YAVUZER, a. g. e. , s. 14

⁸⁹ BİNGÖL, a. g. e. , s. 95

⁹⁰ YAVUZER, a. g. e. s. 14

⁹¹ AYVALI, a. g. e. , s. 24

Çocukların aynı ortamda da olsun farklı yaklaşımları olabilir.

“Çocuklar aynı konularda resim çizmeleri, aynı gelişim özelliklerini göstermeleri, ve aynı çevre şartlarını paylaşmalarına rağmen kişisel yorumlarda farklılık gösterir. Çocukların doğal yapıları, mizaçları, huyları ve yetenekleri birbirinden farklılık gösterebileceğinden bu farklılıkların resimlere yansımaları doğal olacaktır. Bu yansımada çizimlerinde kullanılan boyama özellikleri onun kişiliği, huy ve davranışları hakkında biz bilgi verebilmektedir.”⁹²

Çocuğa sanat eğitimi bilinçli verildiğinde çocuk hayatı yorumlarken,

“Edindiği deneyimlerle yaratıcılığa ve üretkenliğe kolayca geçebilecek yeniliklere açık kişiliğini toplumsal davranışlarla gösterebilecektir. Sanatsal olguları değerlendirmeyi tüm çevresinde güzeli iyiyi arar. Estetik duyarlılığı gelişmiş olacaktır. Çok yönlü ve açık fikirli, çağına uyum sağlar, etkileşim ve iletişime açık bir kişilik kazanmasına sanat eğitimi yardımcı olur.”⁹³

Sanat eğitimi verirken öğretmenlerin yaklaşımı çocukta önemli etkiler bırakmalı. Çocuğu belirli baskı altında bırakmamalı, müdahalelerde bulunmamalı. Çünkü; çocukta “Resim-iş dersi çocuğun ifade kabiliyetini artırmayı ve onu bir şahsiyet haline getirmeyi her zaman ön planda tutmakla mükellef.” tutmuştur.⁹⁴ Çocuk duygularını ifade ederken cesaret verilmelidir. Hayal güçlerini artıracak ortamlar ortaya koymalıdır.

“Çocuğun coşkuyla çalışmasını engelleyecek sert tavırlardan kaçınılmalıdır. İstediginiz resmi yapın- diye boş bırakılmamalıdır. Konuları bir öykü niteliğinde vermeli, çocuğu sıkacak zorlayacak türden kilim motifi çizme, kağıtlardan halı yapma gibi gereksiz çalışmalar yaptırılmamalıdır. Kopyacılığın değil özgün çalışmaların değerli olduğu fikri verilmelidir.”⁹⁵

Çünkü, yaratıcılığı geliştiren bir toplumla ileriye gidebilecektir. Zaten ulu önder Atatürk “Sanatkar, cemiyette uzun ceht ve gayretlerden sonra, alnında ışığı ilk hissedən insandır.”⁹⁶ demiştir. Çünkü sanat bizleri ayrı ayrı maceralara götürür. Hayal etmeyi,

⁹² AYVALI ,a. g. e. , s. 24

⁹³ M. E. B. , a. g. e. , s. 14

⁹⁴ Şinasi TAMER , *Okullarda Resim-İş dersi*, (Ülkü Yayınevi, İSTANBUL,1951), s.13

⁹⁵ M. E. B. , a. g. e. , s. 23

⁹⁶ M. E. B. , a. g. e. , s. 11

sürrealist düşünmeye götürür. Hayal ürünleri sonucunda rasyonel olgularla birleşerek, bilim ve teknolojiyi paylaşarak çağı yakalar. İnsanın beynini zorlamasını öngörür.

“İnsanın gerçekleştirebileceğini düşündüğü yaşantılar, insanlığın bütün olarak başından geçebilecek her şeyi içine alır. Bireyin bütünle böylece kaynaşması için vazgeçilmez bir araçtır. Sanat, insanın sınırsız yaşantıları ve düşünceleri paylaşma yeteneğini yansıtır.”⁹⁷

İnsanın sınırsız düşüncelerini merak eden anlamaya çalışan kişilerden olan Leonardo da Vinci'nin “-Resim Üzerine İncelemesi-nde anlattığı gibi, sanatçılar ilk defa bu dönemde hastanelere, morglara gitmişler insan cesetlerinin zorluklara katlanarak incelemişler ve insan vücudunun gizlerini çözmeye çalışmışlardır.”⁹⁸ Daha çözülecek çok gizler olduğu için yeni yetişen nesli bu maceranın içine atmak gerekebilir.

H) ÇOCUK RESİMLERİNİN DUYUŞSAL ALANDA İNCELENMESİ

Çocuk resim çizmeye oyun oynar gibi başlar ve anlamsız çizimleri çevresindeki olaylarla süsler. Anlam kazandırmaya başlar. Bunu; Piaget ise; “ Çizimi sembolik oyun ve zihinsel imgelerle açıklamaktadır. O, çizimleri zihinsel imgenin kağıt üzerine yansımaları ve zihinsel imgelerin otaya çıkışı olarak değerlendirmektedir.”⁹⁹ Çocuk resim çizmeye başladığında düşüncelerinden geçirdiklerini taslak çizmeden resmeder zaten. “Onların resminde anlam birinci planda değildir. Anlam resim üzerinde işaretler aracılığıyla değil de, imgeler yardımıyla kullanılmaktadır. Anlam subjenin ona verdiği yoruma, yani, modelin eş biçimine bağlı objektif kriterlerden yoksun bir şekle bağlıdır.”¹⁰⁰

1. Çocuk Resminde Kaygı (Korku)

Kaygı; bireyin çevresindeki gelişen olaylara etkileşim ile bir şeyler yapmaya motive eden gerginlik durumu diyebiliriz.

⁹⁷ FISCHER, a. g. e. , s. 8

⁹⁸ Josem PARROMEN, *İnsan Figürü Çizimi*, Çeviren: Gönül Sipahi Çapan, (Remzi Kitapevi, İSTANBUL, 1993), s. 36

⁹⁹ AYVALI, a. g. e. , s. 12

¹⁰⁰ Neriman SAMURÇAY, “ Okul öncesi Çocuklarda Grafik Faaliyetlerinin Gelişimi” (A. Ü. Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları, ANKARA 1975) s. 12-13.

Çocuklarda kaygı (korku) sevgi ve duygu eksikliği anne şefkati görmeyen çocuklarda değişik davranış bozukluklarına neden olan problemleri doğurur. Bu çocukların yapmış oldukları resimlerinde, bu davranışların yansımaları görürüz. Çocuk resmini yaparken kağıdı cesaretle kullanıma “Birkaç santimetre büyüklüğündeki resimler çoğunlukla korkak, çekingen, içe dönük çocukların ürünüdür. Küçük boyut onların güvensizliklerinin simgesi olmaktadır.”¹⁰¹ Bunu biz hazır materyal kullanan çocuklarda bu ayrıntıyı göremeyiz. Çocuğun çizgileri cesaretle değildir. “Kendisini arkadaşlarından aşağı gören, ruh yapısındaki bozukluktan, sosyal durumdaki elverişsizlikten, resminde kendini kullanmamış olabilir. Kullandıysa silik ya da küçük olarak çizer ya da arka plana koymuştur.”¹⁰²

2. Çocuk Resminde Kızgınlık ve Öfke

Çocuklar yaptıkları resimlerde kendi ruh halini yansıtır. Yaşadıkları baskıyı, tepkilerin şiddetini resimle yaparak yaşayarak azaltırlar. Çizilmiş bir hazır materyali boyattırılmak istendiğinde çocuğun kızgın ve öfkeli olduğunu anlayamayız.

“Çocuğun çizdiği bir resim birbirinden farklı olarak pek çok şeyi yansıtabilmektedir. Kızgınlığını, öfkesini, üzüntülerini, kokularını, isteklerini ve hayallerini çocuğun resimlerinde bulabilmek mümkün olabilecektir. Psikoterapistler; çalışmalarında çocukla iletişim kurma ve onların acı veren deneyimlerinin etkilerinin anlaşılmasında karşılıklı konuşma yerine daha çok çizilen resimlerin onların yaşantılarını etkili bir biçimde ortaya koyabileceğini belirtmektedirler.”¹⁰³

Çocuklar resimlerinde tüm yalınlığıyla kızgınlığı, öfkeyi, sevinci gösteren resimler yapabilir. Bu resimleri öğretmen figüründeki,

“İlkokul öğrencilerine uygulanan bir çalışmadan alınan iki örnek; öğretmenleri çocuklarla ilişkilerini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Örnek resimlerde, sevilen kompozisyonla; “sopalı” olarak resmedilen, sevilmeyen öğretmen figüründeki yalınlık bu farkı açıkça sergilemektedir.”¹⁰⁴

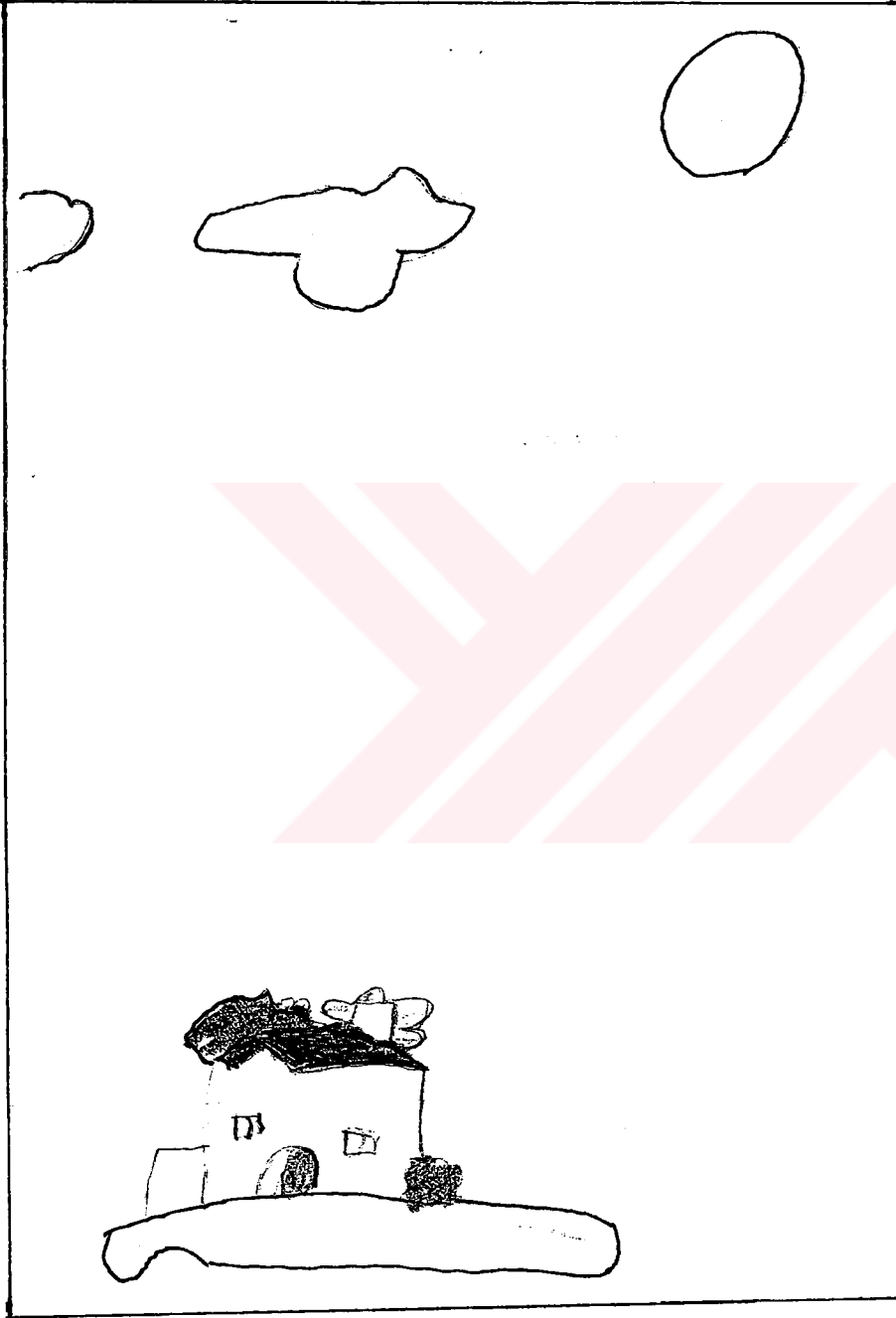
Çocuk kaygılı ve korkulu olduğu zaman kağıtta figürleri ve resimleri küçük boyutlarda çizer.

¹⁰¹ YAVUZER, a. g. e. ,s. 18

¹⁰² ÖZTÜRK, a.g.e, s. 76

¹⁰³ AYVALI, a. g. e. , s. 12

¹⁰⁴ YAVUZER, a. g. e. , s. 16-17

Şekil 17 Çocuğun Resimde Kaygı ve Korku İfadesi

3. Çocuk Resminde Heyecan

Hazır materyal kullandırılan çocuklar heyecanlarını anlatan çizgileri çizemezler. Çünkü boyama ağırlıklıdır. Bu sebeple çocuk çizgi çizmez. Çocuklardaki kişisel farklılıklar onları resim malzemelerini kullanırken ki, hal ve davranışlarında kendini gösterir. Bazı çocuklar kağıdı çok iyi kullanır, bazıları silik boyar, bazıları pürüzlü, düz yapar.

“ Heyecanlı çocukların resimlerinde, zeka düzeyi ne olursa olsun çoğu zaman pürüzlü olur. Bunun yanı sıra, aksine sakin olan, heyecanlı olmayan çocuklarda ise bu pürüz görülmez. Bu zayıf çizgileri kullanan çocuklarda, bazı anların, iç dünyalarındaki sarsıntıların, üzüntülerin ifadesi de olabilir. bütün bu ip uçları çocuğu resmiyle tanıma bakımından bize yardımcı olacaktır. ”¹⁰⁵

Heyecanlı olmayan çocukların resimlerinde boyama sitili hep aynı yönde ve seyirde devam eder. Daha çok çizgiler monotonlaşır.

4. Çocuk Resminde Tekrar ve Simetri

Çocuğun söylediği şarkılarda, oyunlarda nasıl tekrarlar varsa çizdiği resimlerde de tekrarlar görülür. “Simetriye çocuk resimlerinde çok sık rastlanır. Çocuk güneşi, ağacı resmederken simetri ilkelerine uymaya çalışır. Çocuk resminde önceleri anlamsız olan bir takım figürler daha sonraları anlamlı figürlerin ve motiflerin tekrarıyla dikkatimizi çeker. ”¹⁰⁶

Tekrarlanan bu motifleri çocuk bilinçsizce yapar. Tekrarın biçimi düzenli bir biçimde değişir. Ardışık modellerin birbirini takibi hissi uyandırır. ¹⁰⁷ Hayal dünyası değiştikçe bu biçimlerde de değişmeler gözlenir. “Çocuğun karşılıklı tekrarlama isteğinin sonucu olarak oluşur. Bu özellik daha çok süsleme tarzı resimlerde ortaya çıkar.”¹⁰⁸ Bunu Skinner ise; “Bir davranışın sonucu, organizma için hoş giden olumlu

¹⁰⁵ ÖZTÜRK, a. g. e. , s. 71-72

¹⁰⁶ KILIÇ, a. g. e. , s. 56

¹⁰⁷ David A. LAUER, *Desingn Basics Second Edition*,(Hott, Rinehort and Winston,Newyork,1985),s.118.

¹⁰⁸ YAVUZER, a. g. e. , s. 74

bir durum yaratıyorsa o davranışın tekrar ortaya çıkma olasılığı artar. Davranışın arkasında olumlu uyarıcı verilere yapılan koşullanmaya -edimsel koşullanma- denilir. ¹⁰⁹ Bu tanımla da anlatıldığı gibi, çocuk yaptığı resimlerde kendine yeni ve şematik bir insan çizimi seçer. Bütün çizdiği resimlerde bu çizdiklerini tekrarlar. Algılama gücü ile birlikte görme ve düşünme becerisi geliştikçe çocuğun dünyası çeşitlenir, çizimleri gelişir.

5. Çocuk Resminde Renk

Işık renkleri ortaya koyar. "Işığın cisimlere çarptıktan sonra, yansiyarak görme duyumuzda bıraktığı etkiye renk denir". ¹¹⁰

a) Ana ve Ara Renkler

Renk çemberi dikkatle incelendiği zaman üç ana (esas) renk olduğu görülür. Bunlar; KIRMIZI, SARI ve MAVİDİR. Bu ana renklerin ikişer ikişer aynı ölçüde karışmasından meydana gelen renklere ara (yardımcı) renkler denir. Bunlar; TURUNCU, YAŞIL, MOR dur. Ana renkler doğada saf olarak bulunur. Hiç bir renkle karışarak elde edilmez. ara renkler ana renklerin karışımı ile oluşur.

KIRMIZI + SARI = TURUNCU

KIRMIZI + MAVİ = MOR

MAVİ + SARI = YEŞİL

b) Sıcak Renkler

Kırmızı, Turuncu, Sarıdır. Kırmızıda ateşin sıcaklığını, turuncuda güneş ışığının etkisini, sarıda da ışık ve aydınlığı duyarız. Bu renklerin havadaki titreşimi kuvvetli olduğu için, diğer renklere göre gözü daha önce etkiler.

¹⁰⁹ ERGEN Münire, AKMAN Yasemin, *Eğitim Psikolojisi*, (Ankara Kitapevi, ANKARA 1997) s. 128.

¹¹⁰ KILIÇKAN, a. g. e. , s. 129

c) Soğuk Renkler

Sıcak renklere göre titreşimi az olan bu renkler, gözü ikinci derecede etkiler. Ruhsal etkisi hüznün, rahatlık ve durgunluk olan bu renkler, gölgeli kısımlarda daha çok yer alırlar.¹¹¹

d) Zıt (Kontrast) Renkler

Tamamlayıcı renkler aynı zamanda birbirine zıt (Kontrast) olan renklerdir. Bu renkler bir birlerinin zıttı olduklarından, yan yana geldiklerinde en iyi şekilde belirtirler¹¹²

e) Renklerin İnsanlar Üzerindeki Ruhsal Etkileri

Aşırı Renk Zıtlığı: Huzursuzluk, mutsuzluk

Oldukça Uyumlu Renkler : Huzur ve mutluluk

Sıcak Renkler : Coşkunsuluk, mutluluk, neşe

Kirli Sarı, kahverengi : Hüznün, küskünlük

Mor : İçer dönüklük, hüznün, duygululuk, incelik

Sarı : Canlılık, coşkunsuluk

Turuncu : Yaşama sevinci, neşe

Beyaz : Temizlik, doğruluk, güven

Siyah : Ağırbaşlılık, karamsarlık, hüznün

Griler : Olgunsuluk, kararlılık, huzur ve sessizlik.¹¹³

Çocuk rengi seçerken ilk önceleri istediği renkleri kullanmaya başlar. Renk ocağın içindeki gizlenmiş olan etkiyi ortaya koymaya başlar. Çocuğun duygu düşünce ve yapısına göre renk dünyası vardır.

Çocukta renk girişimleri ise dört yaşında başlar. Bu dönemde çocuklar ara renkleri de bilinçli kullanırlar. İlk renk kullanımlarına sarı, kırmızı, mavi renklerle

¹¹¹ KILIÇKAN, a. g. e. , s. 129-130

¹¹² M. E. B. a. g. e. , s. 56

¹¹³ M. E. B. a. g. e. , s. 35

çalışmaya başlar. Daha sonra siyah, beyaz, turuncu, yeşil, mavi gibi diğer renklere geçer.

Çocuk renkleri cesurca kullanır. “ Renkleri canlı ve korkusuzdur. Çoğu kez duyguları gibi açık seçiktir. Kavgasında sevgisini de gizlemez, gizlemek de istemez. Kafası başka düşünüp yüreği başka hissetmez ”¹¹⁴ Çocuk çevresiyle uyum içinde ise,

“Genellikle saf ve tabii renkler kullanırlar. Hayatından memnun olan çocuk, resimlerinde kırmızı rengi tercih eder. Bunun aksi, hayata yeteri derecede bağlı olmayan , üzüntülü ve dertli çocuklarda resimlerinde gri, kahve, menekşe rengi kullanırlar. Siyah renkten faydalanırlar. ”¹¹⁵

Başka bir örnekte ise, “ Dört yaşlarındaki yuva çocukların mutlu bir resim yapmada sarı rengi kullandıklarını çocuğun hikaye rahatlığında resmi kahverengiye boyadığını söylemiştir. ”¹¹⁶ Rahat bir ortamda büyüyen bir çocuk kendini sözle ve renkle iyi bir şekilde ifade edebilir. Fakat içe dönük bir çocuk seçtiği renkler doğrultusunda yetişkinlerin onları anlamasına ve yardımcı olmasına imkan verir. Yine,

“Renk üzerine inceleme yapan uzmanlar, kız çocukların erkek çocuklardan daha çok renk seçimine önem verdiği sonucuna varmışlardır. Yine araştırmacılar, sıcak rengi seçen çocukların ise iddiacı, çekingen, güçlükle kontrol edilebilen, uyumsuz davranışlar oldukları belirtilmektedir.”¹¹⁷

“ Çocuk zıtlıkları sezgileriyle bulur. Çocuk kırmızı- yeşil, sarı-mavi, mavi-turuncu kontrastlığı teknik olarak bilmesede resminin armonisi üzerinde kullanır. Üçlü renk armonisinde sarı-kırmızı,-mavi küçük yaşlardan itibaren en çok kullanılan armonidir. Dörtlü armonide, çocuk resimlerinde mavi-kırmızı-mor-turuncu-sarı-yeşil görülür. Özellikle siyah nesnelere dış çizgilerin belirtilmesinde kullanılır. ”¹¹⁸

6. Çocuk Resminde Espri

Genellikle mutlu, mizahi gücü fazla olan çocukların resimlerinde espri görülmemektedir.

“Espri çizgilerle resme oyun karakteri vermek, çocuk resminin özellikleri, arasındadır. Bu yüzden çocuk çiçeğe, güneşe bir insan yüzü yapar, evin bacasını çeşitli figürlerle süsler.

¹¹⁴ Suna TANALTAY , *Çocuk Resimleri* , (Sanat Çevresi Dergisi, Haziran, 1995), s. 42.

¹¹⁵ ÖZTÜRK, a. g. e. s. 77

¹¹⁶ YAVUZER, a. g. e. , s. 48

¹¹⁷ KILIÇ, a. g. e. , s. 54

¹¹⁸ KILIÇ, a. g. e. , s. 60

Çocuğun mizah duygusundan doğan bazı şekilleri becerikli bir şekilde basitleştirme eğiliminde olduğu görülür. ”¹¹⁹

Çocuk, hayvan figürlerine ve çiçeklere bile insan yüzü ile şekillendirmiştir. Çocuğun, yaptığı bu çizimlerde, şiir gücünü ve sosyal çevresiyle dışa dönük bir yapıya sahip olduğunu görürüz.

“ Çocuğun kendisini bir çeşit duygu sezgisiyle nesnenin yerine koyması ve kendi ile yaşantısı arasındaki uzaklık engelini kaldırması gereklidir. Bu süreç, kendi kişiliğini başkasının kişiliğinde tasarlamak, böylece biçimlendirdiği imgelerle ilgili duygu ve düşüncelerini mecazlarda yansıtmaktır. ”¹²⁰

Çocuk, resmini yaptığı herhangi bir hayvan yüzüne kendi yüzünü yapması, çocukların mizahi gücünü, esprisini, resimlerinde göstermesi, çocuğun algılama ve bağlantı kurma ve zekasının ilerde olduğunu gösterir. “Zaten; eser, espi ile yavan ve tatsız olmaktan kurtularak, sempatik ve cana yakın dünya ölçüsünde bir hayat kazanır. Sanat; Espri ve bir tesir yaratmaktır; Espri ise; zeka, his ve ruhtur. ”¹²¹ Espri, sanatla benzeşerek güçlü bir anlatım kavramı oluşturur.

7. Çocuk Resminde Oran

Çocuğun, çizgi gelişimi ilerlediğinde, varlıklar arasındaki büyüklük-küçüklük farklılıkları gelişir. Tabi ki çocuk küçük yaşlarda hemen algılayamaz. Çocuk, 5-6 yaşlar arasında, resminde oranlamayı gerçekleştirir, kendi için önemi olan figürleri büyültüp, küçültebilir.

“Bu tür çizimlerde insan ve hayvanların boyları çoğunlukla evlerin kapılarından, hatta bazen damlardan bile daha yüksektir. Aynı şekilde çiçeklerin de bazen ağaçlardan bile büyük çizildiği, ister uzağa isterse yakına yerleştirilmiş olsunlar, kendi büyüklüklerini korudukları görülür.”¹²²

Çocuk insan figürünü çizerken, ilk önce insanın başını yapar. Daha sonra gövdesini tamamlar.

¹¹⁹ YAVUZER, a. g. e. , s. 76

¹²⁰ YAVUZER, a. g. e. , s. 78

¹²¹ Şeref BİGALİ, *Resim Sanatı*, (Şafak Matbaası, Ankara, 1984) s. 95

¹²² YAVUZER, a.g.e., s.75

Spontane 212

Spontane 38

Şekil 18 Çocuğun Espri Yeteneğini Gösteren Çizim I
Şekil 19 Çocuğun Espri Yeteneğini Gösteren Çizim II

8. Çocuk Resminde Perspektif

“Doğadaki varlıklar, bize yakınsa gerçek ölçüleri ve renkleri ile görünürler. Bizden uzaklaştıkça küçülüyor ve renkler de soluyor hissini verir. İşte, görünümün bu görüş hissini bazı kurallara bağlı olarak resimde çizgi ve renk olarak göstermek işine, perspektif” diyoruz.¹²³

Resmin üç boyutlu anlatımına da “perspektif” denilebilir. Bir figür veya nesneye, bir ya da birkaç değişik yönden bakarak algılamaya, çok yönlü görüş açısına da, “perspektif” denir.¹²⁴

Ufuk Çizgisi: Düzlem üzerinde bulunduğumuz yerde kara ile denizin birleştiği hayali çizgidir.

Esas Nokta: Göz hizası üzerindeki belirlenen noktadır.

Kaçıcı Noktalar: Belirlenen obje ya da nesnenin ufuk düzleminde birleşmesi ile oluşan noktalar.

Kaçan Çizgiler: Yüzey üzerindeki çizgilerdir. Bunlar oldukları gibi değil göründükleri gibi çizilirler.

Esas Nokta: Ufuk düzlemi üzerinde yer almaktadır. Çizim yapılacak noktada birimle hareket eder.¹²⁵ Şekil 21’de çocuğun, çizimleri yakından uzağa doğru küçülmüştür.

a) Çocuk Resimlerine Göre Perspektif Çeşitleri

aa) Kuşbakışı Perspektif Özelliği

“Çocukların yapmak istedikleri değişiklikler çocuğun iç dünyasına uygun olarak oluşur. Farkında olmaksızın varlıklara yukarıdan bakarak çizdikleri, onların sözlü anlatımla dinlendiğinde anlaşılır.”¹²⁶ Şekil 21’de çocuk evin çatısını kuşbakışı olarak çizmiştir.

¹²³ KILINÇKAN, a. g. e. , s. 44

¹²⁴ David A. LAUER A. Design Basic (second Edition) Holt, Rinehart and Winston, New York, 1985. s.101

¹²⁵ YAŞAR, a. g. e. , s. 29-30

¹²⁶ ÖZTÜRK, a. g. e. , s. 52

Hazen M 299

spartan 2
29

Soray Abal

Şekil 20 Çocukta Perspektif Algısını Gösteren Örnek I
Şekil 21 Çocukta Kuş Bakışı Perspektifi Anlatan Örnek

ab) Döndürme Özelliğine Göre Perspektif

Çocuk kağıdı kendine göre döndürerek kullanır.

“Kendisini yaşantının merkezinde gören çocuk olayları ve varlıkları kimi zaman yatırarak ya da açarak çizer. Bu tür bir merkez etrafında çevrelenmiş konuya çocuk resimlerinde sık sık rastlanır. Çocuk çizerken kağıdı ortalarak bir merkez alır. Çalışmasında kolaylık sağlanması açısından zaman zaman kağıdı çevirerek çalışır.”¹²⁷

ac) Üst Üste Konmuş Perspektif Özelliği

Çocuk yer çizgisini üst üste çizerek çevresinde gördüklerini çizer.

“Çocuk bildiği ve tanımlayabildiği her şeyi göstermek arzusuyla, yer çizgisi üzerinde çizimini yapar ve sıra bitince, başka bir yer çizgisiyle bir kat daha yapar. Bu işlem kağıdın tüm yüzeyi bitinceye kadar sürer.”¹²⁸

ad) Çok Açılı Perspektif Özelliği

“Bu özellik çocuğun kendi perspektif anlayışından kaynaklandığı gibi, erken verilmiş perspektif bilgisi ile oluştuğu düşünülür. Her varlığın başka bir açıdan gösterildiği görülür.”¹²⁹

ae) Eş Zamanlı Görünüm

“Yandan görülen başa iki göz koyma ya da yandan (profilen) başa konulan gözün cepheye bakması çocukların resimlerinde görülen özelliktir. Bu özellik yerel sanat örneklerinde de görülen en arkaik biçimleme özelliğidir. İnsan vücudunun resmedilmesinde baş ve bacaklar profilden, gövde ve omuzlar cepheden gösterilir. İşin en ilginç yönü bu özelliklerin yıllarca korunmuş olmasıdır.”¹³⁰

¹²⁷ ÖZTÜRK, a. g. e. , s. 43

¹²⁸ E. Nilüfer CİBELEK, *Sosyo-Ekonomik Ve Kültürel Yaşantının İlkokul Çağı (6-12) Yaş Çocuk Resimleri Üzerine Etkisi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. , Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990) s. 65.

¹²⁹ CİBELEK, a. g. e. , s. 55

¹³⁰ AYIK, a. g. e. , s. 46

Çocuklarda perspektif yedi yaşına kadar gelişme göstermez. Somut işlem döneminde biraz perspektif gelişmiştir.

Fakat, perspektif artistik ifade devrinde, hem anlatım, hem kişilik kazanır, hem kuvvetlenir. Perspektif tam olarak gelişir.¹³¹

Hayvan figürlerini ve çiçekleri çocuk olduğundan büyük çizer. Çünkü çocuk eline alır, inceler, her ayrıntıyı resimde göstermek ister. Sonuçta bildiğini eksiksiz çizdiğinde, hayvan ve çiçek figürleri büyük olur.

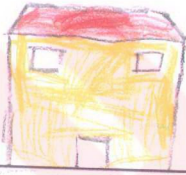
9. Çocuk Resimlerinde Mutluluk

Çocukların mutlu olup olmadıkları, sözlerle tam olarak anlayamadığından düşüncelerini anlatmada, resimler daha verimli olacaktır. Çocuk çok çeşitli renkler, süslemeler ve detaylara girerek, bir ev resmi yapıyorsa, çok mutlu olduğunu anlayabiliriz.

Çocuklar resimlerinde konulara farklı yaklaşımlar getirirler. Örneğin; çocuk ailesinin mutluluğunu ifade etmek için, güneşe ya da bulutlara yüz resmi ve kollar ilave eder. Çocuklar, yetişkinler gibi bir takım imgelere saplanmadığı için her zaman canlı, taze ve yeni süprizli mecazlar yaratabilirler.¹³² Beş yaşındaki bir çocuk eğer mutsuz ise, evdeki sürtüşmelerden ve tartışmalardan çok yıprandığını, çizdiği resimdeki evin bacasından yükselen kalın ve siyah renkli duman tabakasıyla yansıtmaya çalışır. Duyguların bu şekilde yansıtılması, çocuğun psikolojik yapısının analizinde, resmin kullanılabilceği düşüncesini yaratmaktadır.

¹³¹ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s. 50

¹³² KILIÇ, a.g.e., s.57

Spontane 15 32

Şekil 22 Çocukta Mutluluğu Anlatan Resim Örneği I
Şekil 23 Çocukta Mutluluğu Anlatan Resim Örneği II

Şekil 23 ve 24’de çocuk mutluluğunu ifade etmek için, ellerini açar ve gülümsemeyi çizer.

10. Çocuk Resminde Utangaçlık

Çocuğa hazır materyal ağırlıklı bir eğitim verildiğinde çocuk utangaç içe dönük olduğunu anlayamayız. Çocuğun yaşı ilerledikçe çevredeki diğer çocuklarla ilişkiler kurmaya çalışır. Bu kurduğu arkadaşlıklardan sonra her sevindiği ya da üzüldeği olayda çocuk, toplumlaşmış olur. Çocuğun sosyo-ekonomik durumu resmini etkilerken içinde yaşadığı çevrenin eğitim durumu da, çocuğu etkiler.

Çocukta güvenme, utangaçlık gibi özellikleri bu dönemde oluşur. Olumlu yönde özellik kazanır. Lüzumundan fazla utangaç ve çekingen çocukların resimlerinde anne-baba ve yaşça büyük olan kimselerin resimleri alabildiğine büyük yapılır. Kendisi ise küçük çizilir. Bunun tersi olarak kendini fazla beğenen çocuklar kendilerini büyük gösterir ve kağıdın tam olarak ortasına yerleştirir.

11. Çocuk Resminde Ayrıntı

Çocuklar çevresinde ilgisini çeken, hoşuna giden objeleri inceler daha sonra yaptığı resimlerde ayrıntılı bir biçimde çizer. Çocuğun yaşı ilerledikçe objeleri daha gerçekçi ve daha ayrıntılı çizer. Altı yaşına doğru çocuğun resimlerindeki ayrıntılar çoğalır.¹³³

Erkek ve kız çocukların resimlerinde ayrıntıları yaparken farklılıklar gösterirler. Kız çocuklarının karakteristik çizimlerine bakıldığı zaman detaya, ayrıntıya süslemeye daha çok önem verdikleri açıklanmaktadır. Çocuk insan resmi çizerken, başgövde gibi ana bölümleri ilk önceleri daha sonraları “İlerleyen her yaşla boyun, parmaklar, kulaklar ve gözbebekleri gibi özellikler eklenir.”¹³⁴ Görülüyor ki, çocuğun yaşı ve çevre ile bağlantıları geliştiğinde ayrıntıları da gelişir.

¹³³ AYVALI, a.g.e., s.16

¹³⁴ YAVUZER, a.g.e.,s.42

12. Çocuk Resminde Erkek ve Kız Resimleri

Çocuk resimlerinde erkek ve kız çocukların resimleri ilk önceleri belirli çizgide başlar, fakat, çocuk geliştikçe bulunduğu ortamlar doğrultusunda farklı farklı düşünmeye başlar. “Çocuk, ortaokul çağı gerçekçi devre geldiğinde, anlatım yönleri kuvvetlenir. Kız ve erkek öğrencilerin ilgi duydukları konular farklı olmaya başlar.”¹³⁵

Yapılan bir araştırmada,

“-Bir adam çiz- testi ile yapılmış çalışmalarda çocukların genelde kendi cinsiyetindeki figürleri tercih ettikleri ileri sürülmektedir. Kız çocuklarının karakteristik çizimlerine bakıldığı zaman detaya, süslemelere, erkek çocuklarına oranla fazla yer verdikleri açıklanmaktadır.

Batı kültüründe Lank-Horovitz (1973) erkek çocukların makinelere, ulaşım araçlarına son derece büyük ilgi duyduklarını ve bu hareketliliğin onların resimlerine ilginç bir şekilde yansıdığını belirtmektedir.”¹³⁶

13. Çocuk Resminde Hareket

Çocuklar yaptıkları resimlerinde insan hareketlerini çizerken zorlanırlar. zaten insanın hareketlerinin resimlerini yaparken, düşündüğünü resme aktarıırken zorluklar çeker. Sonuç olarak da,

“Çocuk yaptığı resimlerinde, öncelikle küçük yaşlarda hareketi veremez. Koşan bir insanın bacaklarını uzun çizerek koşma hareketini vermeye çalışır. Eğilip topu yerden almaya çalışan çocuk resminde ise hareketi hareketi veremeyen çocuk kollarını uzatarak topu yakalamaya çalışır.”¹³⁷

Çocuk bakmak ile görmek arasındaki kıstası anlayabildiği zaman, çocuk nesnel gerçekçi devire erişmiştir. “İnsandaki hareketlerin resmedilmesi bu devirde başlar. Çiçek toplayan bir kızın yere eğilmesi gibi, özellikle vücut hareketlerini kavratmak için

¹³⁵ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s. 50

¹³⁶ AYVALI, a. g. e. , s. 22

¹³⁷ KILIÇ, a. g. e. , s. 57

beden hareketlerini yaptırmakta fayda vardır.”¹³⁸ Çocuk, gördüğünü bu devirde daha iyi anlatıp, belleğinde oluşturup çizmeye çalışır.

14. Çocuk Resminde Figür

Çocuk, figür çizmeye ilk sembol basamağında bir daire ve bu daireden uzatılan kollar çizerek kafadan bacaklı figürler çizerler. Daha sonra bu figür çizimini geliştirir. “Çocuklar yaklaşık olarak beş yaşında normal insan resmi çizmeye başlarlar. Beş yaş çocuğu genelde başın yanında bedene de yer verir.”¹³⁹

Çocuk resminde özellikle insan figürü çiziminde çocuğun çizdiği insan figüründeki yüz ifadesi çocuğun psikolojik yapısından bize ip ucu verir. Çocuk, ilk zamanlar tek tip insan figürü yaparken daha sonra çevresi geliştikçe daha detaylı, daha gerçekçi figürler, geometrik biçimlerle zenginleşir. Çocuk insan figürü çizerken bazen belirli kısımları büyütür ve abartır. Çocuk resimlerinde çizilen figürlerin bazılarında eksik unsurlar bulunur. Bunlar, “Resimde ellerin çizilmemiş olması yetersizliğinin kabiliyetsiz oluşun bir göstergesi” gibi yorumlanmıştır.¹⁴⁰

Şekil 24 Çocukta İnsan Figürü Çizimindeki Aşamalar

¹³⁸ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. ,s. 50

¹³⁹ YANBEYİ, a. g. e. , s. 29

¹⁴⁰ Koppitz E. M, *Psychological Evaluation Of Human Figure Drawings* (Grune Stratton, İnç, 1968) s. 35

Machover'in yaklaşımında ise; "Resimde ağzın yapılmamış olması çevre ile olan özel ilişkilerinde isteksizlik, bazen de figürlerin baş aşağıya çizilmesi durumunda ise çocuğun ilişkilerindeki zayıflığın belirtisi olabilmektedir."¹⁴¹Çocukların resimlerini daha iyi algılamak içinde daha detaylı incelemek istediğimizde ;

"Baş":Resimlerdeki çok büyük ya da küçük kafa zihinsel bakımdan kendisini yetersiz gören çocuklar tarafından çizilebilir.

"Ağız". Ağızın önemi temel iletişim aracı olmasından kaynaklanmaktadır. Konuşma ve dil sorunu olan çocuklar, kalın çizgilerle büyük ağız yapma yoluna giderler. Ya da çizilmemesi. Bazı astımlı çocukların da resimlerinde ağız figürünü ihmal ettikleri dikkatimizi çeker.

"Gözler": Gözbebeği olmadan çizilen baş ve anlamsız gözler, görmeye bağlı öğrenme sorunu olan çocuklarca çizilmemektedir.

"Ayaklar": Büyük ayaklar çizilmesi kendine güven duyma arzusunun bir simgesidir. Resimde ayakların yokluğu çocuğun kendisini güvensiz ve yardımsız hissetmesi anlamına gelir.

"Burun": Astımlı çocuklar çoğunlukla solunum güçlüğünden kaynaklanan sorunları nedeniyle burun çizgilerini vurgulayarak ya da büyük çizerler. Burun yokluğu çocuğun güçsüzlüğünü gösterir.

"Kulaklar": Çok büyük kulaklar, işitme zorluğu olan çocuklar tarafından çizilebilir.

"Dişler": Dişler saldırganlığı ifade eder. İri çizilmiş dişler aşırı saldırganlığı ifade edebilir.

¹⁴¹ AYVALI, a. g. e. , s. 24

“Eller”: Ellerin çizilmemesi güvensizliği, çevreye uyumda güçlük çekilmesini simgelemektedir.

“Kollar”: Kolların resimde olmayışı, güvensizliği dile getirmektedir. Kollar güç ve kuvvetin simgesi olduğu için kolların çizilmemesi güç ve kuvvetin azlığını belirtebilir.

“Bacaklar”: Bacaklar bedeni destekleyen, güçlendiren organlardır. Çocuk resminde bunların bulunmaması, çocuğun kendini desteksiz ve hareketsiz olarak algılamasıyla eş anlamlıdır.¹⁴²

İ) 5-6 YAŞ ÇOCUKLARIN RESİMLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

“Güdülenmemiş enerjiler ve fazla özgür bırakılmış anlatımlar, birtakım bilinç altı güçlerin ortaya çıkmasına, komplekslerin açığa vurulmasına, yaşanmamış sarsıntıların, çocukluktan beri getirilmiş özlem ve düşüncelerinin açıkça su yüzüne çıkmasına neden olabilir. Bu, Conrad’ın da belirttiği gibi, daha çok terapiyi ilgilendiren ve sanat eğitiminin psikolojik açıdan değerlendirdiğimizde bir terapi gibi işlem gördüğü dikkatimizi çekebilir.”¹⁴³

Çocukların düşüncesi hâlâ ben merkezidir; öznel alanla (sübjektif) nesnel alanı (objektif) ayıramazlar. Bunun sonucu olarak da; insanlar tarafından kontrol edildiklerine inanırlar. Çocuklar yaşantısını zenginleştirdikçe, sosyal kültürel yapısı gelişir. Çocukların yarattıklarından kullandıkları simgeler, bildikleri, dokundukları, duydukları, düşündükleri ve hakkında konuştukları şeyler için benimsedikleri işaretlerdir.

5-6 yaş dönemi çocukların şematik dönemin sonlarına doğru gözlenen özellikler görülmektedir.“Bu dönem çocuğu, kavramların bağımsız bir şekilde sunmaya çalışmaktadır. Çoğunlukla içinden geldiği gibi boyamakta, çizmekte ve malzemeleri kullanmaktadır.”¹⁴⁴

¹⁴² YAVUZER, a. g. e. , s. 20-21

¹⁴³ YAVUZER, a. g. e. , s.87

¹⁴⁴ YAVUZER, a. g. e. , s. 54

5-6 yaş döneminde çocukların büyük çoğunluğu karamaları daireye dönüştürerek çizer. Daha sonra bu daireler insan figürüne benzemeye başlar. Bu dairelere çocuk iki çizgi ekler ve insan figürü oluşturmuş olur. Bu dairelerin başka özellikleri ise, “Beş yaşındaki çocuk; bir üçgeni, bir insanı, dört rengi yanlışsız bilir. Altı yaşında ise, başı, kolları, gövdesi, ve bacakları olan bir insan resmini çizer.”¹⁴⁵ Mesela, sirke giden altı yaşındaki bir çocuk insan resmini bir palyaço gibi çizer.

5-6 yaşındaki çocukların bir özelliği de insan yüzlerinin önden görüldüğü gibi çizmeleridir, ifadesizdirler. Gövde kısmını abartırlar. İlerleyen yaşlarda diğer detayları, parmaklar, kulak, gözbebeklerini, yüzü iki boyutlu çizer. Çocukların gelişimleri doğrultusunda görsel çizimlerde daha gerçekçi olur. bu gerçekçi çizimler, çocuk altı yaşına yaklaştığında yaratıcılık boyutunu gösterir. Bu dönemde, “Ayrıntılar çoğalır, sayfaların orasına burasına saçıp dağıttığı figürler ve öğeler bir merkez çevresinde toplanmaya başlar. Ya da toprak çizgisi dediğimiz alttaki çizgi üzerine daha anlamlı biçimde dizilir. Çocuk kavrayamadığı şeyleri çizme yoluna gitmez.”¹⁴⁶ Çevresindeki olayları bir birine bağlantılı olarak yorumlayan çocukların, “Çizimlerinde yer ve gök çizgilerini kullanmaya başlaması onda kavram ve form arasındaki ilişkilerinin erkence oluşmasının bir belirtisidir. Çocuk her şeyi bu çizgiye yerleştirir.”¹⁴⁷

5-6 yaş çocuklarda düzleme güzelliği de görülebilir. Şekiller yatay, yatar durumdadır. Yaptığı resimlere coşku ile bakar, başkalarına gösterir. Beğenmediği hallerde sık sık başka sayfalara geçerek çok sayıda kağıt kullanır. Çocuklara bu dönemlerde büyük kağıt ve kalın uçlu kalemler verilmelidir. Çünkü, çocuğun el kasları pek gelişmemiştir. İnce uçlu kalemle çocuğun resim yapması daha doyurucu gelmez. Çabuk sıkılır.

Bu dönemde renk kullanımında ise,

“Çocuk 4-5 yaşlarına kadar, hiç bir ayırım yapmadan ve önceden kararlaştırmadan renkleri kullanır. Renklerin, özellikle üç ana rengin tanınması ve adlarının öğrenilmesi 4-5 yaşlarına

¹⁴⁵ TEKİN, a. g. e. ,s. 51

¹⁴⁶ SAN İnci, “Sanatsal Yaratma, Çocukta yaratıcılık, (Kımalı Ofset, ANKARA, 1977), s. 98

¹⁴⁷ YAVUZER, a. g. e. , s. 66

rastlamaktadır. Karalama aşamasında renge fazla önem vermeyen çocuk 4-5 yaşlarından sonra parlak ve açık renklerden başlayarak yavaş yavaş bol renk kullanmaya gidecektir. İlk renk kullanımlarında üç ana renk, kırmızı, mavi, sarı ile yetinir. Beş yaşında çocuk artık siyah, beyaz, turuncu, yeşil, mavi gibi renkleri de ister.”¹⁴⁸

Çocukların duygu ve düşüncelerini anlamak istediğimizde sözlü girişimlerle iletişim kuramadığımız belirli kesim ortaya çıkabilir. Bu çocuklar genelde çizdiği resimlerle bize rehber olabilir.

Bir araştırmaya göre, “5-6 yaşlarındaki 250 çocuğun yaptığı 250 yangın resmi üzerinde yapılan incelemeler bu yaştaki çocuklarda grafik dilin sözlü dilden daha zengin, daha kesin, daha tertipli olduğunu gösterilmiştir.”¹⁴⁹ Beş yaşındaki çocuklar genelde kendi kafasında oluşturduğu amaçlı resimler yaparlar. Bu çocuklar ne resmi yapacaklarını önceden belirlerler. En çok yaptığı resimler ev resmi ve insan resmidir.

5-6 yaş çocukların en önemli özelliğinden birine bir resmi kopya etmek istememesidir. Çünkü: bu dönemde çocuklar gördüklerinden çok bildiklerini çizmek isterler.

“Çocukların, yaratma davranışı bakımından sanatçıya şaşılacak kadar benzer, çizimlerin olduğu görülmüştür.”¹⁵⁰

İ) ÇOCUKLARIN YARATICILIĞINI OLUMLU VE OLUMSUZ YÖNDE ETKİLEYEN ETMENLER

1. Çocuk Resminde, Özgünlük

Çocuğun yapısında biz büyüklerin hayranlığını kazanmış bizi kendisini çeken bir cazibe vardır. Çocuklar yaşadığı çevredeki olayları ben merkezci bir şekilde kendine özgü çok sempatik tavırlarla ortaya koyar. Bu davranışlara “Spontane” yani, “Kendi arzusu ile olan, dış tesirle olmayan, kendi zatından olan” diye yorumlanır.¹⁵¹

¹⁴⁸ YAVUZER, a. g. e. , s. 48

¹⁴⁹ Selçuk KANTARCIOĞLU , *Anaokullarında çocuk Faaliyetleri*, (ANKARA, 1983), s. 37

¹⁵⁰ İnci SAN, *Çocukta Resim Etkinliği Ve Estetik Değer*,(Milliyet Sanat Dergisi, Sayı no:181,1976) s. 10.

¹⁵¹ BİGALİ , a. g. e. , s. 654

“ Çocuktaki özgünlük tabii ki özgür yetişmiş, kendine güven verilerek büyüyen çocuklar, spontane davranış gösterirler. Fakat belirli psikolojik baskıyla, kısıtlamalarla büyüyen çocuğu anlamamız biraz daha güç olacaktır. Çünkü; çocuk psikolojisi özgün olduğu için başına buyruk olarak kendi dünyasında eğitilen çocuğun ortaya koyduğu yapıt da kesin olarak özgün olur. Bu gerçek psikologlarca kanıtlanmıştır. ”¹⁵²

Çocuğun tabiatındaki özgünlüğü desteklemeliyiz. Çünkü; Çocuğun hayal gücünü geliştirmek istediğimizde imgelerin “Gerçekleşmesi olanaksız ya da çok güç olan konuları resmini yapmaktadır. Bu da resim yapanın hayal gücünü geliştirir. Onun orjinal biçim ve renk kompozisyonları yapmasını sağlar. ”¹⁵³ Böylelikle çocuk bunalımlarını, düşüncelerini sevinçlerini ortaya çıkarması onun kafasında canlandırdığı, yaşadığı olayların kahramanı olur. Yaptığı resimlerde çizgileriyle, fırçasıyla kendi masalını boyar, biçimlendirir. Çocuğun yaptığı resimlerdeki saflık, çocukcalık bozulmayacak aksine daha güçlenecektir.

Herbeat Read’ a göre; çocuğun resimleri iç dünyasının kağıt üzerindeki hisleridir. Çocuğun iç dünyasını hayal gücünün desteklenmesiyle ortaya koyulabileceğini açıklayabiliriz.

Çocuğun sanat eğitimi bu konu da çok önemlidir. Çocuğa bilinçli bir sanat eğitimi verilmediğinde çocuğun yaratıcılığına engel olmuş oluruz.

İyi bir sanat eğitimi verebilmek için öğretmenin bilinçli olması gerekir. Okul öncesi eğitimde ilk önce anne-baba daha sonra öğretmenin yaklaşımlarında resim yaparken “Çocuk yapacak siz soracaksınız o açıklayacak. Arada unuttuğu yerler varsa bunlar konunun özü ile ilgili ise çocuğun çevresini daha dikkatli incelemesini sağlamak için onları yalnızca hatırlatma ile yetinmelisiniz. ”¹⁵⁴ İlkokul döneminde öğretmenlerin sanat eğitimini yönlendirmesi “Basma kalıpcı” klişeleşmiş değil daha özgün bir ortamda ürünlerini ortaya koymasına yardımcı olmalıdır. Kimi öğretmenler, çocuk kendi haline bırakılırsa onun sanata doğal bir gelişim göstereceğine inanırlar.

¹⁵² BİNGÖL, a. g. e. , s. 94

¹⁵³ KILIÇKAN, a. g. e. , s. 103

¹⁵⁴ SAN, a. g. e. , s. 222

Lowenfeld, çocukların doğal olarak nasıl resim yaptıklarını izleyerek sanatsal gelişim evrelerini geliştirmiştir. Ayrıca, Lowenfeld çocuğu çeşitli sorularla güdümesi gerektiğine de inanır.

Lowenfeld, gelişim evrelerini saptarken önceleri kör çocuklarla birlikte çalışmış. Daha sonra düşüncelerini normal çocukların gelişimi üzerinde yoğunlaştırmıştır.¹⁵⁵ Çocukların resimlerinde, renkler de canlı ve göz alıcıdır. Cesaretli bir biçimde renkleri kullanırlar. Kavgasını, sevincini renklerle anlatmak ister. Kafasında başka düşünüp başka resim yapmaz.

Çocukların özgün ürünler ortaya koymalarını sağlamak için kolaj çalışmaları sırasında çocuklar tamamen özgür bırakılmalı, çocukları yönlendirici örnekler vermekten kaçınılmalıdır.¹⁵⁶ Çocuklar kendilerini özgür bulduğu ortamlarda ifade edebilirler. Çocuklar zamanla, yerle, konuyla sınırlanmayı sevmezler.

Sanat eğitiminin verilmesi toplumumuzda önem kazanmış. Okullarda sanat eğitimiyle ilgili alanlar açılımı sağlamaya başlanmıştır. Bununla ilgili, “ Türkiye’de, Batıda olduğu gibi hemen hemen önceleri, alan merkezli olan sanat eğitimi, daha sonra çocuk merkezci eğitime kaymış, bu kuramda “özgür anlatımı”, kendini anlatma” gibi kavramlar sanat eğitiminde belirleyici olmuştur.”¹⁵⁷

2. Çocuk Resminde Hazır materyalin Olumlu Etkisi

Çocuk resminde hazır materyalin etkisi ilk aşamada çocuğa malzemeyi tanıtırken ve el becerisinin gelişiminde yararlı olmaktadır.

Kopya üzerine bir araştırmanın onucunda kopya yöntemi yerinde ve uygun ölçülerle çocuğu sıkmadan yaptırıldığında resim dersinin o kadar korkulacak bir ders olmadığını anlayan çocuk önünde bulunan tecrübeli örnekten faydalanarak kendi hayal

¹⁵⁵ STOKROCKİ, KIRIŞOĞLU ,a. g. e. , s. 35

¹⁵⁶ ARAL , KANDIR, YAŞAR , a. g. e. , s. 153

¹⁵⁷ STOKROCKİ, KIRIŞOĞLU, a. g. e. , s. 10

gücünü, ifade gücünü kullanarak bir çok yeni şey üretme çabasına girip mutlu olabiliyordu. Başka bir yöntem ise,

“Resmin yarısını her hangi bir şeyle kapatıp, çocuğa diğer yarısının da ne olduğu sorulur. Röpredüksiyonunun tamamlanması istenebilir. Özellikle küçük çocukların, resmin ikinci yarısında neler olduğunu bunların şekilleri, büyüklükleri ve renklerini tamamlaması yeterlidir.

Çocuk, resmin ikinci yarısını tanımlamayı veya çizmeyi bitirince, ona orjinal resim gösterilir. Kendi yaptığı çalışmada asla yanlış cevap alamayacağını, her ressamın resmini kendi duygu ve düşüncelerine göre yapacağını anlatmalıyız. Bu aktivite çocuğun desen anlayışını, çizgi gücü ve renk anlayışını genişletecek belli kurallar öğrenmesini sağlayacaktır.”¹⁵⁸

Çocuk hazır materyalden yararlanırken onun yardımcı bir etken olduğunu hissetmesi gerekir. Aksi takdirde hazır materyali hedef alarak resim yaparsa bu kopya resim yapmakta ,ileri gitmez.

Okul öncesi eğitimde öğretmenler çocukların boyama kitapları kullanmalarını isterler. Bu sanatı öğretmek değil, ancak el becerisini geliştirmektir. Doğrusu çocukların kendi resimlerini çizip boyamalarıdır.¹⁵⁹

Wilson’lar (1977), çocukların resim yapmayı öğrenmeye başladıklarında kopya yaparak işe başladıklarını belirten görüşleri ile sanat eğitimi dünyasını şaşırtmışlardır. Bu kuramda çocukların hiç bir şeyi kopya etmemeleri ve büyüklerin, çocukların düşlerine etki yapmaları vurgulanmıştır.¹⁶⁰

Yıllar sonra Wilson öğrencilerin antropolojik açıdan nasıl sanat öğrenecekleri konusunu araştırdı. Wilson’lar sonraki yıllarda 147 lise ve kolej öğrencisinin resimleri üzerinde araştırma yaptılar. Bu araştırmada Wilson’lar öğrencilerin çizdiği her imgenin daha önceki grafik kaynaklara dayandığını buldular,¹⁶¹

¹⁵⁸ Cynthia MACGREGOR, *Genç Beyinler İçin Cazip Etkinlik Uyumlar*, Çeviren: Ersin Soylu (Papirüs Yayınları, İstanbul, 1996), s. 151.

¹⁵⁹ STOKROCKİ, KIRIŞOĞLU, a. g. e. , s. 15-16

¹⁶⁰ STOKROCKİ, KIRIŞOĞLU , a. g. e. , s. 15-16

¹⁶¹ STOKROCKİ, KIRIŞOĞLU , a. g. e. , s. 15-16

Kimi durumlarda bu eski imgeler resimlerde hala vardır. Wilson'lar öğrencilerden akıldan resim çizmelerini isteyerek onların geçmişle olan imge bağlantısını bulmaya çalıştılar. Wilson'lar öğrencilere şu soruları yöneltti. ¹⁶²

“Resmimizin kaynağı nedir?

Bu bir şeyin kopyası mıdır?

Bu biçim çizmeyi size kim öğretti?”

Gerçekte, kendileri ilk konuşulan öğrencilerden kimileri yüzlerce çizim programı kullanıyorlardı. Örneğin çizgi romanlardan kopya yaparken son olarak Wilson'lar iyi bir öğretmenin yine de öğrencilerini güdülemesi gerektiğini, onlara nasıl resim yapacaklarını göstermesini ve onlara kopya yapmaları ve öğrenmeleri için sanat yapıtlarından örnekler sağlaması gerektiğini söyler. Böylece her öğrencinin resmi öğretmeninkine benzer değil odan farklı olacaktır. ¹⁶³ Hazır materyalin başka bir yönü ise yaratıcılığın oluşumu, bilgi ve hayal gücünün genişliğine bağlıdır. Çocuğun bu ufkunu açmanın en iyi yollarından biri röprodüksiyon ve kopya yönteminin uygulmasıdır. ”

3. Çocuk Resminde Hazır materyalin Olumsuz Etkisi

Çocuk sanat eğitimi alırken hazır materyalden hem olumlu hem olumsuz etkilenebilir. burada sanat eğitimcisinin rolü çok büyüktür. Zaten

“Güzel sanatlar eğitiminin amacı; tüm öğrencileri sanatçı yapmak değil toplumumuzda taklitçilikten, kopyacılıktan uzak, gerçek sanat eserlerini yaratacak sanatçıları eleştirmeleri ve seçici halk kitlelerini yetiştirmek ancak sanat eğitimi ile gerçekleşir. Çevremizde gördüğümüz taklit halkın zevkini körelten, zevksizlik örneği, sanat anlayışından yoksun ürünler, böyle bir eğitimin eksikliğini gösterir.”¹⁶⁴

¹⁶² STOKROCKİ, KIRIŞOĞLU , a. g. e. , s. 15-16

¹⁶³ STOKROCKİ, KIRIŞOĞLU , a. g. e. , s. 15-16

¹⁶⁴ M. E. B. , a. g. e. , s. 12

Toplumumuzda üretken yaratıcılığı benimseyen bireylerin ortaya çıkmasında eğitimcilerin yetişen yeni nesli kopyacılıktan uzak tutmamız gerekir. Balzac'ın da dediği gibi “Sanatın görevi doğayı kopya etmek değil, doğayı anlamaktır.”¹⁶⁵

Doğayı betimlerken kişinin duygusal yapısıyla bağlantılı olarak nasıl görmek istediye o şekilde çimiştir. Zaten kopya yöntemi çocuğa amaç olarak değil de öğrenim döneminde araç olarak verilmelidir. Boyama kitapları çocuğun sadece el-kol kaslarının gelişiminde faydalı olur. Aksi taktirde çocuğun yaratıcılığını kısıtlar. “Bir yerden bakılarak kopya edilen, boyatılan biçimler yaratma olayını tamamen engeller. Verilen bir modeli kopya ettirmek çocuğa bir şey kazandırmadığı gibi aksine zararlı bir yöntemdir. Konturları belli olan biçimleri boyattırmak (boyama kitapları v.s.) hiçbir faydaya yönelmeyen zararlı itmelerdir.”¹⁶⁶

Çocuğun yaratıcılığını keşfetmek için yaptığı, “Resimlerindeki içtenliğe, konu bulmadaki çabukluğa, çocuktaki analiz ve sentez yeteneğine, konuyu değişik açıdan görmesine, değişikliğe, bütünlüğe, kopya biçimlerin olmayışına bakarız. Çocukların algılarını, gözlem ve hafıza eğitimi ile zenginleştirmek, resimlerini incelemek, yeni görüşler kazandırmak, imgeleri (hayal gücünü) geliştirmek okul, sınıf, atölye gibi yerleri resim-iş çalışmaları ile donatarak bir sanat ortamının sağlanması çocuklar için yaratıcılığı geliştirir.”¹⁶⁷

Çocuklara sanat eğitimi verilirken; “Sanat etkinlikleri sırasında çocukların çalışmalarına müdahale edilmesi (Örnek verme, çizgilerini düzeltme, aynen taklit etmesini isteme) anlam yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini, bağımsızlık duygularının gelişimini engeller.”¹⁶⁸ Sanat eğitimcisi yapacağı resimleri, kitap üzerindeki bir figürü gösterir. Çocuğun yaratıcılığı değişir. Çocuğun doğallığındaki üretkenlik kaybolmuş olur. Böyle ortamda eğitilen çocuklar ne arama ne de yaratma isteği duyarlar. Halbuki Paul Voleriy der ki; “Ressam, gördüğünü değil görünecek olanı yapmalıdır.”¹⁶⁹

¹⁶⁵ KILIÇKAN, a. g. e. , s. 28

¹⁶⁶ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s. 15

¹⁶⁷ M. E. B. , a. g. e. , s. 41-42

¹⁶⁸ ARAL, KANDIR, CANYAŞAR, a. g. e. , s. s149-150

¹⁶⁹ BİGALI, a. g. e. , s. 95

Çocuğun okul öncesinden aldığı sanat eğitimi; ileri ki hayatını da etkiler. Kopyadan uzak, üretken bir eğitimle çocuk kendi düşüncelerini rahatlıkla ortaya koyabilecektir. Toplumumuzda, “Ortaöğretimden önceki dönemde resim-iş dersine pek önem verilmektedir. Anaokullarında ve ilkokullarda bu konudaki eğitim kısıtlıdır. Sanki bu ders; çocuk rahatlasın, boş kalsın diye verilen bir süre gibidir. Oysa, tam tersine bu derste çocuğu eğitmek gerekmektedir. Ama onu sıkmadan, yıldırmandan bu iş yapılmalıdır.”¹⁷⁰ Çocuk eğer baskı ve yıldırıcı bir sanat eğitimi aldığında orta öğretimde zorunlu olarak verilen resim-iş dersini klasikleşmiş, her yıl tekrarlanan konular çocuğa sıkıcı ve çocuğun dersten soğumasına sebebiyet vermektedir. “Öğrencinin daha başarılı ve istekli olabilmesi için fazla ayrıntıya girmeden, boyama teknikleri, resmi özellikleri, renkler ve neler yapılabileceği öğretilmeli. Öğrenciyi belli konularla kısıtlamadan, kendi duygu ve düşüncelerini yansıtabileceği resimler yapmasına izin verilmelidir.”¹⁷¹

¹⁷⁰ TÜRK EĞİTİM DERNEĞİ YAYINLARI, *Resim-İş Öğretimi ve sorunları*, (Şafak Matbaası, ANKARA, 1990), s. 125

¹⁷¹ T. E. D. , a. g. e. , s. 125

II. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı 5-6 yaş grubu okul öncesi kurumsallaşmış okullarda hazır materyallerden bakarak resim çizme uygulamalarının çizgi becerilerinin gelişimi açısından karşılaştırılması bu amaçla aşağıdaki problem cümlesi ve alt problemlerindeki sorularının cevaplarının ne olduğu araştırılmıştır.

PROBLEM CÜMLESİ

Ana okuluna giden 5-6 yaş grubundaki öğrencilerin Hazır materyale bakarak ve spontane çizim yapan öğrencilerin benzerlik, renk, çizgi, perspektif, tasarım, ayrıntı, oran, saydamlık, düzleme, hiyerarşi, kavram değişmesinde, Tamamlama gelişimleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?"

Alt Problemler

1.
 - a) Ana okuluna giden 5-6 yaş grubundaki çocukların kendilerine verilen hazır materyale bakarak yaptıkları resimlerin, orijinal resimdeki çizimlere benzerlik düzeyi nedir?
 - b) Kız ve erkek çocukların hazır materyaldeki figürleri, orijinal resimdeki figürlere benzetebilme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2.
 - a) Ana okuluna giden 5-6 yaş grubundaki çocuklar daha çok hangi rengi kullanmaktadır?
 - b) Hazır materyale bakarak ve spontane resim yapan çocukların renk seçimleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
 - c) Kız ve erkek çocukların renk kullanımları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3.
 - a) Ana okuluna giden 5-6 yaş grubundaki çocukların çizgi becerisi düzeyi nedir?
 - b) Hazır materyale bakarak ve spontane resim yapan çocuklar arasında çizgi becerisi açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?
 - c) Kız ve erkek çocuklar arasında çizgi becerisi açısından anlamlı bir fark var mıdır?

4.
 - a) Ana okuluna giden 5-6 yaş grubundaki çocukların perspektif anlayışı düzeyi nedir?
 - b) Hazır materyale bakarak ve spontane yapan çocukların perspektif anlayışı düzeyi açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?
 - c) Kız ve erkek çocuklar arasında perspektif anlayışı düzeyi arasında anlamlı bir fark var mıdır?

5.
 - a) Ana okuluna giden 5-6 yaş grubundaki çocukların tasarım anlayışı düzeyi nedir?
 - b) Hazır materyale bakarak ve spontane yapan çocukların tasarım anlayışı düzeyi nedir, anlamlı bir farklılaşma var mıdır?
 - c) Kız ve erkek çocuklar arasında tasarım anlayışı düzeyi arasında anlamlı bir fark var mıdır?

6.
 - a) Ana okuluna giden 5-6 yaş grubundaki çocuklardan istenilen resimlerde ayrıntıya girme düzeyi nedir?
 - b) Hazır materyale bakarak ve spontane yapan çocukların ayrıntıya girme düzeyi açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?
 - c) Kız ve erkek çocuklar arasında ayrıntıya girme düzeyi açısından anlamlı bir fark var mıdır?

7.
 - a) Ana okuluna giden 5-6 yaş grubundaki çocukların resimlerinde oranı kullanabilme düzeyi nedir?
 - b) Hazır materyale bakarak ve spontane yapan çocukların oran anlayışı düzeyi açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?
 - c) Kız ve erkek çocuklar arasında oranı kullanabilme düzeyi açısından anlamlı bir fark var mıdır?

8.
 - a) Ana okuluna giden 5-6 yaş grubundaki çocukların resimlerinde saydamlık özelliği düzeyi nedir?
 - b) Hazır materyale bakarak ve spontane yapan çocukların saydamlık özelliğini kullanabilme düzeyi açısından anlamlı bir fark var mıdır?

- c) Kız ve erkek çocuklar arasında saydamlık özelliğini kullanabilme düzeyi açısından anlamlı bir fark var mıdır?
9. a) Ana okuluna giden 5-6 yaş grubundaki çocukların resimlerinde düzleme özelliği düzeyi nedir?
 b) Hazır materyale bakarak ve spontane yapan çocukların düzleme özelliği kullanabilme düzeyi arasında anlamlı bir fark var mıdır?
 c) Kız ve erkek çocuklar arasında düzleme özelliği kullanabilme düzeyi açısından anlamlı bir fark var mıdır?
10. a) Ana okuluna giden 5-6 yaş grubundaki çocukların resimlerinde hiyerarşi özelliği düzeyi nedir?
 b) Hazır materyale bakarak ve spontane yapan çocukların hiyerarşi özelliği düzeyi açısından aralarında anlamlı bir fark var mıdır?
 c) Kız ve erkek çocuklar arasında hiyerarşi özelliği düzeyi açısından anlamlı bir fark var mıdır?
11. a) Ana okuluna giden 5-6 yaş grubundaki çocukların resimlerinde kavram değişmesi düzeyi nedir?
 b) Hazır materyale bakarak ve spontane yapan çocukların kavram değişmesini kullanabilme düzeyi açısından aralarında anlamlı bir fark var mıdır?
 c) Kız ve erkek çocukların kavram değişmesini kullanabilmeleri düzeyi açısından aralarında anlamlı bir fark var mıdır?
12. a) Ana okuluna giden 5-6 yaş grubundaki çocukların, resimlerinde tamamlama özelliğini kullanabilmeleri düzeyi nedir?
 b) Hazır materyale bakarak ve spontane yapan çocukların tamamlama özelliğini kullanabilmeleri düzeyi açısından aralarında anlamlı bir fark var mıdır?
 c) Kız ve erkek çocukların tamamlama özelliğini kullanabilmeleri düzeyi açısından aralarında anlamlı bir fark var mıdır?
- 13 Ana okuluna giden 5-6 yaş grubundaki çocukların değişkenler arası ilişkileri nasıldır?

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çocuk resimlerinin incelenmesi ve çocuk dönemleri ile ilgili yapılmış bir çok araştırma olduğu gözlenmiştir. Ancak okul öncesi verilen sanat eğitiminin çocuklara hazır materyal ağırlıklı mı yoksa spontane ağırlıklı mı resim eğitimi verilmesinde nasıl bir yol izleneceğine ilişkin az sayıda araştırmanın yapıldığı saptanmıştır.

Bu başlık altında, araştırmaya ışık tutacak bazı araştırmalar verilmiştir:

Yanbeyi, 1994 yılında yapmış olduğu araştırmada Samsun'da “6-12 yaş arasındaki çocuk resimleri” konulu araştırmasının sonucu olarak; çocuğun resim derslerinde gösterdiği performansın, öğretmenin kalitesine, çocuğun bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyine bağlı olduğunu ortaya çıkarmıştır.¹⁷² Ayrıca sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi düşük olan aile çocuklarının bulunduğu bölgelerdeki ilkokullardaki öğretmenler genelde branşlaşmamış, sınıf öğretmenleridir. Bu okullarda resim dersleri teknik ve teorik bilgilerin eksikliği içerisinde işlenir. Bu eksiklikler çocuğun resimlerine yansıdığı gibi onların kişilik yapılarını da etkilediği araştırmanın sonucu olarak belirtilmiştir.¹⁷³

Ayık tarafından yapılan araştırmada 1996 yılında “çocuğunun çağdaş resim sanatında dışavurumcu yansımaları” adlı araştırmasını incelediğimizde, ilk insan resimleri ile çocuk resimlerinin benzerlik göstermesi anlaşılmıştır. Psikolojik alanda Freud, Klein, Jung'un çalışmaları yaratma ve psikoterapi olgularına açıklık gösterirken insanın bir iç alemi ya da iç dünyası olduğunu ve bu durumun da resmi etkilediğini belirtmiştir.¹⁷⁴ Yine çocuğun resim yaparken sergilediği psikolojik tavrın ve sanatsal kişiliğinin ressamı benzetildiğini, ayrıca çocuksuda ki “kendiliğinden (spontane)” çağdaş sanata yansıdığını söyleyebiliriz. Başka bir sonuçta çağdaş sanatçı, psikolojik örüntülü çalışmalarında, çocuk ve yerel sanatlarda görülen kendiliğinden ilişkisi içinde

¹⁷² YANBEYİ, a.g.e., s. 110

¹⁷³ YANBEYİ, a.g.e., s. 111

¹⁷⁴ AYIK, a.g.e., s. 119

oluşan ve kural tanımayan karakteristikleri kendi imgesel düşüncesiyle birleştirerek sanatta gerçek yaratıcılığın yolunu açar.¹⁷⁵

Kılıç, tarafından yapılan araştırmada; çocuk resimleri ve expresif resimlerin renk armonileri açısından karşılaştırılması incelenmiştir. Çocuk resimleri ve expresif resimleri yaratma eylemi içinde düşünecek olursak, çocukta çekirdek olarak da olsa duygu süreçleri aynı işler sonucuna ulaşılmıştır. Çocuk, sanatçı gibi kendi iç dünyasını, kendi anlatma çabasındadır. Fakat çocuk teknik yönden sanatçıdan ayrılır. Çocuk tıpkı yönünü öğretilmeden bulan arılar gibi; teknik bilgi olmaksızın, tasarlar ve ilkelerden habersiz resim yapar. Expresif sanatçı ise ne kadar kuralsız plansız sadece iç dünyaya yönelse de, ifadelerinde zıtlık, denge çizgi renk kaygılarıyla çalışır. Tasarım ve ilkeler açısından benzerlikleri yoktur diyebiliriz. Bunun sebebi ise çocuğun tasar kaygısı gibi bilinçli bir yaklaşımı yoktur.¹⁷⁶

Tekin, tarafından yapılan araştırmada çocuk resimleri ve oyun incelenmiştir. Bulguların sonucuna göre, çocuğun gelişim basamakları doğrultusunda, oyunun ve resmin etkileri incelenerek tarihsel perspektifle birbirine bağlı olduğu gözlemlendi. Çocuk özgür bırakılmalı, dilediği gibi oyun oynamalı ve dilediği zaman istediği resmi yapabilmelidir. Çocuğun elinden duvarları çiziyor diyerek kalemi alınmamalıdır. Aksine özgün yaratmalarını aksettirebilecek ortamlar çocuğa sunulmalıdır. Kesinlikle “şöyle yap”, “böyle yap” şeklinde yönlendirmelere gidilmemelidir. Unutulmamalıdır ki çocuğun içindeki saf yaratıcılık ve kendini ifade isteği ancak tamamıyla özgür bırakıldığında ortaya çıkar.

Çocukta oyun, toplumsallaşmanın ve sanata yaklaşmanın bir uzantısıdır. Çocuğun resimlerindeki yaratıcılığı, o akıl almaz hayal gücünü oynadığı oyunlarda görürüz. O doğasındaki yaratıcılığı resme ve oyuna aksettirir. Resim yaparken oyun oynuyor gibidir. Çocuk gelişimini etkileyen oyun ve resime de sosyal bir toplum içinde var olan olgular olduğuna göre toplum için sanat ne oranda önemli ve gerekli ise çocuk içinde resim yapmak ve oyun oynamak o kadar önemlidir.¹⁷⁷

¹⁷⁵ AYIK, a.g.e., s. 120

¹⁷⁶ KILIÇ, a.g.e., s. 132

¹⁷⁷ TEKİN, a.g.e., s.64

Ayvalı, tarafından gerçekleştirilen araştırmada 7-11 yaş grubu ailesi yanında ve kurumda büyüyen kız ve erkek çocuklarının anne-baba figürü çizimlerinin duygusal gelişim ve gelişimsel düzey açısından incelenmesinin bulgularına bakıldığında; kuruma ve ailesi yanında büyüyen çocukların anne baba figürü çizimleri arasında farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. 6-7 yaş grubu ile 10-11 yaş grubu çocukların figürleri arasında farklılıklar olduğu gibi kurumda büyüyen ve ailesi olan çocukların anne-baba figürleri arasındaki farklılıklarda dikkat çekicidir. Çocukların korku, kaygı, kızgınlık, saldırganlık ve güvensizlik duygularına ait ipuçlarını, çizdikleri resimlerde görmek mümkündür.

Sönme, çocuğun sanat eğitiminde kopya yönteminin etkisi üzerine yapmış olduğu araştırmada, çocuğun sanatı sevip zevk almasında en önemli unsurun yöntemler olduğu belirtilmiştir. Bu yöntemler arasında belki yeni yeni gündeme gelen ve yaptırılıp yaptırılmaması üzerinde tartışmalara neden olan bir yöntem de kopya yöntemidir.

Kopya yöntemi okullarımızda daha yeni gündeme gelmiş bir uygulama olduğu için eğitimcilerimiz de bu konuda tam bir birikim içinde değildir. Teknik donanımın yetersizliği de (atölye ortamının olmayışı, slayt, video gibi cihazların bulunmayışı, ders süresinin azlığı v.b.) bu yöntemin uygulanışında istenen neticeye varılmamasına neden olabilir.

III. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Çağımız teknolojiyi yakalamaya çalışan bilgi çağıdır. Günlük yaşantımızı bu çağa uydurmak için kişinin algı ve anlatımlarının artması bilimde ve sanatta yaratıcılığın gelişmesiyle doğru orantılıdır. Gelecek nesillerimizi bu çağa uygun yetiştirebilmek için temelde çocuğu denemeye, sonuçlandırmaya, aramaya, sormaya sanat eğitimi teşvik eder

Çocuklara sanat eğitimi verilirken hala nasıl bir yol izleyeceği kesin bilinmemektedir. Çocuğa hazır materyal ağırlıklı bir eğitim mi ? yoksa kendi düşüncelerini yansıtan spontane resim mi ? yaptırılması gerekir gibi düşüncelerin

açıklık bulacağı bir araştırma yapılmak istenmiştir. Bu düşünceyi toplumumuzun da önemsemesi açısından çocuğun yeteneklerinin ve tasarım gücünün gelişmesinde büyük yer teşkil eden resim yapma isteminin gelişmesi ve yaygınlaşmasında uygulama yeri olan ana okullarında hazır materyallere bakarak resim çizme ile spontane resim çizme karşılaştırılması yapılmıştır. Bu konuda hazır materyallerin çocuğa nasıl bir etkide bulunduğunu araştıran yeterli kaynaklar yoktur.

Bu çalışmam, gelecekteki sanat eğitiminin boyutlarının nasıl olacağına dair toplumumuza ışık tutulması açısından yapılmıştır. Ülkemizde sanat eğitiminin bilinçlendirilmesinde çocukların ve eğitimcilerin yanında toplumunda bilgilendirilmesi bu problemi aşmamıza yardımcı olabilir.

1V.TANIMLAR

Spontane: Çocuklar yaşadığı çevresindeki olayları ben merkezci bir şekilde kendine özgü çok sempatik tavırlarla ortaya koyar. Bu davranışlara spontane kendi arzusu ile olan, dış tesirle olmayan, kendi zatından olan şekilde yorumlanır.¹⁷⁸

Anaokulu: 3 ile 6 yaş arasındaki çocuklara okul öncesi eğitimin verildiği yuva.¹⁷⁹

Kreş: Kucak çocuklarının gündüzleri bakılmak üzere götürülüp bırakıldığı yer.¹⁸⁰

Renk: "Işığın kendi öz yapısına ve nesnelere üzerindeki yayılımına bağlı olarak göz üzerinde yaptığı etki"ye denilmektedir.¹⁸¹

Çizgi: Çizgi pek çok noktaların bir yüzey üzerinde birleşmesinden oluşur. "Çizgi bir sadeleştirme olayıdır. Sanatçının, en karmaşık duygularının en basit bir anlatım aracıdır."¹⁸²

¹⁷⁸ BİGALİ, a.g.e., s.654

¹⁷⁹ Abulkadir ATEŞ ve Diğerleri, *Büyük Ansiklopedi*, (Milliyet Yayınları, Cilt I, İstanbul, 1990), s. 233.

¹⁸⁰ ATEŞ, a.g.e., s. 3324.

¹⁸¹ Metin SÖZEN, Uğur TANYELİ, *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*, (Remzi Kitapevi, İstanbul, 1992).s.200

¹⁸² GÖKAYDIN, a. g. e. , s. 25

Perspektif: Bir figür veya nesneye bir ya da birkaç değişik yönden bakarak algılamaya çok yönlü görüş açısına denilmektedir.¹⁸³

Tasarım: Bir tasarlama eylemi sonucunda beliren ve asıl yapının gerçekleşmesi sırasında yönlendirici olan projeye denilmektedir.¹⁸⁴

Ayrıntı: Çocuklar çevresinde ilgisini çeken, hoşuna giden objeleri inceler daha sonra yaptığı resimlerde ayrıntılı bir biçimde çizer. Çocuğun yaşı ilerledikçe objeleri daha gerçekçi ve daha ayrıntılı çizer¹⁸⁵

Oran: Kitle, leke, biçimlerin ve renk parçalarının farklı ama dengeli bir anlatım ve ilişki içinde yer almasıdır.¹⁸⁶

Saydamlık Özelliği: Çocuklar resim yaparken bir formun görünen taraflarını değil de o formda bütün bildiklerini yansıtmak isterler çocukta bütünlük endişesi vardır¹⁸⁷

Düzleme Özelliği: Çocuk çizdiği nesne hakkındaki tüm bildiklerini göstermek amacıyla onları kağıda düz olarak yansıtır. Bu çocuğun herşeyi bildiğini kanıtlama dürtüsünden kaynaklanır¹⁸⁸.

Hiyerarşi Özelliği: Çocuk hayatında önemli bulduğu, sevdiği kişileri yaptığı resimlerinde büyük ve kağıdın en görünen yerine çizmek ister. "Bu özellik tüm çocuk resimlerinde çok belirgin özelliktir. Çocuğun psikolojik ve ruhsal tahlilleri bu çizimlerine dayanarak açıklar"¹⁸⁹

¹⁸³LAUDER, a.g.e., s.101

¹⁸⁴SÖZEN, a.g.e., s.231

¹⁸⁵AYVALI, A.g.e., s.16

¹⁸⁶GÖKAYDIN, a. g. e. , s..26

¹⁸⁷BÜYÜKİŞLEYEN, a.g.e., s.32

¹⁸⁸YANBEYİ, a.g.e., s.9

¹⁸⁹AYIK, a.g.e., s.48

Kavram Değişmesi: Çocuk belirli bir konuyu çizmeye başlar. Bu sürecin sonunda konunun değiştiği görülür¹⁹⁰

Tamamlama Özelliği: . "Çocuk dünyaya dıştan değil merkezden bakar. Çocuğa göre bütün olaylar kendisi içindir. "¹⁹¹ Çocuk çevresinden gördüklerini değil de nesnelere izlerler, bilgi edinirler ve hatırladıklarının tümünü resimlerde yansıtırlar.¹⁹²

¹⁹⁰ YANBEYİ, a.g.e., s.7

¹⁹¹ BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s. 32

¹⁹² BÜYÜKİŞLEYEN, a. g. e. , s. 32

BÖLÜM II

YÖNTEM

Araştırmamızın bu bölümünde; model, evren, örneklem, araştırmada kullanacak ölçme aracının hazırlanışı uygun hale getirilerek uygulanması, verilerin toplanması ve tasnifi, verilerle ilgili analizlere ve açıklamalara yer verilmiştir.

I. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma betimsel bir alan araştırmasıdır.

Betimleme araştırmaları; olayların, objelerin, varlıkların kurumların, grupların ve çeşitli alanların “ne” olduğunu betimleyen incelemelerdir. Bu tip incelemeler mevcut durumları, koşul ve özellikleri aynen ortaya koymaya çalışır. Bu araştırmalarda ilişkiler; inanışlar, görüşler, davranışlar, uygulanmakta olan süreçler; etkiler ve geliştirmekte olan yön eğilimler üzerinde durulur. Betimleme araştırmaları mevcut olayların daha önceki olay ve şartlarla ilişkilerini de dikkate alarak durumlar arasındaki etkileşimi açıklamaya çalışır.¹⁹³

II. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın çalışma evrenini oluşturan okullar aşağıdaki Tablo 1’de verilmiştir.

¹⁹³ Saim KAPTAN, *Bilimsel Araştırma Teknikleri*, (Rehber Yayınevi, Ankara, 1973), s. 175.

Tablo 2 Araştırma Evreni

OKULUN-KREŞİN ADI	Toplam Çocuk Sayısı
Atatürk İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	50
Aybey İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	41
Besim Atalay İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	25
Bir Eylül İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	37
Cumhuriyet İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	10
Ergenekon İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	33
Eşe-Halil Erdoğan İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	26
Fatih İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	22
Ganime Özadam İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	39
Gazi Mustafa Kemal İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	49
Hasan Hilmi İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	25
Malkoçoğlu İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	5
Mehmet Sadık Boz İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	14
Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	31
Mehmet Sesli İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	38
Mehmetçik İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	45
Milli Egemenlik İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	10
Muzaffer Mert İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	9
Nihat Dülgeroğlu İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	47
Ömer Bedrettin Uşaklı İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	20
Özdemirler İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	10
Özel İdare Müdürlüğü İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	25
Timur Ertürk İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	14
23 Nisan İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	43
Özel Üftade İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	45
H. Kabaklı Bağımsız Anaokulu	75
Kız Meslek Lisesi Uygulamalı Ana sınıfı	19
Yıldız Kreş	14
Pinokyo Kreş	25
Umut Kreş	36
Güneş Kreş	20
TOPLAM	902

Araştırmanın çalışma evrenini, tablo 2'deki okullar oluşturmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Uşak İl merkezinde bulunan Yirmi yedi tane İlköğretim Okulu Ana Sınıfı ve dört özel kreş olmak üzere otuz bir değişik merkezde 5-6 yaş grubuna bağlı çocuklar oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini; Uşak İl merkezinde bulunan 8 ilköğretim okulunun Ana sınıfında ve iki özel kreşe bağlı 352 çocuk dahil edilmiştir. 352 kişilik bu gruptan istenen resim çalışmasına 5-6 yaş grubu 320 çocuk katılmıştır. Evrende bulunan 31 okuldan 8'i ilköğretim anasınıfı 2'si özel kreşlerden alınmış çocuklar araştırmanın örneklemini olarak incelenmiştir. 31 okulda toplam 902 öğrenci bulunmamaktadır. 8

tanesi ilköğretim 2si özel kreşte 302 öğrenci bulunmaktadır; bu da evrenin %35'ini teşkil etmektedir.

Tablo 3 Araştırmanın Örneklemini Oluşturan Çocukların Ana Sınıfı ve Kreşlere Göre Dağılımı

OKULUN-KREŞİN ADI	Toplam Çocuk Sayısı	Resim Yaptırılan Çocuk Sayısı
	n	n
Pinokyo Kreşi	25	25
Yıldız Kreşi	14	14
Özel Üftade İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	26	22
Atatürk İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	50	48
Mehmetçik İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	35	32
Dülgeroğlu İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	55	52
A. Kabaklıları İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	64	47
23 Nisan İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	33	31
Bir Eylül İlköğretim Okulu Ana Sınıfı	40	39
Anadolu Kız Meslek Lisesi Ana Sınıfı	10	10
TOPLAM	352	320

Tablo 3 araştırmamızın çalışma evreni ve örnekleme içinde bulunan ilköğretim anasınıfları ve özel kreşlerdeki 5-6 yaş grubu çocukların toplam sayıları ve resim yaptırılan çocukların sayıları görülmektedir.

Tablo 4 Çocukları Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kız	149	46,6
Erkek	171	53,4
Toplam	320	100

Tablo 4'de araştırmamızın çalışma evreni ve örnekleme içinde bulunan ilk öğretim anasınıflarındaki ve kreşlerdeki resim yaptırılan çocukların cinsiyet ayrımlarına ilişkin sayıları görülmektedir.

Tablo 5 Hazır materyal ve Spontane Resim Yapan Öğrencilerin Dağılımı

Değişkenler	N	%
Hazır materyale Bakarak Yapan Çocuklar	165	51,6
Spontane Resim Yapan Çocuklar	155	48,4
Toplam	320	100

Tablo 5’de araştırmamızın evreni ve örneklemini içinde yer alan ve .spontane ile hazır materyallere bakarak resim yapan çocukları sayısal dağılımları görülmektedir

III. VERİ TOPLAMA ARACI

Araştırmada veri toplama olarak; spontane ve hazır materyal olarak yaptırılan resimler değerlendirilmiştir. Hazır materyal olarak kullanılan resim Ek-3’te verilmiştir.

IV. VERİ TOPLAMA ARACININ GELİŞTİRİLMESİ VE UYGULANMASI

a) Resim Uygulamasında İzlenen Yollar

Örneklem grubuna seçilen hazır materyal veri toplama aracı olarak ilk defa bu araştırmada kullanılmak amacıyla araştırmacı tarafından seçilmiştir. Veri toplama aracı araştırmanın konusuyla ilgili literatür tarama çalışması yapılmış ve gerekli (N) bilgiler toplanmıştır. Literatür taraması sonucu resim uygulamasının sonucunda değerlendirilerek değişkenlerin kriterleri ortaya çıkmıştır. Bu kriterler, Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6 Anaokulu 5-6 Yaş Grubundaki Öğrencilerin Resim Gelişimlerini**Değerlendirme Kriterleri**

DEĞİŞKENLER	DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ	DEĞERLENDİRME KATAGORİSİ
Benzerlik	İstenilen konuya benzerlikte ev, güneş, bulut, yer çizgisi, çiçek, pencere, baca, kapı, ağaç, renk tekrarı, perspektif, görünüm	Hiç, Az, Orta, Çok, Pek Çok
Renk	Ana renkler (Kırmızı,Mavi,Sarı) Ara renkler (Turuncu,Yeşil,Mor) Zıt Renkler (Turuncu-Mavi,Kırmızı-Yeşil, Sarı-mor) Sıcak Renkler (Kırmızı,Turuncu,Sarı) Soğuk renkler (Mor,Mavi,Yeşil)	Ana, Ara, Zıt Sıcak, Soğuk Renksiz
Çizgi	Görücü tip (Nesneleri bir bütün olarak çizgisel olarak ele alan) Yapıcı tip (Nesnelerin parçalarının birbirinin ekleyerek bütünü oluşturmayı tercih ederler.) Karışık tip (Görücü ve yapıcı tiplerin özelliklerini bir arada gösteren)	Görücü Yapıcı Karışık
Perspektif	Yakınlık ve uzaklıklara göre nesnelerin üç boyutlu olarak resimlerin yapılması	Hiç, Az, Orta, Çok, Pek Çok
Tasarım	Dağınık:Nesnelerin boşlukta yer alması Düzenli :Nesnelerin yer çizgisinde yer alması	Dağınık Düzenli
Ayrıntı	İstenilen resimdeki değerlerden fazla değerlerin bulunması	Hiç, Az, Orta, Çok, Pek Çok
Oran	Nesnelerin kağıda göre oranlı çizilmesi	Hiç, Az, Orta, Çok, Pek Çok
Saydamlık	Çocuğun sadece resimde bir formun görünen tarafları değil, aynı zamanda o formda bütün bildiklerini yansıtmaması	Hiç, Az, Orta, Çok, Pek Çok
Düzleme	Resim yapılan yüzeyi düz olduğu için eşyanın düz yüzeye uydurulması	Hiç, Az, Orta, Çok, Pek Çok
Hiyerarşi	Çocuk için önemli bulunan kişilerin büyük çizilmesi	Hiç, Az, Orta, Çok, Pek Çok
Kavram Değişmesi	Çocuğun çizim esnasında konuyu pek çok kere değiştirmesi	Hiç, Az, Orta, Çok, Pek Çok
Tamamlama	Çocukların bildikleriyle resmi Tamamlama	Hiç, Az, Orta, Çok, Pek Çok

Bazı değişkenler çıkarılmış ve eklemeler ile gerekli düzeltmeler yapılarak değişkenlere ve kriterlere son şekli verilmiştir. Çalışmada elde edilen güvenilirlik katsayıları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7 Değişkenlerin Güvenirlik Katsayıları

Değişkenler	Güvenirlik	İçerdiği Madde Sayısı
Benzerlik	0,91	8
Çizgi	0,76	14
Perspektif	0,78	14
Tasarım	0,68	14
Ayrıntı	0,81	14
Oran	0,87	14
Saydamlık	0,80	14
Düzleme	0,82	14
Hiyerarşi	0,76	14
Kavram değişmesi	0,76	14
Tamamlama	0,80	14

b) Hazır materyalin Seçilme Gerekçesi

Bu resmi seçmemizin amacı şudur; çocukların ilk resim çizimlerinde ev figürü çok erken dönemlerde başladığı görülmektedir. Çünkü “Çocuk dünyasında evin önemli bir yeri vardır. Ev; güvenliğin, aile içtenliğinin, yaşam garantisinin yansımasıdır. Evlerin çok sayıda ve çeşitli olmasına karşın çocuk için tek bir ev vardır; kendi evi.”¹⁹⁴ Çocuk ilk sosyalleşmeyi aile içinde görür, sevinçleri, üzüntüleri ile duygularını ifade etmek için ev figürünü kullanır. Evin özelliklerinden olan perspektif özelliği, çocuğun bakma ile görme arasındaki farkı anlayabilme, ağaçlardaki renk farklılıklarını fark edebilmeyi sağlamak, için bu resim seçilmiştir. Bu resim incelendiğinde; renklerin, objelerin rahat algılanmasını sağlayacak düzeyde olduğu görülmektedir.

5-6 yaş grubu çocuklarda algılama seviyelerinin farklı düzeylerde olması sebebiyle hazır materyal olarak seçtiğimiz resmimizin de algılanma düzeyinin minimum seviyede olmasını gerekli kılmıştır.

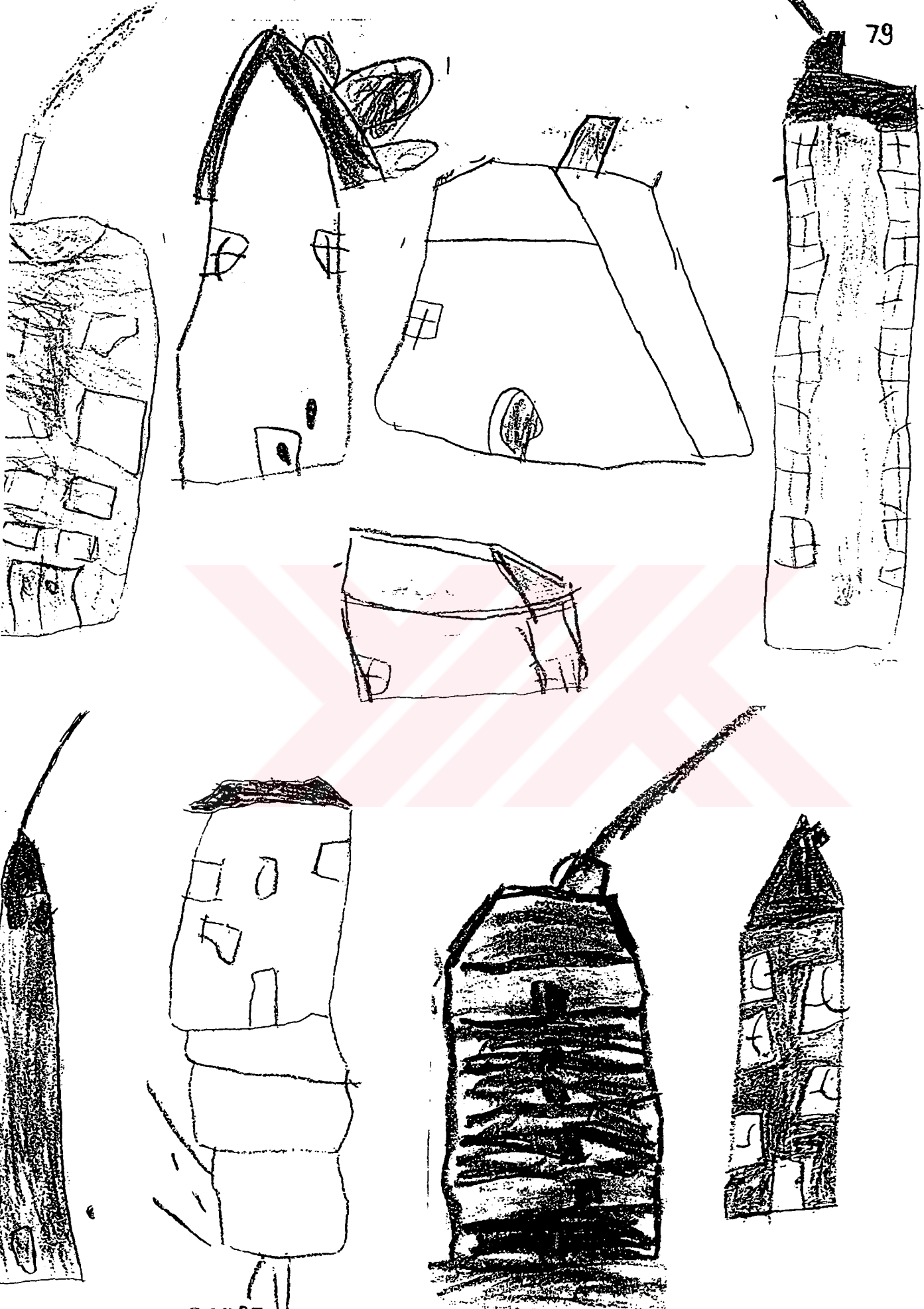
Şekil 25’de çalışmamızda çocukların ev figürüne örnekler verilmiştir.

¹⁹⁴ YAVUZER, a.g.e., s.68

c) Verilerin Toplanması

Resim uygulamaları yapılmadan önce uygulamaları belirlenen okullarda uygulanabileceğine dair Uşak Valiliği ve Milli Eğitim Müdürlüğü'nden ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. İzin belgesi ek 1'de verilmiştir daha sonra araştırmaya katılan ilköğretime bağlı ana sınıfları ve özel kreşlerin sayısı belirlenmiş ve 320 çocuğa resim uygulamaları yaptırılmıştır. Örnekleri oluşturan 8 ilköğretim ana sınıfına ve 2 özel kreşe bizzat gidilerek çocuklar iki gruba ayrılmış ve birinci gruba hazır materyal verilmiş, ikinci gruba ise spontane yani; anlatılarak resim yaptırılmıştır.

Şekil 25 Çocukların Yaptığı Ev Figürü Örnekleri

d) Verilerin Analizi

Resim uygulamalarının yapılmasıyla elde edilen verileri bu konudaki literatür taraması sonucunda oluşturulan kriterlere göre sayısallaştırılarak bilgisayar ortamında SPSS 8,0 paket programına girildi. Derecelendirmede değişkenlere 4 tip değerlendirme yapıldı ,bunların ;

Benzerlik, perspektif, ayrıntı, oran, saydamlık, düzleme, hiyerarşi, kavram değişmesi ve tamamlama değişkenlerinin derecelendirilmeleri hiç (1), az (2), orta (3), çok (4), pek çok (5) şeklindedir.

Bu değişkenlerin ölçek aralıkları ise $\frac{n-1}{n}$ formülü ile $\frac{5-1}{5} = 0,80$

olarak tespit edilmiş ve değerlendirme;

1,00 – 1,80 (hiç)

1,81 – 2,60 (az)

2,61 – 3,40 (orta)

3,41 – 4,20 (çok)

4,21 – 5,00 (pek çok)

olarak bu beşli ölçeğe göre yapılmıştır.

Renk değişkeninin derecelendirilmesi; ana (1), ara (2), zıt (3), sıcak (4), soğuk (5), renksiz (6) şeklindedir.

Çizgi değişkeninin derecelendirilmesi; görücü (1), yapıcı (2), karışık (3) şeklindedir.

Tasarım değişkeninin derecelendirilmesi; dağınık (1) düzenli (2) şeklindedir.

Araştırmaya katılan çocukların resim uygulamaları bilgisayar ortamında SPSS 8,0 paket programı içerisinde yapılmıştır. Çözümleme verilerin tablolar halinde ifade edilmesinde, resim uygulamalarını yansıtan puanların (%), aritmetik ortalama (\bar{x}) ve standart sapma (ss) değerlerine yer verilmiştir.

Çocukların yapmış oldukları resimlerin değerlendirmeleri cinsiyet, hazır materyaller ve spontane diye gruplandırılmıştır. Hazır materyale bakarak ve spontane olarak çizim yapan çocuklar eğer bir kategorik değişken kullanılarak karşılaştırılıyorsa ki-kare test, aksi takdirde t testi kullanılmıştır.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerine ilişkin bulgular ve yorumlar üzerinde durulmuştur.

BULGULAR

Alt Problem 1a'ya İlişkin Bulgular

“Ana okuluna giden 5-6 yaş grubundaki çocukların kendilerine verilen hazır materyale bakarak yaptıkları resimlerin, orijinal resimdeki çizimlere benzerlik düzeyi nedir?” biçiminde ifade edilen alt probleme ilişkin veriler tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8 Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan Çocukların Benzerlik Düzeyi

Değişkenler	\bar{x}	N	ss
Ev Resminde İstenilen Değişkene Benzerlik	2,21	165	1,29
Güneş Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	3,55	159	1,48
Bulut Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	3,14	146	1,51
Yer Çizgisinde İstenilen Konuya Benzerlik	3,77	139	1,39
Pencere Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	2,49	154	1,63
Baca Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	2,60	102	1,59
Kapı Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	2,59	148	1,44
Ağaç Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	2,36	138	1,41
Benzerlik Genel	2,73	166	1,18

Tablo 8 incelendiğinde hazır materyale bakarak yapan çocukların benzerlik düzeyine bakıldığında: En yüksek benzerlik yer çizgisinde (3,77) görülmüş. En düşük benzerlik ise; (2,21) evde görülmüştür. Benzerliğin geneline bakıldığında benzerlik düzeyi (2,73)’dür. Dolayısıyla genel benzerlik orta düzeydedir.

Alt Problem 1b'ye İlişkin Bulgular

“Kız ve erkek çocukların hazır materyaldeki figürleri, orijinal resimdeki figürlere benzetebilme düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?” biçiminde ifade edilen alt probleme ilişkin veriler tablo 9 ve 10’da verilmiştir.

Tablo 9 Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan Kız ve Erkek Çocukların Verilen Resime Benzetme Düzeyleri

Değişkenler	Cinsiyet	N	\bar{x}	s.s
Ev Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	Kız	70	2,50	1,30
	Erkek	95	1,99	1,25
Güneş Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	Kız	69	3,81	1,29
	Erkek	90	3,34	1,59
Bulut Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	Kız	64	3,44	1,44
	Erkek	82	2,91	1,54
Yer Çizgisinde İstenilen Konuya Benzerlik	Kız	64	3,95	1,12
	Erkek	75	3,61	1,58
Pencere Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	Kız	66	2,82	1,64
	Erkek	88	2,25	1,58
Baca Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	Kız	50	2,76	1,59
	Erkek	52	2,44	1,59
Kapı Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	Kız	67	2,93	1,43
	Erkek	81	2,31	1,40
Ağaç Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	Kız	63	2,59	1,36
	Erkek	75	2,17	1,43
Benzerlik Genel	Kız	70	3,07	1,11
	Erkek	96	2,49	1,18

Tablo 10 Kızlar İle Erkekler Arasında Benzerlik Değişkenine Ait t Testi

Değişkenler	t	sd	p	Ortalamalar arası fark
Ev Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	2,54	163	,01	,51
Güneş Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	1,99	157	,05	,47
Bulut Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	2,10	144	,04	,52
Yer Çizgisinde İstenilen Konuya Benzerlik	1,44	137	,15	,34
Pencere Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	2,17	152	,03	,57
Baca Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	1,01	100	,32	,32
Kapı Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	2,64	146	,01	,62
Ağaç Resminde İstenilen Konuya Benzerlik	1,73	136	,09	,41
Benzerlik Genel	3,74	164	,00	,59

Tablo 9'la 10'nu incelendiğinde ise hazır materyale bakarak yapan kız ve erkek öğrencilerin benzerliğine baktığımızda p değerinden yani 0,05'den düşük değerlerin olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla değişkenler arasında farklılık olduğuna baktığımızda ;

Ev: Ev resminde kız ve erkeklerin benzerlik ortalamalarını karşılaştırdığımızda kızların 2,50 erkeklerin 1,99'dur. Ortalama arası fark ise 0,51'dir. Dolayısıyla kızlar evi daha çok benzetmişlerdir.

Güneş: Güneş resminde kız ve erkeklerin benzerliklerini karşılaştırdığımızda kızların 3,81 erkeklerin 3,34'dür ortalamalar arası fark 0,47'dir, dolayısıyla kızlar güneşi daha çok benzetmişlerdir.

Bulut: Bulut resminde kız ve erkeklerin benzerliklerini karşılaştırdığımızda kızların 3,44, erkeklerin ise 2,91'dir. Ortalamalar arası fark ise 0,52 'dir. Dolayısıyla kızlar bulutu erkeklere oranla daha çok benzetmişlerdir. •

Pencere: Pencere resminde kız ve erkeklerin benzerlikleri karşılaştırdığımızda kızların 2,82 erkelerin ise 2,55'dir. Ortalamalar arası fark ise 0,57'dir. Dolayısıyla kızlar erkeklere oranla pencereyi daha çok benzetmişlerdir.

Kapı : Kapı resminde kız ve erkeklerin benzerliğini karşılaştırdığımızda: kızların 2,93 erkeklerin ise 2,31'dir. Ortalamalar arası fark ise, 0,62'dir. Dolayısıyla kızlar erkeklere nazaran daha çok benzetmişlerdir. Genel olarak, kız ve erkeklerin benzerliğini karşılaştırdığımızda kızların 3,07 erkeklerin ise 2,45'dir. Ortalamalar arası fark ise 0,59 olduğunu görüyoruz.

Genel olarak kızlar erkeklere göre hazır materyale daha çok benzetebiliyorlar.

Alt Problem 2 a'ya İlişkin Bulgular

“Ana okuluna giden 5-6 yaş grubundaki çocuklar daha çok hangi rengi kullanmaktadır?” biçiminde ifade edilen alt probleme ilişkin veriler tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11 Ev Resminde Hazır Materyale Bakarak ve Spontane Yapan Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Renk Ev	Ana	N	68	20	88
		%	77	23	100
	Ara	N	43	49	92
		%	47	53	100
	Zıt	N	7	10	17
		%	41	59	100
	Sıcak	N	22	41	63
		%	35	65	100
	Soğuk	N	6	17	23
		%	26	74	100
	Renksiz	N	15	8	23
		%	65	35	100
	Toplam	N	161	145	306
		%	53	47	100

Tablo 11'i incelediğimizde ;

a) Ev resmi yapan çocuk sayısı 306 kişidir. Çocukların ev resminde hangi rengi kullandığına baktığımızda % 92'si evi ara renk, % 88'i da ana renk kullandığını görüyoruz. Dolayısıyla; çocukların geneline baktığımızda ara ve ana rengin kullanıldığını görüyoruz..

b) Hazır materyale bakarak ev resmi yapan çocukların sayısı 161'dir. Bunlardan 68'i ev resmini ana renk yapmıştır. Spontane yapan 145 çocuktan 49'u ev resmini yaparken ara rengi kullanmıştır.

Dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklar ev resmini ana spontane resim yapan çocuklar ise ara renk kullanmıştır. Aralarındaki fark budur. Ana renk kullanan çocuklar 88 dir. Bunlardan 68'i hazır materyal kullanırken 20'si ise spontane yapanlardır. Dolayısıyla evi ana renk kullananların çoğunluğunda hazır materyale bakan çocuklardır.

Sıcak renk kullananların toplamı 63'dür. Bunlardan 22'si hazır materyale bakanlardır. 41 spontane yapan çocuklardır. Dolayısıyla sıcak renk kullananlar spontane yapan çocuklardır.

Tablo 12 Güneş Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Renk Güneş	Ana	N	0	4	4
		%	0	100	100
	Ara	N	2	8	10
		%	20	80	100
	Zıt	N	0	1	1
		%	0	100	100
	Sıcak	N	145	115	260
		%	56	44	100
	Soğuk	N	0	3	3
		%	0	100	100
	Renksiz	N	8	11	19
		%	42	58	100
	Toplam	N	155	142	297
		%	52	48	100

Tablo 12'yi incelediğimizde ;

a) Güneş resmi yapan çocuk sayısı 297'dir. Çocukların güneşi hangi renkle boyadığına baktığımızda; çocukların 260'ı sıcak renk kullanmış, 19'u ise güneşi renksiz yapmıştır diyebiliriz.

b) Hazır materyale bakarak yapanlar ve spontane yapanlar ev resmini farklı renklerde yapmış diyebiliriz.

Hazır materyale bakarak güneş resmi yapan çocukların sayısı 155'dir. Bunlardan 145'i güneş resmini sıcak renk boyamıştır. Spontane yapan çocuklar ise 142'dir. Bunlardan 115'i güneş resmini sıcak renk yapmıştır. Dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklar spontane yapan çocuklara göre daha fazla sıcak renk kullanmışlardır.

Sıcak renk kullananların sayısı 260'dır. Bunların 145'i hazır materyal 115'i spontane kullanmıştır. Dolayısıyla sıcak rengi hazır materyale bakanlar daha çok kullanmışlardır.

Renksiz yapan çocuk sayısı 19'dur. Bunlardan 8'i hazır materyal grubunda, 11'i spontane yapan çocuklardır. Dolayısıyla spontane grup güneşi renksiz bırakmıştır.

Tablo 13 Bulut Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Renk Bulut	Ana	N	0	1	1
		%	0	100	100
	Ara	N	1	1	2
		%	50	50	100
	Zıt	N	0	4	4
		%	0	100	100
	Sıcak	N	2	3	5
		%	40	60	100
	Soğuk	N	60	108	168
		%	36	64	100
	Renksiz	N	60	19	79
		%	76	34	100
	Toplam	N	123	136	259
		%	47	53	100

Tablo 13'e bakıldığında;

a) Bulut resmi yapan çocuk sayısı 259'dur. Çocukların bulutu hangi renge boyadığına baktığımızda, çocukların 168'i soğuk renk boyamış 79'u ise bulutu renksiz bırakmıştır.

b) Hazır materyale bakarak bulut resmi yapan çocukların sayısı 123'dür. Bunlardan 60'ı bulut resmini soğuk renk boyamıştır. Dolayısıyla spontane resim yapan çocuklar hazır materyale bakan çocuklara göre daha fazla bulutu soğuk renge boyamışlardır. Hazır materyale bakarak yapanlar bulutu renksiz yapmıştır.

Soğuk renk kullanan çocuk sayısı 168'dir. Bunlardan 60'ı hazır materyal 108'i spontane grubudur. Dolayısıyla çoğunlukla soğuk rengi spontaneler kullanmışlardır.

Renksiz bırakan çocuk sayısı 79'dur. Bunlardan 60'ı hazır materyal 19'u ise spontanedir. Dolayısıyla çoğunlukla bulutu renksiz bırakanlar hazır materyale bakan çocuklardır.

Tablo 14 Yer Çizgisi Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam	
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar		
Renk Yer Çizgisi	Ana	N	0	1	1	
		%	0	100	100	
	Ara	N	1	4	5	
		%	20	80	100	
	Zıt	N	2	3	5	
		%	40	60	100	
	Sıcak	N	130	78	208	
		%	62	38	100	
	Soğuk	N	2	4	6	
		%	33	67	100	
	Renksiz	N	1	4	5	
		%	20	80	100	
	Toplam		N	135	90	225
			%	60	40	100

Tablo 14'e bakıldığında

a) Yer çizgisi yapan çocuk sayısı 225'dir. Çocukların yer çizgisini hangi renk kullanıldığına baktığımızda 208'i sıcak renk boyamıştır.

b) Yer çizgisinde renk açısından bir farklılık yoktur.

Tablo 15 Çiçek Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam	
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar		
Renk Çiçek	Ana	N	2	2	4	
		%	50	50	100	
	Ara	N	6	29	35	
		%	17	83	100	
	Zıt	N	0	2	2	
		%	0	100	100	
	Sıcak	N	6	8	14	
		%	43	57	100	
	Soğuk	N	1	7	8	
		%	13	87	100	
	Renksiz	N	1	4	5	
		%	20	80	100	
	Toplam		N	16	52	68
			%	24	76	100

Tablo 15'e bakıldığında

a) Çiçek resmi yapan çocuk sayısı 68'dir. Çocukların çiçeği en çok hangi renk yaptığına baktığımızda 35'i ara renk boyuyor, ikinci olarak da 14'ü ise sıcak renk boyamıştır.

b) Çiçek yapan çocuklar arasında bir farklılık yoktur.

Tablo 16 Baca Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam	
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar		
Renk Baca	Ana	N	0	2	2	
		%	0	100	100	
	Ara	N	18	16	34	
		%	53	47	100	
	Zıt	N	8	13	21	
		%	38	62	100	
	Sıcak	N	8	13	21	
		%	38	62	100	
	Soğuk	N	46	19	65	
		%	71	29	100	
	Renksiz	N	18	16	34	
		%	53	47	100	
	Toplam		N	80	63	143
			%	56	44	100

Tablo 16'ya bakıldığında;

a) Baca çizen çocuk sayısı 143'tür. Genel olarak çocukların bacayı hangi renk yaptığına bakacak olursak 65'i soğuk renk yapmıştır.

b) Hazır materyale bakarak baca resmi yapan çocukların sayısı 80'dir. Bunlardan 46'sı soğuk renk yapmıştır. Spontane resim yapan çocuklar 63'tür. Bunlardan 19'u soğuk renk kullanmışlardır. Dolayısıyla bu farklılık hazır materyale bakarak yapanlar spontane yapanlara göre bacayı boyarken farklı renklerle boyamışlardır.

Zıt renkleri kullanan çocuk sayısı 21'dir. Bunlardan 8'i hazır materyal 13'ü ise spontanedir. Dolayısıyla zıt renk kullananların çoğunluğu spontanedir.

Sıcak renk kullanan çocuk sayısı 65'dir. Bunlardan 8'i hazır materyal 13'ü yani; % 62'si ise spontanedir. Dolayısıyla sıcak renk kullananların çoğu spontanedir.

Soğuk renk kullanan çocuk sayısı 65'dir. Bunlardan 46'sı hazır materyal 19'u spontane yapanlardır. Dolayısıyla soğuk renk kullananların çoğunluğu hazır materyaldir.

Tablo 17 Pencere Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Renk Pencere	Ana	N	1	1	2
		%	50	50	100
	Ara	N	6	23	29
		%	21	79	100
	Zıt	N	1	5	6
		%	17	83	100
	Sıcak	N	82	31	113
		%	73	27	100
	Soğuk	N	6	19	25
		%	24	76	100
	Renksiz	N	43	46	89
		%	48	52	100
	Toplam	N	139	125	264
		%	53	47	100

Tablo 17'ye bakıldığında

a) Pencere çizen çocuk sayısı 264'dür. Bunlardan 113'ü sıcak renk kullanılmıştır.

b) Hazır materyale bakarak pencere resmi yapan çocukların sayısı 139'dur. Bunlardan 82'si sıcak renk kullanmaktadır. İkinci olarak 139 kişiden 6'sı ara 139 kişiden 6'sı soğuk renk kullanmıştır.

Spontane resim yapan çocukların sayısı 125'dir. Bunlardan 31'i sıcak ikinci olarak 125 kişiden 23'ü ana 125 kişiden 19 ise soğuk renk kullanmıştır.

Bu farklılık hazır materyale bakarak yapanlar spontane yapanlara göre pencereyi boyarken farklı ölçülerde boyamışlardır.

Soğuk renk kullanan çocukların sayısı 25'dir. Bunlardan 6 'sı hazır materyal 19'u spontane yapanlardır. Dolayısıyla soğuk renk kullananların çoğunluğu spontanelerdir.

Tablo 18 Kapı Resminde Hazır materyale Bakarak Resim Yapan Ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Renk Kapı	Ana	N	3	0	3
		%	100	0	100
	Ara	N	10	37	47
		%	21	79	100
	Zıt	N	0	1	1
		%	0	100	100
	Sıcak	N	7	20	27
		%	26	74	100
	Soğuk	N	92	24	116
		%	79	21	100
	Renksiz	N	27	35	62
		%	44	56	100
	Toplam	N	139	117	256
		%	54	46	100

Tablo 18'e bakıldığında

a) Kapı çizen çocuk sayısı 256'dır. Bunlardan 116'kapıyı soğuk renk boyuyor.

b) Hazır materyale bakarak kapı resmini yapan çocukların sayısı 139'dur. Bunlardan 92'si soğuk renk kullanmıştır. İkinci farklılık ise 139 kişiden 10'u ara renk kullanırken 139 kişiden 7'si sıcak renk kullanıyor.

Spontane resim yapan çocukları sayısı 117'dir. Bunlardan 37'si ara renk 117 kişiden 24'ü soğuk renk 117 den 20'si sıcak renk kullanmıştır.

Ara renk kullanan çocukların sayısı 47'dir. Bunlardan 10'u hazır materyal 37'si spontane yapan çocuklardır. Dolayısıyla ara renk kullananların çoğunluğu spontane yapan çocuklardır.

Sıcak renk kullanan çocukların sayısı 27'dir. Bunlardan % 26'sı hazır materyal 20'sinin spontane yapanlardır. Dolayısıyla sıcak renk kullananların çoğunluğu spontane yapanlardır.

Soğuk renk kullanan çocukların sayısı 116'dır. Bunların 92'si hazır materyal 24'ü spontanedir, dolayısıyla soğuk renk kullananların çoğunluğu hazır materyaldir.

Çocukların geneline bakarsak 256'dır. Bunlardan 139'u hazır materyal, 117'si spontanedir. Dolayısıyla kapı çiziminde çoğunluk hazır materyaldir.

Tablo 19 Ağaç Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam	
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar		
Renk Ağaç	Ana	N	1	1	2	
		%	50	50	100	
	Ara	N	43	98	141	
		%	30	70	100	
	Zıt	N	2	12	14	
		%	14	86	100	
	Sıcak	N	3	8	11	
		%	27	73	100	
	Soğuk	N	83	5	88	
		%	94	6	100	
	Renksiz	N	3	6	9	
		%	33	67	100	
	Toplam		N	135	130	265
			%	51	49	100

Tablo 19'a bakıldığında

a) Ağaç çizen çocuk sayısı 265'dir. Bunlardan 141'i ağacı ara renk yapıyor. 88'i ise soğuk yapıyor.

b) Hazır materyale bakarak ağaç resmi yapan çocukları sayısı 135'dir. Bunlardan 83'ü soğuk renk kullanmıştır. Soğuk renk kullananların çoğu hazır materyale bakarak yapanlardır.

Spontane resim yapan çocukların sayısı 130'dur. 98'i ara renk kullanmıştır. Ara renk yapanlar çoğunlukla spontane yapanlardır. Dolayısıyla spontane yapanlar ara rengi hazır materyale bakan çocuklar soğuk rengi seçmiştir.

Ara renk kullanan çocuk sayısı 141'dir. Bunlardan 43'ü hazır materyal 98'i spontane yapanlardır.

Soğuk renk kullanan çocuk sayısı 88'dir. Bunlardan 83'ü hazır materyal 5'i ise 0,05'dir. Dolayısıyla ağacı soğuk boyayanlardan çoğunluğu hazır materyal kullananlardır.

Tablo 20 Simetri Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam	
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar		
Renk Simetri	Ana	N	0	4	4	
		%	0	100	100	
	Ara	N	6	26	32	
		%	19	81	100	
	Zıt	N	0	2	2	
		%	0	100	100	
	Sıcak	N	15	15	30	
		%	50	50	100	
	Soğuk	N	9	37	46	
		%	19	81	100	
	Renksiz	N	22	26	48	
		%	46	54	100	
	Toplam		N	52	110	162
			%	32	67	100

Tablo 20'ye bakıldığında

a) Simetri yapan çocuklar 162'dir. Bunlardan 48'i renksiz yapmış 46'sı ise soğuk renkte yapmıştır.

b) Hazır materyale bakan çocuklar 52'dir. Bunlardan 22'si simetriyi renksiz bırakmış 15'i de sıcak renk kullanmıştır.

Spontane resim yapan çocukların sayısı 110'dur. Bunlardan 37'si soğuk yapmışken 26'sı ara renk yapmış 26'sı da renksiz yapmıştır. Dolayısıyla Hazır materyale bakarak yapanlar simetriyi en çok renksiz yaparken spontane yapan çocuklarda soğuk yapmıştır.

Soğuk renk kullanan çocukların sayısı 46'dır. Bunlardan 9'u hazır materyal 37'si spontane yapan çocuklardır. Dolayısıyla soğuk renk kullananların çoğunluğu spontane yapan çocuklardır.

Simetriyi renksiz yapan çocukların sayısı 48'dir. Bunlardan 22'si hazır materyal 26'sı spontane yapanlardır. Dolayısıyla simetriyi renksiz yapanların çoğunluğu spontanedir.

Tablo 21 Kuş Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Renk Kuş	Ara	N	1	16	17
		%	6	94	100
	Sıcak	N	1	4	5
		%	20	80	100
	Soğuk	N	1	8	9
		%	11	89	100
	Renksiz	N	1	0	1
		%	100	0	100
Toplam	N	4	28	32	
	%	13	87	100	

Tablo 21'e bakıldığında;

a) Kuş çizen çocuk sayısı 32'dir. Bunlardan 17'si kuşu ana renk olarak boyamıştır. 32 kişiden 4'ü hazır materyal 28'i ise spontanedir.

b) Hazır materyalde olmadığı halde kuş resmi yapan çocuk sayısı 4 bunlardan hepsinde ara, sıcak, soğuk, renksiz olarak aynı sayıda kuş resmi yapmışlardır.

Spontane yapanlarda ise 28 kişi kuş yapmıştır. Bunlardan 16'sı kuşu ara renk yapmıştır. Dolayısıyla hazır materyale bakarak yapan çocuklar kuşu ara sıcak soğuk renklerde boyarken spontane yapanlar kuşu boyarken sade ara renk kullanmıştır.

Ara renk kullanan çocuk sayısı 17'dir. Bunlardan 1'i hazır materyal 16'sı spontane yapanlardır. Dolayısıyla kuşu ara renk kullananların çoğunluğu spontane yapanlardır.

Sıcak renk kullanan çocuk sayısı 5'dir. Bunlardan 1'i hazır materyaldir. 4'ü ise spontane yapan çocuklardır. Dolayısıyla kuşu soğuk renk yapan çocukların çoğunluğu spontane yapan çocuklardır.

Renksiz yapan çocuk sayısı 1'dir. Bu da hazır materyal yapandır. Dolayısıyla çoğunluk hazır materyal yapanlardır.

Tablo 22 Espri Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Renk Espri	Ana	N	0	1	1
		%	0	100	100
	Ara	N	1	9	10
		%	10	90	100
	Zıt	N	1	1	2
		%	50	50	100
	Sıcak	N	5	18	23
		%	22	78	100
	Soğuk	N	3	7	10
		%	30	70	100
	Renksiz	N	2	8	10
		%	20	80	100
	Toplam	N	12	44	56
		%	21	79	100

Tablo 22'ye bakıldığında;

a) Espri yapan çocuk sayısı 56'dır. Bunlardan 23'ü espriyi sıcak renkte yapmıştır. 56 çocuktan 44 tanesi spontane yapanlar, 12'i ise hazır materyale yapanlardır.

b) Espri resminde hazır materyale bakarak resim yapan ve spontane resim yapan çocukların renk dağılımı arasında bir farklılık yoktur.

Tablo 23 Tekrar Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Renk Tekrar	Ana	N	0	4	4
		%	0	100	100
	Ara	N	6	28	34
		%	18	82	100
	Zıt	N	0	3	3
		%	0	100	100
	Sıcak	N	16	16	32
		%	50	50	100
	Soğuk	N	9	34	43
		%	21	79	100
	Renksiz	N	21	25	46
		%	46	54	100
	Toplam	N	52	110	162
		%	32	68	100

Tablo 23'e bakıldığında;

a) Tekrar çizen çocuk sayısı 162'dir. Bunlardan 46'sı renksiz yapmış 43'ü ise soğuk renkte tekrar yapmıştır.

b) Hazır materyale bakarak yapan çocuk sayısı 52'dir. Bunların 21'i tekrarı renksiz yapmıştır.

Spontane resme bakarak yapan çocuk sayısı 110'dur. Bunlardan 34'ü soğuk renk yapmıştır. Dolayısıyla hazır materyale bakarak yapan çocuklar tekrarı çoğunlukla renksiz yaparken spontaneler soğuk yapmıştır. Tekrarı soğuk yapan çocukların sayısı 43'dür. Bunlardan 9'u hazır materyale 34'ü spontanedir. Dolayısıyla tekrarı soğuk yapanların çoğunluğu spontane yapanlardır.

Tekrarı renksiz yapan öğrencilerin sayısı 46'dır. Bunlardan 21'i hazır materyaldir. 25'i ise spontanedir. Dolayısıyla tekrarı renksiz yapanların çoğunluğu spontanedir.

b) Hazır materyale bakan çocuklar 10 kişidir. Bunlardan 4'ü renksiz yapmıştır. Spontane resme bakanlar ise 52 kişidir. Bunlardan 29'u ara renk kullanmıştır. Dolayısıyla farklılık spontane resim yapan çocuklar figürü daha fazla ve ara rengi kullanmışlardır.

Figürü ara renge boyayan çocukların sayısı 30'dur. Bunlardan 1'i hazır materyaldir. 29'u ise spontane yapanlardır. Dolayısıyla figürü ara renk yapanların çoğunluğu spontanelerdir.

Figürü renksiz bırakanların sayısı 10'dur. Bunlardan 4'ü hazır materyal iken 6'sı spontanedir. Dolayısıyla figürü renksiz bırakanların çoğunluğu spontane yapanlardır.

Tablo 25 Ev Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Renk Ev	Ana	N	43	45	88
		%	49	51	100
	Ara	N	40	52	92
		%	43	57	100
	Zıt	N	7	10	17
		%	41	59	100
	Sıcak	N	29	34	63
		%	46	54	100
	Soğuk	N	11	12	23
		%	48	52	100
	Renksiz	N	12	11	23
		%	52	48	100
	Toplam	N	142	164	306
		%	46	54	100

Tablo 25'e bakıldığında;

a) Kız ve erkeklerden ev yapanlara baktığımızda toplam olarak 306 kişi ev yapmıştır. Bunlardan 92'si ara 88'i ise ana renkleri kullanmıştır.

b) Erkekler çoğunlukla evi ara renk yaptığı görülür.

Tablo 26 Güneş Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Renk Güneş	Ana	N	1	3	4
		%	25	75	100
	Ara	N	3	7	10
		%	30	70	100
	Zıt	N	0	1	1
		%	0	100	100
	Sıcak	N	128	132	260
		%	49	51	100
	Soğuk	N	1	2	3
		%	33	67	100
	Renksiz	N	10	9	19
		%	53	47	100
	Toplam	N	143	154	297
		%	48	52	100

Tablo 26'ya bakıldığında;

a) Kız ve erkeklerin güneş resmine baktığımızda toplam 297 kişi güneş resmi yapmıştır. Bunlardan 260'ı güneşi sıcak renk yapmıştır.

b) Kız ve erkekler güneşi boyarken farklı renk seçimi yapmamıştır.

Tablo 27 Bulut Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Cinsiyet		Toplam	
			Kız	Erkek		
Renk Bulut	Ana	N	0	1	1	
		%	0	100	100	
	Ara	N	1	1	2	
		%	50	50	100	
	Zıt	N	3	1	4	
		%	75	25	100	
	Sıcak	N	2	3	5	
		%	40	60	100	
	Soğuk	N	84	84	168	
		%	50	50	100	
	Renksiz	N	36	43	79	
		%	45	55	100	
	Toplam		N	126	133	259
			%	49	51	100

Tablo 27'ye bakıldığında;

a) Kız ve erkeklerin bulut çizimine baktığımızda toplam 259 kişinin yaptığını görüyoruz. Bunlardan 126'sı kız 133'ü ise erkek olduğu görülüyor. 259 kişinin 268'zi soğuk renk yaptığı görülüyor.

b) Kız ve erkeklerin bulut çizerken farklı renk kullanılmamıştır.

Tablo 28 Yer Çizgisi Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Cinsiyet		Toplam	
			Kız	Erkek		
Renk Yer Çizgisi	Ana	N	0	0	0	
		%	0	0	0	
	Ara	N	1	4	5	
		%	20	60	100	
	Zıt	N	0	1	1	
		%	0	100	100	
	Sıcak	N	1	4	5	
		%	20	80	100	
	Soğuk	N	103	105	208	
		%	49	51	100	
	Renksiz	N	2	4	6	
		%	33	67	100	
	Toplam		N	107	118	225
			%	47	53	100

Tablo 28'e bakıldığında;

a) Kız ve erkeklerin yer çizgisine baktığımızda toplam 225 kişinin yaptığı görülüyor. Bunlardan 208'nin yer çizgisini soğuk renk yaptığı görülüyor.

b) Kız ve erkeklerin yer çizgisini boyarken renk seçimi farklı değildir.

Tablo 29 Çiçek Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Renk Çiçek	Ana	N	1	3	4
		%	25	75	100
	Ara	N	25	10	35
		%	71	29	100
	Zıt	N	1	1	2
		%	50	50	100
	Sıcak	N	9	5	14
		%	64	36	100
	Soğuk	N	4	4	8
		%	50	50	100
	Renksiz	N	2	3	5
		%	40	60	100
Toplam		N	42	26	68
		%	62	38	100

Tablo 29'a bakıldığında;

a) Kız ve erkeklerin çiçek çizimine baktığımızda toplam 68 kişinin çiçek yaptığı görülmektedir. Bunlardan 35'inin ara renk yaptığı görülmektedir.

b) Kız ve erkekler çiçeği boyarken renkleri benzer seçiyor.

Tablo 30 Baca Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Cinsiyet		Toplam	
			Kız	Erkek		
Renk Baca	Ara	N	22	12	34	
		%	65	35	100	
	Zıt	N	2	0	2	
		%	100	0	100	
	Sıcak	N	11	10	21	
		%	52	48	100	
	Soğuk	N	8	13	21	
		%	38	62	100	
	Renksiz	N	33	32	65	
		%	51	49	100	
	Toplam		N	76	67	143
			%	530	47	100

Tablo 30'a bakıldığında;

a) Kız ve erkeklerin baca çizimine baktığımızda toplam 143 kişinin baca yaptığını görüyoruz. Bunlardan 65'nin bacayı renksiz yaptığını görüyoruz. Bacayı renksiz yapanlardan 33'nün kız, 32'si ise erkektir.

b) Baca çizen kız ve erkekler genelde renksiz aynı boyuyorlar.

Tablo 31 Pencere Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Renk Pencere	Ana	N	1	1	2
		%	50	50	100
	Ara	N	14	15	29
		%	48	52	100
	Zıt	N	4	2	6
		%	67	33	100
	Sıcak	N	66	47	113
		%	58	42	100
	Soğuk	N	7	18	25
		%	28	72	100
	Renksiz	N	39	50	89
		%	44	56	100
	Toplam	N	131	133	264
		%	49	51	100

Tablo 31'e bakıldığında;

a) Kız ve erkeklerin pencereyi çizimine baktığımızda toplam 264 kişinin çizdiğini görmekteyiz. Bunlardan 131'i kız, 133'ü erkektir. 264 kişiden 113'ü pencereyi sıcak renk kullanmıştır.

b) Pencere çizen kız ve erkekler genelde pencereyi aynı renk sıcak kullanmıştır.

Tablo 32 Kapı Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Renk Kapı	Ana	N	0	3	3
		%	0	100	100
	Ara	N	25	22	47
		%	53	47	100
	Zıt	N	1	0	1
		%	100	0	100
	Sıcak	N	13	14	27
		%	48	52	100
	Soğuk	N	58	58	116
		%	50	50	100
	Renksiz	N	31	31	62
		%	50	50	100
	Toplam	N	128	128	256
		%	50	50	100

Tablo 32'ye bakıldığında;

a) Kız ve erkeklerin kapı çizimine baktığımızda toplam 256 kişinin 116'sı kapıyı soğuk renk yapmaktadır.256 kişiden 128'i kız, 128'i ise erkektir.

b) Kapı çiziminde kız ve erkekler genelde kapıyı aynı renk soğuk çizdikleri görülmektedir.

Tablo 33 Kapı Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Renk Ağaç	Ana	N	0	2	2
		%	0	100	100
	Ara	N	60	81	141
		%	43	57	100
	Zıt	N	10	4	14
		%	71	29	100
	Sıcak	N	7	4	11
		%	64	36	100
	Soğuk	N	49	39	88
		%	56	44	100
	Renksiz	N	4	5	9
		%	44	56	100
	Toplam	N	130	135	265
		%	49	51	100

Tablo 33'e bakıldığında;

a) Kız ve erkeklerin ağaç çizimine baktığımızda toplam 265 kişi yapmıştır. Bunlardan 141'i ara renk kullanmıştır.265 kişiden 130 kişi erkektir.

b) Ağaç çiziminde kız ve erkeklerin genelde aynı ana renk kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 34 Simetri Resminde Cinsiyete Göre Renk Dağılımı Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Renk Simetri	Ana	N	2	2	4
		%	50	50	100
	Ara	N	17	15	32
		%	53	47	100
	Zıt	N	1	1	2
		%	50	50	100
	Sıcak	N	22	8	30
		%	73	27	100
	Soğuk	N	21	25	46
		%	46	54	100
	Renksiz	N	26	22	48
		%	54	46	100
Toplam	N	89	73	162	
	%	55	45	100	

Tablo 34'e bakıldığında;

a) Kız ve erkeklerin simetri çizimine baktığımızda toplam 162 kişinin 48'i simetriyi renksiz yapmıştır.162 kişiden 89 kişi kız 73'ü ise erkektir.

b) Simetriye baktığımızda kız ve erkeklerin genelde aynı renk kullandığı görülür. Bir farklılık yoktur.

Tablo 35 Kuş Resminde Cinsiyete Göre Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Renk Kuş	Ana	N	0	0	0
		%	0	0	0
	Ara	N	13	4	17
		%	76	24	100
	Zıt	N	0	0	0
		%	0	0	0
	Sıcak	N	4	1	5
		%	80	20	100
	Soğuk	N	5	4	9
		%	55	45	100
	Renksiz	N	0	1	1
		%	0	100	100
Toplam	N	22	10	32	
	%	69	31	100	

Tablo 35'e bakıldığında;

a) Kız ve erkeklerin kuş çizimine baktığımızda toplam 32 kişinin çizdiği görülmektedir. Bunlardan 17'si kuşu ara renk boyamıştır. 32 kişiden 22'si kız 10'u ise erkektir.

b) Kuş resmine baktığımızda kız ve erkeklerin genelde aynı ara renkleri kullandığını görürüz.

Tablo 36 Espri Resminde Cinsiyete Göre Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Renk Espri	Ana	N	1	0	1
		%	100	0	100
	Ara	N	5	5	10
		%	50	50	100
	Zıt	N	1	1	2
		%	50	50	100
	Sıcak	N	10	13	23
		%	43	56	100
	Soğuk	N	5	5	10
		%	50	50	100
	Renksiz	N	4	6	10
		%	40	60	100
	Toplam	N	26	30	56
		%	46	53	100

Tablo 36'ya bakıldığında;

a) Kız ve erkeklerin espri çizimine baktığımızda 56 kişi espri çizmiştir. Bunlardan 23'ü espriye sıcak renk kullanmıştır. 56 kişiden 26'sı kız 30'u ise erkektir.

b) Espri çizimine baktığımızda kız ve erkeklerin genelde aynı sıcak renk olduğunu görüyoruz. Aralarında bir farklılık yoktur.

Tablo 37 Tekrar Resminde Cinsiyete Göre Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Cinsiyet		Toplam	
			Kız	Erkek		
Renk Tekrar	Ana	N	2	2	4	
		%	50	50	100	
	Ara	N	18	16	34	
		%	53	47	100	
	Zıt	N	1	2	3	
		%	33	67	100	
	Sıcak	N	24	8	32	
		%	75	25	100	
	Soğuk	N	19	24	43	
		%	44	56	100	
	Renksiz	N	26	20	46	
		%	56	44	100	
	Toplam		N	90	72	162
			%	55	44	100

Tablo 37'ya bakıldığında;

a) Kız ve erkeklerin tekrar çizgilerine baktığımızda toplam 162 kişinin tekrar yaptığı görülüyor. Bunlardan 46'sı tekrarı renksiz yapmıştır. 162 kişinin 90'ı kız 72'si erkektir.

b) Kız ve erkeklerin genelde aynı renksiz yaptığı görülür. Bir farklılık yoktur.

Tablo 38 Figür Resminde Cinsiyete Göre Çocukların Renk Dağılımı

Değişken			Cinsiyet		Toplam	
			Kız	Erkek		
Renk Figür	Ana	N	0	0	0	
		%	0	0	0	
	Ara	N	18	12	30	
		%	60	40	100	
	Zıt	N	0	0	0	
		%	0	0	0	
	Sıcak	N	7	4	11	
		%	64	36	100	
	Soğuk	N	5	6	11	
		%	45	55	100	
	Renksiz	N	4	6	10	
		%	40	60	100	
	Toplam		N	34	28	62
			%	55	45	100

Tablo 38'e bakıldığında;

a) Kız ve erkeklerin figür çizimine baktığımızda toplam 62 kişinin figür çizdiği görülür. Bunlardan 30'u figürü ara renkle boyamıştır. 62 kişinin 34'ü kız 28'i erkeklerdir.

b) Figür çizimine baktığımızda kız ve erkeklerin genelde aynı ara renk kullandığı görülüyor. Aralarında bir farklılık yoktur.

Tablo 39 Ana Okuluna Giden Çocukların Çizgi Becerisine Göre Genel Dağılımı

Değişkenler	N	\bar{x}	s.s
Çizgi Ev	315	2,59	,75
Çizgi Güneş	301	2,41	,66
Çizgi Bulut	280	1,70	,53
Çizgi Yer Çizgisi	225	1,97	,27
Çizgi Çiçek	65	2,57	,73
Çizgi Baca	180	1,53	,59
Çizgi Pencere	292	1,87	,82
Çizgi Kapı	276	1,91	,71
Çizgi Ağaç	267	2,34	,56
Çizgi Simetri	135	2,04	,71
Çizgi Kuş	36	1,61	,87
Çizgi Espri	56	2,43	1,04
Çizgi Tekrar	136	2,00	,71
Çizgi Figür	64	2,13	,95
Çizgi Genel	320	2,10	1,18

Tablo 39'a bakıldığında;

a) Çocukların çizgi becerisine baktığımızda; bu çocukların genelde yapıcı tipe yer aldıkları görülmektedir. Ortalama olarak (2.10). Çocuklar ev resmini yaparken karışık tipe uygun çiçekte (2,59) baca resmini yaparken ise görücü tipe uygun resimler çizmektedirler.

Tablo 40 Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan Çocuklarla Spontane Resim Yapan Çocukların Çizgi Becerisine Göre Dağılımı

Değişkenler	Öğrencinin Ait Olduğu Grup	N	Ortalama	s.s
Çizgi Ev	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	164	2,56	,78
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	151	2,62	,72
Çizgi Güneş	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	158	2,22	,56
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	143	2,61	,71
Çizgi Bulut	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	142	1,49	,56
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	138	1,92	,40
Çizgi Yer Çizgisi	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	135	2,01	,19
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	90	1,91	,36
Çizgi Çiçek	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	13	2,38	,77
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	52	2,62	,72
Çizgi Baca	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	100	1,44	,62
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	80	1,64	,53
Çizgi Pencere	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	153	1,84	,74
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	139	1,91	,89
Çizgi Kapı	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	147	2,01	,71
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	129	1,79	,69
Çizgi Ağaç	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	136	2,16	,51
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	131	2,53	,54
Çizgi Simetri	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	40	1,90	,71
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	95	2,09	,70
Çizgi Kuş	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	4	2,00	1,15
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	32	1,56	,84
Çizgi Espri	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	12	2,08	1,00
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	44	2,52	1,05
Çizgi Tekrar	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	40	1,88	,72
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	96	2,05	,70
Çizgi Figür	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	9	1,78	,97
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	55	2,18	,94
Çizgi Genel	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	166	1,97	,32
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	154	2,25	1,65

Tablo 40 ile 41'e bakıldığında;

b) Önce p değerine baktığımızda çizgi becerisi açısından güneşte ($p < 0,001$) bulutta ($p < 0,001$) yer çizgisinde ($p < 0,009$) bacada ($p < 0,026$) kapı da ($p < 0,009$) genel olarak çizgi tamamlamada ($p < 0,03$) fark vardır.

Çizgi-Güneş: İlk önce p değerine baktığımızda 0,05'ten küçük olduğunu görürüz. Dolayısıyla hazır materyale bakarak yapan çocuklarla, spontane resim yapan çocukların güneş resminde farklılaştığını görürüz. Bu tablodaki her iki grubun ortalamalarına baktığımızda hazır materyale bakanların ortalaması (2,22) iken spontanelerin ise (2,61)'dir.

Spontane resim yapan çocukların güneş resmini hazır materyale bakarak güneş resmi yapan çocuklardan daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülür.

Spontaneler yapıcı tipten karışık tiptemeye yaklaştığı, hazır materyale bakarak yapanların ise yapıcı tip olduğu görülmektedir.

Çizgi-Bulut: Önce p değerine baktığımızda 0,05' ten küçük olduğu ($p < 0,001$) görülmektedir. Dolayısıyla hazır materyale bakarak resim yapan çocuklarla spontane resim yapan çocukların bulut çizimlerinde çizgisel becerilerinde bir farklılık olduğu görülmüştür. Tabloda her iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyale bakanların (1,49) iken spontanelerin ise (1,92)'dir.

Spontanelerin bulut çizimlerinin hazır materyale bakarak yapanlara göre daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmektedir.

Spontane yapıcı tiptemeye yaklaşırken hazır materyale bakan çocukların görücü tipteme olduğu görülmektedir.

Çizgi-Yer Çizgisi: p değerine baktığımızda 0,05'ten küçük $p < 0,09$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla hazır materyale bakarak yapan çocuklarla spontane resim yapan çocukların yer çizgisi çizimlerinde bir farklılık vardır. Bu tablodaki her iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyale bakarak yapanların (2,01) iken spontane yapanların (1,91) olduğu görülmektedir.

Hazır materyale bakarak yapanların yer çizgisi çizimleri spontane yapanlara oranla daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Hazır materyale bakarak yapan çocukların yapıcı tiptemede olduğu spontane resme bakanların ise yapıcı tiptemeye yaklaştığı görülmektedir.

Çizgi-Baca: İlk önce p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani ($p < 0,026$) olduğu görülmektedir. Dolayısıyla hazır materyale bakarak yapan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında baca çiziminde bir farklılaşma olduğu görülmektedir.

Bu tablodaki her iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında Hazır materyale bakanlar (1,64) spontane yapanların ise (1,04) olduğu görülmektedir. Spontane yapan çocukların baca çizimleri hazır materyale bakarak yapan çocuklara göre daha yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Spontane yapan çocukların yapıcı tiplere yaklaştığı hazır materyallerinde görücü tiplere olduğu görülmektedir.

Çizgi-Kapı: p değerine bakıldığında; ($p < 0,009$)'dur. 0,05'ten küçük olduğu görülmektedir. Dolayısıyla hazır materyale bakarak resim yapan çocuklarla spontane resim yapan çocukların kapı çizimindeki çizgisel becerilerinin farklılığı görülmektedir. Bu tablodaki her iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyale bakanların (2,01) iken spontanelerin ise (1,79)'dur.

Hazır materyale bakarak yapan çocukların kapı çizimleri spontane yapan çocuklara oranla daha yüksek bir ortalamaya sahip oldukları tespit edilmiş. Hazır materyale bakarak yapan çocuklar yapıcı tip spontane yapan çocuklar ise yapıcı tipe yaklaştığı görülmektedir.

Çizgi-Genel: p değerine bakıldığında 0,05'den küçük olduğu görülmektedir. Dolayısıyla hazır materyale bakarak yapan çocuklarla spontane yapan çocukların genel olarak çizgi becerisine bakıldığında bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Bu tablodaki her iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyale bakanlar (1,97) iken spontane yapanların (2,25) olduğu görülmektedir.

Spontane yapanların çizimleri genel olarak incelendiğinde hazır materyale bakarak yapanlara göre daha yüksek ortalamada olduğu görülmektedir. Spontaneler karışık tiplere yaklaşırken hazır materyale bakarak yapanların yapıcı tiplere olduğu görülmektedir.

Tablo 41 Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan Çocuklarla Spontane Resim Yapan Çocukların Çizgi Becerisine Göre t Testi

Değişkenler	t	Sd	p
Çizgi Ev	-,72	313	,46
Çizgi Güneş	-5,2	299	,00
Çizgi Bulut	-7,48	278	,00
Çizgi Yer Çizgisi	2,61	223	,00
Çizgi Çiçek	-1,02	63	,31
Çizgi Baca	-2,24	178	,02
Çizgi Pencere	-,66	290	,50
Çizgi Kapı	2,62	274	,00
Çizgi Ağaç	-5,80	265	,00
Çizgi Simetri	-1,46	133	,14
Çizgi Kuş	,94	34	,35
Çizgi Espri	-1,30	54	,19
Çizgi Tekrar	-1,33	134	,18
Çizgi Figür	-1,18	62	,24
Çizgi Genel	-2,13	318	,03

Tablo 42 Benzerlik Yönünden Cinsiyete Göre Çocukların Çizgi Dağılımı

Değişkenler	Öğrencinin Ait Olduğu Cinsiyet	N	\bar{x}	s.s
Çizgi Ev	Kız	146	2,61	,70
	Erkek	169	2,57	,79
Çizgi Güneş	Kız	144	2,40	,66
	Erkek	157	2,41	,67
Çizgi Bulut	Kız	136	1,75	,53
	Erkek	144	1,65	,53
Çizgi Yer Çizgisi	Kız	107	1,99	,26
	Erkek	118	1,95	,29
Çizgi Çiçek	Kız	43	2,72	,59
	Erkek	22	2,27	,88
Çizgi Baca	Kız	98	1,52	,58
	Erkek	82	1,54	,61
Çizgi Pencere	Kız	139	1,97	,80
	Erkek	153	1,78	,83
Çizgi Kapı	Kız	135	1,93	,71
	Erkek	141	1,89	,71
Çizgi Ağaç	Kız	132	2,33	,55
	Erkek	135	2,36	,57
Çizgi Simetri	Kız	69	2,07	,69
	Erkek	66	2,00	,72
Çizgi Kuş	Kız	25	1,80	,96
	Erkek	11	1,18	,40
Çizgi Espri	Kız	27	2,52	,85
	Erkek	29	2,34	1,20
Çizgi Tekrar	Kız	69	2,06	,70
	Erkek	67	1,94	,72
Çizgi Figür	Kız	35	2,20	,93
	Erkek	29	2,03	,98
Çizgi Genel	Kız	148	2,21	1,68
	Erkek	172	2,01	,38

Tablo 43 Cinsiyete Göre Çocukların Benzerliğinin t Testi Dağılımı

Değişkenler	t	sd	p
Çizgi Ev	,42	313	,67
Çizgi Güneş	-,23	299	,81
Çizgi Bulut	1,53	278	,12
Çizgi Yer Çizgisi	1,13	223	,25
Çizgi Çiçek	2,43	63	,01
Çizgi Baca	-,18	178	,85
Çizgi Pencere	1,96	290	,05
Çizgi Kapı	,54	274	,58
Çizgi Ağaç	-,32	265	,74
Çizgi Simetri	,59	133	,55
Çizgi Kuş	2,04	34	,04
Çizgi Espri	,62	54	,53
Çizgi Tekrar	,96	134	,33
Çizgi Figür	,69	62	,49
Çizgi Genel	1,49	318	,13

Tablo 42 ile 43'e bakıldığında;

b) p değerine bakıldığında 0,05'ten küçük olan değerler çizgide çiçek $p<0,018$, çizgide pencere $p<0,051$, çizgide kuş $p<0,048$ 'dir. Kız ve erkek çocukların çiçekte, pencerede ve kuşta bir farklılık vardır.

Çizgi-Çiçek: p değerine bakıldığında 0,05'ten küçük olduğu görülmektedir. Yani $p<0,018$ 'dir. Dolayısıyla kız ve erkek çocuklar çiçek yaparken çizgide farklılık gösteriyor diyebiliriz. Bu tablodaki her iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında kızlar (2,72) iken erkekler (2,27)'dir. Kızların çizimlerdeki durumu incelendiğinde karışık tiplerde olduğu erkeklerin ise yapıcı tiplerde olduğu görülmektedir. Çiçekte kızlar daha yüksek bir ortalamaya sahiptir.

Çizgi-Pencere: p değerine baktığımızda 0,05'ten küçük olduğunu yani $p<0,051$ görürüz. Dolayısıyla kız ve erkeklerin pencere çiziminde çizgi becerisine baktığımızda bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Tablodaki her iki grubun ortalamalarını karşılaştırdığımızda kızların (1,97) erkeklerin ise (1,078) olduğu görülür. Kızların çiçek durumu incelendiğinde, yapıcı tiplere yakın bir değerde olduğu görülmektedir. Pencere çiziminde kızların daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Çizgi-Kuş: p değerine baktığımızda 0,05' ten küçük yani; $p<0,048$ olduğunu görürüz. Dolayısıyla kız ve erkeklerin kuş çiziminde bir farklılık olduğunu görürüz. Tabloda her iki grubun ortalamalarını karşılaştırdığımızda kızların (1,80) erkeklerin ise

(1,18) olduğu görülür. Kızların kuş çizimi incelendiğinde görücü tipten yapıcı iptomeye yaklaştığı, erkeklerin ise görücü tipten olduğu görülmektedir. Sonuç olarak kuş çiziminde kızların ortalaması yüksektir.

Tablo 44 Perspektif Anlayışına Göre Çocukların Genel Dağılımı

Değişkenler	N	\bar{x}	s.s
Perspektif Ev	315	2,64	1,18
Perspektif Güneş	301	3,65	1,14
Perspektif Bulut	276	3,92	1,15
Perspektif Yer Çizgisi	228	4,16	1,20
Perspektif Çiçek	65	1,85	1,08
Perspektif Baca	182	2,79	1,04
Perspektif Pencere	290	2,67	,95
Perspektif Kapı	275	2,63	1,02
Perspektif Ağaç	264	2,66	1,13
Perspektif Simetri	137	3,09	1,15
Perspektif Kuş	36	3,47	1,08
Perspektif Espri	58	2,53	1,34
Perspektif Tekrar	136	3,33	1,98
Perspektif Figür	67	2,21	1,25
Perspekt Genel	319	3,00	,78

Tablo 44'e bakıldığında;

a) Çocukların perspektifi algılayışına baktığımızda perspektifte en yüksek değerin yer çizgisinde (4,16) ikinci değerin bulutta (3,92) üçüncü değerin güneşte (3,65) en düşük değerin çiçek (1,85) olduğu genel olarak perspektife baktığımızda da (3,00) görülmektedir. Perspektif açısından baktığımızda en yüksek değerin yer çizgisinde yani oldukça iyi olduğu görülmektedir. Perspektif algılamada genel olarak da ortalamanın üzerinde olduğu görülmektedir.

b) Önce p değerine baktığımızda 0,05'ten küçük değerler olduğu görülmektedir. Bunlar; perspektifte ev $p < 0,007$, perspektifte simetri $p < 0,001$, perspektifte tekrar $p < 0,009$ olduğu görülmektedir.

Tablo 45 Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan Çocuklarla Spontane Resim Yapan Çocukların Perspektif Anlayışına Göre Dağılımı

Değişkenler	Öğrencinin Ait Olduğu Grup	N	\bar{x}	s.s
Perspektif Ev	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	164	2,82	1,27
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	151	2,46	1,05
Perspektif Güneş	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	158	3,66	1,11
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	143	3,63	1,18
Perspektif Bulut	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	141	3,91	1,12
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	135	3,92	1,17
Perspektif Yer Çizgisi	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	136	4,28	1,11
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	92	3,98	1,32
Perspektif Çiçek	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	13	1,62	,87
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	52	1,90	1,12
Perspektif Baca	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	101	2,80	1,13
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	81	2,77	,93
Perspektif Pencere	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	151	2,66	1,02
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	139	2,67	,86
Perspektif Kapı	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	147	2,71	1,12
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	128	2,52	,89
Perspektif Ağaç	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	133	2,67	1,25
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	131	2,66	,99
Perspektif Simetri	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	41	2,54	1,23
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	96	3,33	1,03
Perspektif Kuş	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	4	2,25	1,26
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	32	3,63	,98
Perspektif Espri	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	12	2,92	1,51
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	46	2,43	1,29
Perspektif Tekrar	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	39	2,64	1,20
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	97	3,61	2,16
Perspektif Figür	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	9	1,56	1,01
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	58	2,31	1,26
Perspektif Genel	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	165	3,05	,84
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	154	2,95	,70

Tablo 46 Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan Çocuklarla Spontane Resim Yapan Çocukların Perspektif Anlayışına Göre t Testi

Değişkenler	t	sd	p
Perspektif Ev	2,72	313	,00
Perspektif Güneş	,26	299	,79
Perspektif Bulut	-,02	274	,97
Perspektif Yer Çizgisi	1,86	226	,06
Perspektif Çiçek	-,86	63	,39
Perspektif Baca	,23	180	,81
Perspektif Pencere	-,06	288	,95
Perspektif Kapı	1,55	273	,12
Perspektif Ağaç	,09	262	,92
Perspektif Simetri	-3,90	135	,00
Perspektif Kuş	-2,58	34	,01
Perspektif Espri	1,11	56	,27
Perspektif Tekrar	-2,63	134	,00
Perspektif Figür	-1,71	65	,09
Perspektif Genel	1,17	317	,24

Ev resminde hazır materyale bakarak yapan ve spontane yapan çocukların perspektiflerini karşılaştırdığımızda farklılık vardır. Hazır materyallerin p değeri (2,82) iken spontaneler (2,46)'dır. Verilen ev resminde ev resmini hazır materyale bakanlar daha iyi yapmışlardır.

Tablo 45 ile 46'ya bakıldığında;

Perspektif-Simetri: p değerine baktığımızda 0,05' ten küçük yani; (0,00) olduğu görülür. Dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında perspektifi simetri bakımından algılamasında bir farklılık görülmemektedir. Bu farklılığı tabloya baktığımızda hazır materyale bakanın (2,54) spontane yapanların (3,33) olduğu görülmektedir. Spontane yapanların, simetride daha yüksek bir ortalamaya sahip oldukları görülmektedir.

Perspektif-Tekrar: p değerine bakıldığında 0,05' ten küçük yani $p < 0,009$ olduğunu görürüz. Dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında tekrarda bir farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Bu farklılığa göre, hazır materyal bakanların tablodaki değeri (2,64) iken spontanelerin (3,61) olduğu görülmektedir. Spontane yapanların tekrarlarda hazır materyale göre daha yüksek bir ortalamaya sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 47 Cinsiyete Göre Çocukların Perspektif Dağılımı

Değişkenler	Öğrencinin Ait Olduğu Cinsiyet	N	\bar{x}	ss
Perspektif Ev	Kız	146	2,79	1,17
	Erkek	169	2,52	1,19
Perspektif Güneş	Kız	144	3,82	1,08
	Erkek	157	3,49	1,17
Perspektif Bulut	Kız	136	4,07	1,10
	Erkek	140	3,76	1,17
Perspektif Yer Çizgisi	Kız	109	4,20	1,07
	Erkek	119	4,12	1,32
Perspektif Çiçek	Kız	43	1,77	1,02
	Erkek	22	2,00	1,20
Perspektif Baca	Kız	100	2,67	1,05
	Erkek	82	2,93	1,02
Perspektif Pencere	Kız	139	2,78	,88
	Erkek	151	2,56	,99
Perspektif Kapı	Kız	134	2,81	,98
	Erkek	141	2,45	1,02
Perspektif Ağaç	Kız	131	2,66	1,10
	Erkek	133	2,67	1,15
Perspektif Simetri	Kız	70	3,06	1,13
	Erkek	67	3,13	1,18
Perspektif Kuş	Kız	25	3,44	1,04
	Erkek	11	3,55	1,21
Perspektif Espri	Kız	28	2,61	1,57
	Erkek	30	2,47	1,11
Perspektif Tekrar	Kız	69	3,43	2,53
	Erkek	67	3,22	1,18
Perspektif Figür	Kız	38	2,39	1,37
	Erkek	29	1,97	1,05
Perspektif Genel	Kız	148	3,13	,69
	Erkek	171	2,89	,83

Tablo 48 Cinsiyete Göre Çocukların Perspektif t Testi Dağılımı

Değişkenler	t	sd	p
Perspektif Ev	2,00	313	,04
Perspektif Güneş	2,52	299	,01
Perspektif Bulut	2,25	274	,02
Perspektif Yer Çizgisi	,527	226	,59
Perspektif Çiçek	-,82	63	,41
Perspektif Baca	-1,66	180	,09
Perspektif Pencere	2,06	288	,04
Perspektif Kapı	2,90	273	,00
Perspektif Ağaç	-,09	262	,92
Perspektif Simetri	-,39	135	,69
Perspektif Kuş	-,26	34	,79
Perspektif Espri	,39	56	,69
Perspektif Tekrar	,62	134	,53
Perspektif Figür	1,40	65	,16
Perspektif Genel	2,72	317	,00

c) p değerine baktığımızda 0,05 değerinde küçük olduğu görülmektedir. Bunlar: evde $p<0,046$, güneşte $p<0,12$, bulutta $p<0,25$, bacada $p<0,98$, pencerede $p<0,040$, kapıda $p<0,004$, genelde de $p<0,07$ 'dir. Tablodaki değerler incelendiğinde hepsinde perspektif algılamaları açısından kızların daha iyi olduğu görülmektedir.

Tablo 47 ile 48'e bakıldığında;

Perspektif-Ev: p değerine baktığımızda 0,05 değerinden küçük yani; $p<0,46$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla kızlar ile erkekler evi perspektif algılamaları bir farklılık gösterdiği görülmektedir. Tablodaki değerlere baktığımızda kızlar (2,79) erkeklerin ise (2,52) olduğu görülür. Ortalamalar incelendiğinde kızların daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kızların perspektif çiziminin daha ileride olduğu tespit edilmiştir.

Perspektif-Güneş: Güneş resminde kız ve erkeklerin perspektifleri karşılaştırdığımızda kız ve erkeklerin güneş perspektifindeki ortalamalarının arasındaki fark manidar bulunmuştur. $p<0,012$ ortalamalar incelendiğinde kızların ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Kızların perspektif çiziminin daha ileri olduğu tespit edilmiştir.

Perspektif-Bulut: p değeri incelendiğinde 0,05 değerinden küçük olduğu görülmektedir. $p<0,025$ kızlarla erkekler arasında bulutu perspektif algılamaları açısından bir farklılık görülmez. Tablodaki değerlere baktığımızda kızlar bulutu; (4,07), erkekler ise (3,37) yapmışlardır. Ortalamalar incelendiğinde kızların daha yüksek değerlere sahip olduğu tespit edilmiştir.

Perspektif-Yer Çizgisi: Önce p değerine bakıldığında 0,05 değerinden büyük yani; $p>0,599$ olduğu görülmüştür. Bu sebeple bir farklılık yoktur. Kız ve erkekler perspektife göre yer çizgisinin çizimini bir birine benzer bir şekilde yapıyorlar.

Perspektif-Çiçek: Önce p değerine baktığımızda 0,05 değerinden büyük $p>0,415$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla kız ve erkeklerin perspektif çizimlerinde bir farklılık olmadığı söylenebilir.

Perspektif-Baca: Önce p değerine baktığımızda 0,05 değerinden küçük $p < 0,098$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla kız ve erkeklerin perspektif anlayışına göre bacayı çizerken bir farklılık gösterdiğini görmekteyiz. Tabloya göre ortalamalara baktığımızda kızların (2,67) iken erkekler ise (2,93) değerindedir. Bu değerlere göre erkeklerin baca çizimi kızların baca çiziminden daha yüksek değerlere sahip olduğu görülmüştür.

Perspektif-Pencere: p değerine baktığımızda 0,05 değerinden küçük $p < 0,040$ olduğu görülmüştür. Dolayısıyla perspektifte göre pencere çizimi kızların çizimleriyle erkeklerin çizimi farklıdır. Tabloya baktığımızda kızların (2,78) iken erkeklerin (2,56) değerindedir. Kızların pencere çizimi erkeklere göre daha yüksek değerler vermektedir.

Perspektif-Kapı: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük $p < 0,004$ olduğu görülür. Dolayısıyla kızların perspektife göre kapı çiziminin erkeklere göre bir farklılık gösterdiği görülür. Tabloya baktığımızda kızların (2,81) iken erkeklerin (2,45)'dir. Dolayısıyla kızların perspektif anlayışına göre kapı çiziminin erkeklere göre daha iyi olduğu görülmektedir.

Perspektif-Ağaç: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden büyük $p > 0,927$ olduğu için kız ve erkeklerin perspektif anlayışına göre ağaç çiziminde bir farklılık yoktur.

Perspektif-Simetri: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden büyük $p > 0,696$ olduğu için kız ve erkeklerin perspektif anlayışına göre simetride bir farklılık yoktur.

Perspektif-Kuş: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden büyük $p < 0,792$ olduğu için bir farklılık yoktur.

Perspektif-Espri: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden büyük $p > 0,694$ olduğu için kız ve erkeklerin perspektife göre espri anlayışında bir farklılık yoktur.

Perspektif-Tekrar: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden büyük $p > 0,536$ olduğu için kız ve erkeklerin perspektife göre tekrar anlayışında bir farklılık yoktur.

Perspektif-Figür: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden büyük (,165) olduğu görülür. Dolayısıyla kız ve erkeklerde perspektife göre figür çizimlerinde bir farklılık yoktur. Tablodaki değerlerine baktığımızda kızların (2,39) iken erkeklerin ise (1,97)'dir. Kız ve erkeklerin ortalamalarına bakıldığında kızların figür çiziminin iyi olduğu görülür.

Perspektif-Genel: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden büyük yani; $p > 0,007$ 'dir. Dolayısıyla genel olarak perspektife bakıldığında kız ve erkeklerin perspektifi algılamalarında bir farklılık olduğu görülür. Tabloya bakıldığında kızların (3,13) iken erkeklerin ise (2,87) olduğunu görürüz. Dolayısıyla genel olarak perspektife bakıldığında kızların daha iyi olduğu görülmektedir.

Tablo 49 Ev Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler		Öğrencinin Ait Olduğu Grup			Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Tasarım Ev	Dağınık	N	55	59	114
		%	48	52	100
	Düzenli	N	110	92	202
		%	54	46	100
Toplam		N	165	151	316
		%	52	48	100

Tablo 49'a bakıldığında;

a) Ev tasarımı yapan çocukların sayısı 316 kişidir. Bunlardan 165'i hazır materyale bakan çocuklardır. 151 tanesi spontane yapan çocuklardır. Çoğunluk hazır materyale bakan çocuklardır. Bunlardan 202'si evi düzenli yapmaktadır.

b) Hazır materyale bakan ve spontane yapan çocukların ev çiziminden dağınıklık-düzenlilik açısından bir farklılık yoktur.

Tablo 50 Güneş Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Tasarım Güneş	Dağınık	N	10	6	16
		%	62	38	100
	Düzenli	N	148	137	285
		%	51	49	100
Toplam		N	158	143	301
		%	52	48	100

Tablo 50'ye bakıldığında;

a) Güneş çizen çocukların sayısı 301'dir. Bunlardan 158'i hazır materyale bakarak yapan çocuklardır. 143'ü ise spontane yapan çocuklardır. Çoğunluk hazır materyale bakarak güneş yapan çocuklardır. Bunlardan 148'i güneşi düzenli yapmaktadır.285'i güneşi düzenli yapmıştır.

b) Hazır materyale bakarak güneş resmi yapan ve spontane yapan çocukların dağınıklık düzenlilik açısından bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 51 Bulut Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Tasarım Bulut	Dağınık	N	8	6	14
		%	57	43	100
	Düzenli	N	135	132	267
		%	51	49	100
Toplam		N	143	138	281
		%	51	49	100

Tablo 51'e bakıldığında;

a) Bulut tasarımı yapan çocuk sayısı 281 kişidir. Çocukların büyük çoğunluğu 267'si bulutu düzenli yaptığı görülmektedir.

b) Hazır materyale bakarak yapan ve spontane yapan çocukların bulut çiziminde dağınıklık ile düzenlilik açısından bir farklılık yoktur.

Tablo 52 Pencere Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Tasarım Pencere	Dağınık	N	20	9	29
		%	69	31	100
	Düzenli	N	132	130	262
		%	51	49	100
Toplam		N	152	139	291
		%	52	48	100

Tablo 52'ye bakıldığında;

a) Pencere tasarımı yapan çocukların sayısı 291'dir. Bunlardan 152'si hazır materyale bakarak yapan çocuklar 139'u ise spontane yapanlardır. Çoğunluk hazır materyale bakan çocuklardır. Bunlardan 262'si pencereyi düzenli yapmaktadır.

b) Hazır materyale bakılarak yapan 152 çocuktan 132'si pencerenin tasarımını düzenli yapmışken spontane yapan çocukların pencere tasarımları hazır materyale göre daha düzenlidir.

Aynı şekilde hazır materyale bakarak yapan çocukların 152'sinden 20'si pencere tasarımını dağınık yapmışken, spontane yapan çocukların 139 dan 9'u dağınık yapmıştır. Dolayısıyla hazır materyale bakarak yapanlar pencere tasarımını dağınık yapma ihtimali daha fazladır. Pencereyi düzenli yapan çocukların sayısı 262'dir. Bunlardan 132'si hazır materyaldir.. Dolayısıyla pencereyi düzenli yapanlar eşittir.

Pencereyi dağınık yapan çocukların sayısı 29'dur. Bunlardan 20'si hazır materyale bakarken çocuklardır. 9'u spontane çocuklardır. Dolayısıyla pencereyi dağınık yapan çocukların çoğunluğu hazır materyale bakarak yapan çocuklardır.

Tablo 53 Yer Çizgisi Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Tasarım Yer Çizgisi	Dağınık	N	9	5	14
		%	64	36	100
	Düzenli	N	129	87	216
		%	60	40	100
Toplam		N	138	92	230
		%	60	40	100

Tablo 53'e bakıldığında;

a) Yer çizgisinde tasarım yapan çocuk sayısı 230'dur. Bunlardan 138'i hazır materyale bakarak 92'si de spontane yapanlardır. Çocukların çoğunluğu hazır materyale bakan çocuklardır. Çocuklardan 216'sı yer çizgisini düzenli yapmıştır.

b) Hazır materyale bakarak yapan ve spontane yapan çocukların dağınıklık ile düzenlilik açısından bir farklılık yoktur.

Tablo 54 Çiçek Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Tasarım Çiçek	Dağınık	N	5	6	11
		%	45	55	100
	Düzenli	N	8	46	54
		%	15	85	100
Toplam		N	13	52	65
		%	20	80	100

Tablo 54'e bakıldığında;

a) Çiçek tasarımı yapan çocuklar 65 kişidir. Bunlardan 13'ü hazır materyale bakan çocuklardır. 53 tanesi spontane yapan çocuklardır. Çoğunluk spontane grubudur.54'ü çiçeği düzenli yapmıştır.

b) Hazır materyale bakan çocuklardan çiçek resmi yapan çocuk sayısı 13'tür. Bunlardan 8'i çiçek resmini düzenli yapmıştır.

Spontane yapan 52 çocuktan 46'sı düzenli yapmıştır. Dolayısıyla çiçeğin tasarımında spontane yapan çocuklar daha düzenli olma eğilimindedir.

Hazır materyale bakan 13 çocuktan 5'i dağınık yapmışken spontanelerden 52 kişiden 6'sı dağınık yapmıştır. Dolayısıyla hazır materyal yapanların daha dağınık yapma eğilimindedir.

Çiçek tasarımını daha düzenli yapan çocuk sayısı 54'dür. Bunlardan 8'i hazır materyaldir. 46'sı spontanedir. Dolayısıyla çiçek tasarımını düzenli yapanların çoğunluğu spontane yapanlardır.

Tablo 55 Simetri Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Tasarım Simetri	Dağınık	N	10	5	15
		%	67	33	100
	Düzenli	N	30	92	122
		%	24	76	100
Toplam		N	40	97	137
		%	29	71	100

Tablo 55'e bakıldığında;

a) Simetri yapan çocukların sayısı 137'dir. Bunlardan 40'ı hazır materyale bakan çocuklardır. 97'si ise spontane yapanlardır. Çoğunluğu spontane yapan çocukların olduğu görülmektedir.122'si simetriyi düzenli yapmaktadır.

b) Hazır materyale bakan çocuklarda simetri yapan 40 kişidir. Bunlardan 30'u simetriyi düzenli yapmışlardır.

Spontane yapan çocuk sayısı 97'dir. Bunlardan 92'si düzenli yapmıştır. Dolayısıyla simetride spontane yapan çocuklar daha düzenli olma eğilimindedir.

Hazır materyale bakan 40 çocuktan 10'u dağınık yapmış halde, spontanelerden 97 kişiden 5'i dağınık yapmıştır. Dolayısıyla hazır materyale yapanlar dağınık yapma eğilimindedir.

Simetriyi düzenli yapan çocukların sayısı 122'dir. Bunlardan 30'u hazır materyal iken 92'si spontane yapmıştır. Dolayısıyla simetriyi düzenli yapan çocukların çoğunluğu spontane yapanlardır.

Simetriyi dağınık yapan çocukların sayısı 15'dir bunlardan 10'u hazır materyal iken 5'i spontanedir. Dolayısıyla simetriyi dağınık yapanların çoğunluğu hazır materyale bakan çocuklardır.

Tablo 56 Baca Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler		Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam	
		Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane resim yapan çocuklar		
Tasarım Baca	Dağınık	N	3	4	
		%	75	100	
	Düzenli	N	99	176	
		%	56	100	
Toplam		N	102	78	180

Tablo 56'ya bakıldığında;

a) Baca yapan çocukların sayısı 180'dir. Bunlardan 102'si hazır materyale bakarak çocuklardır. 78'i ise spontanelerdir. Çoğunluğun hazır materyale bakan çocukların olduğu görülmektedir. Baca resmi yapan çocukların 176'sı bacayı düzenli yapmıştır.

b) Hazır materyale bakarak ve spontane yapanlar baca çiziminde farklılaşma göstermemektedir.

Tablo 57 Kapı Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Tasarım Kapı	Dağınık	N	5	2	7
		%	71	29	100
	Düzenli	N	141	125	266
		%	53	47	100
Toplam		N	146	127	273
		%	53	47	100

Tablo 57'e bakıldığında;

a) Kapı çizen çocukların sayısı 273'dür. Bunlardan 146'sı hazır materyale bakarak yapmış 127'si ise spontane yapan çocuklardır. Çoğunluğun hazır materyale bakan çocuklar olduğu görülmektedir.266'sı simetriyi düzenli yapıyor.

b) Hazır materyale bakarak ve spontane yapanlar arasında kapının çiziminde bir farklılık yoktur.

Tablo 58 Ağaç Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Tasarım Ağaç	Dağınık	N	46	36	82
		%	56	44	100
	Düzenli	N	88	94	182
		%	48	52	100
Toplam		N	134	130	264
		%	51	49	100

Tablo 58'e bakıldığında;

a) Tasarım yapan çocukların sayısı 264'dür. Bunlardan 134 tanesi hazır materyal 130'u ise spontane yapan çocuklardır. Çoğunluğun hazır materyale bakarak yapan çocuklar olduğu görülmektedir. %69'u ağacı düzenli yapmıştır.

b) Hazır materyale bakarak ve spontane yapılan ağaç çiziminde bir farklılık yoktur.

Tablo 59 Kuş Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Tasarım Kuş	Dağınık	N	1	1	2
		%	50	50	100
	Düzenli	N	3	31	34
		%	9	91	100
Toplam		N	4	32	36
		%	11	89	100

Tablo 59'a bakıldığında;

a) Kuş çizen çocukların sayısı 36'dır. Bunlardan hazır materyalde kuş olmadığı halde kuş yapan çocukların sayısı 4'dür. Spontane yapan çocukların sayısı 32'dir. Çoğunluğun spontane yapan çocukların olduğu görülmektedir. 34'ü kuşu düzenli yapmıştır.

b) Hazır materyale bakarak yapan çocuklarla spontane yapanlar kuş çiziminde bir farklılaşma yoktur.

Tablo 60 Kapı Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Tasarım Espri	Dağınık	N	4	10	14
		%	28	72	100
	Düzenli	N	8	36	44
		%	18	82	100
Toplam		N	12	46	58
		%	20	80	100

Tablo 60'a bakıldığında;

a) Resimde espri yapan çocuk sayısı 58'dir. Bunlardan 12'si hazır materyale bakarak yapanlardır. 46'sı ise spontane yapanlardır. Çoğunluğun spontane yapan çocukların olduğu görülmektedir. 44'ü kuş çizimini düzenli yapmışlardır.

b) Hazır materyalde espri yapan çocuklarla spontane resim yapan çocuklar arasında bir farklılık yoktur.

Tablo 61 Tekrar Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Öğrencinin Ait Olduğu Grup		Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Tasarım Tekrar	Dağınık	N	11	4	15
		%	73	26	100
	Düzenli	N	27	93	120
		%	23	77	100
Toplam		N	38	97	135
		%	28	72	100

Tablo 61'e bakıldığında;

a) Tekrar yapan çocuk sayısı 135'dir. Bunlardan 38'i hazır materyale bakarak yapan çocuklar, 97'si ise spontane resim yapan çocuklardır. Çoğunluğun spontane resim yapan çocuklar olduğu görülmektedir. 120'si tekrar çizimini düzenli yapmıştır.

b) Hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapanlar arasında bir farklılık olarak görülmektedir. Hazır materyale bakan çocukların sayısı 38'dir. Bunlardan 27'si tekrarı düzenli yapmıştır. Spontane yapanlar ise 97'dir. Bunlardan 93'ü tekrarı düzenli yapmıştır.

Tekrarı düzenli yapanlar 120'dir. Bunlardan 27'si hazır materyale bakarak yapanlardır. Bunlardan 93'ü spontane yapanlardan düzenli yapmıştır. Dolayısıyla tekrarda spontane yapanların daha düzenli yaptıkları için görülmüştür.

Hazır materyale bakan 38 kişiden 11'i dağınık yapmışken, spontanelerinde 97 kişiden 4'ü dağınık yapmıştır. Dolayısıyla hazır materyale bakanlar spontanelere göre tekrarı dağınık yapmışlardır.

Tekrarı dağınık yapanlar 15 kişidir. Bunlardan 11'i hazır materyale bakanların 4' ü ise ise spontanedir. Dolayısıyla hazır materyale bakanlar tekrar çizimlerini daha dağınık yapmışlardır. Tekrarda düzenli yapanlar 120 kişidir. Bunlardan 27'si hazır materyaldir.

Tablo 62 Figür Resminde Hazır Materyale Bakarak Resim Yapan ve Spontane Resim Yapan Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler		Öğrencinin Ait Olduğu Grup			Toplam
			Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	Spontane Resim Yapan Çocuklar	
Tasarımda Figür	Dağınık	N	5	14	19
		%	26	74	100
	Düzenli	N	5	44	49
		%	10	90	100
Toplam		N	10	58	68
		%	15	85	100

Tablo 62'ye bakıldığında;

a) Figür çizen çocukların sayısı 68'dir. Bunlardan 10'u hazır materyale bakarak yapanlar 58 ise spontane yapanlardır. Figür yapanların çoğunluğu spontane grubudur. 49'u figürü düzenli yapmışlardır.

b) Hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocukların figür çizimlerinde bir farklılık yoktur.

Tablo 63 Ev Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Tasarımda Ev	Dağınık	N	43	71	114
		%	38	62	100
	Düzenli	N	103	99	202
		%	51	49	100
Toplam		N	146	170	316
		%	46	54	100

Tablo 63'e bakıldığında;

a) Ev çiziminde kız ve erkeklerin sayısı 316'dır. Bunlardan 146'sı kız 170' i ise erkektir. Ev yapanların çoğunluğu erkeklerdir. 202'si ise ev çizimini düzenli yapmıştır.

b) Kız ve erkeklerin ev çizimlerinde bir farklılaşma olduğu görülmektedir.

Ev yapan kızların sayısı 146'dır. Bunlardan 103'ü düzenli yapmıştır. Erkeklerle baktığımızda ev yapanları 170'dir. Bunlardan 99'u düzenli yapmıştır. Dolayısıyla erkekler evi kızlara göre daha düzenli yapmışlardır.

Ev yapan kızların sayısı 146'dır. Bunlardan 43'ü dağınık yapmışken erkeklerin 170 kişiden 71' i dağınık yapmıştır. Dolayısıyla erkekler evi kızlara göre daha dağınık yapıyorlar.

Ev çiziminde dağınık yapanların sayısı 114'dür. Bunlardan 43' ü kızken 114'den 71' i erkeklerdir. Dolayısıyla erkekler evi dağınık yapmıştır.

Ev çiziminde düzenli yapanların sayısı 202'dir. Bunlardan 103'ü kızlardır. 99'u erkeklerdir. Dolayısıyla kızların ev resmi daha düzenlidir.

a) Güneş çiziminde kız ve erkeklerin sayısı 301' dir. Bunların 144'ü kız 157'i ise erkektir. Güneş yapan çocukların çoğunluğu erkeklerdir. %95'i güneş çizimini düzenli yapmıştır.

b) Kız ve erkek öğrencilerin güneş çiziminde farklılaşma görülmektedir.

Tablo 64 Güneş Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Tasarımda Güneş	Dağınık	N	3	13	16
		%	19	81	100
	Düzenli	N	141	144	285
		%	49	51	100
Toplam		N	144	157	301
		%	48	52	100

Tablo 64'e bakıldığında;

Güneş resmi yapan kızların sayısı 144'dür. Bunlardan 141'i güneşi düzenli yapmıştır. Erkekler ise 157 kişiden 144'ü güneşi düzenli yapmıştır. Dolayısıyla çoğunluk olarak güneşi kızlar düzenli yapmışken erkeklerin 157 tanesinden 13 tanesi dağınık yapmıştır. Dolayısıyla çoğunluk olarak erkekler güneşi daha dağınık yapmıştır.

Güneş çiziminde dağınık yapanların sayısı 16'dır. Bunlardan 3 tanesi yani kızken 13' ü yani; erkeklerdir. Dolayısıyla çoğunluk olarak erkekler daha dağınık yapmışlardır.

Güneş çiziminde düzenli yapanların sayısı 285'dir. Bunlardan 141'i kızlar 144'ü ise erkeklerdir. Dolayısıyla çoğunluk olarak erkekler güneşi dağınık yapmışlardır.

Tablo 65 Bulut Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Tasarımda Bulut	Dağınık	N	4	10	14
		%	28	72	100
	Düzenli	N	132	135	267
		%	49	51	100
Toplam		N	136	145	281
		%	48	52	100

Tablo 65'e bakıldığında;

a) Bulut çiziminde kız ve erkeklerin sayısı 281'dir. Bunlardan 136'sı kızlar 145'i ise erkeklerdir. Bulut yapanların çoğunluğu, erkeklerdir.267'si ise güneş çizimini daha düzenli yapmışlardır.

b) Kız ve erkeklerin bulut tasarımlarında bir farklılık yoktur.

Tablo 66 Pencere Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Tasarımda Pencere	Dağınık	N	8	21	29
		%	27	73	100
	Düzenli	N	130	132	262
		%	49	51	100
Toplam		N	138	153	291
		%	47	53	100

Tablo 66'ya bakıldığında;

a) Pencere tasarımı yapan kız ve erkeklerin toplam sayısı 291'dir. Bunlardan 138'i kız 153'ü ise erkeklerdir. Pencere yapanların çoğunluğu erkeklerdir.262'si pencere çizimi düzenlidir.

b) Kız ve erkeklerin pencere tasarımlarında bir farklılık vardır.

Pencere çizimi yapan kızların sayısı 138'dir. Bunlardan 130'u pencereyi düzenli yapmıştır. Erkeklerin ise 153 kişiden 132'si pencereyi düzenli yapmaktadır. Dolayısıyla pencere tasarımını düzenli yapanların çoğunluğu kızlardır.

Pencere çizimini düzenli yapanların sayısı 262'dir. Bunların 130'u kızlar, 133'ü erkeklerdir.

Pencere çizimini dağınık yapanların sayısı 29'dur. Bunların 8'i kız iken 21'i erkektir. Dolayısıyla pencere çizimini dağınık yapanların çoğunluğu erkektir.

Tablo 67 Pencere Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Tasarımda Yer Çizgisi	Dağınık	N	6	8	14
		%	43	57	100
	Düzenli	N	105	111	216
		%	49	51	100
Toplam		N	111	119	230
		%	48	52	100

Tablo 67'ye bakıldığında;

a) Yer çizgisinde kız ve erkeklerin sayısı 230'dur. 111'i kız 119'u ise erkektir. Yer çizgisinin çoğunluğunu erkekler yapmışlardır. 216'sı yer çizgisini düzenli yapmıştır.

b) Yer çizgisinin tasarımı kız ve erkeklerin arasında bir farklılık yoktur.

Tablo 68 Çiçek Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Tasarımda Çiçek	Dağınık	N	6	5	11
		%	54	46	100
	Düzenli	N	37	17	54
		%	68	32	100
Toplam		N	43	22	65
		%	66	34	100

Tablo 68'e bakıldığında;

a) Çiçek tasarımı yapan kız ve erkeklerin sayısı 65'dir bunların 43' kız 22'si ise erkeklerdir. Çiçek yapanların çoğunluğu kızdır. 54'ün çiçek tasarımı düzenlidir.

b) Kız ve erkeklerin çiçek tasarımı arasında bir farklılık yoktur.

Tablo 69 Baca Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Tasarımda Baca	Dağınık	N	3	1	4
		%	75	25	100
	Düzenli	N	94	82	176
		%	53	47	100
Toplam		N	97	83	180
		%	54	46	100

Tablo 69'a bakıldığında;

a) Baca tasarımı yapan kız ve erkeklerin sayısı 180'dir. Bunların 97'si kız 83'ü ise erkeklerdir. Baca resmi yapanların çoğunluğu kızdır.176'sı baca tasarımı düzenli yapmıştır.

b) Kız ve erkeklerin arasında bir farklılık yoktur.

Tablo 70 Kapı Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Tasarımda Kapı	Dağınık	N	2	5	7
		%	29	71	100
	Düzenli	N	132	134	266
		%	49	51	100
Toplam		N	134	139	273
		%	49	51	100

Tablo 70'e bakıldığında;

a) Kapı tasarımı yapan kız ve erkeklerin çocuk sayısı 273'tür. Bunlardan 134'ü kız 139'u ise erkeklerdir. Baca çiziminde çoğunluğu erkekler oluşturur 266'sı kapı çizimini düzenli yapmaktadır.

b) Kapı tasarımında kız ve erkekler arasında bir farklılık yoktur.

Tablo 71 Ağaç Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Tasarımda Ağaç	Dağınık	N	37	45	82
		%	45	55	100
	Düzenli	N	93	89	182
		%	51	49	100
Toplam		N	130	134	264
		%	49	51	100

Tablo 71'e bakıldığında;

a) Ağaç tasarımı yapan kız ve erkeklerin sayısı 264'dür bunlardan 130'u kız 134'ü ise erkektir. Ağacın çoğunluğunu erkekler yapmıştır.182'si ağacı düzenli yapmıştır.

b) Ağaç tasarımında kız ve erkekler arasında bir fark yoktur.

Tablo 72 Kuş Resminde Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Tasarımda Kuş	Dağınık	N	2	0	2
		%	100	0	100
	Düzenli	N	23	11	34
		%	67	33	100
Toplam		N	25	11	36
		%	69	31	100

Tablo 72' ye bakıldığında;

a) Kuş tasarımı yapan kız ve erkeklerin sayısı 36'dır. Bunlardan 25'i kız, 11' i ise erkektir. Kuş resminin çiziminde çoğunluğun kızlar olduğu görülmektedir. 34'ü kuş resmini düzenli yapmıştır.

b) Kız ve erkeklerin tasarımında bir farklılık yoktur.

Tablo 73 Simetride Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Tasarımda Simetri	Dağınık	N	9	6	15
		%	60	40	100
	Düzenli	N	62	60	122
		%	51	49	100
Toplam		N	71	66	137
		%	52	48	100

Tablo 73'e bakıldığında;

a) Simetri yapan çocuk sayısı 137'dir. Bunlardan 71'i kız 66'sı erkektir. Simetrinin çoğunluğunu kızlar yapmaktadır. 122'si simetriyi düzgün yaptığı görülmektedir.

b) Simetride kız ve erkekler arasında bir farklılık yoktur.

Tablo 74 Espri Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Tasarımda Espri	Dağınık	N	4	10	14
		%	28	72	100
	Düzenli	N	23	21	44
		%	52	48	100
Toplam		N	27	31	58
		%	47	53	100

Tablo 74'e bakıldığında;

a) Espri çizimine bakıldığında çocukların sayısı 58'dir. Bunlardan 27'si kız 31'i erkeklerdir. Espri çiziminde çoğunluğu erkekler çizmiştir.44'ü düzenli çizmiştir.

b) Kız ve erkeklerin espri çiziminde bir farklılık yoktur.

Tablo 75 Tekrarda Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Tasarımda Tekrar	Dağınık	N	9	6	15
		%	60	40	100
	Düzenli	N	61	59	120
		%	51	49	100
Toplam		N	70	65	135
		%	52	48	100

Tablo 75'e bakıldığında;

a) Tekrarda kız ve erkeklerin sayısı 135'dir. Bunların 70'i kız 65'i ise erkektir. Tekrar çoğunluğunu kızlar yapmaktadır. 120'si tekrarı düzenli yapmaktadır.

b) Kız ve erkeklerin çizimlerinde bir farklılık yoktur.

Tablo 76 Figür de Kız ve Erkek Çocukların Tasarım Dağılımı

Değişkenler			Cinsiyet		Toplam
			Kız	Erkek	
Tasarımda Figür	Dağınık	N	8	11	19
		%	42	58	100
	Düzenli	N	31	18	49
		%	63	37	100
Toplam		N	39	29	68
		%	57	43	100

Tablo 76'ya bakıldığında;

a) Figür çiziminde kız ve erkeklerin sayısı 68'dir. Bunların 39'u kız 29'u da erkeklerdir. Figür çiziminde kızlar çoğunluktadır. 49'u figürü düzenli yapmışlardır.

b) Kız ve erkeklerin çizimlerinde bir farklılık yoktur.

Tablo 77 Çocukların İstenilen Resimlerde Ayrıntıya Girme Düzeyine Ait Genel Dağılımı

Değişkenler	N	\bar{x}	s.s
Ayrıntı Ev	313	2,29	1,29
Ayrıntı Güneş	299	2,14	1,30
Ayrıntı Bulut	279	2,09	1,08
Ayrıntı Yer Çizgisi	226	1,30	,84
Ayrıntı Çiçek	67	3,94	1,07
Ayrıntı Baca	180	1,51	,79
Ayrıntı Pencere	288	1,94	1,05
Ayrıntı Kapı	272	1,58	,82
Ayrıntı Ağaç	264	2,43	1,41
Ayrıntı Simetri	135	2,87	1,28
Ayrıntı Kuş	36	3,08	1,48
Ayrıntı Espri	56	4,20	1,05
Ayrıntı Tekrar	139	2,86	1,23
Ayrıntıda Figür	66	3,88	1,23
Ayrıntı Genel	318	2,09	,87

Tablo 77'ye bakıldığında;

a) Ayrıntının ortalamalarına genel olarak baktığımızda en çok ayrıntı yani; ortalaması en yüksek, esprinin olduğunu (4,20) görüyoruz. En düşük ortalamalarında yer çizgisinde olduğunu (1,30) görüyoruz. Genelde ayrıntının ortalamasına baktığımızda (2,09) değerlendirmeye göre çok az olduğu görülmektedir.

Tablo 78 Ayrıntı Değişkenine Ait Hazır Materyale Bakan Çocuklarla Spontane Yapan Çocukların Genel Dağılımı

Değişkenler	Öğrencinin ait olduğu grup	N	\bar{x}	s.s
Ayrıntı Ev	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	162	1,75	1,07
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	151	2,87	1,27
Ayrıntı Güneş	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	157	1,54	,96
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	142	2,80	1,31
Ayrıntı Bulut	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	141	1,52	,72
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	138	2,68	1,07
Ayrıntı Yer Çizgisi	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	136	1,15	,64
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	90	1,52	1,04
Ayrıntı Çiçek	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	14	3,79	1,31
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	53	3,98	1,01
Ayrıntı Baca	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	102	1,32	,63
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	78	1,76	,90
Ayrıntı Pencere	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	150	1,52	,75
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	138	2,40	1,14
Ayrıntı Kapı	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	144	1,35	,68
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	128	1,84	,89
Ayrıntı Ağaç	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	134	1,64	1,05
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	130	3,25	1,26
Ayrıntı Simetri	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	38	2,13	1,21
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	97	3,16	1,20
Ayrıntı Kuş	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	4	3,50	1,73
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	32	3,03	1,47
Ayrıntı Espri	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	12	4,00	1,21
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	44	4,25	1,01
Ayrıntı Tekrar	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	39	2,23	1,20
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	100	3,11	1,15
Ayrıntıda Figür	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	9	3,44	1,59
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	57	3,95	1,17
Ayrıntı Genel	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	164	1,56	,61
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	154	2,65	,74

Tablo 79 Ayrıntı Değişkenine Ait t Testi Dağılımı

Değişkenler	t	sd	p
Ayrıntı Ev	-8,48	311	,00
Ayrıntı Güneş	-9,58	297	,00
Ayrıntı Bulut	-10,63	277	,00
Ayrıntı Yer Çizgisi	-3,35	224	,00
Ayrıntı Çiçek	-,60	65	,54
Ayrıntı Baca	-3,78	178	,00
Ayrıntı Pencere	-7,77	286	,00
Ayrıntı Kapı	-5,12	270	,00
Ayrıntı Ağaç	-11,22	262	,00
Ayrıntı Simetri	-4,49	133	,00
Ayrıntı Kuş	,59	34	,55
Ayrıntı Espri	-,72	54	,47
Ayrıntı Tekrar	-3,98	137	,00
Ayrıntı Figür	-1,13	64	,25
Ayrıntı Genel	-14,23	316	,00

b) p değerine bakıldığında 0,05'ten küçük değerlerin olduğu görülmektedir. Bunlar: ev de ($p<0,05$), güneşte ($p<0,05$), bulutta ($p<0,05$), yer çizgisinde ($p<0,05$), bacada ($p<0,05$), pencerede ($p<0,05$), kapıda ($p<0,05$), ağaç ta ($p<0,05$), simetride ($p<0,05$), tekrarda ($p<0,05$), ve genel ayrıntıda ($p<0,05$), aralarında bir farklılık vardır diyebiliriz. Buna göre , tablo 78 ile 79'a bakıldığında;

Ayrıntı-Ev: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p< 0,05$ olduğu görülmektedir dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapanlar arasında farklılık vardır buna göre hazır materyale bakan çocuklarda evin ortalaması (1,75) iken, spontanelerde (2,87)'dir. Dolayısıyla, spontane yapan çocuklar ev çizimini daha ayrıntılı çizmektedir.

Ayrıntı-Güneş: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p< 0,05$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapanlar arasında farklılık vardır. Tabloda iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyalin 1,54 iken, spontanelerin ise 2,80'dir. Spontaneler güneşi daha ayrıntılı çizmektedir.

Ayrıntı-Bulut: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p< 0,05$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapanlar arasında farklılık vardır. Tabloda iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyalin 1,50 iken spontanelerin ise 2,68'dir. Spontaneler bulutu daha ayrıntılı çizmektedir.

Ayrıntı-Yer Çizgisi: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p<0,05$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapanlar arasında farklılık vardır. Tabloda iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyalin 1,15 iken spontanelerin ise 0,00'dır. Spontanelerin ayrıntı yapmadıkları görülür. Hazır materyale bakarak yapanlar yer çizgisini daha ayrıntılı çizmişlerdir.

Ayrıntı-Baca: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,05$ olduğu görülmektedir dolayısıyla Hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapanlar arasında farklılık vardır. Tabloda iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyalin 1,32 iken spontanelerin ise 1,76 olduğu görülmektedir. Spontaneler bacayı daha ayrıntılı çizmektedir.

Pencere-Ayrıntı: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,05$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapanlar arasında farklılık vardır. Tabloda iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyalin 1,52 iken spontanelerin ise 2,40 olduğu görülmektedir. Spontaneler pencereyi daha ayrıntılı çizmektedir.

Ayrıntı-Kapı: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,05$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapanlar arasında farklılık vardır. Tabloda iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyalin 1,35 iken, spontanelerin ise 1,84 olduğu görülmektedir. Spontaneler kapıyı daha ayrıntılı çizmektedir.

Ayrıntı-Ağaç: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,05$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapanlar arasında farklılık vardır. Tabloda iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyalin 1,64 iken, spontanelerin ise 3,25 olduğu görülmektedir. Spontaneler ağacı daha ayrıntılı çizmektedir.

Ayrıntı-Simetri: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,05$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapanlar arasında farklılık vardır. Tabloda iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyalin 2,13 iken spontanelerin ise 3,16 spontaneler simetriyi daha ayrıntılı çizmektedir.

Ayrıntı-Tekrar: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,05$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapanlar

arasında farklılık vardır. Tabloda iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyalin 2,23 iken, spontanelerin ise. 3,11' dir. Spontaneler tekrarı daha ayrıntılı çizmektedir.

Genel Olarak Ayrıntı: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,05$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapanlar arasında farklılık vardır. Tabloda iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyalin 1,56 iken, spontanelerin ise 2,65 olduğu için, spontaneler ayrıntıyı daha fazla çizmektedir.

Tablo 80 Ayrıntı Değişkenine Ait Kız ve Erkek Çocukların Genel Dağılımı

Değişkenler	Öğrencinin Ait Olduğu Cinsiyet	N		s.s
Ayrıntı Ev	Kız	145	2,46	1,34
	Erkek	168	2,14	1,24
Ayrıntı Güneş	Kız	144	2,14	1,35
	Erkek	155	2,14	1,27
Ayrıntı Bulut	Kız	137	2,17	1,08
	Erkek	142	2,02	1,08
Ayrıntı Yer Çizgisi	Kız	108	1,22	,77
	Erkek	118	1,36	,90
Ayrıntı Çiçek	Kız	44	4,07	1,07
	Erkek	23	3,70	1,06
Ayrıntı Baca	Kız	70	2,91	1,36
	Erkek	65	2,83	1,21
Ayrıntı Pencere	Kız	139	2,01	1,15
	Erkek	149	1,87	,95
Ayrıntı Kapı	Kız	133	1,65	,94
	Erkek	139	1,50	,68
Ayrıntı Ağaç	Kız	130	2,42	1,45
	Erkek	134	2,45	1,38
Ayrıntı Simetri	Kız	97	1,47	,78
	Erkek	83	1,55	,80
Ayrıntı Kuş	Kız	25	3,44	1,47
	Erkek	11	2,27	1,19
Ayrıntı Espri	Kız	28	4,50	,75
	Erkek	28	3,89	1,23
Ayrıntı Tekrar	Kız	71	2,87	1,31
	Erkek	68	2,85	1,15
Ayrıntı Figür	Kız	38	4,05	1,09
	Erkek	28	3,64	1,39
Ayrıntı Genel	Kız	148	2,19	,93
	Erkek	170	2,00	,81

Tablo 81 Ayrıntı Değişkenine Ait Kız ve Erkek Çocukların t Testi Değerleri

Değişkenler	t	Sd	p
Ayrıntı Ev	2,14	311	,03
Ayrıntı Güneş	,02	297	,98
Ayrıntı Bulut	1,13	277	,25
Ayrıntı Yer Çizgisi	-1,27	224	,20
Ayrıntı Çiçek	1,36	65	,17
Ayrıntı Baca	-,67	178	,49
Ayrıntı Pencere	1,14	286	,25
Ayrıntı Kapı	1,51	270	,13
Ayrıntı Ağaç	-,18	262	,85
Ayrıntı Simetri	,37	133	,70
Ayrıntı Kuş	2,31	34	,02
Ayrıntı Espri	2,23	54	,02
Ayrıntı Tekrar	,09	137	,92
Ayrıntı Figür	1,34	64	,18
Ayrıntı Genel	1,96	316	,05

Tablo 80 ile 81'e bakıldığında;

Ev: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,033$ olduğu görülmektedir, dolayısıyla kızlarla erkekler arasında bir farklılık olduğu görülmektedir. Tabloda ortalamalar incelendiğinde 2,46 kızların, 2,14 erkeklerindir. Evi kızlar daha ayrıntılı çizmektedir.

Kuş: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,026$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla kızlarla erkekler arasında bir farklılık olduğu görülmektedir. Tabloda ortalamalar incelendiğinde 3,44 kızların 2,27 erkeklerindir. Kuş resmini kızlar daha ayrıntılı çizmektedir.

Espri: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,029$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla kızlarla erkekler arasında bir farklılık olduğu görülmektedir. Tabloda ortalamalar incelendiğinde 4,50 kızların 3,89 erkeklerindir. Espriyi kızlar daha ayrıntılı çizmektedir.

Ayrıntının Genelinde: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,05$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla kızlarla erkekler arasında bir farklılık olduğu görülmektedir. Tabloda ortalamalar incelendiğinde 2,00 kızların iken 2,14 erkeklerindir. Genel olarak kızlar daha ayrıntılı çizmektedir.

Tablo 82 Orantı Değişkenine Ait Genel Dağılımı

Değişkenler	N	\bar{x}	s.s
Oran Ev	314	2,64	1,13
Oran Güneş	299	3,56	1,19
Oran Bulut	280	3,82	1,54
Oran Yer	225	4,05	1,17
Oran Çiçek	65	1,98	1,19
Oran Baca	181	2,64	1,03
Oran Pencere	289	2,58	,94
Oran Kapı	273	2,49	,93
Oran Ağaç	266	2,81	2,16
Oran Simetri	142	3,01	1,08
Oran Kuş	36	3,25	1,02
Oran Espri	57	2,68	1,45
Oran Tekrar	139	3,10	1,03
Oran Figür	66	2,15	1,29
Oran Genel	319	2,93	,79

Tablo 82'ye bakıldığında;

a) Ayrıntının ortalamalarına genel olarak baktığımızda en iyi oranlanmış olarak ortalaması en yüksek yer çizgisinde olduğunu (4,20) görüyoruz. En düşük ortalamalarında yer çizgisinde olduğunu (3,82) ikinci olarak bulutta (3,82) görüyoruz. En düşük ortalama çiçekte olduğunu görüyoruz. Genelde ise, orana baktığımızda (2,93) ortanın üzerinde olduğu görülür.

Tablo 83 Oran Değişkeninde Hazır Materyale Bakarak ve Spontane Yapan Öğrencilere Ait Dağılımı

Değişkenler	Öğrencinin Ait Olduğu Grup	N	\bar{x}	s.s
Oran Ev	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	163	2,77	1,24
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	151	2,50	,99
Oran Güneş	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	157	3,52	1,22
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	142	3,61	1,15
Oran Bulut	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	142	3,98	1,85
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	138	3,66	1,12
Oran Yer	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	135	4,19	1,11
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	90	3,84	1,24
Oran Çiçek	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	13	1,85	1,07
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	52	2,02	1,23
Oran Baca	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	103	2,73	1,11
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	78	2,51	,89
Oran Pencere	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	150	2,59	1,02
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	139	2,56	,85
Oran Kapı	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	145	2,60	1,04
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	128	2,38	,78
Oran Ağaç	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	135	2,76	1,14
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	131	2,86	2,85
Oran Simetri	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	41	2,66	1,09
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	101	3,15	1,05
Oran Kuş	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	4	2,75	,96
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	32	3,31	1,03
Oran Espri	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	12	2,92	1,56
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	45	2,62	1,43
Oran Tekrar	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	40	2,73	,93
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	99	3,25	1,03
Oran Figür	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	9	1,56	1,01
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	57	2,25	1,31
Oran Genel	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	165	3,01	,84
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	154	2,86	,74

Tablo 84 Oran Değişkeninde Hazır Materyale Bakarak ve Spontane Yapan Öğrencilere Ait t Testi Dağılımı

Değişkenler	t	sd	p
Oran Ev	2,17	312	,03
Oran Güneş	-,65	297	,52
Oran Bulut	1,74	278	,08
Oran Yer Çizgisi	2,20	223	,03
Oran Çiçek	-,46	63	,64
Oran Baca	1,40	179	,16
Oran Pencere	,28	287	,77
Oran Kapı	2,00	271	,05
Oran Ağaç	-,40	264	,69
Oran Simetri	-2,49	140	,01
Oran Kuş	-1,03	34	,31
Oran Espri	,62	55	,54
Oran Tekrar	-2,79	137	,01
Oran Figür	-1,50	64	,14
Oran Genel	1,63	317	,10

Tablo 83 ile 84'e bakıldığında;

Oran -Kapı: p değerine bakıldığında 0,05 değeri ile eşit olduğu görülür. Dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyale bakan çocuklar 2,56 iken spontane yapanlar 2,38'dir. Dolayısıyla hazır materyale bakan çocukların kapıda oranlaması daha iyidir.

Oran-Ev: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,05$ olduğu görülmektedir dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapanlar arasında farklılık vardır. Tabloda iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyale bakan çocukların 2,77 iken spontane yapanların ise 2,50 olduğu görülmektedir. Hazır materyale bakan çocuklar, evde oranı daha iyi kullanmışlardır.

Oran-Yer Çizgisi: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani $p < 0,03$ olduğu görülmektedir dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapanlar arasında farklılık vardır. Tabloda iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyale bakan çocukların 4,9 iken spontane yapanların ise 3,84 olduğu görülmektedir. Hazır materyale bakan çocuklar, yer çizgisinde oranı daha iyi kullanmışlardır.

Oran-Simetri: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,01$ olduğu görülmektedir dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapanlar arasında farklılık vardır. Tabloda iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyale bakan çocukların 2,66 iken spontane yapanların ise 3,15 olduğu görülmektedir. Hazır materyale bakan çocuklar, simetride oranı daha iyi kullanmışlardır.

Oran-Tekrar: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,01$ olduğu görülmektedir dolayısıyla hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapanlar arasında farklılık vardır. Tabloda iki grubun ortalamaları karşılaştırıldığında hazır materyale bakan çocukların 2,13 iken spontane yapanların ise 3,25 olduğu görülmektedir. Hazır materyale bakan çocuklar, tekrarda oranı daha iyi kullanmışlardır.

Tablo 85 Oran Değişkeninde Hazır Materyale Bakarak ve Spontane Yapan

Kız ve Erkek Öğrencilere Ait Dağılım

Değişkenler	Öğrencinin Ait Olduğu Cinsiyet	N	\bar{x}	s.s
Oran Ev	Kız	145	2,79	1,10
	Erkek	169	2,51	1,14
Oran Güneş	Kız	144	3,69	1,12
	Erkek	155	3,44	1,24
Oran Bulut	Kız	136	3,93	1,00
	Erkek	144	3,72	1,92
Oran Yer Çizgisi	Kız	107	4,14	1,07
	Erkek	118	3,97	1,26
Oran Çiçek	Kız	43	2,02	1,30
	Erkek	22	1,91	,97
Oran Baca	Kız	99	2,60	1,06
	Erkek	82	2,68	,99
Oran Pencere	Kız	139	2,66	,91
	Erkek	150	2,50	,97
Oran Kapı	Kız	134	2,66	,92
	Erkek	139	2,34	,92
Oran Ağaç	Kız	132	2,97	2,87
	Erkek	134	2,65	1,06
Oran Simetri	Kız	73	2,95	1,09
	Erkek	69	3,07	1,08
Oran Kuş	Kız	25	3,16	1,03
	Erkek	11	3,45	1,04
Oran Espri	Kız	28	2,86	1,60
	Erkek	29	2,52	1,30
Oran Tekrar	Kız	73	3,01	1,07
	Erkek	66	3,20	,98
Oran Figür	Kız	37	2,32	1,40
	Erkek	29	1,93	1,13
Oran Genel	Kız	148	3,07	,7
	Erkek	171	2,82	,81

Tablo 86 Oran Değişkeninde Hazır Materyale Bakarak ve Spontane Yapan Öğrencilere t Testi Dağılımı

Değişkenler	t	sd	p
Oran Ev	2,23	312	,03
Oran Güneş	1,81	297	,07
Oran Bulut	1,10	278	,27
Oran Yer Çizgisi	1,05	223	,29
Oran Çiçek	,36	63	,72
Oran Baca	-,56	179	,57
Oran Pencere	1,46	287	,15
Oran Kapı	2,86	271	,00
Oran Ağaç	1,21	264	,23
Orantı Simetri	-,69	140	,49
Orantı Kuş	-,79	34	,43
Oran Espri	,88	55	,38
Oran Tekrar	-1,04	137	,30
Oran Figür	1,23	64	,22
Oran Genel	2,76	317	,01

Tablo 85 ile 86'ya bakıldığında;

Oran-Ev: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,03$ olduğu görülmektedir, dolayısıyla kızlarla erkekler arasında bir farklılık olduğu görülmektedir. Tabloda ortalamalar incelendiğinde kızların 2,79 erkeklerin ise 2,51 olduğundan kızlar evi erkeklere göre daha oranlı çizmektedir.

Oran-Pencere: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,05$ olduğu görülmektedir, dolayısıyla kızlarla erkekler arasında bir farklılık olduğu görülmektedir. Tabloda ortalamalar incelendiğinde kızların 2,66 erkeklerin ise 2,50 olduğundan kızlar pencereyi erkeklere göre daha oranlı çizmektedir.

Oran-Genel: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,01$ olduğu görülmektedir, dolayısıyla kızlarla erkekler arasında oranlamada bir farklılık olduğu görülmektedir. Tabloda ortalamalar incelendiğinde kızların 3,07, erkeklerin ise 1,93 olduğundan kızların çizimleri evi erkeklere göre daha oranlı çizmektedir.

Tablo 87 Saydamlık Değişkenine Ait Genel Dağılımı

Değişkenler	N	\bar{x}	s.s
Saydamlık Ev	312	2,56	1,33
Saydamlık Güneş	300	1,39	1,12
Saydamlık Bulut	278	2,39	1,88
Saydamlık Yer Çizgisi	224	1,10	,47
Saydamlık Çiçek	67	1,72	1,31
Saydamlık Baca	180	3,06	2,04
Saydamlık Pencere	289	2,57	1,87
Saydamlık Kapı	273	2,33	1,71
Saydamlık Ağaç	263	1,43	,95
Saydamlık Simetri	137	1,92	1,56
Saydamlık Kuş	38	1,05	,32
Saydamlık Espri	56	2,21	1,44
Saydamlık Tekrar	136	1,92	1,55
Saydamlık Figür	68	1,97	1,40
Saydamlık Genel	318	2,14	,94

Tablo 87'ye bakıldığında;

a) Saydamlığın ortalamalarına genel olarak baktığımızda saydamlığın en fazla 2,56 evde olduğunu ikinci derecede saydamlığın 2,39 bulutta olduğu görülmüştür. En az saydamlığın (1,05) ise kuş çiziminde olduğunu söyleyebiliriz. Genel olarak saydamlığa bakıldığımızda çok az olduğu görülmektedir.

Tablo 88 Saydımlık Değişkeninde Hazır Materyale Bakarak ve Spontane Resim Yapan Çocukların Dağılımı

Değişken	Oğrencinin Ait Olduğu Grup	N	\bar{x}	s.s
Saydımlık Ev	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	162	2,98	1,26
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	150	2,12	1,27
Saydımlık Güneş	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	157	1,36	1,07
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	143	1,43	1,18
Saydımlık Bulut	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	141	3,25	1,97
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	137	1,50	1,30
Saydımlık Yer Çizgisi	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	134	1,07	,36
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	90	1,14	,59
Saydımlık Çiçek	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	14	1,71	1,27
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	53	1,72	1,34
Saydımlık Baca	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	101	3,62	2,04
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	79	2,34	1,82
Saydımlık Pencere	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	151	2,45	1,87
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	138	2,71	1,86
Saydımlık Kapı	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	146	2,25	1,58
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	127	2,43	1,85
Saydımlık Ağaç	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	132	1,39	,96
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	131	1,46	,94
Saydımlık Simetri	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	40	2,23	1,75
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	97	1,79	1,47
Saydımlık Kuş	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	4	1,50	1,00
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	34	1,00	,00
Saydımlık Espri	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	12	1,67	1,15
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	44	2,36	1,48
Saydımlık Tekrar	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	38	2,26	1,75
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	98	1,79	1,46
Saydımlıkta Figür	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	9	2,67	1,87
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	59	1,86	1,31
Saydımlık Genel	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	165	2,30	,86
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	153	1,98	,99

Tablo 89 Saydımlık Değişkenine Ait t Testi Dağılımı

Değişkenler	t	sd	p
Saydımlık Ev	5,96	310	,00
Saydımlık Güneş	-,53	298	,59
Saydımlık Bulut	8,70	276	,00
Saydımlık Yer Çizgisi	-1,09	222	,27
Saydımlık Çiçek	-,00	65	,99
Saydımlık Baca	4,38	178	,00
Saydımlık Pencere	-1,18	287	,24
Saydımlık Kapı	-,82	271	,41
Saydımlık Ağaç	-,54	261	,58
Saydımlık Simetri	1,47	135	,14
Saydımlık Kuş	3,27	36	,00
Saydımlık Espri	-1,50	54	,14
Saydımlık Tekrar	1,61	134	,11
Saydımlık Figür	1,61	66	,11
Saydam Genel	3,05	316	,00

b) p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük olduğu yani; $p < 0,05$ olduğundan saydamlıkta ev $p < 0,05$, bulut $p < 0,05$, baca $p < 0,05$, kuş $p < 0,05$, genelde de farklılık vardır.

Tablo 88 ile 89'a bakıldığında;

Saydamlık-Ev: Önce p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,05$ olduğundan, hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 2,98 iken spontanelerin 2,12 olduğu görülür. Hazır materyale bakan çocuklar evi daha saydam yapmışlardır.

Saydamlık-Bulut: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,05$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 3,25 iken spontanelerin 1,50 olduğu görülür. Hazır materyale bakan çocuklar bulutu daha saydam yapmışlardır.

Saydamlık-Baca: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,05$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında; hazır materyale bakan çocukların 3,62 iken spontanelerin 2,34 olduğu görülür. Hazır materyale bakan çocuklar bulutu daha saydam yapmışlardır.

Saydamlık Kuş: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,05$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,50 iken spontanelerin 1,00 olduğu görülür. Hazır materyale bakan çocuklar kuşu daha saydam yapmışlardır.

Saydamlık Genel: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,05$ olduğu görülmektedir. Dolayısıyla genel olarak saydamlığa bakıldığında hazır

materyale bakan çocuklar 2,30 iken spontane yapanların 1,98 olduğu görülmektedir. Dolayısıyla genel olarak saydamlığı hazır materyale bakan çocukların çoğunluğu yapmıştır.

Tablo 90 Saydamlık Değişkeninde Kız ve Erkek Öğrencilere Ait Dağılım

Değişkenler	Öğrencinin Ait Olduğu Cinsiyet	N	\bar{x}	s.s
Saydamlık Ev	Kız	145	2,46	1,36
	Erkek	167	2,65	1,30
Saydamlık Güneş	Kız	144	1,39	1,10
	Erkek	156	1,39	1,14
Saydamlık Bulut	Kız	136	2,25	1,83
	Erkek	142	2,52	1,93
Saydamlık Yer Çizgisi	Kız	107	1,08	,44
	Erkek	117	1,12	,49
Saydamlık Çiçek	Kız	43	1,65	1,21
	Erkek	24	1,83	1,49
Saydamlık Baca	Kız	99	3,06	2,11
	Erkek	81	3,06	1,96
Saydamlık Pencere	Kız	139	2,33	1,80
	Erkek	150	2,80	1,90
Saydamlık Kapı	Kız	134	2,34	1,69
	Erkek	139	2,33	1,73
Saydamlık Ağaç	Kız	130	1,38	,89
	Erkek	133	1,47	1,00
Saydamlık Simetri	Kız	71	1,75	1,49
	Erkek	66	2,11	1,63
Saydamlık Kuş	Kız	26	1,00	,00
	Erkek	12	1,17	,58
Saydamlık Espri	Kız	26	2,19	1,44
	Erkek	30	2,23	1,45
Saydamlık Tekrar	Kız	71	1,73	1,45
	Erkek	65	2,12	1,64
Saydamlık Figür	Kız	38	1,76	1,24
	Erkek	30	2,23	1,57
Saydamlık Genel	Kız	148	2,05	,93
	Erkek	170	2,23	,94

Tablo 91 Saydamlık Değişkeninde Kız ve Erkek Çocuklara Ait t Testi Dağılımı

Değişkenler	t	sd	p
Saydamlık Ev	-1,26	310	,21
Saydamlık Güneş	-,02	298	,99
Saydamlık Bulut	-1,20	276	,23
Saydamlık Yer Çizgisi	-,57	222	,57
Saydamlık Çiçek	-,54	65	,59
Saydamlık Baca	,00	178	1,00
Saydamlık Pencere	-2,15	287	,03
Saydamlık Kapı	,02	271	,98
Saydamlık Ağaç	-,70	261	,49
Saydamlık Simetri	-1,35	135	,18
Saydamlık Kuş	-1,50	36	,14
Saydamlık Espri	-,11	54	,92
Saydamlık Tekrar	-1,47	134	,14
Saydamlık Figür	-1,38	66	,17
Saydamlık Genel	-1,67	316	,10

Tablo 90 ile 91'e bakıldığında;

b) Saydamlık: Önce p değerine baktığımızda 0,05 değerine hepsinin büyük olduğu görülmektedir. Dolayısıyla saydamlılık özelliğinin kız ve erkeklerde bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 92 Düzleme Değişkenine Ait Genel Dağılımı

Değişkenler	N	\bar{x}	s.s
Düzleme Ev	312	2,40	,97
Düzleme Güneş	298	1,20	,74
Düzleme Bulut	277	1,26	,66
Düzleme Yer Çizgisi	223	1,39	,93
Düzleme Çiçek	67	2,97	1,36
Düzleme Baca	181	1,86	1,20
Düzleme Pencere	287	1,75	,69
Düzleme Kapı	272	1,39	,62
Düzleme Ağaç	262	1,56	,67
Düzleme Simetri	137	2,04	1,04
Düzleme Kuş	36	1,64	,93
Düzleme Espri	56	2,05	1,10
Düzleme Tekrar	122	2,29	1,13
Düzleme Figür	66	2,18	1,05
Düzleme Genel	318	1,68	,47

Tablo 92'ye bakıldığında;

a) Düzlemenin anlatımına baktığımızda en çok düzlemenin yapıldığı e yüksek değer (2,97) ile çiçekte olduğu görülür. İkinci olarak (2,40) ile evdedir. En düşük değer

ise (1,20) ile güneşte olduğu görülmektedir. Düzleminin geneline bakıldığında (1,68) düşük olduğu görülür.

Tablo 93 Düzleme Değişkenine Ait Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklarla Spontane Yapan Çocukların Genel Dağılımı

Değişkenler	Öğrencinin Ait Olduğu Grup	N	\bar{x}	s.s
Düzleme Ev	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	163	2,20	,95
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	149	2,63	,94
Düzleme Güneş	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	155	1,11	,83
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	143	1,29	,61
Düzleme Bulut	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	140	1,06	,32
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	137	1,46	,84
Düzleme Yer Çizgisi	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	132	1,35	,55
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	91	1,46	1,30
Düzleme Çiçek	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	15	2,87	1,36
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	52	3,00	1,37
Düzleme Baca	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	105	1,85	1,20
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	76	1,88	1,21
Düzleme Pencere	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	149	1,64	,66
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	138	1,87	,71
Düzleme Kapı	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	146	1,28	,55
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	126	1,52	,67
Düzleme Ağaç	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	132	1,32	,56
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	130	1,80	,69
Düzleme Simetri	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	39	1,92	1,13
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	98	2,09	1,00
Düzleme Kuş	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	4	1,50	,58
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	32	1,66	,97
Düzleme Espri	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	11	1,64	,81
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	45	2,16	1,15
Düzleme Tekrar	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	37	2,05	,97
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	85	2,39	1,19
Düzleme Figür	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	10	2,00	1,33
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	56	2,21	1,00
Düzleme Genel	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	165	1,52	,41
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	153	1,8	,47

Tablo 94 Düzleme Değişkenine Ait Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklarla Spontane Yapan Çocukların t Dağılımı

Değişkenler	t	sd	p
Düzleme Ev	-4,06	310	,00
Düzleme Güneş	-2,15	296	,03
Düzleme Bulut	-5,19	275	,00
Düzleme Yer Çizgisi	-,89	221	,38
Düzleme Çiçek	-,33	65	,74
Düzleme Baca	-,19	179	,85
Düzleme Pencere	-2,78	285	,01
Düzleme Kapı	-3,30	270	,00
Düzleme Ağaç	-6,24	260	,00
Düzleme Simetri	-,86	135	,39
Düzleme Kuş	-,31	34	,76
Düzleme Espri	-1,41	54	,16
Düzleme Tekrar	-1,51	120	,13
Düzleme Figür	-,59	64	,56
Düzleme Genel	-6,52	316	,00

Tablo 93 ile 94'e bakıldığında;

b) p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük değerler olduğu görülür. Bunlar ev $p < 0,05$ güneş $p < 0,03$ bulut $p < 0,05$ pencere $p < 0,01$ kapı $p < 0,05$ ağaç $p < 0,05$ genel $p < 0,05$ dolayısıyla hazır materyale bakarak yapan çocuklar spontane yapan çocuklar arasında düzenleme özelliği açısından bir farklılık vardır.

Düzleme-Ev: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,05$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla, spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 2,20 iken, spontanelerin 2,63 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocuklar evi düzleme özelliği daha fazladır.

Düzleme-Güneş: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,03$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,11 iken spontanelerin 1,29 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane yapan çocukların güneşi düzleme özelliği daha fazladır.

Düzleme-Bulut: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,05$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir

farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,06 iken spontanelerin 1,46 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların bulutu düzleme özelliği daha fazladır.

Düzleme-Pencere: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,01$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,64 iken spontanelerin 1,87 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların pencereyi düzleme özelliği daha fazladır.

Düzleme-kapı: p değerine bakıldığında 0,05 değeriyle küçük yani; $p < 0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,28 iken spontanelerin 1,52 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların kapıyı düzleme özelliği daha fazladır.

Düzleme Ağaç: p değerine bakıldığında 0,05 değeriyle küçük yani; $p < 0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,33 iken spontanelerin 1,59 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane yapan çocukların ağacı düzleme özelliği daha fazladır.

Düzleme-genel: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,01$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,52 iken, spontanelerin 1,84 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocuklar düzlemeyi daha fazla yapmışlardır.

Tablo 95 Düzleme Değişkenine Ait Kız ve Erkeklerin Genel Dağılımı

Değişkenler	Öğrencinin Ait Olduğu Cinsiyet	N	\bar{x}	s.s
Düzleme Ev	Kız	144	2,59	1,01
	Erkek	168	2,24	,90
Düzleme Güneş	Kız	142	1,20	,57
	Erkek	156	1,19	,87
Düzleme Bulut	Kız	136	1,30	,69
	Erkek	141	1,22	,63
Düzleme Yer Çizgisi	Kız	105	1,44	1,22
	Erkek	118	1,36	,58
Düzleme Çiçek	Kız	44	3,07	1,42
	Erkek	23	2,78	1,24
Düzleme Baca	Kız	97	1,94	1,27
	Erkek	84	1,77	1,11
Düzleme Pencere	Kız	139	1,81	,80
	Erkek	148	1,70	,57
Düzleme Kapı	Kız	134	1,46	,69
	Erkek	138	1,33	,53
Düzleme Ağaç	Kız	130	1,59	,70
	Erkek	132	1,52	,64
Düzleme Simetri	Kız	72	2,07	1,05
	Erkek	65	2,02	1,02
Düzleme Kuş	Kız	25	1,72	1,06
	Erkek	11	1,45	,52
Düzleme Espri	Kız	28	2,00	1,09
	Erkek	28	2,11	1,13
Düzleme Tekrar	Kız	63	2,29	1,08
	Erkek	59	2,29	1,19
Düzlemde Figür	Kız	37	2,14	1,06
	Erkek	29	2,24	1,06
Düzleme Genel	Kız	148	1,76	,50
	Erkek	170	1,61	,43

Tablo 96 Düzleme Değişkenine Ait Kız ve Erkeklerin t Testi Dağılımı

Değişkenler	t	sd	p
Düzleme Ev	3,20	310	,00
Düzleme Güneş	,14	296	,89
Düzleme Bulut	1,02	275	,31
Düzleme Yer Çizgisi	,66	221	,51
Düzleme Çiçek	,81	65	,42
Düzleme Baca	,92	179	,36
Düzleme Pencere	1,43	285	,15
Düzleme Kapı	1,64	270	,10
Düzleme Ağaç	,84	260	,40
Düzleme Simetri	,30	135	,76
Düzleme Kuş	,78	34	,44
Düzleme Espri	-,36	54	,72
Düzleme Tekrar	-,01	120	,99
Düzlemde Figür	-,40	64	,69
Düzleme Genel	2,84	316	,00

Tablo 95 ile 96'ya bakıldığında;

c) p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük değer olduğu görülür. Bunlar evde $p < 0,05$ ve genelde $p < 0,05$ kız ve erkeklerin düzleme özelliğinde bir farklılaşma olduğunu göstermektedir.

Düzleme-Ev: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,00$ olduğu görülmektedir, dolayısıyla kızlarla erkekler arasında düzleme açısından bir farklılık olduğu görülmektedir. Tabloda ortalamalar incelendiğinde kızların düzlemede ortalaması 2,59'dur. Erkeklerin ise 2,24 olduğundan kızların düzleme özelliği daha fazladır.

Oran-Genel: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,00$ olduğu görülmektedir, dolayısıyla kızlarla ile erkekler arasında düzleme özelliğinde bir farklılık olduğu görülmektedir. Tabloda ortalamalar incelendiğinde kızların 1,76 erkeklerin ise 1,61'dir. Dolayısıyla kızların düzleme özelliğinin ortalaması daha yüksektir.

Tablo 97 Hiyerarşi Değişkenine Ait Genel Dağılımı

Değişkenler	N	\bar{x}	s.s
Hiyerarşi Ev	313	2,61	1,10
Hiyerarşi Güneş	300	3,57	1,14
Hiyerarşi Bulut	279	3,75	1,10
Hiyerarşi Yer Çizgisi	225	4,15	1,13
Hiyerarşi Çiçek	64	1,75	,99
Hiyerarşi Baca	180	2,58	,97
Hiyerarşi Pencere	289	2,55	,80
Hiyerarşi Kapı	272	2,56	2,05
Hiyerarşi Ağaç	264	2,63	1,07
Hiyerarşi Simetri	138	3,03	1,97
Hiyerarşi Kuş	36	3,00	1,20
Hiyerarşi Espri	54	2,30	1,28
Hiyerarşi Tekrar	138	2,91	1,11
Hiyerarşi Figür	65	2,03	1,16
Hiyerarşi Genel	318	2,91	,78

Tablo 97'ye bakıldığında;

a) Hiyerarşinin genel anlamlarına bakıldığında en yüksek değer (4,15) ile yer çizgisinde ikinci olarak 3,75 ile bulutta en düşük değeri de (1,75) ile çiçekte

görmekteyiz. Genelde hiyerarşinin ortalamasına baktığımızda orta değer 2,91 olduğu görülmektedir.

Tablo 98 Düzleme Değişkenine Ait Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklarla Spontane Yapan Çocukların Genel Dağılımı

Değişkenler	Öğrencinin Ait Olduğu Grup	N	\bar{x}	s.s
Hiyerarşi Ev	Hazır Materyele Bakarak Yapan Çocuklar	163	2,81	1,17
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	150	2,40	,98
Hiyerarşi Güneş	Hazır Materyele Bakarak Yapan Çocuklar	157	3,53	1,17
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	143	3,62	1,11
Hiyerarşi Bulut	Hazır Materyele Bakarak Yapan Çocuklar	142	3,82	1,10
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	137	3,68	1,10
Hiyerarşi Yer Çizgisi	Hazır Materyele Bakarak Yapan Çocuklar	135	4,25	1,06
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	90	3,99	1,21
Hiyerarşi Çiçek	Hazır Materyele Bakarak Yapan Çocuklar	13	1,62	,87
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	51	1,78	1,03
Hiyerarşi Baca	Hazır Materyele bakarak Yapan Çocuklar	101	2,69	1,02
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	79	2,43	,90
Hiyerarşi Pencere	Hazır Materyele Bakarak Yapan Çocuklar	152	2,61	,87
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	137	2,49	,72
Hiyerarşi Kapı	Hazır Materyele Bakarak Yapan Çocuklar	145	2,62	,95
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	127	2,49	2,83
Hiyerarşi Ağaç	Hazır Materyele Bakarak Yapan Çocuklar	134	2,78	1,18
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	130	2,48	,93
Hiyerarşi Simetri	Hazır Materyele Bakarak Yapan Çocuklar	41	2,56	1,12
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	97	3,23	2,21
Hiyerarşi Kuş	Hazır Materyele Bakarak Yapan Çocuklar	5	2,20	1,30
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	31	3,13	1,15
Hiyerarşi Espri	Hazır Materyele Bakarak Yapan Çocuklar	12	2,83	1,40
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	42	2,14	1,22
Hiyerarşi Tekrar	Hazır Materyele Bakarak Yapan Çocuklar	39	2,62	1,16
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	99	3,03	1,07
Hiyerarşi Figür	Hazır Materyele Bakarak Yapan Çocuklar	9	1,67	1,12
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	56	2,09	1,16
Hiyerarşi Genel	Hazır Materyele Bakarak Yapan Çocuklar	165	3,00	,78
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	153	2,81	,77

Tablo 99 Hiyerarşi Değişkenine Ait Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklarla Spontane Yapan Çocukların t Testi Genel Dağılımı

Değişkenler	T	sd	p
Hiyerarşi Ev	3,34	311	,00
Hiyerarşi Güneş	-,71	298	,48
Hiyerarşi Bulut	1,05	277	,29
Hiyerarşi Yer Çizgisi	1,72	223	,09
Hiyerarşi Çiçek	-,55	62	,59
Hiyerarşi Baca	1,81	178	,07
Hiyerarşi Pencere	1,30	287	,19
Hiyerarşi Kapı	,53	270	,60
Hiyerarşi Ağaç	2,28	262	,02
Hiyerarşi Simetri	-1,83	136	,07
Hiyerarşi Kuş	-1,65	34	,11
Hiyerarşi Espri	1,67	52	,10
Hiyerarşi Tekrar	-2,00	136	,05
Hiyerarşi Figür	-1,02	63	,31
Hiyerarşi Genel	2,19	316	,03

Tablo 98 ile 99'a bakıldığında;

b) p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük değerler olduğu görülür. Bunlar ev $p < 0,05$ ağaç $p < 0,02$ tekrar $p < 0,03$ ve genel $p < 0,05$ dolayısıyla; hazır materyale bakarak yapan çocuklar, spontane yapan çocuklar arasında hiyerarşide bir farklılık görülür.

Hiyerarşi-Ev: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p \leq 0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 2,81 iken spontanelerin 2,40 olduğu görülür. Dolayısıyla hazır materyale bakan çocukların hiyerarşi özelliği daha fazladır.

Hiyerarşi-Ağaç: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,02$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 2,78 iken spontanelerin 2,48 olduğu görülür. Dolayısıyla hazır materyale bakan çocukların hiyerarşi özelliği daha fazladır.

Hiyerarşi-tekrar: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,03$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir

farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 2,62 iken spontanelerin 3,03 olduğu görülür. Dolayısıyla hazır materyale bakan çocukların hiyerarşi özelliği daha fazladır.

Hiyerarşi-Genel: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,03$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 3,00 iken spontanelerin 2,81 olduğu görülür. Dolayısıyla hazır materyallerin ortalamalarının yüksek olduğu görülür.

Tablo 100 Hiyerarşi Değişkenine Ait Kız Ve Erkeklerin Genel Dağılımı

Değişkenler	Öğrencinin Ait Olduğu Cinsiyet	N	\bar{x}	s.s
Hiyerarşi Ev	Kız	146	2,79	1,11
	Erkek	167	2,46	1,07
Hiyerarşi Güneş	Kız	144	3,68	1,09
	Erkek	156	3,47	1,18
Hiyerarşi Bulut	Kız	137	3,86	1,08
	Erkek	142	3,64	1,11
Hiyerarşi Yer Çizgisi	Kız	107	4,25	,95
	Erkek	118	4,05	1,27
Hiyerarşi Çiçek	Kız	42	1,71	,99
	Erkek	22	1,82	1,01
Hiyerarşi Baca	Kız	98	2,53	1,03
	Erkek	82	2,63	,91
Hiyerarşi Pencere	Kız	139	2,63	,81
	Erkek	150	2,48	,79
Hiyerarşi Kapı	Kız	134	2,58	,92
	Erkek	138	2,54	2,74
Hiyerarşi Ağaç	Kız	130	2,64	1,12
	Erkek	134	2,62	1,03
Hiyerarşi Simetri	Kız	70	2,84	1,21
	Erkek	68	3,22	2,52
Hiyerarşi Kuş	Kız	24	2,96	1,16
	Erkek	12	3,08	1,31
Hiyerarşi Espri	Kız	26	2,27	1,37
	Erkek	28	2,32	1,22
Hiyerarşi Tekrar	Kız	71	2,90	1,20
	Erkek	67	2,93	1,02
Hiyerarşik Figür	Kız	37	2,14	1,25
	Erkek	28	1,89	1,03
Hiyerarşi Genel	Kız	148	3,00	,69
	Erkek	170	2,83	,84

Tablo 101 Hiyerarşi Değişkenine Ait Kız Ve Erkeklerin t Testi Dağılımı

Değişkenler	t	sd	p
Hiyerarşi Ev	2,75	311	,01
Hiyerarşi Güneş	1,57	298	,12
Hiyerarşi Bulut	1,68	277	,09
Hiyerarşi Yer Çizgisi	1,34	223	,18
Hiyerarşi Çiçek	-,40	62	,69
Hiyerarşi Baca	-,71	178	,48
Hiyerarşi Pencere	1,63	287	,11
Hiyerarşi Kapı	,18	270	,85
Hiyerarşi Ağaç	,14	262	,89
Hiyerarşi Simetri	-1,13	136	,26
Hiyerarşi Kuş	-,29	34	,77
Hiyerarşi Espri	-,15	52	,88
Hiyerarşi Tekrar	-,13	136	,90
Hiyerarşi Figür	,83	63	,41
Hiyerarşi Genel	1,98	316	,05

Tablo 100 ile 101'e bakıldığında;

c) p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük değer olduğu görülür. Yani; $p < 0,01$ dolayısıyla kız ve erkeklerin hiyerarşi özelliğinde bir farklılaşma olduğunu göstermektedir. Tablodaki değerlere bakıldığında kızların 2,89 erkeklerin 2,46 olduğu görülür. Dolayısıyla kızlar evin hiyerarşisinde daha fazladır.

Hiyerarşi-Genel: p değerine bakıldığında 0,05 değeriyle eşit yani; olduğu görülmektedir. Dolayısıyla kızlarla ile erkeklerin genel hiyerarşisinde bir farklılık vardır. Tabloda ortalamalar incelendiğinde kızların 3,00 erkeklerin ise 2,83'dür. Dolayısıyla kızlar hiyerarşide daha fazla yapıyor.

Tablo 102 Kavram Değişmesi Değişkenine Ait Genel Dağılımı

Değişkenler	N	\bar{x}	s.s
Kavram Değişmesinde Ev	315	3,48	1,34
Kavram Değişmesinde Güneş	300	2,38	1,39
Kavram Değişmesinde Bulut	279	2,44	1,27
Kavram Değişmesinde Yer Çizgisi	224	1,53	1,11
Kavram Değişmesinde Çiçek	64	4,16	1,09
Kavram Değişmesinde Baca	180	2,02	1,05
Kavram Değişmesinde Pencere	290	2,37	1,13
Kavram Değişmesinde Kapı	272	2,08	,93
Kavram Değişmesinde Ağaç	265	2,79	1,45
Kavram Değişmesinde Simetri	138	3,38	2,00
Kavram Değişmesinde Kuş	37	3,57	1,50
Kavram Değişmesinde Espri	57	4,53	,89
Kavram Değişmesinde Tekrar	138	3,18	1,18
Kavram Değişmesinde Figür	65	4,35	,94
Kavram Değişmesinde Genel	319	2,63	,95

Tablo 102'ye bakıldığında;

a) Kavram değişmesinin ortalamasına baktığımızda en yüksek ortalamanın (4,53) ile espride olduğu görülür. İkinci olarak (4,35) ile figürdedir. Üçüncü olarakda, (4,16) ile çiçekte olduğu görülür. En düşük değer ise (1,53) ile yer çizgisinde olduğu görülmektedir. Geneline olarak kavram değişmesine bakıldığında (2,63) ile orta değerde olduğu görülür.

Tablo 103 Kavram Değişmesi Değişkenine Ait Hazır Materyale Bakan çocuklarla Spontane Yapan Çocukların Genel Dağılımı

Değişkenler	Öğrencinin Ait Olduğu Grup	N	\bar{x}	s.s
Kavram Değişmesinde Ev	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	165	2,89	1,44
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	150	4,13	,84
Kavram Değişmesinde Güneş	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	157	1,74	1,16
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	143	3,08	1,30
Kavram Değişmesinde Bulut	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	142	1,79	1,02
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	137	3,12	1,15
Kavram Değişmesinde Yer Çizgisi	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	135	1,30	,87
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	89	1,88	1,33
Kavram Değişmesinde Çiçek	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	12	3,75	1,14
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	52	4,25	1,06
Kavram Değişmesinde Baca	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	101	1,78	1,01
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	79	2,33	1,03
Kavram Değişmesinde Pencere	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	152	1,94	,96
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	138	2,83	1,12
Kavram Değişmesinde Kapı	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	146	1,76	,87
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	126	2,46	,86
Kavram Değişmesinde Ağaç	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	134	2,09	1,29
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	131	3,50	1,23
Kavram Değişmesinde Simetri	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	40	2,53	1,20
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	98	3,73	2,16
Kavram Değişmesinde Kuş	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	5	4,00	1,73
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	32	3,50	1,48
Kavram Değişmesinde Espri	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	13	4,62	,77
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	44	4,50	,93
Kavram Değişmesinde Tekrar	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	39	2,49	1,17
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	99	3,45	1,07
Kavram Değişmesinde Figür	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	9	4,33	,71
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	56	4,36	,98
Kavram Değişmesinde Genel	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	166	2,07	,87
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	153	3,23	,60

Tablo 104 Kavram Değişmesi Değişkenine Ait Hazır Materyale Bakan Çocuklarla Spontane Yapan Çocukların t Testi Dağılımı

Değişkenler	t	sd	p
Kavram Değişmesinde Ev	-9,23	313	,00
Kavram Değişmesinde Güneş	-9,46	298	,00
Kavram Değişmesinde Bulut	-10,23	277	,00
Kavram Değişmesinde Yer Çizgisi	-3,94	222	,00
Kavram Değişmesinde Çiçek	-1,45	62	,15
Kavram Değişmesinde Baca	-3,58	178	,00
Kavram Değişmesinde Pencere	-7,27	288	,00
Kavram Değişmesinde Kapı	-6,66	270	,00
Kavram Değişmesinde Ağaç	-9,11	263	,00
Kavram Değişmesinde Simetri	-3,33	136	,00
Kavram Değişmesinde Kuş	,69	35	,50
Kavram Değişmesinde Espri	,41	55	,68
Kavram Değişmesinde Tekrar	-4,66	136	,00
Kavram Değişmesinde Figür	-,07	63	,94
Kavram Değişmesinde Genel	-13,70	317	,00

Tablo 103 ile 104'e bakıldığında;

c) p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük değerler olduğu görülür. Bunlar ev de ($p < 0,05$), güneş ($p < 0,05$), bulut ($p < 0,05$), baca ($p < 0,05$), pencere ($p < 0,05$), yer çizgisi ($p < 0,05$), kapı ($p < 0,05$), ağaç ($p < 0,05$), simetri ($p < 0,05$), tekrar ($p < 0,05$), ve genel ($p < 0,05$), dolayısıyla hazır materyale bakarak yapan çocuklar spontane yapan çocuklar arasından bir farklılık vardır.

Kavram Değişmesi-Ev: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p = 0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 2,89 iken spontanelerin 4,13 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların evde kavram değişmesi daha fazladır.

Kavram Değişmesi -Güneş: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p = 0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,74 iken spontanelerin 3,08 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların güneşte kavram değişmesi daha fazladır.

Kavram Değişmesi -Bulut: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p=0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,79 iken spontanelerin 3,12 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların bulutta kavram değişmesi daha fazladır.

Kavram Değişmesi -Yer Çizgisi: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p=0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,30 iken spontanelerin 1,88 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların evde kavram değişmesi daha fazladır.

Kavram Değişmesi -Baca: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p=0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,78 iken spontanelerin 2,33 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların bacada kavram değişmesi daha fazladır.

Kavram Değişmesi -Pencere: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p=0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,94 iken spontanelerin 2,83 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların pencerede kavram değişmesi daha fazladır.

Kavram Değişmesi -Kapı: p değerine bakıldığında 0,05 değeriyle eşit yani; $p=0,05$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,76 iken spontanelerin 2,46 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların kapıda kavram değişmesi daha fazladır.

Kavram Değişmesi -Ağaç: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p=0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında

bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 2,09 iken spontanelerin 3,50 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların ağaçta kavram değişmesi daha fazladır.

Kavram Değişmesi -Simetri: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p=0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 2,53 iken spontanelerin 3,73 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların simetride kavram değişmesi daha fazladır.

Kavram Değişmesi -Tekrar: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p=0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 2,49 iken spontanelerin 3,45 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların tekrarda kavram değişmesi daha fazladır.

Kavram Değişmesi- Genel: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p=0,00$ olduğundan kavram değişmesinin genelinde hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 2,03 iken spontanelerin 3,23 olduğu görülmektedir. Dolayısıyla spontane bakan çocukların kavram değişiminde daha fazla olduğu görülür.

Tablo 105 Kavram Değişmesi Değişkenine Ait Kız ve Erkeklerin Genel Dağılımı

Değişkenler	Öğrencinin Ait Olduğu Cinsiyet	N	\bar{x}	s.s
Kavram Değişmesinde Ev	Kız	146	3,47	1,40
	Erkek	169	3,50	1,30
Kavram Değişmesinde Güneş	Kız	144	2,38	1,45
	Erkek	156	2,37	1,35
Kavram Değişmesinde Bulut	Kız	136	2,52	1,29
	Erkek	143	2,36	1,25
Kavram Değişmesinde Yer Çizgisi	Kız	107	1,47	1,07
	Erkek	117	1,58	1,15
Kavram Değişmesinde Çiçek	Kız	43	4,33	,94
	Erkek	21	3,81	1,29
Kavram Değişmesinde Baca	Kız	98	1,96	1,00
	Erkek	82	2,10	1,11
Kavram Değişmesinde Pencere	Kız	139	2,38	1,17
	Erkek	151	2,35	1,10
Kavram Değişmesinde Kapı	Kız	134	2,13	,96
	Erkek	138	2,04	,90
Kavram Değişmesinde Ağaç	Kız	131	2,69	1,41
	Erkek	134	2,88	1,48
Kavram Değişmesinde Simetri	Kız	71	3,62	2,51
	Erkek	67	3,13	1,23
Kavram Değişmesinde Kuş	Kız	26	3,50	1,50
	Erkek	11	3,73	1,56
Kavram Değişmesinde Espri	Kız	27	4,56	,93
	Erkek	30	4,50	,86
Kavram Değişmesinde Tekrar	Kız	72	3,28	1,17
	Erkek	66	3,08	1,19
Kavram Değişmesinde Figür	Kız	37	4,27	1,02
	Erkek	28	4,46	,84
Kavram Değişmesinde Genel	Kız	148	2,62	,99
	Erkek	171	2,64	,90

Tablo 106 Kavram Değişmesi Değişkenine Ait Kız ve Erkeklerin t Testi Dağılımı

Değişkenler	t	sd	P
Kavram Değişmesinde Ev	-,21	313	,84
Kavram Değişmesinde Güneş	,06	298	,95
Kavram Değişmesinde Bulut	1,04	277	,30
Kavram Değişmesinde Yer Çizgisi	-,76	222	,45
Kavram Değişmesinde Çiçek	1,82	62	,07
Kavram Değişmesinde Baca	-,88	178	,38
Kavram Değişmesinde Pencere	-,23	288	,82
Kavram Değişmesinde Kapı	,87	270	,39
Kavram Değişmesinde Ağaç	-1,05	263	,30
Kavram Değişmesinde Simetri	1,43	136	,16
Kavram Değişmesinde Kuş	-,42	35	,68
Kavram Değişmesinde Espri	,23	55	,82
Kavram Değişmesinde Tekrar	1,01	136	,32
Kavram Değişmesinde Figür	-,82	63	,42
Kavram Değişmesinde Genel	-,15	317	,88

Tablo 105 ile 106'ya bakıldığında;

c) p değerine bakıldığında 0,05 değerinden büyük olduğu görülmektedir. Dolayısıyla kız ve erkeklerde kavram değişmesinde bir fark yoktur.

Tablo 107 Tamamlama Değişkenine Ait Genel Dağılım

Değişkenler	N	\bar{x}	s.s
Tamamlama Ev	314	2,54	1,33
Tamamlama Güneş	299	2,36	1,73
Tamamlama Bulut	280	2,33	1,23
Tamamlama Yer Çizisi	225	1,39	,93
Tamamlama Çiçek	66	3,97	1,15
Tamamlama Baca	179	1,73	1,10
Tamamlama Pencere	288	2,14	1,13
Tamamlama Kapı	271	1,64	,84
Tamamlama Ağaç	264	2,66	1,47
Tamamlama Simetri	139	3,22	1,18
Tamamlama Kuş	37	3,41	1,28
Tamamlama Espri	56	4,48	,79
Tamamlama Tekrar	138	3,27	1,17
Tamamlama Figür	62	4,32	,90
Tamamlama Genel	319	2,29	,94

Tablo 107'ye bakıldığında;

a) Tamamlamanın ortalamalarına baktığımızda en yüksek değer 4,48 ile tamamlamada espri de görülmektedir. İkinci olarak (4,32) ile figürdedir. En düşük değer ise (1,39) ile yer çizisinde olduğu görülmektedir. Tamamlamanın geneline bakıldığında (2,29) dur. Genelde düşük olduğu görülür. Bu ortalamada, bu oran genel ortalamanın altında gerçekleşmiştir.

Tablo 108 Tamamlama Değişkenine Ait Hazır Materyale Bakan Çocuklarla Spontane**Resim Yapan Çocukların Genel Dağılımı**

Değişkenler	Grup	N	\bar{x}	s.s
Tamamlama Ev	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	164	1,93	1,16
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	150	3,19	1,20
Tamamlama Güneş	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	156	1,81	1,86
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	143	2,96	1,35
Tamamlama Bulut	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	143	1,71	,94
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	137	2,99	1,16
Tamamlama Yerçizgisi	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	136	1,18	,67
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	89	1,71	1,17
Tamamlama Çiçek	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	14	3,57	1,45
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	52	4,08	1,04
Tamamlama Baca	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	101	1,53	1,20
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	78	1,99	,90
Tamamlama Pencere	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	150	1,66	,89
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	138	2,65	1,13
Tamamlama Kapı	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	145	1,37	,75
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	126	1,95	,82
Tamamlama Ağaç	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	133	1,93	1,24
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	131	3,39	1,31
Tamamlama Simetri	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	41	2,46	1,10
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	98	3,53	1,08
Tamamlama Kuş	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	5	3,20	1,64
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	32	3,44	1,24
Tamamlama Espri	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	12	4,25	,97
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	44	4,55	,73
Tamamlama Tekrar	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	38	2,53	1,11
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	100	3,55	1,08
Tamamlama Figür	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	8	4,00	,93
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	54	4,37	,90
Tamamlama Genel	Hazır Materyale Bakarak Yapan Çocuklar	165	1,71	,74
	Spontane Resim Yapan Çocuklar	154	2,91	,70

Tablo 109 Tamamlama Değişkenine Ait Hazır Materyale Bakan Çocuklarla Spontane Resim Yapan Çocukların t Testi Dağılımı

Değişkenler	t	Sd	p
Tamamlama Ev	-9,48	312	,00
Tamamlama Güneş	-6,04	297	,00
Tamamlama Bulut	-10,13	278	,00
Tamamlama Yer Çizgisi	-4,33	223	,00
Tamamlama Çiçek	-1,47	64	,14
Tamamlama Baca	-2,78	177	,00
Tamamlama Pencere	-8,31	286	,00
Tamamlama Kapı	-6,14	269	,00
Tamamlama Ağaç	-9,26	262	,00
Tamamlama Simetri	-5,29	137	,00
Tamamlama Kuş	-,38	35	,70
Tamamlama Espri	-1,15	54	,25
Tamamlama Tekrar	-4,94	136	,00
Tamamlama Figür	-1,08	60	,28
Tamamlama Genel	-14,62	317	,00

Tablo 108 ile 109'a bakıldığında;

b) p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük değerler olduğu görülür. Bunlar ev de $p < 0,05$ güneş $p < 0,05$ bulut $p < 0,05$ baca $p < 0,05$ pencere $p < 0,05$ yer çizgisi $p < 0,05$ kapı $p < 0,05$ ağaç $p < 0,05$ simetri $p < 0,05$ tekrar $p < 0,05$ ve genel $p < 0,05$ dolayısıyla hazır materyale bakarak yapan çocuklar spontane yapan çocuklar arasında tamamlamada bir farklılık vardır.

Tamamlama Ev: Ki-kare değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tabloda ki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,93 iken, spontanelerin 3,19 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların evi Tamamlama özelliği daha fazladır.

Tamamlama Güneş: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tabloda ki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,86 iken, spontanelerin 1,36 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların güneşte tamamlama özelliği daha fazladır.

Tamamlama Bulut: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tabloda ki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,71 iken spontanelerin 2,39 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların bulutta tamamlama özelliği daha fazladır.

Tamamlama Yer Çizgisi: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tabloda ki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,18 iken spontanelerin 1,71 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların evi tamamlama özelliği daha fazladır.

Tamamlama Baca: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tabloda ki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,53 iken spontanelerin 1,93 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların baca tamamlama özelliği daha fazladır.

Tamamlama Pencere: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tabloda ki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,66 iken spontanelerin 2,65 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların pencere tamamlama özelliği daha fazladır.

Tamamlama Kapı: p değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tabloda ki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,37 iken spontanelerin 1,95 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların kapı tamamlama özelliği daha fazladır.

Tamamlama Ağaç: p değerine bakıldığına 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tabloda ki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,93 iken spontanelerin 3,39 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların ağacı tamamlama özelliği daha fazladır.

Tamamlama Simetri: p değerine bakıldığına 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tabloda ki; ortalamalara bakıldığında, hazır materyale bakan çocukların 2,46 iken spontanelerin 3,53 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların simetriyi tamamlama özelliği daha fazladır.

Tamamlama Tekrar: p değerine bakıldığına 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tabloda ki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 2,53 iken spontanelerin 3,55 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane resime bakan çocukların tekrarı tamamlama özelliği daha fazladır.

Tamamlama Genel: p değerine bakıldığına 0,05 değerinden küçük yani; $p < 0,00$ olduğundan hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocuklar arasında bir farklılık vardır. Tablodaki; ortalamalara bakıldığında hazır materyale bakan çocukların 1,77 iken spontanelerin 2,91 olduğu görülür. Dolayısıyla spontane bakan çocukların tamamlamada yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 110 Tamamlama Değişkenine Ait Resim Yapan Çocukların Kız ve Erkeklerin Genel Dağılımı

Değişkenler	Cinsiyet	N	\bar{x}	s.s
Tamamlama Ev	Kız	146	2,73	1,36
	Erkek	168	2,37	1,29
Tamamlama Güneş	Kız	143	2,25	1,46
	Erkek	156	2,46	1,95
Tamamlama Bulut	Kız	136	2,39	1,28
	Erkek	144	2,28	1,19
Tamamlama Yer Çizgisi	Kız	108	1,31	,86
	Erkek	117	1,45	1,00
Tamamlama Çiçek	Kız	43	4,19	,96
	Erkek	23	3,57	1,38
Tamamlama Baca	Kız	98	1,76	1,25
	Erkek	81	1,70	,89
Tamamlama Pencere	Kız	138	2,26	1,22
	Erkek	150	2,02	1,02
Tamamlama Kapı	Kız	134	1,72	,90
	Erkek	137	1,56	,77
Tamamlama Ağaç	Kız	131	2,56	1,41
	Erkek	133	2,75	1,52
Tamamlama Simetri	Kız	72	3,32	1,18
	Erkek	67	3,10	1,18
Tamamlama Kuş	Kız	26	3,65	1,32
	Erkek	11	2,82	,98
Tamamlama Espri	Kız	27	4,67	,68
	Erkek	29	4,31	,85
Tamamlama Tekrar	Kız	72	3,38	1,22
	Erkek	66	3,15	1,13
Tamamlama Figür	Kız	34	4,35	,95
	Erkek	28	4,29	,85
Tamamlama Genel	Kız	148	2,39	1,00
	Erkek	171	2,20	,87

Tablo 111 Tamamlama Değişkenine Ait Kız ve Erkeklerin t Testi Genel Dağılımı

Değişkenler	t	sd	p
Tamamlama Ev	2,38	312	,01
Tamamlama Güneş	-1,04	297	,29
Tamamlama Bulut	,75	278	,44
Tamamlama Yer Çizgisi	-1,10	223	,26
Tamamlama Çiçek	2,14	64	,03
Tamamlama Baca	,31	177	,75
Tamamlama Pencere	1,82	286	,07
Tamamlama Kapı	1,52	269	,12
Tamamlama Ağaç	-1,07	262	,28
Tamamlama Simetri	1,07	137	,28
Tamamlama Kuş	1,87	35	,06
Tamamlama Espri	1,72	54	,09
Tamamlama Tekrar	1,11	136	,26
Tamamlama Figür	,29	60	,77
Tamamlama Genel	1,73	317	,08

Tablo 110 ile 111'e bakıldığında;

c) p değerinin 0,05 değerinden büyük olduğunu görmekteyiz. Dolayısıyla kız ve erkeklerde tamamlamada bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 112 Bütün Değişkenlerin Korelasyon Tablosu

Değişkenler	Ortalamalar Çizgi Genel	Perspektif Genel	Tasarım Genel	Ayrıntı Genel	Oran Genel	Saydamlık Genel	Düzleme Genel	Hiyerarşi Genel	Kavram Değişmesi Genel	Tamamlama Genel
Çizgi Genel	1,00	,01	,03	,11	,02	-,29	,01	-,02	,13	,10
Perspektif Genel	,01	1,00	,54	,07	,84	-,11	-,06	,78	-,29	,02
Tasarım Genel	,03	,54	1,00	,17	,52	-,16	,07	,52	-,19	,09
Ayrıntı Genel	,11	,07	,17	1,00	,11	-,34	,54	,02	,71	,89
Oran Genel	,02	,84	,52	,11	1,00	-,16	,01	,80	-,28	,06
Saydamlık Genel	-,29	-,11	-,16	-,34	-,16	1,00	-,08	-,06	-,10	-,28
Düzleme Genel	,01	-,06	,07	,54	,01	-,08	1,00	-,02	,48	,56
Hiyerarşi Genel	-,02	,78	,52	,02	,80	-,06	-,02	1,00	-,31	-,02
Kavram Değişmesi Genel	,13	-,29	-,19	,71	-,28	-,10	,48	-,31	1,00	,78
Tamamlama Genel	,10	,02	,09	,89	,06	-,28	,56	-,02	,78	1,00

Tablo 112'ye bakıldığında;

1. Çizgi beceride ile perspektif anlayışı arasında bir ilişki ($r=0,1$) olmadığı görülmüştür. ($p>05$) yani; çizgi becerisinin gelişmiş olmak perspektifte iyi ya da kötü olmayı gerektirmez, başka bir deyişle bir çocuğun çizgi gelişiminde bir değişme

olduğunda perspektifinde bir değişme olacağı söylenemez . Görücü, yapıcı ve karışık tiplerin perspektifleri arasında bir değişiklik olmayabilir.

2. Çocuğun çizgi becerisi ile tasarım düzeyi arasında bir ilişkiye ($r=0,003$) bulunamamıştır. ($p>,05$) başka bir deyişle çizgide iyi olan bir çocuğun tasarımda iyi ya da kötü olur diyemeyiz.

3. Çocuğun çizgi becerisi ile Ayrıntı yapabilme düzeyi arasında düşük düzeyde. ($r=,11$) fakat manidar ($p<,05$) başka bir deyişle çocuk karışık tipe doğru ilerlediğinde daha fazla ayrıntı yapma eğilimindedir. ancak bu ilişki çok güçlü değildir yani; görücü ve yapıcı tiplerde ayrıntı yapılabilir.

4. Çocuğun çizgi becerisi ile resminde oranlamayı kullanabilme arasında bir ilişki ($r=,02$) olmadığı görülmüştür. ($p>,05$) başka bir deyişle çizgide ilerleyen bir çocuk oran kullanımında da ilerler diyemeyiz.

5. Çocuğun çizgi becerisi ile saydamlığı kullanması arasında negatif bir ($r=-,29$) bulunmuştur. ($p<,05$) başka bir deyişle saydamlığı çok kullanan çocukların çizgi tiplerinin düşük düzeyde yer almaktadırlar. Yani; görücü olma durumundadırlar. Ancak; ilişki çok yüksek olmadığından saydamlığı kullanan çocukların bazıları karışık tipte de olabilir.

6. Çizgi becerisi ile düzleme özelliği arasında bir ilişki ilişki ($r= ,01$) bulunamamıştır. ($p>,05$) yani; çizgisi gelişmiş çocuklar düzleme yapmaz ya da yapar diyemeyiz. Düzleme yapma çizgi becerisi ile bağlantılı değildir düzleme yapan çocuk çizgide gelişmemiş diyemeyiz. .

7. Çizgi becerisi ile çocukların resimlerinde hiyerarşi düzeyine bakıldığında bunlar arasında bir ilişki ($r= -,02$) olmadığı tespit edilmiştir. ($p>,05$). Yani; resminde hiyerarşi kullanan çocuk çizgide iyi ya da kötü denilemez.

8. Çizgi ile kavram değişmesi arasında bir ilişki ($r=,13$) vardır ($p<,05$)'dir. Ancak bu ilişki düşük düzeydedir karışık tipe doğru ilerleyen çocuklarda kavram değişmesi azda olsa gözlenmektedir. Karışık tipe giden çocuklar detayları daha dikkatli görmeye çalışır.

9. Çizgi becerisi ile tamamlama arasında bir ilişki yoktur ($r=,10$) ($p<,05$) çocuğun çizgi becerisini ortaya koymak istediğimizde ayrıntılarını bilmesi gerekmez

10. Tasarım ve Perspektif arasında oldukça yüksek bir alaka vardır. ($r=0,,54$) Bir çocuğun perspektifi iyiye tasarımı da iyidir diyebiliriz. Perspektif ile ayrıntı arasında pozitif bir ilişkiye sahiptir. ($r=,54$) olduğu görülmektedir. ($p<,05$) yani perspektifi iyi kullanma çocukların tasarımı da iyidir. Tasarımı daha düzenli olan yani; kağıdı daha iyi kullanan çocukların perspektifi daha iyi kullandığı söylenebilir. Perspektifi iyi olanın kağıdının düzenli kötü olanın da kağıdını iyi kullanmadığı görülür.

11. Perspektif anlayışı ile ayrıntı arasında bir ilişki yoktur. ($r=0,07,$) ($p>,05$)dir. Ayrıntı yapan çocukların perspektifinin iyi ya da kötü olduğu söylenemez perspektifi iyi olan çocuğun daha fazla ya da daha az ayrıntı yaptığı söylenemez.

12. Oran ile Perspektif arasında çok yüksek bir alaka ($r= ,84$) vardır. ($p<,05$). Yani; perspektifte çocuğu iyi hale getirirsek oranlaması da düzelir. Ya da oranı iyi bilen çocuk perspektifte ilerler. Çocuk kağıdı kullanırken nesnelere birbirine oranını düşünerek yerleştirdiğinde perspektifi de ortaya koymuş olur.

13. Saydamlılık ve perspektif arasında negatif bir ilişki vardır. ($r=-,11$) yani; perspektifi iyi olanlar saydamlığı daha az kullanırlar resimlerinde saydamlığı kullanan çocuk perspektifi Tamamlama olarak algılayamaz.

14. Düzleme ile perspektif arasında negatif bir ilişki vardır. ($r=-,06$) ($p>,05$) yani düzleme yapanların perspektifi iyidir ya da kötüdür diye, bir genellemeye gidilemez.

Bir çocuk ne kadar çok düzleme yapıyorsa, o çocuk hakkında perspektifi az kullanıyor denilemez.

15. Perspektif ile hiyerarşi arasında pozitif bir ilişki görülmektedir. ($r=,78$) ($p<,05$) Çünkü; perspektifi iyi olan çocuğun hiyerarşide iyi olur. Yani; çocuğun perspektifi geliştiğinde, nesnelere kağıda geçirirken hiyerarşi özelliğine bakarak resim yapar.

16. Kavram değişmesi ile Perspektif arasında yüksek bir negatif ilişki vardır. ($r=-,29$) ($p>,05$) Bir çocuk kavram değişmesinde iyi ise, perspektifte daha az gözlenir. Çünkü; çocuk kavram değiştirirken, perspektife dikkat edemez.

17. Tamamlama ile perspektif arasında bir ilişki yoktur. ($r=1,02$) ($p>,05$) dir. Tamamlama yapan çocukların perspektifleri iyidir ya da kötüdür denilemez

18. Tasarım ile ayrıntı arasında pozitif düşük oranda ilişki vardır. ($r=,17$) bulunmuştur. ($p<,05$) dir. Yani; tasarımı düzenli olan çocuklar daha ayrıntılı resim yapmaktadırlar. Kağıtta yer çizgisini kullanan çocuklar çevre ile daha çok ilişki kurarlar. Çevresinde ki olayları ayrıntılarıyla resimlerine aktarırlar.

19. Tasarım ile oran arasında oldukça yüksek bir ilişki vardır. ($r=,52$) ($p<,05$) yani; oranı iyi kullanan çocuklar daha düzenli resim yaparlar, kağıdı düzenli kullanırlar ve oranlamaya genel olarak dikkat ederler.

20. Tasarım ile saydamlık arasında negatif bir ilişki vardır. ($r=-,16$) ($p<,05$) ancak bu ilişki düşüktür. Tasarımı düzenli olan çocukların resimlerinde saydamlılık daha azdır. Yer çizgisini algılayan çocuklar ben merkezci düşünmezler.

21. Tasarım ile düzleme bir ilişki yoktur ($r=,07$) ($p>,05$) yani dağınık yapan çocuklarda düzleme görülür. Bu özellik şematik dönemde görülmektedir. Resimlerini düzenli yapan çocuklarda düzleme de görülür.

22. Hiyerarşi ile tasarım arasında oldukça bir ilişki vardır. ($r=-,52$) ($p<,05$) hiyerarşisi iyi olan çocuğun tasarımında iyi yani düzenli olur. Çocuk kağıdın kullanılmasını bildiğinde hiyerarşisi de iyi olur..

23. Tasarım ile kavram değişmesi arsında negatif bir ilişki vardır. ($r=-,19$) ($p>,05$) dir. Kavram eğişmesi olan çocuklarda tasarımdağınıktır. Kavramı devamlı değıştiren çocuk kağıdı kullanırken tasarıma dikkat etmez

24. Tasarım ile tamamlama arasında bir ilişki yoktur. ($r=,09$) ($p>,05$) kağıdı iyi kullanan çocuğun tasarımı iyi olacak denilemez

25. Ayrıntı ile oran arsında pozitif bir ilişki vardır. ($r= ,11$) ($p<,05$) bu ilişki düşük düzeydedir oranı iyi kullanan çocuklar daha fazla ayrıntı yapma eğilimindedir. Ancak oranı iyi kullanan bazı çocuklarda ayrıntının az olduğu da görülebilir.

26. Ayrıntı ile saydamlık arasında negatif bir ilişki vardır ($r=-,34$) ($p<,05$) yani ayrıntıda iyi olan çocuklar saydamlığı az yaparlar. Ayrıntıya dikkat eden çocukların çevresiyle ilişkileri iyidir. Ben merkezci düşünmezler. Çocuklar istediğini değil görüleni çizerler dolayısıyla saydamlık azalmaktadır.

27. Ayrıntı ile düzleme arasında oldukça yüksek bir ilişki vardır. ($r=,54$) ($p<,05$) yani şematik dönemde ayrıntıyı çok yapan çocuklar aynı zamanda düzlemeyide çok yaparlar. Ayrıntılara boğulan çocuklar objeleri resimine aktarırken çizgilere dikkat etmeden düzleştirirler.

28. Ayrıntı ile hiyerarşi arasında bir ilişki yoktur. ($r=,02$) ($p>,05$) resimlerinde ayrıntı yapan çocukların hiyerarşisinin iyi ya da kötü olduğu söylenemez. Hiyerarşide iyi olan çocukların resimlerinde ayrıntıları yapacağı söylenemez.

29. Ayrıntı ile kavram değişmesi arasında çok yüksek bir ilişki vardır ($r=,71$) ($p<,05$) yani ayrıntılı resim yapan çocuklar kavram değişmesini daha çok yaparlar kavramı çok değıştiren çocuklar çevresindeki ayrıntılara dikkat ediyor denilebilir.

30. Ayrıntı ile tamamlama arasında çok yüksek ve pozitif bir ilişki vardır. ($r=,89$) ($p<,89$) çocuk ayrıntıları çok yaptığında resmini çizdiği olayları, tamamlayıcı bir özelliğe sahip olur.

31. Oran ile saydamlık arasında negatif bir ilişki vardır. ($r= -,16$) ($p<,05$) oranlamayı iyi yapan çocuğun görme açısı gelişir. Nesnelere gerçek boyutlarda görür buna göre de saydamlık az olur.

32. Oran ile düzenleme arasında bir ilişki yoktur. ($r= ,01$) ($p>,05$) oranda iyi olan çocuğun düzleme de iyi ya da kötü olduğu

33. Oran ile hiyerarşi arasında yüksek ve pozitif bir ilişki vardır ($r=,80$) ($p<,05$) dir. Çocuklar resimlerini oranlamayı iyi yapıyorsa perspektifi iyidir. .

34. Oran ile kavram değişmesi arasında negatif bir ilişki vardır. ($r= -,28$) ($p<,05$) çocukların resimlerindeki oranlama iyiye kavram değişmesi daha az görülür. Çocuk kavramı değiştirir, oranlamayı da yakalar. Oranlamayı, iyi bir seviyeye getirdiğinde kavram değişmesi azalır.

35. Oran ile tamamlama arasında bir ilişki yoktur. ($r=,06$) ($p>,05$) oranlamayı iyi yapan çocukların tamamlamasına iyi ya da kötü denilemez.

36. Düzleme ile saydamlık arasında bir ilişki yoktur. ($r= -,01$) ($p>,05$) Düzleme yapanların saydamlığı iyi ya da kötüdür denilemez. Bir çocuk ne kadar çok düzleme yapıyorsa, o kadar az saydamlık yapar.

37. Hiyerarşi ile saydamlık arasında bir ilişki yoktur. ($r= -,06$) ($p>,05$) hiyerarşiyi iyi yapanlar saydamlığı da iyi ya da kötü yaparlar diyemiyoruz. Hiyerarşide büyük yapılan objelerin saydamlığını az ya da çok yaptığını söyleyemiyoruz.

38. Kavram değişmesi ile saydamlık arasında bir ilişki yoktur. ($r = -.10$) ($p > .05$) Kavram değişmesi yapan çocukların saydamlılığı hakkında iyi ya da kötü yargıya varamayız.. Çünkü; ikisinin gelişimide çocuğun ben merkezci yapısıyla bağlantılıdır.

39. Tamamlama ile saydamlılık arasında negatif bir ilişki vardır. ($r = -.28$) ($p < .05$) çocuk tamamlamayı daha fazla yapıyorsa saydamlılığı daha az yapar. Çocukların yaptıkları resimlerde tamamlama varsa saydamlılık o derece azdır.

40. Düzleme ile hiyerarşi arasında bir ilişki yoktur. ($r = -.02$) ($p > .05$) resimlerinde hiyerarşi yapanların düzlemesi iyi ya da kötü denilemez. Çocuk hiyerarşide önemli bulduğu resimleri düz çizer ya da çizemez diyemeyiz.

41. Düzleme ile kavram değişmesi arasında yüksek pozitif bir ilişki vardır ($r = .48$) ($p < .05$) dir. Düzleme yapan çocukların aynı zamanda kavram değişmeside yaptığı görülür. Çocuk kavramları oluştururken çizgiye pek dikkat etmez. Çizgileri kağıdın düzlüğüne dayandırarak düz çizer, ve böylelikle düzlemenin olduğu yerde kavram değişmesininde olması olağandır.

42. Düzleme ile Tamamlama arasında yüksek bir pozitif ilişki vardır. ($r = .56$) ($p < .05$) .Çocuk çevresindeki olayları resmederken çizgi kriterlerine bakmadan, gördüğünü değilde bildiğini çizmeye çalışır. O zaman da Tamamlamayı çok yapan çocuklarda düzleme çok olur.

43. Kavram değişmesi ile hiyerarşi arasında negatif bir ilişki vardır. ($r = -.31$) ($p < .05$). Çocuk eğer resimlerinde hiyerarşi özelliği göstermişse, bunu kavram değişmesi ile birlikte yapmıştır. Yani hiyerarşiyi çocuk iyi kullanmışsa çizdiği objelerin tespitini yapmış ve kavramı oturtmuştur.

44. Tamamlama ile hiyerarşi arasında bir ilişki yoktur ($r = -.02$) ($p > .05$). Hiyerarşi ile tamamlama yapan çocuklarda bir bağlantı kurulamamıştır. Yani resimlerinde tamamlamaya önem veren çocukların hiyerarşisinde iyi yada kötü yargıya varılamaz.

Yada hiyerarşisi çok iyi olan çocuğun tamamlamada iyi yada kötü oluğuna karar veremeyiz.

45. Kavram değişmesi ile tamamlama arasında çok yüksek bir ilişki vardır. ($r=78$) ($p<,05$). Çocuk çevresindeki ilişkileri kurarken kendisine hoş gelen olayları resimlerine aktarmak ister. Resimleri çizerken çocuk çizgi becerilerini zamanla değiştirir, böylece kavramları değiştirerek resimlerinde tamamlama yapar.

YORUMLAR

Benzerlik :

1.Tablo 8'e göre çocukların geneleinde verilen hazır materyalin benzetme oranına baktığımızda ; (az) ile (orta) arasında bir değerde olduğu görülür. Çocuklar hazır materyalin çiziminde en çok yer çizgisini benzetebilmişlerdir. Dolayısıyla çocuklar figürleri yer çizgisine yerleştirme ile kavram ile form arasındaki ilişkileri anlayabilmektedir. Çevresiyle ilişkilerini iyi kurabilmektedir. Benzetme oranı en az ev resminde görülmüştür. Bu dönemde kavramları bağımsız bir şekilde sunmaya çalışır. Çocukların düşünce tarzı ben merkezlidir. En az ise eve (az) yakın değerdedir. Çocuklar hazır materyalin çiziminde evi benzetememişlerdir.

2.Tablo 9 ile 10'a göre kızların ve erkeklerin hazır materyallere bakarak benzerliğine baktığımızda kızlar ; evi, güneşi, bulutu, pencereyi, kapıyı, erkeklerden daha iyi benzetiyorlar. Yani derecelendirmeye göre (çok) benzetiyorlar. Burada kızların daha dikkatli resim çizdiği söylenebilir. Kız çocukların daha çok detaya, süslemelere ilgi duydukları bilinmektedir.

Renk :

3. Tablo 11'e göre evi en yüksek değerde hangi renk yapıldığına bakıldığında ara renktir. Ortalamalara bakıldığında, spontanelerin hazır materyallere göre ara rengi daha fazla kullandığını görmekteyiz. En az kullanılan renk ise soğuk renklerdir. Çünkü, 3-4 yaşları arasında çocuk ana renkleri kullanmaya başlar. Daha sonra renk bilgisi çevresiyle etkileşimiyle artarak ara renkleri çoğunlukta kullanmaya başlar.

4. Tablo 12'ye göre güneşin sıklıkla sıcak renkle yapılmış olduğu görülmektedir.En çok hangi renk yapıldığına baktığımızda en çok sıcak rengin kullanılmıştır. Genelde güneşin sıcak renk olduğu çocuklar tarafından bilinmektedir. En yüksek değerini hazır materyale bakarak yapanlarda görülmektedir. Çünkü ; verilen resimde sıcak renktir.

5. Tablo 13'e göre bulutun sıklıkla soğuk renk ile yapıldığı görülmektedir. Bunlardan spontane yapan çocuklar, hazır materyal yapan çocuklara göre soğuk rengi daha fazla kullanmışlardır. Hazır materyal kullananlar bulutu renksiz yapmışlardır. Dolayısıyla çocuklar bulutu çizerken hazır materyale bakanlar daha çok renksiz bıkakmış, spontane yapanlar ise soğuk renk yapmışlardır. Burada bulut resmini çizen çocukların hazır materyalden etkilendiğini görüyoruz.

6. Tablo 14'e göre yer çizgisinin en çok hangi renk yapıldığına baktığımızda, sıcak renk yapıldığı görülür. Bunlardan hazır materyale bakanların yer çizgisini spontanelere sıcak rengi daha kullandıkları görülür. Dolayısıyla 5-6 yaş grubu çocukların gördüğünü değil de, bildiğini yaptığını görüyoruz.

7. Tablo 15'e göre çiçeğin en çok hangi renk yapıldığına baktığımızda ara renktir. Çiçeği spontane yapanlar daha çok ara rengi kullanmışlardır. Dolayısıyla hazır materyalde çiçek resmi olmadığı halde çiçek resmi yapmaları çocuğun gördüğünü değil de, bildiğini yaptığını görüyoruz.

8. Tablo 16'ya göre bacanın en çok hangi renk yapıldığına bakıldığında soğuk renk olduğunu görüyoruz. Hazır materyale bakanlar soğuk rengi daha çok kullanmışlardır. Halbuki verilen hazır materyalde baca renksizdir. Burada yine çocuklar 5-6 yaş çocukların özelliklerinden gördüğünü değil de bildiğini yapmasıdır.

9. Tablo 17'ya göre pencerede en çok hangi renk yapıldığına bakıldığında sıcak renktir. Hazır materyale bakanlar sıcak rengi daha çok kullanmışlardır. İkinci değer ise renksizdir. Bunlardan en çok spontane yapanlar pencereyi renksiz bırakmışlardır. Verilen hazır materyalde pencerenin sıcak renk oluşu çocukları etkilemiştir.

10. Tablo 18'e göre kapıda en çok hangi renk yapıldığında, soğuk renk yapıldığını görülmektedir. Hazır materyale bakanlar kapıyı spontanelere göre daha çok soğuk renk kullanmışlardır. Verilen hazır materyaldeki kapı soğuk renktedir. Dolayısıyla Hazır materyale bakan çocuklar kapıyı çizerken etkilendiği görülür. Spontane yapanlar ise daha çok ara rengi kullanmışlardır.

11. Tablo 19'a göre ağaçta en çok hangi renk yapıldığına bakıldığında, ara renktir. Ağacı ara renk boyayanların çoğunluğu spontane yapanlardır. Çünkü bu dönemde ara renk daha çok kullanılmaktadır.

12. Tablo 20'ye göre simetride en çok hangi renk yapıldığına bakıldığında renksiz bırakıldığı görülmektedir. Bunlardan spontane yapanlar simetriyi hazır materyallerden daha çok renksiz bırakmışlardır.

13. Tablo 21'e göre kuş resmi yapan çocukların en çok hangi renk yapıldığına bakıldığında ara renk olduğu görülür. Hazır metayalde verilmediği halde kuş resmi yapmaları, bu dönemdeki çocukların özelliklerinden olan verilen resmi kopya etmek istemeyişindedir. Spontane yapanlar kuş resmini daha çok yapmışlardır.

14. Tablo 22'ye göre espride en çok hangi renk yapıldığına bakıldığında sıcak renk olduğu görülür. Bunlardan, espride çoğunlukla sıcak renk kullananlar spontanelerdir. Sıcak renk kullanan çocuklar neşeli canlı bir mizaca sahiptir. Genellikle mutlu mizahi gücü fazla olan çocukların resminde espri görülür. Çocuk çiçeğe güneşe insan yüzü yapar.

15..Tablo 23'e göre tekrarda en çok hangi renk yapıldığına bakıldığında renksiz olduğu görülür. Bunlardan çoğunlukla spontane yapanlar, yaptıkları tekrarları renksiz bırakmışlardır. Çocuk resminde önceleri anlamsız olan bir takım figürler, daha sonraları anlamlı figürlerin ve motiflerin tekrarını yaparlar.

16. Tablo 24'e göre figürde en çok hangi renk yapıldığına bakıldığında, ara renktir. Bunlardan çoğunlukta spontane yapanlar figürü ara renk yapmıştır. 5-6 yaş çocukları şema öncesi dönemdedir. Bu dönemde çocuklar insan figürü çizmeye başlar.

17. Tablo 25'e göre kız ve erkeklerde evi en çok hangi renkte yaptığına baktığımızda, ara renk kullanıldığını görürüz. Erkekler çoğunlukla evi ara renk yaptığı görülür.

18. Tablo 26'ya göre kız ve erkeklerin güneşi en çok hangi renkte yaptığına bakıldığında sıcak renk yapıldığı görülür. Bunlardan çoğunluğun erkeklerin güneşi sıcak renk yaptığı görülür.

19. Tablo 27'ye göre kız ve erkekler bulutta en çok hangi rengin kullanıldığına baktığımızda, çocuklar soğuk renk kullanmıştır. Kız ve erkekler bulutu soğuk renge boyamalarındaki değerleri eşittir.

20. Tablo 28'e göre kız ve erkeklerde yer çizgisinin en çok hangi renkte yapıldığına baktığımızda çocuklar soğuk renk yapmıştır. Bunlardan çoğunluğunda kızlar yer çizgisini soğuk renk yapmışlardır.

21. Tablo 29'a göre kız ve erkeklerin çiçek çizimlerinde en çok hangi rengin kullanıldığına baktığımızda çocuklar ara renk kullanmıştır. Bunlardan çoğunluğunda kızlar çiçeği ara renk yapmışlardır.

22. Tablo 30'a göre kız ve erkeklerin baca çizimlerinde en çok hangi rengin kullanıldığına baktığımızda, çocukların bacayı renksiz kullandığı görülür. Kızların bacayı daha çok renksiz çizdiği görülür. Baca çiziminde kızlar erkeklere göre daha dikkat ederek çizmiştir.

23. Tablo 31'a göre Kız ve erkeklerin pancere çizimlerinde en çok hangi rengin kullanıldığına baktığımızda çocukların sıcak renk kullandığı görülmektedir. Kızlar pencereyi erkeklere göre daha çok sıcak renk kullanmıştır. Sıcak renkler coşkunluk, neşe yaşama sevinci duyanlarda görülmektedir. Kızların sıcak renk özellikleri taşıdığını görüyoruz.

24. Tablo 32'ye göre kız ve erkeklerin kapı çizimlerinde en çok hangi rengin kullanıldığına baktığımızda çocukların soğuk renk kullandığını görüyoruz. Kızlar ile erkekler kapıda eşit değerlerde soğuk renk kullanmışlardır.

25. Tablo 33'e göre kız ve erkeklerin ağaç çiziminde en çok hangi renk kullanıldığına bakıldığında, ara renk kullanıldığı görülmektedir. Erkeklerin kapı çiziminde çoğunlukla soğuk renk kullanılmıştır. Ara renk kullanan çocukların renk kullanımlarının ileri düzeydedir. Çünkü çocuklar ilk önce ana rengi daha sonra ara rengi kullanmaya başlar. Kızların gördüğünü değilde, bildiğini yaptığını görmekteyiz. erkeklerin ise verilen resime bağlı kalmış olduğunu görmekteyiz.

26. Tablo 34'e göre kız ve erkeklerin simetri çizimlerinde en çok hangi rengin kullanıldığına bakıldığında simetriyi renksiz kullanmışlardır. Kızlar simetriyi çoğunlukla renksiz bırakmışlardır. Kızlar ayrıntılara ve detaylara daha dikkat ettiklerinden resimlerinde simetriye yer vermişlerdir. Simetriyi yaparken çizgi halinde renksiz yapmışlardır.

27. Tablo 35'e göre kız ve erkeklerin kuş çiziminde en çok hangi renk yapıldığına bakıldığında ara renk yapmıştır. Bunlardan kızlar kuş çiziminde ara renk kullanımı erkeklerden daha yüksektir. Kızların kuş resmini ara renk kullanmasından renk kullanımının iyi ve çevresindeki detaylara dikkat ettiği anlaşılmaktadır.

28. Tablo 36'ya göre kız ve erkeklerin espri çiziminde en yüksek hangi rengin kullanıldığına bakıldığında sıcak renk kullanmışlardır. Bunlardan çoğunlukla erkekler espriyi sıcak renk kullanmışlardır. Erkekler kızlara göre daha çok esprili, coşkulu ve neşeli olduğu ortaya çıkmıştır.

29. Tablo 37'ye göre kız ve erkeklerin tekrar çiziminde hangi rengin daha çok kullanıldığına bakıldığında renksiz bıraktıkları görülmüştür. Kızlar erkeklere göre tekrarı daha çok renksiz yapmışlardır. Çocuklar hoşuna giden olumlu olaylarda bir durum yaratıyorsa o davranışın tekrarını yapmaktadır.

30. Tablo 38'e göre kız ve erkeklerin figür çiziminde en çok hangi rengin kullanıldığına bakıldığında ara renk kullanmışlardır. Kızlar erkeklere göre figür çiziminde daha fazla ara renk kullanmışlardır. Ara rengi kullanan çocukların renk

bilgisinin ileri düzeyde olduğu görülmektedir. Çünkü çocuklar ilk önceleri ana rengi öğrenirler renk bilgisi geliştikçe ara renk kullanırlar

Çizgi:

31. Tablo 39'a göre çocukların çizmiş olduğu eve baktığımızda en çok karışık tipte çizildiğini görürüz. Karışık tipteki çocuk ilk önce tümünü çizer, daha sonra ayrıntıları ekler. Demek ki evi çizerken genel olarak çizip ayrıntılara girmiştir .En düşük değer ise, bacada (görücü) olduğu görülür. Görücü tipler ise çizdiği nesnelere dış konturlarını çizer. Bacanın görücü tipte çizilmesinin bir başka nedeni hazır materyalde çizgi halinde dış konturları çizilmiştir. Çizginin geneline bakıldığında yapıcı olduğu görülür.

32. Tablo 40 ile 41'e göre çizgi becerisinde hazır materyal ile spontanelere bakıldığında güneş çiziminde spontane yapanların daha yüksek olduğu görülmektedir. Güneşin derecelendirmeye göre (karışık) tiplere olduğu görülmektedir. Çünkü çocuk güneşi görmek istediği gibi çizmek istemektedir. Çocuğun mizacına göre güneşe gülen yüz çizmesi, güneş ışınlarını detaylı bir şekilde çizmesi kendi duygu ve düşüncelerini ortaya böylece koymuş olur. Hazır materyale bakan çocukların çizdiği güneşte bir dairenin içini sarı ile boyanmıştır. Çocuklar verilen resimdeki güneş çiziminden etkilenmiştir.

Bulutta da en yüksek değer spontane yapanlardır. Derecelendirmeye göre (görücü) tiplere (yapıcı) tiplere doğru gelmektedir. Spontane yapan çocuklar bulutu hazır materyallere göre daha farklı şekillerde yapmıştır. Verilen resimde bulut dış konturları ile verildiğinden, hazır materyale bakan çocukların etkilendiğini görüyoruz.

Yer çizgisinde en yüksek değer hazır materyallerde (görücü) ile (yapıcı) tiplere olduğu görülür.

Bacada ise en yüksek değerine spontanelerde olduğu görülür. Bu durum görücü tiplmelerde rastlanmıştır.

Kapıda ise en yüksek değer hazır materyalde (görücü) den (yapıcı) ya gittiği görülmektedir.

Çizgi becerisi bakımından genele bakıldığında hazır materyallerin (görücü) spontane yapanların (yapıcı) olduğu görülmektedir. Çizgi becerisi açısından spontane yapanların daha ileride olduğu görülmektedir.

33. Tablo 42 ile 43'e göre kız ve erkeklerin çizgi becerisine baktığımızda en yüksek ortalamanın çiçekte olduğu görülmektedir. (karışık) tiplme olduğu pencerede ise, kızların (görücü) tiplmede kuşta ise kızların (görücü) tiplmede olduğu görülmektedir.

Genel olarak kızlar çizgi becerisinde daha yüksek (görücü) den (yapıcı) ya gittiğini görürü. Yani; yapıcı tiplmedir.

Perspektif :

34. Tablo 44'e göre perspektifte tablodaki ortalamaya baktığımızda en yüksek değerlerin güneşte (oldukça) yüksek ortalamalardaki bulutta (oldukça) yüksek ortalama yer çizgisinde (oldukça) yüksek ortalamada çiçekte ise en az değerde (hiç) ortalama ların olduğu görülmektedir.

Perspektifin geneline bakıldığında derecelemede (çok az) ile (biraz) olduğu görülmektedir. Perspektifi algılaması açısından çocuklar bu dönemde pek gelişmemiştir. Çocuk, güneşi, bulutu,yer çizgisinin perspektifini bilmektedir. Çocuklar çevre ile ilişkilerini iyi kurmaktadır. Çiçekte ise perspektifi çok düşüktür. Çünkü şema öncesi dönemdeki çocuklar çiçekleri ve ağaçları doğada var olan ölçülerinden daha büyük farklı çizerler.

35. Tablo 45 ile 46'ya göre perspektif algılaması açısından hazır materyallerle spontane arsında en yüksek değerlerine bakıldığında ;

Evin perspektif özelliğine bakıldığında hazır materyallerin daha yüksek yani derecelendirmeye göre, (az) ile (orta) arasında olduğu görülür. Çünkü; verilen hazır materyalde evin perspektifi verildiğinden hazır materyale bakan çocuklar perspektifte daha yüksektir. Hazır materyale bakan çocukların resimleri ile spontane yapanlara göre simetriye baktığımızda, spontane yapanların simetride daha yüksek derecelendirmeye göre (orta) olduğu görülmektedir.

Spontane yapan çocuklar belirli bir resme bağlı kalmadıkları için perspektif daha fazladır. Çocukların yapmış oldukları resimde perspektife göre tekrara baktığımızda, spontane yapanların derecelendirmeye göre (orta) ile (çok) yüksek olduğu görülmektedir. Çocuk hoşuna giden olumlu bir durum yaratıyorsa o davranışın tekrar çıkma olasılığı artar.

Perspektifte genele baktığımızda hazır materyallerin daha yüksek (orta) olduğu görülür. Bu da hazır materyalde perspektifi verdiğindendir.

36. Tablo 47 ile 48'e göre perspektifi algılaması açısından kızlara ve erkeklere baktığımızda kızlar derecelemelere göre evde (az) ile (orta), verilen hazır materyalde evde perspektifi kızlar daha iyi algılamıştır. Güneşte (orta) ile (çok), kapıda (az) ile (orta), bulutta (orta) ile (çok), pencerede (orta) kapıda (orta) değerlerde erkeklere göre daha iyi perspektifi yapmışlardır.

Perspektif algılaması açısından genele bakıldığında kızlar erkeklere göre olumlu yönde daha yüksektir.

Tasarım :

37. Tablo 49'a göre ev tasarımında hazır materyale bakanlar ile spontane yapanlar arasında Ki-kare değerine bakıldığında 0,05 değerinden büyük olduğundan bir fark görülmemektedir.

38. Tablo 50'ye göre güneş tasarımında hazır materyal ile spontane yapanlar arasındaki Ki-kare değerine bakıldığında, 0,05 değerinden büyük olması nedeniyle bir farklılık yoktur.

39. Tablo 51'e göre bulut tasarımında hazır materyale bakanlar ile spontane resim yapanlar arasındaki Ki-kare değerine bakıldığında, 0,05 değerinden büyük olduğundan bir farklılık yoktur.

40. Tablo 52'ye göre pencerenin tasarımında hazır materyale bakanlar ile spontane resim yapanlar arasındaki Ki-kare değerine bakıldığında, 0,05 değerinden küçük olduğundan bir farklılık vardır. Tasarımda pencereyi düzenli yapanların çoğunluğunu hazır materyale bakan çocuklar oluşturmaktadır.

41. Tablo 53'ye göre yer çizgisinin tasarımına bakıldığında hazır materyale bakan çocuklar spontane yapanlara göre daha düzenli yapmışlardır. Hazır materyale bakan çocuklar verilen resimde yer çizgisini iyi algılamışlardır. Yapılan resimlerde dağınık yapanların çoğu, hazır materyale bakan çocuklardır.

42. Tablo 54'e göre Ki-kare değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük, yani ; 0,02 olduğundan hazır materyalde olmadığı halde çizgi resmi yapan çocuklarla spontane yapanlar arasında çiçek tasarımında bir farklılık vardır. Tasarımda çiçeği düzenli, dağınık yapan çocukların çoğunluğu spontane yapanlardır.

43. Tablo 55'e göre simetride tasarıma bakıldığında, hazır materyale bakarak resim yapanlar ile spontane resim yapanlar arasındaki Ki-kare değerine bakıldığında

0,05 değerinden küçük yani; 0,01 olduğunu görürüz. Spontane yapanlar simetriyi daha fazla ve düzenli yapmıştır.

44. Tablo 56'ya göre bacanın tasarımına bakıldığında Kikare değerinin 0,05 değerinden büyük 0,45 olduğunu görürüz. Baca çizimini Hazır materyale bakanlarla spontane çizenlere bir farklılık yoktur.

45. Tablo 57'ye göre kapının tasarımına bakıldığında, Ki-kare değerinin büyük yani; 0,34 olduğundan hazır materyale bakanlar ile spontane yapanlar kapıda bir farklılık yoktur.

46. Tablo 58'e göre ağacın tasarımına bakıldığında, Ki-kare değerinin büyük Yani; 0,24 olduğundan hazır materyale bakanlar ile spontane bakanlar arasında bir farklılık yoktur.

47. Tablo 59'a göre kuşun tasarımına bakıldığında Ki-kare değerinden büyük yani; 0,07 olduğundan hazır materyale bakarak çizenler ile spontane çizenler arasında bir fark yoktur.

48. Tablo 60'a göre çocukların çizdikleri resimlerindeki espirilerin kağıda yerleştirilmesi açısından hazır materyale bakılarak ile spontane yapılanlar arasında bir fark yoktur.

49. Tablo 61'e göre Ki-kare değerine bakıldığında tekrarın 0,05 değerinden küçük olduğu görülmektedir. Çocukların çizdikleri resimlerdeki tekrarların kağıda yerleştirilmesi açısından hazır materyaller ile spontaneler arasında farklılıklar görülmüştür. Spontaneler tekrarı daha düzenli yapmışlardır. Çünkü verilen hazır materyalde tekrar yoktur. Spontane yapan çocuklar kendilerinin hoşuna giden bir takım figürleri tekrarlar.

50. Tablo 62'e göre Ki-kare değerine bakıldığında 0,05 değerinden büyük olduğu görülmektedir. Çocukların yaptıkları resimlerde figürün kağıda

terleştirilmesinde hazır materyale bakanlar ile spontane yapanlar arasında bir farklılık görölmektedir.

51. Tablo 63'e göre Ki-kare değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük 0,02 olduğu görölmektedir. Ev yapan çocukların tasarımında kızlar ile erkekler arasında bir farklılık olduğu görölmektedir. Kızlar evi erkeklere göre daha düzenli yapmışlardır.

52. Tablo 64'e göre Ki-kare değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük 0,02 olduğu görölmektedir. Güneş yapan çocukların tasarımında kızlar ile erkekler arasında bir farklılık olduğu görölmektedir. Erkekler güneşini daha düzenli çizmişlerdir.

53. Tablo 65'e göre Ki-kare değerine bakıldığında 0,05 değerinden büyük yani; 0,13 olduğu görölmektedir. Kızlar ile erkekler bulutu aynı yapmaktadır

54. Tablo 66'ya göre Ki-kare değerine bakıldığında 0,05 değerinden küçük yani 0,02 olduğu görölmektedir. Kızlar ile erkekler arasında Pencere çiziminde farklılık görülür. Kızlar pencereyi daha düzenli yapmışlardır. Kızlar erkeklere göre daha süsleyici unsur kullanmışlardır.

55. Tablo 67'ye göre Ki-kare değerine bakıldığında 0,05 değerinden büyük olduğundan çocuğun kağıdı kullanımındaki yer çizgisinin kızlar ile erkekler arasında bir farklılık görülmemiştir.

56. Tablo 68'e göre Ki-kare değerine bakıldığında 0,05 değerinden yani; 0,37 olduğu görülür. Çocukların çiçek çizimlerinde kızlar ile erkekler arasında bir farklılık görülmemektedir. Kızlar çiçekleri daha düzenli çizmektedir.

57. Tablo 69'a göre Ki-kare değerine bakıldığında 0,05 değerinden büyük yani; 0,39 olduğu görölmektedir. Çocukların yaptıkları baca tasarımlarında kızlar ile erkekler arasında bir farklılık yoktur.

58. Tablo 70'e göre Ki-kare değerine bakıldığında 0,05 değerinden büyük yani; 0,27 olduğu görülmektedir. Çocukların yaptıkları kapı tasarımlarında kızlar ile erkekler arasında bir farklılık yoktur

59. Tablo 71'e göre Ki-kare değerine bakıldığında 0,05 değerinden büyük yani; 0,37 olduğu görülmektedir. Kızların ve erkeklerin ağaç çizimlerinde tasarıma göre bir farklılık görülmektedir..

60. Tablo 72'e göre Ki-kare değerine bakıldığında, 0,05 değerinden büyük yani; 0,05 olduğundan kızlar ile erkeklerin resimlerinde kuş çiziminde bir farklılık yoktur.

61. Tablo 73'e göre Ki-kare değerine bakıldığında, 0,05 değerinden büyük yani; 0,53 olduğundan kız ve erkeklerin simetri çizimlerinde bir farklılık görülmez.

62. Tablo 74'e göre Ki-kare değerine baktığımızda, 0,05 değerinden büyük yani; 0,12 olduğundan kızlar ile erkeklerin espri çizimlerinde bir farklılık yoktur.

63. Tablo 75'e göre Ki-kare değerine bakıldığında 0,05 değerinden büyük yani 0,05 olduğu görülür. Kız ve erkeklerin kağıdı kullanma tasarımda tekrarlar arasında bir farklılık yoktur.

64. Tablo 76'ya göre Ki-kare değerine bakıldığında 0,05 değerinden büyük yani; 0,11 olduğundan çocukların resminde figür tasarımında kızlar ile erkekler arasında bir farklılık görülmemektedir.

Ayrıntı :

65. Tablo 77'ye göre çocukların resimlerinde ayrıntılara bakıldığında derecelendirmeye göre (çok) espride olduğu görülmektedir. Çocuklar bu dönemde resimlerinde ayrıntı çoğalır.Ayrıntının espride çok olması çocuğun hem çevresiyle iyi ilişkiler kurduğunu hem de mizahi gücünün fazladır. En düşük ayrıntının (hiç) yer

çizgisinde olduğu görülür. Genel olarak çocukların ayrıntılarına bakıldığında derecelendirmeye göre (hiç) olduğu görülür.

66. Tablo 78 ile 79'a göre çocukların yaptıkları resimlerdeki ayrıntılara bakıldığında ev de spontaneler daha fazla derecelendirmeye göre (orta) ayrıntı yapmışlardır. Çocukta ev figürü duygusal yaşamı oluşturduğu mekandır. Çünkü; çocuk yaşadığı ortamı aynen yansıtmak ister. Güneşte spontane yapanlar (orta) orta değere yakın, yani; güneş çizimi iyidir. bulutta da spontanelerin daha iyi (orta) olduğu görülür. Yer çizgisinde de spontanelerin daha iyi (hiç) olduğu görülmektedir. Bacada da spontanelerin daha iyi (hiç) olduğu görülür. Pencerede spontanelerin (az) olduğu görülür. Kapıda spontanelerin (hiç) olduğu görülür. Ağaçta spontanelerin orta değer üstünde (orta) yakın olduğu görülür. Simetride spontanelerin orta değere yakın olduğu (orta) görülür. Tekrarda spontanelerin orta değer üstünde (orta) olduğu görülür. Ayrıntının geneline bakılacak olursak spontanelerin daha orta değere yakın bir değerde (az) olduğu görülür.

67. Tablo 80 ile 81'e göre kız ve erkeklerin ayrıntısına bakıldığında evin ayrıntısında kızların daha yüksek (hiç) ile (az) düşük olduğu görülür. İkinci yüksek değer çocukların ayrıntılarında espridedir (çok) kızlarda görülmüştür. Kızlar erkeklere göre daha çok ayrıntı ve espri yaptığı görülür. En düşük değer kuş yapanların ayrıntısında görülür. Kızlar kuş resminin ayrıntılarını yapmıştır. Genel ayrıntıya bakıldığında kızlar daha çok ayrıntıya yer veriyor.

Oran:

68. Tablo 82'e göre oran ortalamalarına bakıldığında en yüksek değerlerin yer çizgisinde (orta) ile (çok) görülür. Çocuğun yer çizgisini çizmesindeki amaç -ben toprak üzerindeyim- inancına varır. Figürler bir merkez çevresinde toplanır. Bunlar toprak çizgisine anlamlı bir biçimde sıralanır. En düşük değer ise (hiç) ile çiçektir. çünkü; çiçekleri olduğundan büyük çizerler. Çiçeklerin oranlamasına dikkat etmezler. Genel olarak oranlamaya bakıldığında (orta) ortalamanın üzerinde bulunmuştur.

69. Tablo 83 ile 84'e göre hazır materyale bakan çocuklarla spontane resim yapan çocukların yaptıkları resimlerdeki oranlamaların ortalamalarına bakıldığında, en yüksek değerin kapıda (az) hazır materyale bakanlar olduğu, daha sonra (az) evde hazır materyale bakanlar olduğu ve yer çiziminde ortalama derecelendirmeye göre (çok) simetride spontane yapanların iyi olduğu görülür. Tekrara bakıldığında oranın, spontane yapanların, hazır materyale bakarak yapanlara göre daha oranlı derecelendirmeye göre (orta) yakın bir değerde yapmaktadırlar. Hazır materyallere bakanların kapı, ev ve yer çizgisinde verilen hazır materyalde bulunması çocukların oranlı çizimlerine olumlu bir etkisi olabilir.

Spontaneler kendi düşündüklerini resimlerinde aktarmalarında simetriyi ve tekrarı kullanmışlardır. Çünkü verilen hazır materyalde simetrimin olmaması tekrarda ise sadece renkte var olması spontane yapanlarda simetriyi daha iyi kullanmıştır. Oran genellemelerine bakıldığında, hazır materyallere bakanların oranlamasının daha yüksek olduğu görülür.

70. Tablo 85 ile 86'ya göre oranlamada kız ve erkeklerin ortalamalarına bakıldığında, en yüksek değer evde derecelendirmeye göre (az) kızların ortalaması erkeklere göre daha yüksektir. En düşük değerin ise kapıda derecelendirmeye göre (az) olduğu görülür. Kapıyı kızlar daha iyi oranlar. Kız ve erkeklerde oranlamada genele baktığımızda, kızların daha yüksek (orta) yakın olduğu görülür.

Saydamlık:

71. Tablo 87'e göre saydamlıkta genel ortalamaya baktığımızda en yüksek (orta) yakın saydamlık bacada görülmektedir. Bacanın verilen hazır materyalde saydam etken olabilir. İkinci yüksek değer evde (az) yakın görülür. Çocuklar bu dönemde yaptıkları evi bütün olarak düşünür. Evin içini görebilme düşüncesine sahiptir. Bulutta saydamlık görülmesi (az) yakın bir değerdedir. Verilen resimde bulutun çizgi ile gösterilmesi çocuğu saydam düşünmeye yöneltmiştir. Saydamlık özelliğinde genele bakıldığında az bir değerdedir.

72. Tablo 88 ile 89'a göre hazır materyale bakarak resim yapan çocuklar ile spontane yapanların saydamlık ortalamalarına bakıldığında derecelendirmeye göre (az) yakın evde, (orta)bulutta, bacada (çok) yakın ortalamalara baktığımızda hazır materyallerin daha yüksek olduğunu görürüz. Nedenini sorguladığımızda; evin, bulutun, bacanın saydam verilmesi hazır materyale bakan çocukları etkilemektedir. Çünkü; spontane yapanlar saydamı az yapmıştır.Dolayısıyla hazır materyalin çocukları saydamlıkta etkilendiğini söyleyebiliriz.

73. Tablo 90 ile 91'e göre kız ve erkeklerin saydamlık ortalamasına baktığımızda sadece pencere çiziminde farklılık olduğunu görmekteyiz. Bu farklılık (orta) yakın erkekler pencerede daha çok saydamlık vardır. Kızlarla erkekler arasındaki genel ortalamalara baktığımızda, erkeklerin saydamlıkları daha fazladır. (az) yakın bir değerdedir.

Düzleme :

74. Tablo 92'ye göre düzlemenin ortalamalarına baktığımızda en yüksek ortalama çiçekte (orta) yakın olduğu görülmüştür. İkinci olarak (az) yakın ortalamasıyla evde görülmektedir. Çocukların yaptıkları resimlerde fazla düzleme görülmemiştir. Çünkü; bu dönemdeki çocuklarda düzleme az görülür. Düzleme; resim yapılan yüzeye, göre eşyanın uydurulmasıdır.

75. Tablo 93 ile 94'e göre hazır materyal ile spontanelerin düzleme özelliğine bakıldığında en yüksek düzlemenin güneşte ve spontanelerin resimlerinde görülür (hiç). Spontanelerin genelinde düzleme azdır. Çünkü; verilen hazır materyalde güneş sadece yuvarlak olarak verilmiştir. Fakat, sponalere güneş ışınlarındaki çizgilerde düzleme yapılmıştır. Pencere üzerinde düzleme, spontane yapanlarda daha fazladır. (orta) yakın. Düzlemenin diğer değişkenlerde, evde spontanelerde daha fazladır. (orta) yakın değerdedir. Çocuklar kapı çizimlerinde düzlemenin spontanelerde görülmesi (hiç) az olur. Düzlemenin geneline bakıldığında düzleme özelliğinin spontanelerde fazla (çok az) yakın olduğunu görüyoruz.. -Neden?- diye sorulduğunda; verilen hazır materyalde

düzleme özelliğini artıran fazla çizimler yoktur. Halbuki; spontaneler farklı çizimlerinden olduğundan daha fazladır.

76. Tablo 95 ile 96'e göre kızlar ve erkeklerde düzleme özelliği sadece ev çizimlerinde görülmektedir. Kızlar düzlemeyi daha fazla yapmışlardır. (az) yakın bir değerdedir. Kız ve erkeklerin düzlemede ortalamalar bakıldığında kızların daha yüksek (hiç) olduğu görülür.

Hiyerarşi:

77. Tablo 97'ye göre hiyerarşinin ortalamalarına bakıldığında en yüksek ortalamaların (çok) yakın yer çizgisinde olduğu görülür. Diyebiliriz ki, çocuklarda yer çizgisi kavramı gelişmiştir. Güneşin hiyerarşi ortalamalarına bakıldığında (çok) yakın olduğu görülür. Güneşin kağıda yerleştirilmesinde çocuklar bilinçlidir diyebiliriz. Bulutta da bu böyledir. Ortalamalara bakıldığında (çok) yakın olduğu görülür. Çocuklar bulutu kağıda nasıl yerleştirildiğini biliyor diyoruz. Hiyerarşiye genel olarak bakıldığında (orta) yakın genelde ortada bir değerde olduğu görülür.

78. Tablo 98 ile 99'a göre hiyerarşide en yüksek değere baktığımızda tekrardadır. Spontane yapanlar (orta) yakın tekrarı daha fazla yapmışlardır. En düşük değer ise evdedir. Evi Hazır materyale bakanların (orta) yakın hiyerarşisi daha fazladır. Hazır materyale bakanların (orta) yakın ağaçta hiyerarşisi daha fazladır. Hiyerarşide genele baktığımızda, en çok hazır materyale bakanların orta (orta) yakın değerinde yapmışlardır. Görülüyor ki, verilen hazır materyaldeki figürleri hazır materyallere bakanların daha yüksektir. Spontane yapanlar ise, kendi yaptığı tekrarlarda hiyerarşisi yüksektir.

79. Tablo 100 ile 101'e göre kız ve erkeklerin hiyerarşisinin nasıl olduğunu tabloya baktığımızda kızlar hiyerarşide daha yüksektir. (orta) yakın olduğu . dolayısıyla kızlar hiyerarşide daha iyidir.

Kavram değişmesi:

80. Tablo 102'e göre kavram değişmesi için tabloya baktığımızda en yüksek de espride değerin (pek çok) yakın yani çok iyi olduğunu görürüz. Hazır materyalde espri olmadığına göre çocuğun kendi mizacını ortaya koyan değişkenin espri olduğunu görüyoruz. Çocukların espri çizimlerini yaparken çevresi ile bağlantılarının iyi olduğunu görüyoruz. Kavram değişmesinde, ikinci en yüksek değerin ise (pek çok) figürde olduğunu görüyoruz. Kavram değişmesinin en düşük olduğu (hiç) değerinde yer çizgisinde görmekteyiz. Çocuklar yer çizgisinde kavram değişmesini daha az yapmışlardır. Figür değişkeni yine hazır materyalde yoktur. Figürün çocuğun yaşam biçiminde ortaya koyduğu kesitleri taşıdığını görüyoruz. Genelde kavram değişmesinin (az) olduğu görülür.

81. Tablo 103 ile 104'e göre Çiçekte de kavram değişmesinin (çok) değerinde olduğunu görüyoruz. Çiçekte hazır materyalde olmadığı halde yüksek bir değerde yapıldığını görüyoruz.. Kavram değişmesine genel olarak baktığımızda (orta) yakın orta değerde bir değer olduğunu görüyoruz .

Çocukların evde kavram değişmesi spontane yapanlardan daha yüksektir, (çok) yakın değerdedir. Spontane yapan çocuklara verilen konu anlatıldığı için çocuk kafasındaki ev biçimini yaşadığı ve gördüğü evlerden etkilenererek çizerler.

Güneşte ise spontanelerde daha yüksek (orta) yakın orta değerdedir. Çünkü; Hazır materyale bakan çocuklara gösterilen güneşte sadece sarı renge boyanmış bir daire vardır. Fakat spontane yapan çocuklar başka renge boyanmış ışınlarında çocuk kavramı değiştirmiş

Bulutta ise, spontanelerin (orta) yakın orta derecede olduğu görülmektedir. Bulutun ise hazır materyalde sadece siyah bir konturla bir bulut çizilmiştir. Spontanede ise bulutu mavi renge boyadığını görürüz. 5-6 yaş grubu çocuklar şematik dönemde olduğu için çevresindeki gelişmeleri kendisine göre yorumlar. Bazı çocuklar gök yüzüne baktığında bulutu beyaz ve gökyüzünün mavi olduğu dikkatini çeker. Bu

şekilde yapmaya başlar. Bazıları ise bulutu mavi boyuyor görüyoruz. Bazıları ise beyaz bırakır. Bulutu beyaz yapan çocuklarda yapılan araştırmada görülüyor ki, bu çocukların çevresiyle etkileşimi daha fazladır.

Yer çizgilerinde spontanelerin (az) yakın derecede olduğunu görürüz. Dolayısıyla, yer çizgisinde çocuklarda pek değişim göstermemektedir.

Bacada da spontane yapan çocuklarda (orta) yakın orta değere yaklaşan bir kavram değişmesi görürüz..

Pencerede ise spontane yapanların (orta) yakın değerde olduğunu görürüz. Kapıda spontane yapanlar (orta) yakın değerdedir. Hazır materyale bakanlara göre daha yüksektir. Yapılan resimlerde kapı çiziminde farklılık vardır. Çünkü çocuklar yaşadığı çevredeki kapıları düşünerek çizer.

Ağaçta ise spontaneler (çok) iyi bir değerde hazır materyalden daha fazla kavram değişmesi göstermektedir.

Simetride spontanelerin (çok) iyi bir değerde hazır materyalden daha fazla kavram değişmesi göstermektedir. Çünkü; simetri verilen resimde yoktur.

Tekrarda ise (çok) iyi bir değerde hazır materyalde daha fazla kavram değişmesi vardır. Çünkü; tekrar verilen resimde yoktur. Çocukların yapmış olduğu tekrarlar çocuğun kendi doğaçlamasından ortaya çıkmıştır.

Genelde kavram değişmesine bakıldığında spontane yapanların (orta) yakın orta değerde yaptıkları görülmüştür. Hazır materyale bakan çocukların verilen resme daha çok bağlı kaldıkları kavram değişmesinin az olduğu tesbitine varırız.

82. Tablo 105 ile 106'ya göre bakıldığında kızlar ile erkekler arasında kavram değişmesinde bir farklılık yoktur dolayısıyla kızlar ile erkeklerin yaptıkları resimler birbirlerine benzerler.

Tamamlama:

83. Tablo 107'ye bakıldığında en yüksek değerin (pek çok) yakın bir değerde espride olduğunu görüyoruz. Çocukların yaptıkları resimlere baktığımızda Tamamlamanın (pek çok) yakın figürde iyi bir değer olduğunu görürüz. Esprinin ve figürün verilen hazır materyalde olmadığı görülür. En düşük değerin (hiç) değerine yakın bir değerde yer çizgisinde görülür. Tamamlamada genele baktığımızda (az) değerlerde olduğu görülür.

84. Tablo 108 ile 109'a göre çocukların yapmış olduğu resimlerde spontane yapanlarda resimlerini tamamlamada evde (orta) yakın orta değerde, güneşte (orta) yakın orta değere yakın, bulutta (orta) yakın orta değere yakın, yer çizgisinde (hiç) değere yakın, bacada (az) yakın, pencerede (orta) yakın orta değere yakın kapıda (az) yakın, ağaçta (orta) yakın orta değer üzerinde, simetride (pek çok) yakın değerine, tekrarda (çok) yakın olduğu değerinde, genelde ise (orta) yakın orta değerde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla spontane yapanlar hazır materyale göre yapılan resimden daha çok tamamlama yapmıştır. Çocuk dünyaya dıştan değil bir merkezden bakar, çocuğa göre bütün olaylar kendisi içindir. Çocuk çevresinden gördüklerini değil, nasıl izlerse öyle yansıtır.

85. Tablo 110 ile 111'e göre çocukların yaptıkları resimlerdeki tamamlamaların geneli açısından kızlar ile erkekler arasında bir fark yoktur. Genellikle kızlar ve erkekler resimlerinin tamamlamasını birbirine benzer yapmışlardır.

Bütün Değişkenlerin Koralasyonu

Tablo 112'e göre ;

1.Tabloya baktığımızda çocuğun çizgi becerisi ile perspektif becerisi açısından bir ilişki görülmemiştir. Yani; çizgi becerisi iyi olan çocuklar perspektifter iyi va da kötü olduğuna ilişkin bir şey söylenemez. Çünkü; çocuk iki yaşında çizgi çizmeye başlar. Perspektif algılaması ise yedi yaşından sonra başlamaktadır.

2. Çocuğun çizgi becerisi ile tasarım düzeyi arasında bir ilişki görülmemiştir. Çünkü; çocuğun tasarım düzeyinin gelişmesi, kağıdı kullanma açısı ile bağlantılıdır. Çocuk eğer çevresiyle ilgili etkileşim içerisinde ise kağıdın yerleşiminde yer çizgisinin üzerinde resim yapar. Çizgisinin gelişmesi ile bağlantılı değildir.

3. Çocuğun çizgi becerisi ile ayrıntı yapabilme arasında düşük düzeyde fakat olumlu bir ilişki görülmüştür. Çocuğun çizgi becerisi karışığa doğru bir eğilim içerisindedir. Çocuk ayrıntılı çevresiyle etkileşimini sağladığında öğrenir ve beyinde algılayarak resmeder.

4. Çocuğun çizgi becerisi ile çocukların yaptıkları resimlerle oranlama arasında bir ilişki yoktur. Çünkü; çocuklar bu dönemde sevdiklerini büyük çizme özelliği gösterir

5. Çocuğun çizgi becerisiyle saydamlık arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Saydamlığı çok kullanan çocuklarda çizgi tiplerini düşük düzeyde yapmaktadırlar yani; görünmektedir. Çünkü; saydam düşünen çocuklar çevresindeki olayları ben merkezci düşünür. Her olayı kendi saf duygularına göre yorumlar. Olayların gerçek yüzünü düşünür. Genelde hayattaki cisimleri incelediği için çizgileri zayıftır.

6. Çocuğun çizgi becerisi ile ayrıntı yapabilme düzeyi arasında düşük düzeydedir. Fakat; manidar bir ilişki vardır. Başka bir deyişle çocuk görücü tipe doğru ilerlediğinde daha fazla ayrıntıları yapma eğilimindedir. Yani görücü ve yapıcı tiplerde de ayrıntı görülmüştür.

7. Çizgi becerisi ile resimlerdeki hiyerarşi düzeyine bakıldığında bir ilişki yoktur. Çünkü hiyerarşiyi kullanan çocukların düşündüğünü çizerken çizgi becerisini düşünmeden neyi çizeceğinin en önemli özelliğini vurgulamak için çizer.

8. Çizgi ile kavram değişmesi arasında bir ilişki olduğunu söylebiliriz. Karışık tipe doğru giden çocukların geneli görürken detayları birlikte görür. Dolayısıyla kavram değişmesini de görürler.

9. Çizgi becerisi ile tamamlama arasında bir ilişki yoktur. Çünkü; çocuğun çizgi becerisini anlamak istediğimizde bir olayın resmedilen ayrıntılarının bilinmesi ve resmini yapması gerekmektedir.

10. Tasarım perspektif arasında yüksek bir alaka vardır. Perspektifi iyi kullanan çocuklar tasarımda da iyidir diyebiliriz. Çünkü, kağıdın kullanılmasında yakın çizgiler ile kağıdın yukarısına doğru yani; uzak çizgilerde perspektif bir görüntü oluşturduğundan perspektifi iyi olan çocuğun kağıdı düzenli olur.

11. Perspektifle ayrıntı arasında bir ilişki yoktur. Perspektifi iyi olanların ayrıntısı iyi ya da kötü diyemeyiz. Çevresiyle bağını iyi kuran çocuk iyi perspektif oluşturur.

12. Oran ile perspektif arasında çok yüksek bir alaka vardır. Çevresindeki nesnelere, çizerken iyi oranlama yapan çocuk perspektifte ilerler.

13. Saydamlık ile perspektif arasında negatif bir ilişki vardır. Perspektifi iyi olanlar daha az saydamlık özelliği gösterirler. Çünkü; saydamlık özelliği çocuğun 5-6 dönemde az gelişmiştir. Çocuk perspektifi 7 yaşından sonra algılamaya başlamıştır.

14. Düzleme ve perspektif arasında ilişki yoktur. Düzleme özelliği ve ilk sembol dönemi çocukta 4-5 yaşlarında görülür. Bu dönemde perspektif özelliği yoktur. Çocuk çizdiği nesnelere kağıdın düzlüğüne uydurur.

15. Perspektifle hiyerarşi arasında çok yüksek bir alaka görülmemektedir. Perspektifi iyi yapan çocuk hiyerarşide de iyi olur. Çocuğun hiyerarşisi geliştiğinde sevgiyi, nesneyi kağıda yerleştirirken bile objeleri oranlamaya uygun yerleştirir.

16. Perspektifle kavram değişmesi arasında yüksek derecede negatif bir ilişki vardır. Perspektifte bir çocuk iyi ise kavram değişmesi az gözlenir. Kavram değişmesinin az olmasının nedeni çocukların resimleri gelişirken çizilen figürler gün geçtikçe yani; öğrendiği bilgilerde değişir. Belirli bir süre çocuk objeleri iyi bir şekilde algılamasına kadar sürer. Perspektifi ilerlemiş olan çocuk objeleri iyi algılar ve bilinçli çizerler.

17. Tamamlama ile perspektif arasında bir ilişki yoktur. Resimlerde Tamamlamayı çok yapan çocuklarda -perspektifi de iyi yapar- diyemeyiz. Çünkü perspektif çocuğun görüşüyle ilişkilidir.

18. Tamamlama ile ayrıntı arasında pozitif fakat düşük düzeyde bir ilişki vardır. İhtimali az da olsa çocuklar kağıdı düzenli kullanırsa daha çok ayrıntı yapar ayrıntısı fazla olan çocuklar.

19. Tasarım ile oran arasında oldukça yüksek bir ilişki vardır. Çocuklar resimlerinde oranlamayı iyi yaptığında kağıdı düzenli kullanırlar. Kağıdı düzenli kullanan çocuklar çevre ile iyi ilişki kurar. Çevresindeki olayları, kişileri iyi inceler. Bu objeleri resimlerken oranlamaya dikkat eder.

20. Tasarım ve saydamlık negatif negatif bir ilişki vardır. Fakat bu ilişki düşüktür. Tasarımı düzenli olan çocukların resimlerinde saydamlık daha azdır. Kağıdı iyi kullanarak çizerler. Yer çizgisinin üzerine olan çocukların çevreyle bağlantıları yüksek olur. Çocuklar artık ben merkezci özelliği gösterirler. Yaptıkları resimi saydam yaparlar. Başka değişle çizdiği resmin görünmeyen kısmını da yaparlar.

21. Tasarımla düzleme arasında alaka yoktur. Çocuk kağıdı dağınık kullandığında düzleme özelliği artar. Çünkü; kağıdın kullanımı ile düzleme çocukların 5-6 yaş şematik döneme rastlar.

22. Hiyerarşi ile tasarım arasında yüksek bir ilişki vardır. Hiyerarşisi iyi olan çocuğun tasarımı düzenlidir. Çünkü; kağıdın kullanımında çocuğun çizdiği objeler, yer

çizgisi üzerinde ise bu çocuk hiyerarşiye dikkat eder. Hiyerarşisi iyi olan çocuk kağıda objeleri iyi yansıtır.

23. Tasarım ile kavram değişmesi arasında negatif bir ilişki vardır. Yani; kavram değişmesi olan çocuklarda tasarım değişmiştir. Çünkü; yeni yeni kavram öğrendiğinde objeleri çizerken kavram değişmesi ön plana çıkar. Dolayısıyla kağıdın yerleştirilmesine önem verirler.

24. Tasarım ile tamamlama arasında bir ilişki yoktur. Kağıdı iyi kullanan çocuklar çok iyi tasarım yapabilir- diyoruz tamamlaması iyi olan çocuk ise kağıdı iyi kullanır diyoruz.

25. Ayrıntı ile oran arasında pozitif bir ilişki vardır. Fakat düşük bir düzeydedir. Oranlamayı iyi yapan çocuklar, daha fazla ayrıntı yapar. Ancak oranı iyi kullanan çocuklarda ayrıntının az olduğu görülür.

26. Ayrıntı ile saydamlık arasında negatif bir ilişki vardır. Ayrıntısı fazla olan çocuklarda saydamlık azalır. Çünkü; çocuk çevresini daha iyi algılamaya başladığı için merkezci düşünmeyi bırakmıştır ve çizgilerin çevre ile bağlantısını oluşturmuştur.

27. Ayrıntı ve düzleme arasında oldukça yüksek bir pozitif bir ilişki vardır. Çok ayrıntı yapan çocuklar aynı zamanda düzlemeyi de çok yapar. Çünkü çocuk bu dönemde düzleme özelliğini azda olsa gösterir. Ayrıntıları resme aktarıırken objelerin çizgilerine dikkat etmeden aktarırlar.

28. Ayrıntı hiyerarşi ilişki yoktur. Çocukların resimlerinde fazla ayrıntı yaratması ile hiyerarşinin de iyi olması beklenemez.

29. Ayrıntı ile kavram değişmesi arasında çok yüksek bir pozitif ilişki vardır. Ayrıntıları çok yapan çocuk kavram değişmesini çok yapar. Çünkü çocuk kavramı değiştirdiğinde öğrenme gücü daha fazladır. Dolayısıyla öğrendiklerini ayrıntılı bir şekilde çizer.

30. Ayrıntı ile tamamlama arasında çok yüksek bir pozitif ilişki vardır. Ayrıntıları çok yapan çocukların resimde tamamlaması da yüksektir.

31. Oran ile saydamlık arası ilişki negatif bir ilişki vardır. Yani oranı iyi kullananlar daha az saydamlık yapar.

32. Oran ile düzleme arasında bir ilişki bulunamamıştır. Oranda iyi olan bir çocuğun düzlemede iyi yada kötü yaptığı söylenemez.

33. Oran ile hiyerarşi arasında yüksek bir pozitif bir ilişki vardır. Çocuklar resimlerde oranlamayı iyi yapıyorsa, perspektifte de iyidir. Çünkü kağıtta resimlerin oranını bilen çocuklar perspektife göre yerleştirme yapar.

34. Oran ile kavram değişmesi arasında yüksek bir negatif bir ilişki vardır. Çocuğun resimlerindeki oranlama iyi yapar ve kavram değişmesi azalır.

35. Çocukların yaptıkları resimlerdeki oranlama ile tamamlama arasında bir ilişki yoktur. Çocuklar ile bir ilişki yoktur.

36. Düzleme ile saydamlık arasında bir ilişki yoktur. Yani düzleme yapanların saydamlığı iyi olur, ya da kötüdür denilemez. Bir çocuk ne kadar çok düzleme yapıyorsa, o kadar az saydamlığı gelişmiştir.

Düzleme ve saydamlık, şematik devirde görülen bir özelliktir. Çocukların yapmış olduğu resimler incelendiğinde, düzlemeyi fazla yapanlar saydamlığı az yapıyor denilemez. Çünkü düzleme ile saydamlık arasında bu şekilde bir ilişki kurulamaz.

37. Hiyerarşi ve saydamlık arasında bir ilişki yoktur. Hiyerarşisini iyi düzeyde oluşturanlar saydamlığı da iyi ya da kötü oluşturmuşlardır diyemeyiz. Yani çocuğun yapmış olduğu resimdeki objenin büyük çizilmesi ile saydamlık arasında bir ilişki kurulamamıştır.

38. Kavram değişmesi ile saydamlık arasında bir ilişki yoktur. Çünkü kavram değişmesini çok yapan çocuğun saydamlığı az geliyor denilemez.

39. Saydamlık ile tamamlama arasında yüksek bir negatif ilişki kurulmuştur. Çocuğun resminde tamamlama iyi düzeyde ise saydamlık daha az görülür ya da saydamlığı iyi düzeyde olan çocuk resimlerinde, daha az tamamlama görülür.

40. Düzleme özelliği ile resimlerin hiyerarşik düzeylerine bakıldığında bunlar arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Yani resimlerinde hiyerarşiyi yapanların düzlemesi iyi ya da kötü denilemez.

41. Düzleme ile kavram değişmesi arasında oldukça yüksek bir pozitif ilişki vardır. Yani düzlemeyi çok yapan çocukların resimlerinde kavram değişmesinden de çok görüldüğü tespit edilmiştir. Çocuk bir figürü çizerken, objeleri ben merkezci düşünerek algıladığı düzeyde aktarır. Çocuk kavram değişmesinde düşüncelerini değil kavramları değiştirir. O halde düşüncelerin olduğu yerde kavram değişmesinin olması da doğaldır.

42. Düzleme ile Tamamlama arasında çok yüksek pozitif ilişki vardır. Çocuk Tamamlamayı çok yaparsa düzleme özelliği de çok olabilir. Bir başka değişle düzlemenin çok fazla görüldüğü resimlerde tamamlama da görülür.

43. Hiyerarşi ile kavram değişmesi arasında negatif ilişki kurulmuştur. Yani resimlerinde, hiyerarşiyi çok aktaran çocuklar kavram değişmesine az yer vermiştir.

44. Hiyerarşi ile tamamlama arasında bağlantı kurulamamıştır. Tamamlamayı çok yapan çocuklarda hiyerarşi özelliği görülmez denilemez.

45. Kavram değişmesi ile tamamlama arasında pozitif ilişki vardır. Kavram değişmesinin var olduğu resimlerde, tamamlamanın da olduğu görülmektedir. Ancak bunun var olabilmesi çocuğun devamlı çizimine bağlıdır.

BÖLÜM IV SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇLAR

Bu araştırma ilköğretim anasınıfı ile kreşlerdeki 5-6 yaş grubu okul öncesi kurumsallaşmış çocuklarda hazır materyallere bakarak çizme ve spontane çizme uygulamalarının çizgi becerileri gelişimi açısından karşılaştırılmasını; genel olarak hazır materyallere bakarak yapan çocuklarla, spontane yapan çocuklar arasında ve cinsiyet olarak bir farklılık olup olmadığını ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın Bulgularından Hareketle Sonuçlar Özetlenmiştir.

Hazır materyale bakarak resim yapan çocuklar, verilen resimde en çok yer çizgisini benzetebilmişler. En az benzetme oranı evdedir. Genel olarak bakıldığında da benzerlik düzeyi orta değerdedir. Kızlarla erkekler arasındaki karşılaştırmaya bakıldığında kızlar evi, güneşi, bulutu, pencereyi, kapıyı erkeklere nazaran daha fazla benzetmişlerdir.

Hazır materyale bakan çocuklarla spontane yapan çocukların renkleri kullanmalarına bakıldığında; ev çiziminde en çok ara rengi spontane yapanlar, güneş çiziminde; en çok sıcak rengi Hazır materyale bakan çocuklar kullanmıştır. Bulut çiziminde en çok soğuk rengi spontane yapanlar, Hazır materyale bakan çocuklar bulutu renksiz bırakmışlardır. Verilen resimde bulutun renksiz bırakılması çocuğun bulut çizimini etkilemiştir. Yer çizgisinde daha çok sıcak renk kullanmışlardır. Sıcak rengi en çok hazır materyale bakanlar kullanmıştır.

Çiçeği, daha çok ara renk boyamışlardır. Ara rengi en çok spontane yapanlar kullanmışlardır. Bacayı en çok hazır materyale bakan çocuklar soğuk renge boyamışlar. Halbuki verilen resimde bacanın renksiz olduğu görülmektedir. Çocuğun yaşı gereği gördüğünden çok istediği renkleri boyadığını görüyoruz. Pencerede en yüksek sıcak rengi Hazır materyale bakanlar kullanmışlar, spontane yapanların genelde pencereyi

renksiz bırakmışlardır. Verilen resimde pencerenin sıcak olması çocukları sıcak renge yöneltmiştir. Kapıda en yüksek soğuk rengi hazır materyale bakanların, ara rengi spontane yapanların kullandığını görüyoruz. Çocuklar kapıyı boyarken verilen renkten etkilenmiştir. Ağaçta ise en yüksek değer ara renktir. Ara rengi en çok kullananlar spontane yapanlardır. Simetride ise en çok renksiz bırakanların spontane yapanlardır. Kuş resmini en çok ara renk kullananlar spontane yapanlardır. Espriyi en çok sıcak renk kullananlar spontane yapanlardır. Tekrarı en çok renksiz bırakanlar spontane yapanlardır. Figürde ise en çok ara rengi kullananlar spontane yapanlardır.

Çocukların renk kullarımlarını genel olarak değerlendirdiğimizde Hazır materyale bakan çocuklar verilen resime göre; güneşi, bulutu, pencereyi, kapıyı çizerken hazır materyalden etkilenmiştir. Yer çizgisini, bacayı çizerken kendi düşüncelerine göre bildiğini yapmıştır. Verilen hazır materyalde olmayan çiçek, kuş, espri, simetri, tekrar, figür gibi ayrıntıları yaptığı resimlerde pek yer almamıştır.

Spontane resim yapan çocuklar ise; evde, kapıda, çiçekte, ağaçta, kuşta ve ara rengi kullanmışlardır. Ayrıntıları yaparken pencereyi, simetriyi, tekrarı yaparken renksiz bırakmıştır. Bulut resmine soğuk, espride ise sıcak rengi kullanmışlardır. Spontane yapanlar daha çok ara rengi kullanmışlardır.

Kızlar ile erkekler arasındaki renk kullarımlarına bakıldığında; çiçekte, ağaçta, kuşta, figürde ara rengi kullanmışlar, güneşte, pencerede, espride sıcak rengi bulutta, yer çizgisinde, kapıda, soğuk rengi kullanmışlardır. Kızlar; bacayı, simetriyi, tekrarı renksiz bırakmıştır.

Erkekler; evi, ağacı ara renkte güneşi, espriyi sıcak ağaçta ise ana rengi kullanmıştır. Erkekler ve kızlar bulutu eşit yapmıştır.

Çocukların çizgi becerilerine genel olarak bakıldığında; derecelendirmeye göre yapıcı tip özelliğindedir. Çizgi becerisinin değerleri incelendiğinde en yüksek değer evde karışık tiplerde, en düşük ise bacada görücü tiplerde oldukları görülür. Hazır materyale bakan çocukların en yüksek değerlendimesi yer çizgisinde

yapıcı tiplenededir. En düşük değerde ise bacada görücü tiplenede görülmektedir. Spontane yapanlar çocukların en yüksek değeri güneşte karışık tiplenede görülmüştür. Spontane yapanların genelinde ise yapıcı tiplenededir.

Literatürde “Yapılan araştırmalara göre bizim çocukların % 90 olarak karışık tipe dahildirler.”¹⁹⁵ şeklinde geçmektedir. Bu araştırmaya göre; çizgi becerisine genel olarak bakıldığında; Hazır materyale bakarak yapanların görücü tiplenede spontane yapanların yapıcı tiplenede oldukları görülür.

Kız ve erkeklerin çizgi becerisine bakıldığında; kızların en yüksek değeri çiçekte karışık tiplenede, kuşta görücü tiplenede yapmışlardır.Genel olarak kızlar erkeklere göre çizgi becerisinde yüksektir.Kızların yapıcı tiplenede olduğu görülmüştür.

Çocukların perspektif algılamaları açısından incelediğimizde; çocuk güneşi, bulutu ve yer çizgisinin perspektifini oldukça iyi yapmıştır.Çocuklarda yer çizgisinin oluşması çevresiyle gelişimini etkilemektedir. Perspektifte en düşük değerin hiç denecek kadar çiçekte görülmektedir. Çiçeklerin perspektifini çocuklar verememiştir. Genelde perspektif algılamalarında orta düzeydedir.

Hazır materyale bakan çocukların perspektif algılamalarına bakıldığında sadece evde fazla olduğunun ve orta düzeye yakındır.Spontane yapanların tekrar ve simetride orta düzeyde olduğu görülmektedir.Genel olarak perspektif algılamasına bakıldığında; en çok Hazır materyale bakanların olduğu ve orta düzeydedir.Verilen resimdeki perspektifi çizimlerin Hazır materyale bakanların olumlu bir şekilde katkısı vardır.

Kızlar ile erkeklerin perspektif algılamalarına bakıldığında; ev çiziminde erkeklerin daha fazla olduğu ve orta düzeye yakın bir değerdedir. Güneşte, bulutta oldukça iyi kapıda, pencerede orta değerde kızların daha yüksek olduğu görülür.

Çocukların kağıdı iyi kullanma açısından espride, figürde, bacada, kapıda, ağaçta, kuşda, evde, güneşde, bulutta hiçbir farklı çizim yapmamıştır.

¹⁹⁵ BÜYÜKİŞLEYEN, a.g.e., s.30

Hazır materyale bakan çocuklar; pencerede, yer çizgisini kağıda düzenli yerleştirmişlerdir. Spontane yapanlar ise çiçeği, simetriyi, tekrarı çizerken kağıda düzenli yerleştirmiştir. Görülüyor ki çocuk gördüğü çizimleri düzenli yapmaya çalışıyor. Hayal gücünü ortaya koyan çizimlerinin çizilmediği tespit edilmiştir.

Kızlar ile erkekler arasında kağıt tasarımını değerlendirecek olursak; kızlar evi, pencereyi erkeklere göre, daha düzenli çizmiştir. Bulutu kızlar ile erkekler aynı oranda yapmışlardır. Güneşi erkekler kızlara göre daha düzenli çizmiştir. Yer çizgisini, çiçeği, bacayı, kapıyı, ağacı, kuşu, simetriyi, espriyi, tekrarı, figürü çizerken farklılık göstermemektedir.

Ayrıntı değişkenini incelediğimizde; en çok espride çocukların ayrıntılara girdiği tespit edilmiştir. Hazır materyale bakarak yapan çocuklar ile spontane yapan çocukların ayrıntılarını incelediğimizde; spontane yapan çocuklar evde, güneşte, ağaçta, simetride, tekrarda orta değerinde hazır materyallerden daha fazla ayrıntı yaptığı tespit edilmiştir. Genelde de spontane yapanların orta düzeyde olduğu görülür.

Kız ve erkeklerin ayrıntılarını incelediğimizde en çok espride hiç denecek kadar, kuş ve evde ayrıntı yapmışlardır. Genelde kızların ayrıntıya yer verdiğini görmekteyiz.

Çocukların genel olarak oranlamalarına bakıldığında; en çok yer çizgisini iyi oranladığı görülmüştür. Oranlamanın en düşük değerinde çiçekte olduğu görülür. Hazır materyale bakanlar ile spontane yapanların oranlamalarına bakıldığında; Hazır materyale bakan çocuklar yer çizgisinde en çok oranlamayı yapmıştır. Evde ve kapıda çok az oranlama yapmıştır. Spontane yapanlar ise tekrar çiziminde orta değerinde oranlama yapmıştır.

Genelde hazır materyale bakan çocuklar oranlamayı daha fazla yapmıştır.

Kızlar ile erkeklerin oranlamasına bakıldığında; kızların resimlerinde oranlamayı daha iyi yaptığı görülmektedir.

Çocukların saydamlık özelliği ne bakıldığında; bacada, orta değerde evde, bulutta yüksek değerde görülmektedir. Genel olarak bakıldığında saydamlığın az olduğu görülür. Bacada, evde, bulutta saydamlığın görülmesi verilen hazır materyalde saydam olarak verilmesinden çocukların etkilendiğini görmekteyiz. Hazır materyale bakan çocuklar ile spontane yapan çocukların saydamlığına bakıldığında evde, çok az bir değerde, bulut orta, baca ise oldukça iyi değerde hazır materyale bakan çocukların lehinde anlamlı farka rastlanmıştır. Bunun sebebi ise çocukların bakarak yaptıkları resimde bu ayrıntılar saydam olarak verilmiş olması diyebiliriz.

Kız ve erkek değişkenleri açısından saydamlık değerlerine bakıldığında sadece pencerede erkeklerin kızlara nazaran daha fazla saydamlık özelliği görülmektedir.

Genel olarak çocukların düzleme özelliklerine bakıldığında çiçekte orta değerde, evde çok az, genel olarak da çok az düzleme görülmektedir. Spontane yapanlarda daha fazla düzleme özellikleri görülmüştür. Bunun sebebi ise spontane yapan çocuklar zihinsel ayrıntılara daha fazla önem veriyor olmalarıdır diyebiliriz.

Kız çocukların düzleme özelliklerinin daha fazla olduğu gözlenmiştir. Bunun nedeni ise kızların daha fazla zihinsel ayrıntılar üzerinde durmaları olabilir.

Hiyerarşi özelliklerine bakıldığında; çocukların yer çizgisini, güneşi, bulutu daha belirgin çizdikleri gözlemlenmiştir. Bu yaşlarda çocukların yer çizgisi ve diğer ayrıntıları daha iyi algılamış olmaları olabilir. Ancak bu araştırmada hiyerarşik özelliklere orta seviyede rastlanmıştır. Hazır materyale bakarak resim yapan çocukların hiyerarşisi belirgin olarak ağaç üzerinde toplanmışken spontane yapan çocuklarda ise tekrar değişkeninde görülmüştür. Sonuç da ise, Hazır materyale bakan çocuklarda hiyerarşi daha fazla görülmüştür. Çinsiyet açısından bakıldığında ise kızlarda daha fazla hiyerarşi vardır.

Kavram değişmesine genel olarak bakıldığında ; espride en yüksek değerde, figürde orta değerde yer çizgisinde ise düşük değerlere rastlanmaktadır. Hazır materyale

bakanlar ile spontane yapanlara bakıldığında; en çok çiçekte olduğu daha sonra simetride, evde, ağaçta, oldukça kavram değişmesi görülmektedir. Güneşte, bulutta, bacada, pencerede, kapıda, orta değerdedir. En az da yer çizgisinde olduğu görülmektedir genel olarak spontane yapanlar kavram değişmesini olduğu değerde yapmışlardır kızlarla erkeklerin kavram değişmesi aynıdır.

Genelde çocukların yapmış oldukları resimlerdeki tamamlamalara bakıldığında en yüksek değer in espride figürde , en düşük değer in ise yer çizgisinde olduğu görülmektedir. Genel olarak bakıldığında tamamlamanın orta değer de olduğu görülmektedir. Tamamlamanın en çok spontane yapanlarda olduğu görülmektedir.

Spontane yapanlar en yüksek tamamlamayı simetride tekrarda, görülür. Evde, güneşte, bulutta, pencerede, kapıda, ağaçta orta değer de olduğu, kavram değişmesinin az olduğu ayrıntı bacada hiç bulunmayan ise yer çizgisindedir. Genel olarak kavram değişmesinde spontane yapanların orta değer de oldukları görülmektedir. Kızlar ile erkeklerin tamamlamada farklılık yoktur.

Araştırmanın Sonucu

Bu araştırmanın sonucu olarak; çocuğun el-kol kaslarının gelişiminde , çocuğa vermek istediğimiz bilgilerin öğretilmesinde ve çevrenin tanıtılmasında hazır materyalin kullanılması düşünülebilir. Fakat çocuğun yaratıcılığının gelişmesinde, üretkenliğinin artırılmasında engelleyici olduğunu bulgularla tesbit edilmiştir. Çünkü çocuk verilen resimdeki gördüklerinin çizdirilmesi çocuktaki şiirsel doğaçlamayı, imgelemine sınırlandırmaktadır.

Sanat eğitimcilerinin çocukları yetiştirirken hazır materyali biliçli bir şekilde ve fazla miktarda verilmesi uygun değildir. Kullanıldığı takdirde çocuğu kopyeye yönelttiğini resimlerindeki “m” lerden kuş resmi, “altmış iki” den tavşan yaptığını önceden öğretilmiş resimlerin çizildiği görülmüştür. Bu da çocuğun düşünerek resim yapmasını engellemektedir.

Çocuğun hayal gücünü arttırmak için onu maceraya sürükleyen masallar, dramalar sunularak kendi duygu ve düşüncelerinin ortaya çıkarılması sağlanabilir.

Anne-babaların ve sanat eğitimcilerinin çocuğa sanat eğitiminin verilmesinde hazır materyallerin kullanılmasında ya da spontane resim yapmasında gerekli bilgilerinin kazandırılması gerekmektedir. Çünkü yeni neslin daha bilinçli, daha özgür düşünceli, kopyeden uzak bir gelecekte yaşantı sürerken toplumumuzda üretken, çözüm bulma çabası gösteren çocukların yetişmesi gerekmektedir.

ÖNERİLER

1. Çocuğa hazır materyal verildiğinde yaptığı resimde ayrıntılara, tamamlamalara dikkat etmediği tespit edilmiştir. Sadece verilen resimle sınırlandığı görüldüğünden çocuğun sanat eğitiminde hazır materyalin el-kol kaslarının gelişiminde ve çevresini tanıtmada kullanılmasını, yaratıcılığının gelişiminde ise spontane resim yapması önerilir.

2. Bu araştırmada kızlarla erkeklerin ortalamalarına; kızların genelde daha başarılı olduğu tesbit edilmiştir. Erkeklerin sanat eğitiminde başarısının arttırılmasına daha özen gösterilmesi, sevdirmesi önerilmektedir.

EKLER

EK 1 İLKÖĞRETİM OKULLARI ANA SINIFLARI İÇİN İZİN BELGESİ

EK 2 ÖZEL KREŞLER İÇİN İZİN BELGESİ

EK 3 Hazır materyal ÖRNEĞİ

T.C.
UŞAK VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.MEM.4.64.00.06/300-
KONU : Uygulama

10.04.01*005000

VALİLİK MAKAMINA

Afyon Kocatepe Üniversitesi Uşak Eğitim Fakültesi Dekanlığı İlköğretim Bölümü Öğretim Görevlisi Ceren CENGİZ "(5-6) Yaş grubu okul öncesi kurumsallaşmış çocuklarda metaryellerden bakarak çizme ve spontane çizme uygulamalarının çizgi becerileri açısından karşılaştırılması" konularında aşağıda adı yazılı İlimiz okullarında Salı günleri çalışma yapmak istediği hakkındaki Afyon Kocatepe Üniversitesi Uşak Eğitim Fakültesi Dekanlığı'nın 30.03.2001 tarih ve 406 sayılı yazıları ilişikte sunulmuştur.

Söz konusu çalışmanın Salı günleri aşağıda adı yazılı İlimiz Okullarında Öğretim Görevlisi Ceren CENGİZ tarafından yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

TEVFİK ATASOY
MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRÜ

EKİ: 2

OLUR:
10/04/2001
MUSTAFA GÜNEY
VALİ A.
VALİ YARDIMCISI

ÇALIŞMA YAPILACAK OKULUN ADI
DÜLGEROĞLU İLKÖĞRETİM OKULU
23 NISAN İLKÖĞRETİM OKULU
MEHMETÇİK İLKÖĞRETİM OKULU
ATATÜRK İLKÖĞRETİM OKULU
BİR EYLÜL İLKÖĞRTİM OKULU
ANADOLU KIZ MESLEK LİSESİ
A.KABAKLARLI ANAOKULU
ÖZEL ÜFTADE KOLEJİ

T.C.
BAŞBAKANLIK
SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU
Uşak İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü

SAYI : B.02.1.SÇE.4.64.00.00 /Ç.3.3.2001/ 1888
KONU : Özel Kreşler

13/07/2001

Sayın: Ceren CENGİZ
Uşak Eğitim Fakültesi Öğretim Görevlisi

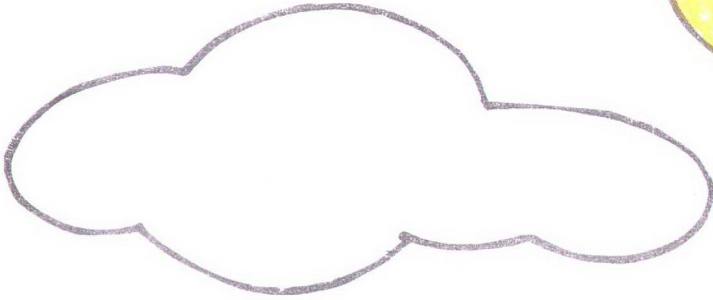
Müdürlüğümüze vermiş olduğunuz 13.07.2001 tarihli dilekçenizde istenilen bilgiler Mayıs 2001 ayı itibari ile aşağıda sunulmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

Şafak ÖZSAH
İl Müdürü

<u>Sıra No</u>	<u>Kreşin Adı</u>	<u>Çocuk Sayısı</u>
1-	Pinokyo Kreş ve Gündüz Bakımevi	25
2-	Güneş " " " "	20
3-	Umut " " " "	36
4-	Yıldız " " " "	14

EK 3 HAZIR MATERYAL ÖRNEĞİ

KAYNAKLAR

- AKAY, Bahattin, *Resim Sanatı* İstanbul, 1976 , s. 18.
- ARAL, Neriman, Adalet KANDIR ve Muammer Can YAŞAR, *Okul Öncesi Eğitim I Ya-Pa*, İstanbul, 1981.
- ATEŞ Abdulkadir ve Diğerleri, *Büyük Ansiklopedi*, Milliyet Yayınları, Cilt I, İstanbul, 1990.
- AYIK, Fuat, “Çocuksunun Çağdaş Resim Sanatındaki Dışa Vurumcu Yansımaları” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.
- AYVALI, Aygen, “7-11 yaş Grubu Ailesi Yanında ve Kurumda Büyüyen Kız ve Erkek çocuklarının Anne Baba Figürü Çizimlerinin Duygusal Gelişim ve Gelişimsel düzey Açısından İncelenmesi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.
- BİĞALİ, Şeref, *Resim Sanatı*, Şafak Matbaası, Ankara, 1984.
- BİNGÖL, Cemal, *Resim Nedir, Resim Nasıl Yapılır, Nasıl Öğrenilir* Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1995.
- BÜYÜKİŞLEYEN, M. Zahit, *Sanat ve İş Eğitimi Metodu*, Ankara, 1975
- CİBELEK, E. Nilüfer, “Sosyo-Ekonomik Ve Kültürel Yaşantının İlkokul Çağı 6-12 Yaş Çocuk Resimleri Üzerine Etkisi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. , Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1990.
- ERDEN, Münire ve Yasemin AKMAN, *Eğitim Psikolojisi*, Ankara Kitapevi, Ankara 1997.
- ERİNÇ, M. Sıtkı, *Resim Eleştirisi Üzerine*, Nil Yayın, Kasım 1995.
- ERKUNT, Nimet, *Okul Öncesi Eğitimi İle İlgili Uygulamalı Çalışmalar*, Esin Yayınevi, İstanbul, 1996.
- EYÜPOĞLU, Bedri Rahmi, “Çocuktan Al Haberi” Milliyet Sanat Dergisi, Ekim 1974.
- FICHER, Ernest, *Sanatın Gerekliği*, Çeviren: Cevat Çapan V yayınları 7. Basım, Ankara 1993.
- GENÇAYDIN, Zafer, *Güzel Sanatlar Eğitimi*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 1987.

GOMBRICH, G. H. *Sanatın Öyküsü*, Çeviren: Bedrettin Cömert Remzi Kitapevi
4 basım İstanbul,1992

GÖKAYDIN, Nevide, *Eğitimde Temel Sanat Eğitimi ve Görsel Algı* Sedir
Yayınları, Ankara, 1995.

HUNTER, Sam, *Modern Art* (Second Edition), Prentice Hall, Englewood cliffs,
1985.

KANTARCIOĞLU, Selçuk, *Anaokullarında çocuk Faaliyetleri*, Ankara 1983.

KAPTAN, Saim, *Bilimsel Araştırma Teknikleri*, (Rehber Yayınevi, Ankara,
1973), s. 175.

KILIÇKAN, Hüseyin, *Resim Bilgisi*, Fil Yayınları, İstanbul, 2000.

KILIÇ, Serap, “ Çocuk Resimleri ve Expresif Resimlerin Renk Armonileri
Açısından Karşılaştırılması. ” Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi , Anadolu
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

KIRIŞOĞLU, Olcay, *Sanatta Eğitim* Demircioğlu Mat. , ANKARA 1991.

KOPPITZ E. M, *Psychological Evaluation Of Human Figure Drawings* Grune
Stratton, İnç, 1989.

LAUER, David A, *Design Basic* (second Edition) Holt, Rinehart and Winston,
New York, 1985.

MACGREEOR, Cynthia, *Yaratıcı Bir Çocuk Yetiştirme*, Çeviren: Ersin soylu
papirüs Yayınları İstanbul 1996.

_____ -*Genç beyinler için cazip etkinlik uyumlar* çeviren Ersin soylu papirüs
yayınları İstanbul 1996.

MAY, Rollo, *Yaratma Cesareti*, Çeviren: Alper Oysal Metis Yayınları,
İstanbul,1987.

Milli Eğitim Bakanlığı, *Resim -İş Öğretmen Kılavuzu*, Milli Eğitim Basımevi,
İstanbul 1998.

OĞUZHAN, Şükran ve Özgür DEMİRAL ve Gülseren TÜR, *Okul Öncesinde
Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri* Ya-Pa Yayınları, İstanbul, 1981.

ÖZTÜRK, Şenay, “Duyuşsal Alanın Bir Objektivasyon Olarak Çocuk Resimlerine Yansıması”, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994.

PARROMEN, Josem, *İnsan Figürü Çizimi*, Çeviren: Gönül Sipahi Çapan, Remzi Kitapevi, İSTANBUL, 1993.

SAMURÇAY, Neriman, “Okul öncesi Çocuklarda Grafik Faaliyetlerinin Gelişimi” A. Ü. Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları, ANKARA 1975.

SAN, İnci, “Sanatsal Yaratma, Çocukta yaratıcılık, Kınalı Ofset, ANKARA, 1977.

_____. *Çocukta Resim Etkinliği Ve Estetik Değer*, Milliyet Sanat Dergisi, Sayı no:181,1976¹

SÖZEN Metin, Uğur TANYELİ, Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü, (Remzi Kitapevi, İstanbul,1992).s.200.

STOKROCKI, Mary ve Olcay KIRIŞOĞLU, *İlköğretim Sanat Öğretimi YÖK Dünya Bankası*, Ankara,1996.

SUNGUR, Nuray, *Yaratıcı Düşünce* Özgür Yayın Dağıtım, İstanbul,1992.

TAMER, Şinasi, *Okullarda Resim-İş ders* Ülkü Yayınevi, İSTANBUL,1951.

TANALTAY, Suna. *Çocuk Resimleri*, Sanat Çevresi Dergisi, Haziran, 1995.

TANSUĞ, Sezer, *Resim Sanatının Tarihi*, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1992.

TEKİN, Zeynep, “Çocuk Resimleri ve Oyun”Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,1995.

TUZCUOĞLU, Necla, “Çocukta Yaratıcılık,” *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, Sayı no:33,

TÜRKDOĞAN, Galip, *Sanat Eğitimi Yöntemleri* Kadioğlu Mat. Ankara,1984.

Türk Eğitim Derneği Yayınları, *Resim-İş Öğretimi ve sorunları*, Şafak Matbaası, ANKARA, 1990.

ÜSTÜNDAĞ, Tülay, “Yaratıcı Dramanın Üç Boyutu,” *Yaşadıkça Eğitim*, Sayı no: 49, 1996

YANBEYİ, Sevinç, “6-12 yaş arasındaki çocuk resimleri”yayınlanmamış yüksek Lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1994

YAŞAR, Turfan, *Okullarda Resim-iş Eğitimi*, Yaşar Yayınları, Ankara, 2000

YAVUZER, Haluk, *Resimleriyle Çocuk*, Remzi Kitapevi, dördüncü basım,
İstanbul, 1993.d

